

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1981
Σελ. 345-658

Η ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΑ

Ἡμέραν τινὰ βοσκὸς τις ἀπώλεσεν ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Λακωνικῆς ἐρίφιόν τι ἐκ τῆς ἀγέλης του. Ἀναζητῶν αὐτὸ μεταξὺ τῶν φαράγγων καὶ δρυμῶν, ἔφθασεν εἰς κρημνῶδες τι μέρος, δι' οὗ δὲν εἶχεν ἄλλοτε διαβῆ, καὶ παρατήρησεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἐκρότει ὑποκώφως ὑπὸ τοὺς πόδας του. Ἐρευνήσας μετὰ προσοχῆς ἀνεκάλυψε βαθεῖαν ὀπήν κρυπτομένην ὑπὸ τινος θάμνου. Ἐρριψε λίθον καὶ μόλις ἤκουσε τὸν κρότον τῆς πτώσεως. Ὁ πυθμὴν δὲν ἦτο ὄρατος ἔνεκα τοῦ σκοτούς. Ὁ βοσκὸς ἦτο τολμηρὸς, ἐξετύλιξε τὸ σχοινίον, ὅπερ ἔφερε περὶ τὴν ὀσφὺν διὰ σκοποὺς χρησίμους εἰς τὸ ἐπάγγελμα καὶ προσέδεσε λίαν σφιγκτῶς τὴν ἄκραν αὐτοῦ εἰς τὸν κορμὸν σχοίνου, τὸ δὲ μῆκος τοῦ σχοινίου κατεβίβασεν εἰς τὸ βάθος τῆς ὀπῆς. Εἶτα πτύσας εἰς τὰς παλάμας του καὶ τρίψας πρὸς ἀλλήλας τὰς χεῖρας, ἐκρεμάσθη εἰς τὸ βάθος τοῦ κοιλώματος, κρατῶν ἠρέμα τὸ σχοινίον. Ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸν πυθμὲνα, ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ κόλπου του τὸν πυρίτην λίθον, τὸν χάλυβα καὶ τὴν ἴσκαν καὶ ἤναψε δᾶδα. Ἐρευνῶν εἰς τὰ ὑποχθόνια ἐκεῖνα σκότη, εὔρε δύο ἢ τρία ἀγάλματα θεῶν, τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Ἥραν καὶ τὸν Δία. Δὲν ἐγίνωσκε τὴν ἀξίαν των, ἀλλὰ παρατήρει περιέργως αὐτά. Εἶτα ἀνεκάλυψε τὴν κυρίαν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ φῶς, χωρὶς πλέον νὰ λάβῃ ἀνάγκην τῆς διὰ τοῦ σχοινίου ἀναρριχῆσεως. Ταῦτα συνέβησαν περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος.

Τὰ τρία ἀγάλματα ἦσαν ἐκ τῶν περικαλλεστάτων, ὅσα παρήγαγέ ποτε ἡ ἀρχαία τέχνη. Ἄγνωτῶ ποῖα μαῦρα πελάγη διέπλευσαν καὶ εἰς ποῖον μουσεῖον τῆς Ἑσπερίας διεπεραιώθησαν τὰ κειμήλια ταῦτα. Ἄν κατωρθώθη νὰ μείνωσιν ἐπὶ τοῦ πατρῴου ἐδάφους, θὰ ἦτο τοῦτο ἀναμφιβόλως τὸ ὕστατον θαῦμα τῶν ταλαιπώρων ἐκείνων θεῶν.

Τὸ σπήλαιον ὑπῆρξε κατοικία τοῦ τελευταίου τῶν ἐλλήνων φιλοσόφων, τοῦ ὀψίμου ἀναμορφωτοῦ τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος. Περιέργον εἶναι ὅτι ἡ περὶ τοῦ σπηλαίου τούτου παράδοσις δὲν ἀπώλετο, ἐνῶ τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἦτο ἄγνωστον μέχρι τῆς τυχαίας ἀνακαλύψεως αὐτοῦ. Ὑποθέτω ὅτι ἡ παράδοσις ἀνεγεννήθη ἐκ τῆς τέφρας τῆς κατὰ τὸν προλαβόντα αἰῶνα, ἀφοῦ πρότερον ἐπὶ μακροὺς χρόνους εἶχε ταφῆ. Πιθανώτερον δὲ μοὶ φαίνεται, ὅτι ἡ δευτέρα παράδοσις διαφέρει τῆς ἀρχαιότερας. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τοῦτο, φίλος τις συνέλεξεν ἐκ τοῦ στόματος τῶν περιοίκων ἀγροτῶν πληροφορίας

τινάς περὶ τῆς παραδόσεως. Ἐφιλοτιμήθη δὲ νὰ μοὶ χορηγήσῃ τὰς σημειώσεις του ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μὴ μνημονεύσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει. Ἄλλ' ὅμως δὲν δύναται νὰ μοὶ ἀπαγορεύσῃ καὶ τὴν δημοσίαν ἐκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐὰν ὁ Ἰωάννης Βράγγης εἶχε προλάβει νὰ ἀρπάσῃ ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Δαρῶτα τὴν φλοκάταν, ἣν εἶχε δανεισθῆ ὅπως φέρῃ πρὸς τὸν κύριόν του, καὶ μὲ τόσῃν τέχνῃν τοῦ ἀφεῖλεν ἐκεῖνος, διαλαθὼν τὴν οὐχὶ λίαν ἐντεταμένην προσοχὴν του, δὲν ἤθελεν ὑποστῆ τὴν ἀπώλειαν ταύτην, ἐφ' ἣ οὐδέποτε ἔμελλε νὰ παρηγορηθῆ.

Ἄλλ' ἦτο πεπρωμένον εἰς τὸ ἀγαθὸν τοῦτο πλάσμα νὰ χάνῃ τὰ πάντα καὶ μηδὲν νὰ κερδίξῃ εἰς τὸν πλάνον τοῦτον κόσμον. Ἡ δανεισθεῖσα καὶ ἀνάρπαστος γενομένη φλοκάτα δὲν ἦτο τὸ μόνον, ὅπερ ποτὲ ἀπώλεσε. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀπωλειῶν τοῦ ἀτυχοῦς πρέπει νὰ καταλογισθῶσι μία ἀμνάς, ἐν δίκρανον, μία δαμασκηνὴ σπάθη, τέσσαρα ὑποκάμισα, εἷς ὄνος, ἐν ζευγὸς περικνημίδων καὶ εἷς ἀγρός, ὁ μόνος κληροδοτηθεὶς αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρός του, ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμοῦ, ἂν δὲν ἔμελλε νὰ φανῆ ἄξιος ὅπως διατηρήσῃ αὐτόν. Ἄλλως δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον οὐδεὶς ἦτο κτήτωρ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀγροῦ, οὐδὲ κάτοχος τῶν πεδίων του. Ἡ γῆ δὲν ἀνήκεν εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Τὰ μὲν παράλια περιήρχοντο ἀμοιβαδὸν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν πειρατῶν καὶ τῶν τολμηρῶν τυχοδιωκτῶν παντὸς εἴδους, τὰ δὲ μεσόγεια ἀνήκον εἰς τοὺς τιμαριούχους καὶ εἰς τοὺς ἄρχοντας.

Δυστυχῶς, τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶπερ ποτέ, ἦτο λίαν ἀνιαρὰ εἰς τὸν Βράγγην ἡ ἀπώλεια τῆς καπότας. Διότι εἶχε πεμφθῆ ἐπίτηδες δι' αὐτὴν παρὰ τοῦ κυρίου του, καὶ ἂν ἐπέστρεφε μὲ κενὰς χεῖρας, πολὺ ἤθελε τὸν λυπήσει. Ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς προτεραΐας, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καθ' ἣν στιγμὴν τῆς Ἡοῦς τὰ ρόδα διεχύνοντο εἰς τὸν αἰθέρα, ὁ γέρον Γάρμπος, παλαιὸς πολέμαρχος, ὅστις εἶχε διέλθει τὸν βίον του συναθροίζων μισθωτοὺς στρατιώτας, ὅπως ἀγωνίζηται μετ' αὐτῶν, ὅτε μὲν συμμαχῶν μὲ τοὺς Τούρκους ἢ μὲ τοὺς Βενετούς, ὅτε δὲ μὲ τοὺς Φράγκους ἢ μὲ τοὺς Ἕλληνας, εἶχεν ἐγερθῆ ἐκ τῆς σκληρᾶς στρωμνῆς του καὶ κράξας τὸν Βράγγην, παλαιὸν σύντροφόν του, τῷ εἶπεν.

—Ὅλην τὴν νύκτα ἐσυλλογιζόμην δι' αὐτό, ἀλλὰ τέλος τὸ ἡῦρα.

—Καὶ τί ἡῦρες ἀφέντη; τῷ εἶπεν ὁ Βράγγης.

—Σηκώσου γρήγορα.

—Εἶμαι ὄρθιος, ἀφέντη.

—Ἐτοίμασε τὸ ἄλογόν σου, παιδί μου.

- Ἀλλὰ δὲν ἔχω ἄλογον, εἶπε μετ' ἀπορίας ὁ Βράγγης.
- Δὲν πειράζει, πηγαίνεις μὲ τοὺς πόδας σου.
- Καὶ μὲ τὰς χεῖράς μου, ἂν ἦτο τρόπος.
- Νὰ ὑπάγῃς γρήγορα νὰ εὕρῃς τὸν παλαιόν μου φίλον, τὸν Λιμπέρην.
- Εἶναι ἑννέα ὥρῶν δρόμος, εἶπεν ἀπηλπισμένος ὁ Βράγγης.
- Δὲν βλάπτει, τὸν παίρνεις δι' ἑπτὰ ὥρας.
- Καὶ τί θὰ κάμω;
- Νὰ τοῦ εἶπῃς...
- Τί;
- Νὰ σοῦ δώσῃ τὴν φλοκάταν του...
- Τὴν φλοκάταν του;
- Ναί.
- Νὰ τὴν κάμω τί;
- Νὰ μοῦ τὴν φέρῃς.

Ὁ Βράγγης ἐκρέμασε τὰς χεῖρας περὶ τὰ πλευρά, καὶ τὸ ἦθος του ἦτο πλήρες ἐρωτημάτων καὶ ἀποριῶν. Ὁ γέρον Γάρμπος δικαιολογούμενος μᾶλλον πρὸς ἑαυτὸν ἢ ἀπαντῶν εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ συντρόφου του, εἶπε μετ' ἐμφάσεως.

— Ἀλλὰ σὺ εἶσαι ἀνόητος, δὲν σκέπτεσαι τίποτε πλεῖστον ἀπὸ τὰ μυαλά σου. Δὲν ἤξεύρεις λοιπὸν ὅτι αὐριον φθάνει ὁ κόμης, καὶ θὰ παρουσιασθῶ εἰς αὐτὸν νὰ τοῦ ζητήσω τὴν ἄδειαν νὰ στρατολογήσω! Καὶ πῶς θὰ παρουσιασθῶ εἰς αὐτὸν χωρὶς φλοκάτα;...

— Ἀλλ' ἡ γενναιότης σας μὲ συγχωρεῖ νὰ τῆς ἐνθυμίσω, δὲν στερεῖται μόνον τὴν φλοκάταν, εἶπε δειλῶς ὁ Βράγγης. Ἡ γενναιότης σας δὲν ἔχει οὔτε στολὴν καθαρὰν, οὔτε θώρακα, οὔτε ὑποκάμισον...

— Ἀνόητε, καὶ δὲν ἤξεύρεις ὅτι ἡ τάξις ἀπαιτεῖ νὰ εἶμαι κομβωμένος, ὅταν θὰ παρουσιασθῶ; Ποῦ θὰ ἴδῃ ὁ κόμης ἂν θὰ ἔχω θώρακα ἢ ὑποκάμισον; Ἡ φλοκάτα τὰ σκεπάζει ὅλα.

— Ὑπομονή, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ Βράγγης.

— Λοιπὸν μὴ χάνης καιρὸν.

Ὁ Βράγγης ἐκρέμασεν ἐπ’ ὤμου τὴν πήραν του, ἔλαβεν εἰς τὴν χεῖρα τὴν ράβδον, ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἤρχισε τὴν ὁδοιπορίαν. Διήλθεν εἰς ὀκτῶ ὥρας τεσσαράκοντα περίπου μιλίων ὁδόν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς νήσου, ὅπου κατῴκει ὁ γέρον Λιμπέρης, διάσημος εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ρόδου, διότι ἦτο ὁ μόνος ὅστις διεπραγματεύθη ἐξ ἀρχῆς πρὸς τοὺς Τούρκους χωρὶς νὰ παραβῆ καὶ τὸν πρὸς τοὺς ἰππώτας τῆς νήσου ὄρκον πίστεως. Ὁ ἀτυχῆς Βράγγης ἔχων τὴν γλῶσσαν ἔξω τῶν χειλέων κρεμαμένην, ἐπαρουσιάσθη πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ μετεβίβασε τὴν παραγγελίαν τοῦ κυρίου του. Ὁ Λιμπέρης, οὐ μόνον δὲν δυσηρεστήθη διὰ τὸ αἶτημα, ἀλλ’ ἐμακάρισεν ἑαυτὸν διότι τόσον μικρὸν πρᾶγμα ἐζήτησαν παρ’ αὐτοῦ. Ἦξευρεν ὅτι ὁ Γάρμπος δὲν ἠστέϊζετο, καὶ ἂν σήμερον ἐδυστύχει, ἠδύνατο ἄλλην τινὰ ἡμέραν νὰ ὀπλίση δέκα ἢ δώδεκα τολμητίας, καὶ νὰ τοῦ τὰ κάμη θάλασσαν.

Τὴν αὐτὴν ὁμως διάκρισιν δὲν ἔδειξε καὶ ὁ ἡμίγυμνος Δαρῶτας, κλέπτης ἐκ γενετῆς, ἐπιτήδειος ἀλήτης, ὅστις παρεμόνευε τοὺς διαβάτας καὶ ἠλάφρυνε πολλάκις αὐτούς, ἂν εἶχον φορτίον τι, ὅπερ ἔκρινε δυσανάλογον πρὸς τοὺς ὤμους των. Ἰδὼν τὸν Βράγγην διερχόμενον καὶ φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν περίφημον φλοκάταν, ἣτις ἦτο προωρισμένη νὰ καλύψῃ τὸ ἀτημέλητον διασήμου πολεμάρχου καὶ παραστήσῃ αὐτὸν εὐπρεπῆ εἰς τὰς ὄψεις τοῦ κόμητος, τοῦ μέλλοντος νὰ καταπλεύσῃ τὴν ἐπιούσαν μετὰ τοῦ ὑπ’ αὐτὸν στόλου καὶ κομίσῃ τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ρόδου, ἰδὼν τὴν ἀτονίαν μεθ’ ἧς ἐβάδιζεν ὁ Βράγγης, ἐνόησεν ὅτι ἦτο κεκμηκῶς καὶ συμπεράνας ὅτι ἐμελλε νὰ σταθῆ μετ’ ὀλίγον ὅπως ἀναλάβῃ δυνάμεις παρηκολούθησε μακρόθεν αὐτόν. Τῷ ὄντι ὁ Βράγγης, ὡς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κώμης, ἐστάθη παρὰ τινὰ πηγὴν ἐντὸς ρεύματος, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων καὶ ἤκουε τὸν μελαγχολικὸν ψίθυρον τοῦ ρυακος ὅπου ἐσχηματίζετο καὶ καταρράκτης ἀρκούντως ὑψηλός. Ἐξέβαλεν ἐκ τῆς πήρας τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου, ἔβρεξεν αὐτὸ εἰς τὴν πηγὴν καὶ ἔφαγε. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐνεφανίσθη ὁ Δαρῶτας, καὶ τὸν ἐχαιρέτισεν. Ἐζήτησε ν’ ἀρχίσῃ ὀμιλίαν μετ’ αὐτοῦ, ἀλλ’ ὁ Βράγγης προφανῶς ἐνύσταζε καὶ δὲν εἶχεν ὄρεξιν. Τοῦτο ἔκρινεν ὁ Δαρῶτας ὡς κάλλιστον οἰωνόν.

— Πόθεν ἦλθες ξέने; τῷ ἔλεγεν.

Ὁ Βράγγης ἀπήντησε διὰ νεύματος, ὅτι ἦλθεν ἀπὸ τῆς ἄλλης ἄκρας τῆς νήσου.

— Καὶ ἐπιστρέφεις τώρα εἰς τὰ ἴδια;

— Ναί.

— Τί εἶχες ἔλθει νὰ κάμης ἐδῶ;

Ὁ Βράγγης ἀπήντησε διὰ κινήσεως τῶν ὤμων. Εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους καὶ προσεπάθει ν' ἀποσεῖση τὸν ὕπνον, ὅστις ἤρχισε ν' ἀποναρκῶνῃ αὐτὸν κατ' ὀλίγον. Τὴν πήραν, τὴν ράβδον καὶ τὴν φλοκάταν εἶχεν ἀκουμβήσει ὀπισθεν αὐτοῦ παρὰ τὸν κορμὸν τῆς πλατάνου. Ὁ Δαρῶτας τῷ εἶπεν, ὡς νὰ τὸν εἶχε καλέσει ὁ Βράγγης, ἢ ὡς νὰ τὸν προέτρεπε νὰ μείνῃ.

— Θὰ ὑπάγω. Εἶναι καιρὸς. Τόσον δρόμον ἔτρεξα σήμερον!...

Συγχρόνως ὑπεξεῖλεν ἡρέμα τὴν φλοκάταν ὀπισθεν τῶν ὤμων τοῦ Βράγγῃ, μὴ παρατηρήσαντος αὐτόν, καὶ ἔφυγε τραπεῖς τὴν πρὸς τὴν κώμην ἄγουσαν: Διότι, ὅτε ἐπαρουσιάσθη τὸ πρῶτον πρὸς τὸν Βράγγην, δὲν ἦλθε διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἦν ἠκολούθησε καὶ οὗτος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀντιθέτου. Πρὶν ἢ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν, ἐφρόντισε νὰ λάβῃ ἀτραπὸν τινα, ἣτις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐναντίον ἄκρον, καὶ οὕτως, ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κυρίαν ὁδόν, ἔδειξεν ὅτι μετέβαινεν εἰς τὴν κώμην, καὶ οὐχὶ ὅτι ἐξήρχετο, ὡς ἀληθές, ἐξ αὐτῆς, ἀκολουθήσας τὰ ἴχνη τοῦ Βράγγῃ.

Ὅσον σιγανὸν καὶ ἄν ἦτο τὸ κίνημα τοῦ Δαρῶτα, ἀρπάσαντος τὴν φλοκάταν, καὶ ὅσον ἐγγὺς τοῦ ὕπνου καὶ ἄν εὐρίσκετο ὁ Βράγγης, ἤκουσεν οὐχ ἦττον ἐλαφρὸν κρότον ὀπισθεν του. Ἐστράφη, ἀλλὰ δὲν ἐνόησε κατ' ἀρχὰς τὴν ἔλλειψιν τῆς πολυτίμου φλοκάτας. Ἀπὸ τῆς κενῆς ὁμως θέσεως τὸ βλέμμα του μετέβη γοργῶς εἰς τὸν φεύγοντα Δαρῶταν. Οὗτος εὐρίσκετο ἤδη τριάκοντα βήματα μακρὰν, καὶ ἤρχισε νὰ ἐντείνῃ τὸ βῆμα καὶ νὰ ἀνοίγῃ φοβερῶς τὰ σκέλη, ὥστε θὰ τὸν ἐφθόνει καὶ αὐτὸς ὁ κολοσσὸς τῆς Ρόδου. Προφανῶς ἐλησμόνησε πόσον δρόμον εἶχε τρέξει, ὡς ἰσχυρίζετο. Ὁ Βράγγης ἀπετίναξε τὴν νάρκην τοῦ νυσταγμοῦ, ἀνωρθώθη ἐν ἀκαρεῖ, ἔβαλε κραυγὴν, καὶ τὸν κατεδίωξεν, ἐκσφενδονίζων κατ' αὐτοῦ λίθους καὶ βώλους γῆς. Ἐξηκολούθησε νὰ τρέχῃ ἐπὶ πολὺ κατόπιν αὐτοῦ, ἀλλὰ μάτην. Ὁ Δαρῶτας εἶχεν ἐντείνει τοὺς διασκελισμούς, καὶ ἡμιλλᾶτο πρὸς τὸν ἀρχαῖον ἐκεῖνον κομπαστήν, τὸν πηδήσαντα τὸ παρὰ τῷ μυθοποιῷ ἀναφερόμενον πῆδημα...

Ὁ Βράγγης κατεδίωξεν εὐσυνειδήτως τὸν ἄρπαγα μέχρι τῶν προθύρων τῆς πολίχνης. Ἐκεῖ εἰσέδν οὗτος εἰς ὁδὸν τινα ἐν μέσῳ καλυβῶν καὶ μανδρῶν, ἐστράφη ἐπιδεξίως πολλάκις πρὸς τοὺς διαφόρους ἐλιγμοὺς τοῦ λαβυρινθώδους ἐκείνου μέρους, καὶ ὁ ἀτυχῆς Βράγγης τὸν ἔχασεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Μόνη δὲ ἀντηχοῦσα διαμαρτύρησις ἔμειναν αἱ κραυγαὶ τοῦ διώκτου, αἵτινες ἄνθρωπον οὐδένα προσεῖλκυσαν. Ὁ τόπος ἐφαίνετο ἔρημος καὶ μόνον δύο ἢ τρεῖς γυναῖκες πλύνουσαι ὀθόνια ἐντὸς κήπου, διέκοψαν ἀποροῦσαι τὸ ἔργον καὶ ἐκοίταζον μηδὲν ἐννοοῦσαι. Εἷς δὲ μέγας μανδρόσκυλος καὶ ἕτερος σκύλαξ νεογνὸς ἤρχισαν νὰ ὑλακτῶσι καὶ ἐρρίφθησαν κατὰ τοῦ Βράγγῃ. Τότε μία τῶν πλυντριῶν ἔκραξε· Κλέπτῃς! Ὁ δυστυχῆς Βράγγης, οὐ ἢ ψυχὴ εἶχεν ἀναβῆ εἰς τοὺς ὀδόντας, κατὰ τὸ κοινὸν

λόγιον, ἠσθάνθη ὅτι μάταιον ἦτο τοῦ λοιποῦ νὰ μεριμνᾷ περὶ τοῦ ἀρπαγέντος πράγματος καὶ ὅτι καλύτερον θὰ ἦτο νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀσφαλείας. Ὅθεν σταθεὶς ἐπὶ στιγμὴν τινα, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀμυνόμενος διὰ λίθων κατὰ τῶν δύο κυνῶν, ἐξῆλθεν ὡς τάχιστα ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου. Τότε παιδία τινά, προσδραμόντα αἴφνης ἐκ τοῦ θορύβου, ἤρχισαν νὰ ἐρεθίζωσι κατ' αὐτοῦ τοὺς κύνας. Τὸ ἐν ἔκραζε·

— Μὴ χτυπᾷς τὸ σκυλί μου!

Ἐν ἄλλο δὲν ἔχασε καιρὸν εἰς λόγια, ἀλλὰ συλλέξαν ὅσους ἠδυνήθη πλείστους λίθους ἤρχισε νὰ λιθοβολῇ διὰ τῆς τακτικωτάτης μεθόδου τὸν φεύγοντα. Τὰ ἄλλα δὲν ἤργησαν νὰ μιμηθῶσι τὸν σύντροφόν των, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐσχηματίσθη πλήρης στρατιὰ ἐμπείρων καὶ τολμηρῶν λιθοβολητῶν, καταδιώξασα τὸν φυγάδα μέχρι τοῦ λόφου. Ὁ ἀτυχῆς Βράγγης, πνευστιῶν, ἀγωνιῶν, κάθιδρος, τετραυματισμένος, οὐδ' ἐτόλμησε ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τοσοῦτον πολυαριθμοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ἐτράπη κανονικῶς εἰς φυγὴν, ἐντεινὼν τὰς ὑπολειπομένας αὐτῷ δυνάμεις εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς καρτερίας καὶ εὐψυχίας. Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρώτην ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν ὁδόν, τὴν περιερχομένην ὀφιοειδῶς τὸν λόφον, τὰ παιδία τὸν ἄφησαν ἤσυχον, μὴ τολμήσαντα νὰ καταδιώξωσιν αὐτὸν πορρωτέρω. Ἦδη εἶχεν ἀρχίσει νὰ νυκτώνῃ, καὶ ἐφοβοῦντο τὸ σκιοφῶς, ὅπερ ἐν τῷ μέσῳ τῶν θάμνων καὶ τῶν δένδρων ἐφαίνετο πυκνότερον, καὶ εἶχε φανταστικόν τι καὶ ἀπειλητικόν.

Φθάσας ὁ Βράγγης εἰς τὴν πηγὴν ἐκείνην, τὴν μάρτυρα τοῦ παθήματός του, εὗρεν εὐτυχῶς τὴν ράβδον καὶ τὴν πήραν, ὅπου τὰς εἶχεν ἀφήσει, καὶ ἐπαρηγορήθη μικρόν τι, διότι δὲν εὐρέθη καὶ ἄλλος τις ἀπροσδόκητος ἀλήτης, ὅστις νὰ κλέψῃ καὶ τοὺς δύο τούτους συντρόφους τῆς ὁδοιπορίας του. Ἀλλ' ἦτο τοσοῦτον ἀπηυδηκῶς ἦδη, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του. Ἐκάθισε παρὰ τὴν βρύσιν, ἀπέμαξε διὰ τῆς χειρὸς τὸν ἰδρώτα ἀπὸ τοῦ μετώπου του, ἐστέναξε παρατεταμένως καὶ διηπόρει τί ὄφειλε νὰ πράξῃ. Ἀδύνατον τῷ ἐφαίνετο νὰ ἐπανέλθῃ μὲ κενὰς χεῖρας πρὸς τὸν κύριόν του. Τί νὰ τῷ εἴπῃ; Νὰ ψευσθῇ πρὸς αὐτὸν ὅτι ὁ Λιμπέρης δὲν ἠθέλησε νὰ τῷ δώσῃ τὸν φλοκωτὴν; Ἀλλ' ὁ γέρον ἀρματολὸς ταχέως ἠθέλε μάθει τὴν ἀλήθειαν. Νὰ διηγηθῇ τὸ πρᾶγμα ὅπως συνέβη; Ἀλλὰ προσεβάλλετο δεινῶς ἡ φιλαυτία του. Τὸ ἄριστον μέτρον ἐφαίνετο αὐτῷ τὸ ἐξῆς. Νὰ διανυκτερεύσῃ παρὰ τὴν πηγὴν, καὶ ἐγερθεὶς τὴν ἐπαύριον νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Λιμπέρην, πρὸς ὃν νὰ διηγηθῇ μὲ μικρὰν παραλλαγὴν τὸ γεγονός, νὰ περιγράψῃ τοὺς χαρακτήρας τοῦ κλέπτου, καὶ νὰ αἰτήσῃ δικαιοσύνην διὰ τῶν νομίμων μέσων. Ἡ ἐν ἀποτυχίᾳ αὐτῶν, νὰ καταζητήσῃ αὐτὸς τὸν ἔνοχον καὶ νὰ λάβῃ τ' ἀντίποινα μὲ τὴν χεῖρά του. Αὐτὸ ἦτο τὸ καλύτερον καταφύγιον. Ἄλλως δὲ οὐδὲ εἶχε νὰ ἐκλέξῃ ἄλλο. Ἀποφασίσας οὕτως, ἐδείπνησε μὲ τὸν ὑπολειπόμενον κρίθινον ἄρτον, καὶ ἔπιε δροσερὸν ὕδωρ. Εἶτα ἐξέλεξε θέσιν καλὴν ἐπὶ τῶν βρῦων, ὑπὸ τινὰ βράχον ἐπικαμπῆ, ὅστις ἠδύνατο νὰ τὸν στεγάσῃ ἐν μέρει, ἔκοψε πτέριδας καὶ κλῶνας πλατάνου, ἔστρωσε δι' αὐτῶν τὴν κλίνην του, ἔθεσε τὴν πήραν

προσκεφάλαιον, ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας τὴν ράβδον τοῦ καὶ ἀπεκοιμήθη δροσερόν καὶ βαυκαλιζόμενον ὕπνον.

Δὲν εἶχον ἀρχίσει ἀκόμη τὰ ὄνειρα νὰ καταβαίνωσιν εἰς τὴν καταπεπονημένην ψυχὴν τοῦ δυστυχοῦς ἀπομάχου, καὶ ἀφυπνίσθη ὑπὸ κρότου βημάτων καὶ ἤχου φωνῆς ἀνθρωπίνης. Ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδε τότε ὄψιν τινά, ἣν ἔμελλεν ἔσαι εἰς νὰ ἐκλάβῃ ὡς ὄνειρον, ἂν δὲν ἐτύγχανεν ἔκτοτε ψηλαφητῶν τεκμηρίων περὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς ἐμφανίσεως ἐκείνης. Ἀνθρώπος τις ἐφάνη κρατῶν δέμα ἐν τῇ χειρὶ, ὡς ἐφαίνετο, διότι ὁ Βράγγης δὲν ἠδύνατο καλῶς νὰ διακρίνῃ. Τὸ φέγγος τῆς σελήνης κατήρχετο διὰ τοῦ ἀνοίγματος τῶν δένδρων ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀγνώστου καὶ ἐφώτισε τοὺς χαρακτῆράς του. Ἦτο ἄνθρωπος μὲ χρῶμα ἡλιοκαῆς ἢ φύσει μελαψόν, μὲ ὀστεώδεις καὶ μακρὰς ἐξοχὰς ἐν τῇ μορφῇ, μὲ ἐρρυτιδωμένον μέτωπον. Ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, ἀλλὰ κυρτός. Ἐφόρει πενιχρότατα ἐνδύματα. Ἐκ τῶν χειρῶν του ἐξήρχοντο δύο σκελετώδεις βραχίονες, αἱ χεῖρες του δὲ ἦσαν τόσον ρικναὶ καὶ κατάξηροι καὶ μαῦραι, ὥστε ἐφαίνετο ἔχουσαι συγγένειάν τινα μὲ τὰ σκληρὰ μέταλλα, τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκόν. Ἦτο ἴσως Αἰγύπτιος, ἐξ ἐκείνων οἵτινες μόνοι κατεργάζοντο κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὰ εἰρημμένα μέταλλα.

Ἐκράτει, ὡς εἶπομεν, δέμα μεταξὺ τῶν δύο χειρῶν του. Αἱ χεῖρες αὗται ὁμοιάζον προφανῶς ἢ μία μὲ σφῦραν καὶ ἢ ἄλλη μὲ ἄκμονα. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐνεποίησε παράδοξον ἐντύπωσιν εἰς τὸν Βράγγην. Ἐρριψεν ἀπληστα βλέμματα ἐπ' αὐτοῦ. Δὲν ἦτο συνήθης ὁδοιπόρος, δὲν ἦτο ἀπλοῦς παροδίτης. Τὰ πάντα ἐνέφαινον πολὺ τὸ μυστηριώδες καὶ τὸ ἀλλόκοτον ἐν αὐτῷ. Ἡ νύξ μὲ τὰ τόσα αὐτῆς μυστήρια, προσετίθει καὶ ἄλλο τι σκότιον καὶ φανταστικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. Δὲν ἐφαίνετο ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Ἐνόμιζέ τις ὅτι τὸν εἶχε γεννήσει ἢ νύξ. Ἡ μόνη σωτηρία τοῦ Βράγγη ἦτο τὸ νὰ νομίζῃ ὅτι ὄνειρευέται, εἰ δὲ μὴ, ἤθελεν ἐκβάλλει κραυγὴν τρόμου. Ὁ ἀγνωστος δὲν ἐπλησίασεν εἰς τὴν πηγὴν τοῦ ρύακος, δὲν ἐκάθισεν ὑπὸ τὰ δένδρα. Τεκμήριον ὅτι δὲν ἦτο ὁδοιπόρος κεκμηκώς. Ἀνέβη εἰς τὸν μέγιστον βράχον, ἀντικρὺ τῆς κοιτίδος, ἐν ἣ ἐκοιμᾶτο ὁ Βράγγης, καὶ δὲν ἐκάθισεν ἐπ' αὐτοῦ, ἔμεινεν ὄρθιος. Ὑψωσε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν, εἶτα περιέφερεν αὐτὸ γύρω. Τί διανοεῖτο; Εἶτα ἤρχισε νὰ μονολογῇ.

Ὁ βράχος, ἐφ' ὃν ἀνῆλθεν ὁ ἀγνωστος, ἦτο τὸ ἐκφαντότερον μέρος τῆς μικρᾶς κοιλάδος. Ἦτο ὄλος περίοπτος. Ἐκεῖ ἢ λάμψις τῆς σελήνης κατέπιπτε καθαρωτέρα καὶ ὁ Βράγγης εἶδε τότε ἢ τῷ ἐφάνη ὅτι εἶδεν, ὅτι τὸ δέμα, ὅπερ ἐκράτει ὁ παράδοξος ἄνθρωπος εἰς τοὺς βραχίονας, ἐκινεῖτο, ὡς νὰ ἦτο ἔμψυχον.

Ὁ ἀγνωστος ἤρχισε νὰ ψιθυρίζῃ, ἀρκούντως εὐκρινῶς, ὥστε ν' ἀκούῃ ὁ Βράγγης.

— Τετέλεσται, τέκνον, δὲν δύναμαι πλέον νὰ σὲ σώσω. Τὸ πεπρωμένον τὸ

θέλει. Ἦτο γραπτὸν. Τίς δύναται νὰ παλαίση μὲ τὴν Μοῖραν; Ἐπὶ μακρὰ ἔτη περιπλανῶμαι. Ὑπνος δὲν ἔκλεισε τὰ βλέφαρά μου, ἀνάπαυσιν δὲν εὔρε τὸ σῶμά μου. Εἰς τὴν κοιλάδα αὐτὴν εἶναι τὸ τέλος. Μοὶ τὸ εἶπεν ἡ ἀψευδὴς φωνή. Ἦτο εἰμαρμένον νὰ τελειώσῃ ἐδῶ τὸ μαρτύριόν σου. Σώζων σε καταστρέφω τὴν πίστιν, φυλάττων σε προδίδω τὸν ὄρκον. Μετῆλθον ὅλα τὰ μέσα. Δὲν ἦτο γραπτὸν νὰ σωθῆς. Περιῆλθον ὅλην τὴν γῆν, διέδραμον ὅλην τὴν οἰκουμένην. Οἱ διῶκταί σου εἶναι ἰσχυροί. Ἐχουσι τὴν συμμαχίαν τοῦ πεπρωμένου. Τὸν ἄρτον μου δὲν τὸν ἔθεσα ποτὲ ἐπὶ τραπέζης, ἐπὶ προσκεφαλαίου δὲν ἐστήριξα τὴν κεφαλὴν μου. Οὐδέποτε ἀνεπαύθην ὑπὸ τὸν ἥλιον, πάντοτε ἠκολούθησα τὴν πορείαν αὐτοῦ, πάντοτε διεσταύρωσα τὴν ἐπιστροφὴν του. Οἱ ἀστέρες ἔλαμπον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ὄμματά μου δὲν ἐκλείσθησαν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ ἄνεμοι ἐφύσων ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων, καὶ μετ' αὐτῶν ἔτρεχον. Αἱ νεφέλαι ἐνεκυμόνουν τοὺς ὑετοὺς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς στέγασμα δὲν ἐζήτησα. Ἡ χιὼν ἐπυκνοῦτο εἰς τὰ ὄρη καὶ ἐστίαν πυρὸς ποτὲ δὲν ἦναψα. Οἱ κεραυνοὶ ἐβρόντων εἰς τὸν αἰθέρα καὶ δὲν μὲ κατεπτώσεν ἡ φλόξ αὐτῶν. Οἱ χειμῶνες περιέβαλλον τὴν γῆν μὲ πάγους καὶ τοὺς δακτύλους μου δὲν ἐθέρμανα. Οἱ νάρκισσοι ἦνθησαν ἀπὸ τῶν λειμώνων, ἀλλὰ τὴν εὐωδίαν αὐτῶν δὲν ἀπήλαυσα. Ὁ Σείριος ἠπείλησε τοὺς θνητοὺς μὲ βέλη τοῦ Φοίβου, ἀλλ' οὐδέποτε ἐδρόσισα τὸ στόμα μου. Ὑπὸ στρῶμα φύλλων κατεκαλύφθη τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, καὶ δὲν ἐπόθησα τὴν σκιάν, ἣν δὲν εἶχον ἀπολαύσει. Καὶ τώρα τί μέλλομεν; Ἡ γῆ ὀλισθηρά, τὸ πεπρωμένον ὠθεῖ, τὰ γόνατα τρέμουσιν. Ἡ ψυχὴ ἀγωνιᾷ, τὸ στόμα δέεται, ὁ οὐρανὸς κωφεύει. Τὰ γεγονότα σπεύδουσιν, οἱ ἐχθροὶ ἀγρυπνοῦσι, μὲ καταδιώκουσι. Θεοί, θεοί, τί θὰ πράξω!

Καὶ ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιγῶν, ἀκίνητος, βλέπων πρὸς τὸν ὑπὸ τοὺς πόδας του καταφερόμενον καταρράκτην. Ὁ Βράγγης συνέχων τὴν ἀναπνοὴν του, ἤκουεν, ἔβλεπεν, ἠπόρει, ἐσίγα.

Ὁ ἄγνωστος ἔστρεψεν αἴφνης πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν. Εἶχεν ἀκούσει ἐλαφρὸν τινὰ κρότον, ὃν ἀπετέλεσαν βεβαίως τὰ φύλλα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σειόμενα. Ἦκροάσθη ἐπὶ πολὺ. Εἶτα ἐπανέλαβε τὸν μονόλογόν του.

—Ὁ ἄνεμος σειεὶ τὰ δένδρα, εἶπε, καθὼς ἐμὲ ἡ πνοὴ τῆς συμφορᾶς. Οἱ διῶκται ὅμως δὲν ἀργοῦσι. Κοιμᾶσαι, ἀθῶον πλάσμα, εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἀλλ' οὐδὲ ὑποπτεύεις ποῦ θ' ἀφυπνισθῆς. Δὲν θὰ σὲ παραδώσω εἰς τὰς χεῖράς των, θὰ σὲ μεταβιβάσω εἰς τὴν ἀθανασίαν. Εἰς τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς θὰ σ' ἀφιερῶσω. Σύ, ὦ θεῖε ἄνερ, καλῶς εἶπες, οὐδ' ἠδύνατο νοῦς τις νὰ ἴδῃ ὅσα σὺ κατενόησας. Μετὰ τὴν ζωὴν ἢ μετεμψύχωσις, μετὰ τὴν φθορὰν ἢ ἀθανασία. Ἡ ἰδέα ζῆ ἐν τῇ ψυχῇ, ὡς λύχνος καιόμενος. Αὕτη κατοπτρίζει τὸ θεῖον κάλλος, αὕτη γεννᾷ τὴν εὐδαιμονίαν. Ὁ ἔρως ἠράσθη τῆς ψυχῆς, ἡ ἔνωσις αὐτῶν παρήγαγε τὴν ἀνθρωπότητα. Εὐτυχία, ἀπόλαυσις, γλυκασμός, τρυφή, ἡδυπάθεια, πάντα ἐν τῷ ἔρωτι. Ὁ θεῖος ἔρως δὲν εἶναι γήινος, καὶ ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι πηλίνη. Τὸ ἄυλον ἐν τῷ ἄλλῳ, τὸ ἰδεῶδες ἐν τῷ ἰδεῶδει. Τὸ σῶμα εἶναι τὸ σκότος, ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ ἀκτίς. Ἀκτίς τοῦ αἰδίου, τοῦ ἀπείρου, τοῦ ὑπερτελείου φωτός. Τὸ μηδενὸς ἐπιθυμεῖν, ἢ

σωφροσύνη, ἢ ἀπάθεια, τοῦτο θεῖον. Τὸ ὄμμα σου, ὦ θεῖε ἄνερ, ἦτο ὄμμα ἀετοῦ, ἢ διάνοιά σου ἦτο τῆς θείας διανοίας κοινωνός. Καὶ εὐτυχῶς ἐπέστη ἤδη ὁ χρόνος, ὅπως τὰ δόγματά σου βασιλεύσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Αἱ δυστυχίαι τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπὶ δεκατέσσαρας αἰῶνας, ἦσαν ἢ τιμωρία αὐτῆς, διότι σὲ παρεγνώρισε. Δὲν παραπονοῦμαι δι' ὅσα ὑπέφερα, ἀρκεῖ ὅτι θὰ ἴδω τὸν θρίαμβον τοῦ δόγματος. Εἰς σὲ ἀφιερῶ τὴν κόρην ταύτην, ἀξίωσον αὐτὴν τῆς δόξης καὶ τῆς ἀθανασίας. Τὸ μέγιστον δῶρον, ὅπερ δύναται θνητὸς νὰ προσφέρει εἰς θνητόν...

Διεκόπη. Ἦκουσε καὶ πάλιν παρατεταμένον θροῦν ὀπισθέν του. Ἦκροάσθη ἐπὶ μακρόν. Οὐδέν. Καὶ ὅμως ἐφαίνετο περιμένων νὰ ἔλθωσί τινες.

Ὁ Βράγγης εἶχεν ἰδεῖ αὐθις τὸ δέμα κινούμενον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀγνώστου, καὶ ἐσκέπτετο ὅτι ἴσως νὰ ἦτο βρέφος τι. Ἐφρικίασεν. Ὁ ἄγνωστος ἐπανέλαβεν.

— Οὕτω πρέπει νὰ πράξω καὶ νὰ μὴ διστάσω πλέον. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν οἱ διώκται δύνανται νὰ φθάσωσι. Πρῶτον τὸ χρέος, εἶτα ἡ ἐλευθερία. Σὺ, ὦ θεῖε Πλάτων, ἂν ἦσο, τὸ αὐτὸ θὰ ἔπραττες!...

Καὶ ἐκινήθη, ἐτοιμαζόμενος, ὡς διὰ νὰ ρίψη τὸ ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ κρατούμενον πρᾶγμα εἰς τὸν καταρράκτην. Ὁ Βράγγης εἶδε τότε εὐκρινέστερον ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἦτο ὄντως ἔμψυχον. Ἐκινήθη προφανῶς. Τὸ παιδίον (διότι ἦτο μικρὰ κόρη ἑξαετῆς, περιτετυλιγμένη ἐντὸς λευκῆς ὀθόνης) ἀφυπνίσθη ἐκ τῆς κινήσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἀγνώστου. Ἐσφιγξε σπασμωδικῶς τοὺς βραχίονας καὶ ἐκρατήθη ἐκ τοῦ τραχήλου του. Ἐβαλε μίαν κραυγὴν.

Ὁ ἄγνωστος προσεπάθησε ν' ἀποσπάσῃ τοὺς βραχίονας τῆς παιδίσκης ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ του. Ἄλλ' αὕτη τὸν ἐκράτει μὲ ὅλην τὴν δύναμίν της.

— Πατέρα, ἔκραξε μετὰ δακρῶν, πατέρα!

— Τί ἔχεις κόρη μου;

Ἡ μικρὰ ἤρχισε νὰ ὀλολύζη.

— Πατέρα, μὴ μὲ φονεύης, ἔλεγε μετὰ λυγμῶν.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐφάνη ὅτι συνεκινήθη· ἀλλ' ὅμως κατέπνιξε τὸ αἶσθημα τοῦτο καὶ ἀπήντησεν.

— Ὅχι, κόρη μου, ὑπάρχει ἀθανασία!

Καὶ προσεπάθησε πάλιν ν' ἀπαλλάξῃ τὸν τράχηλόν του, ἀπὸ τῆς περισφίξεως τῶν μικρῶν βραχιόνων.

Ὁ Βράγγης ταραχθεὶς, ἔκθαμβος, ἰλιγγιῶν, ἀνεσηκώθη ἐπὶ τῆς στρωμνῆς του, καὶ ἦτο ἔτοιμος νὰ ἐφορμήσῃ πρὸς βοήθειαν. Ἀλλ' ἡ κοιτίς ἐφ' ἧς εὐρίσκετο, ἐχωρίζετο ἀπὸ τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ ἄγνωστος, διὰ πλατείας χαράδρας, καὶ ὅπως φθάσῃ ἐκεῖσε ὁ Βράγγης, ὤφειλε νὰ περιγράψῃ εὐρὺν κύκλον. Ἀνωρθώθη καὶ ἔσπευσεν, ἵνα φθάσῃ ἐγκαίρως, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἡ παιδίσκη ἔσφιγγε σφοδρῶς τὸν τράχηλον τοῦ ἀγνώστου, ἀλλ' οὗτος ἦτο ἰσχυρότερος καὶ ἐπὶ τέλους κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ τοὺς βραχίονας αὐτῆς...

Φοβερὸν καὶ παθητικὸν ἦτο τὸ θέαμα τῆς ἀντιστάσεως τῆς μικρᾶς ταύτης κόρης, ὑπερασπιζούσης τὴν ζωὴν της κατὰ τῶν ἀγώνων τοῦ παραδόξου ἐκείνου ἀνθρώπου. Καὶ τοῦτο μακρὰν πάσης ἀνθρωπίνης ἀρωγῆς, ἐν τῷ σκοτεινῷ νυκτός, ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐκείνῃ, ἐπὶ τοῦ ὕψους τοῦ μεμονωμένου βράχου, ὑπὲρ τὸν πίπτοντα καταρράκτην, ὅστις ἂν δὲν εἶχεν ἀρκετὸν βάθος πρὸς πνιγμὸν, εἶχεν ὅμως ἀρκετὸν ὕψος πρὸς κατασύντριψιν ἀσθενοῦς πλάσματος.

Οἱ ὀλολυγμοὶ τῆς κόρης ἀντήχουν κατανυκτικοὶ καὶ σπαραξικάρδιοι.

— Πατέρα! μὴ μὲ φονεύης!...

Ὁ Βράγγης ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του μαλαττομένην καὶ πιεζομένην. Εἶχε φθάσει ἤδη εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ ἄγνωστος μετὰ τῆς κόρης. Ἐκεῖνος οὐδὲ εἶχε παρατηρήσει τὴν παρουσίαν αὐτοῦ. Διὰ σφοδροῦ ἄλματος ἀνέβη οὗτος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου. Ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς.

Ὁ Βράγγης ἤκουσε μόνον ψόφον τινά, πάταγον σώματος καταπεσόντος ἐντὸς ὕδατος. Εἶτα εἶδε τὸν ἀπαισίον ἐκεῖνον ἀνθρώπον ἰστάμενον ἐνώπιόν του ὄρθιον, μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας ὑψοῦντα πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ βλέμμα, ὡς νὰ ἀπήγγελλε δέησιν... δέησιν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ θύματος, ὅπερ εἶχε προπέμψει ἀρτίως εἰς τὴν αἰωνιότητα. Ἐστρεφε δὲ τὰ νῶτα πρὸς τὸν Βράγγην.

Οὗτος ἠσθάνθη τότε τοσαύτην ὀρμὴν παραφόρου ἀγανακτήσεως, ὥστε μικροῦ ἐδέησε νὰ κατενέγκῃ ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ σφοδρὸν κτύπον, ὅστις ἔμελλε νὰ τὸν ἀποστείλῃ πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀθῶου ἐκείνου μικροῦ πλάσματος. Ἀλλ' ἐκράτησε τὴν χεῖρά του συλλαβῶν αἴφνης σκέψιν τινά. Ὁ κρότος τῆς πτώσεως τῆς μικρᾶς παιδίσκης, ὃν εἶχεν ἀκούσει, δὲν ἦτο σκληρός, οἷος ὁ ἐπὶ ἀντιτύπου σώματος. Ἦτο πλατάγημα ὁμοιον μὲ τὸ παραγόμενον ἐκ τῆς συγκρούσεως πρὸς ρευστὸν σῶμα. Δυνατὸν νὰ ἔζη εἰσέτι ἡ μικρὰ κόρη, ἂν δὲν ἐκτύπησεν ἐπὶ τοῦ βράχου. Τῷ ὄντι δὲ εἰς τὴν λεκάνην, ὅπου κατέρρεεν ὁ χεῖμαρρος, ἐσχηματίζετο λάκκος τις, ἔχων βάθος ἴσον πρὸς τὸ τρίτον ἀναστήματος ἀνθρώπου. Ἡ σκέψις αὕτη ἐφώτισεν ἔνδοθεν τὴν ψυχὴν τοῦ δυστυχοῦς ἀπομάχου.

Διὰ μιᾶς ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ μὲ τρία ἄλματα κατέβη εἰς τὸ ρίζωμα τοῦ κρημνοῦ, ὑπερεπήδησε τὴν χαράδραν, διέβη δύο ἢ τρεῖς χθαμαλοὺς βράχους καὶ τέλος ἔφθασεν εἰς τὸν βόθρον. Τὸ σῶμα τῆς μικρᾶς κόρης ἦτο κατὰ τὸ ἥμισυ βεβυθισμένον εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ τὰ ἐνδύματά της ἐπέπλεον. Ὁ Βράγγης ἔκυψε, τὴν ἀνέσυρε καὶ περιέβαλεν αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ρύακες ὕδατος ἔρρεον ἐκ τῶν ἐνδυμάτων της, καὶ ὁ γέρων ἀπόμαχος κατεβράχη ὅλος. Ἀλλὰ δὲν τὸν ἔμελε διὰ τοῦτο. Ἐσπευσε νὰ ψηλαφήσῃ τὴν καρδίαν, νὰ βεβαιωθῇ ἂν ἦτο ζῶσα ἢ παιδίσκη. Τὸ σῶμα ἦτο κατάψυχρον. Παρ' ὀλίγον ὁ γέρων στρατιώτης ἀτηλιπίζετο. Ἐψαυσεν ἐπανειλημμένως τὴν καρδίαν, ἐκάθισε παρὰ τὸν λάκκον, ἐθέρμανε τὸ σῶμα διὰ προστριβῶν. Ἐφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ἀτυχοῦς μικρᾶς. Τέλος ἐνόησεν ὅτι ἔζη, ἀλλ' ἦτο βεβυθισμένη εἰς βαθεῖαν λιποθυμίαν. Ὁ Βράγγης δὲν ἐδειλίασεν· ἐξηκολούθησε νὰ ἐφαρμόζῃ τὰ γνωστὰ αὐτῷ πρόχειρα μέσα τῆς θεραπείας.

—ὦ, Θεέ μου, ἔλεγε, φωτιά, νὰ εἶχα τρόπον ν' ἀνάψω φωτιά. Ὑψώσας τὸ βλέμμα πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ βράχου, εἶδε μετὰ χαρᾶς ὅτι ὁ ἄγνωστος δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ. Ἀφοῦ ἐκρήμνισε τὴν μικρὰν κόρην, ἐνόμισε καλὸν νὰ γίνῃ ἄφαντος. — Τῷ ὄντι, διανοήθη ὁ Βράγγης, τοῦτο ἦτο τὸ καλύτερον ὅπου εἶχε νὰ κάμῃ. Ἀλλ' ἐγὼ τί νὰ κάμω; Ἄν δὲν μοῦ ἔκλεφταν τὴν φλοκάταν, ἰδοὺ ποῦ θὰ ἐχρησίμευε τώρα. Ἀλλὰ καὶ πάλιν καλύτερον ὅπου μοῦ ἔκλεψαν μίαν φλοκάταν, καὶ ἔσωσα μίαν ψυχὴν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ τὴν σώσω μέχρι τέλους.

Ἐξηκολούθησεν ἀνευδρότως τὰς προστριψεῖς καὶ τὰς ἐμπνοάς. Ἡ παιδίσκη παρεῖχε κατὰ μικρὸν σημεῖα ζωῆς. Στεναγμὸς τις ἐλαφρὸς, ὡς λεπτὴ αὐρα ἐν γαλήνῃ, ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειλέων της. Τὸ πρόσωπον ἦτο λευκόν, ὡς κηρός, καὶ οἱ καστανοὶ βόστρυχοὶ της περιέβαλλον τὴν μορφὴν, ὡς στεφάνη γραπτῆς ἀγίας. Ὁ παλαιὸς στρατιώτης ἠσθάνετο παράδοξον καὶ συμπαθῆ γοητεῖαν εἰς τὴν θεάν τοῦ δυστήνου τούτου πλάσματος. Ἐσκέπτετο ὅτι καὶ αὐτός, ἂν δὲν ἔδαπάνῃ τὴν νεότητά του εἰς ἀγόνους καὶ σκαιὰς ἐπιχειρήσεις, θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι πατήρ, καὶ νὰ ἔχῃ εἰς τὸ γῆρας του μικρὰν κόρην, οἷα αὕτη, ἣτις θὰ ἦτο ἡ παραμυθία του. — Τώρα δὲ τί ἐκέρδησα; ἔλεγεν. Ἠκολούθησα ὅλην τὴν ζωὴν μου τὸν Γάρμπον, ὅστις μ' ἐδίδαξε νὰ καταφρονήσω ὅλα τὰ ἐπίγεια, χωρὶς νὰ κερδήσω τὰ οὐράνια τοῦλάχιστον. Ἀλλὰ διατί νὰ μὴ υἰοθετήσω αὐτὴν τὴν μικρὰν; Αὐτὴ δὲν ἔχει οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα. Ἐκαστος δύναται νὰ γίνῃ φυσικῶς πατήρ μιᾶς κόρης, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ σώσῃ καὶ μίαν κόρην ἀπὸ τὸν θάνατον, καθὼς ἐγὼ. Ἀλλὰ τίς ἠξεύρει ἂν δὲν εἶμαι καὶ πατήρ της; Ταῦτα σκεπτόμενος κατήντησε νὰ πιστεύσῃ ὅτι τῷ ὄντι ἡ μικρὰ αὕτη ἦτο θυγάτηρ του. Ἐσυλλογιζέτο δὲ τὴν ἐκπληξιν, ἣν ἠθελεν αισθανθῆ ὁ Γάρμπος, ἂν ἐμάνθανεν ὅτι ὁ παλαιὸς σύντροφός του ἀπέκτησεν αἴφνης εἰς τὸ γῆρας μίαν κόρην. Πιθανὸν ὁ ἀλλόκοτος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὅστις τὴν κατεκρήμνισεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ βράχου, νὰ ἦτο πατήρ της, ὡς τὸν εἶχεν ὀνομάσει αὕτη. Ἀλλὰ προφανῶς, ἀφοῦ ὑπερέβη πάντα ὄρον ἀστοργίας, ἐπιχειρήσας νὰ τὴν φονεύσῃ, ἀπέβαλε διὰ τοῦτο τὰ δικαιώματα τῆς πατρότητος. Καὶ ἀφοῦ οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἢ νεαρὰ αὕτη κόρη εἶχεν

ανάγκην πατρός.

Ἐκ τῆς σκέψεως ταύτης ἠσθάνθη ἀγαλλίασιν ὁ Βράγγης. Ἔλαβε τὴν μικρὰν εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὑπερεπήδησε τοὺς βράχους, πατῶν μὲ ἀσφαλὲς καὶ ἔμπεδον βῆμα, καὶ ἐλθὼν ἀπέθεσε τὴν κόρην ἐπὶ τῆς κλίνης του. Τὴν ἐσκέπασε μὲ τὰ ἐνδύματά του, τὴν περιέθαλψε, τὴν ἐθέρμανε, καὶ ἐκάθισε παρ' αὐτὴν. Τὰ σημεῖα τῆς εἰς τὴν ζωὴν ἐπανόδου ἦσαν ἤδη προδηλότερα. Ἀλλ' ὅμως βῆξ καὶ ἄσθμα κατεῖχε τὸ στήθος της. Ὁ γέρον ἀνησύχει. Ἦτο ἤδη βαθεῖα νύξ καὶ ἐφοβεῖτο τὸ νυκτερινὸν ψῦχος. Ἐκράτει πάντοτε τὰς χεῖράς της, αἵτινες ἦσαν ἔτι ψυχραί. Ἡ παιδίσκη δὲν ὠμίλησε, καὶ ἐφαίνετο ἐν ἀγνωσίᾳ διατελοῦσα. Ἡ δύσπνοια τοῦ στήθους ἐπετείνεται καὶ ὁ φόβος τοῦ καλοῦ ἀπομάχου παρηκολούθει μετὰ προσοχῆς τὰ συμπτώματα ταῦτα. Ἄν καὶ ἐγίνωσκε τὴν χρῆσιν τοῦ ξαντοῦ διὰ τὰ τραύματα, ποτὲ δὲν ἐφαντάσθη ὅτι ἠδύνατο νὰ εἶναι τόσον ἀγαθὸς νοσοκόμος.

Διελογίσθη ὅτι ἐκεῖ πλησίον, εἰς τὸ χωρίον, ὅπερ δὲν ἀπειχε πολὺ, ὅθεν οἱ κύνες καὶ τὰ παιδία τὸν εἶχον ἐξώσει θριαμβευτικῶς τὴν ἐσπέραν, ὑπῆρχον μικραὶ τινες ἐπαύλεις, καλύβαι μᾶλλον ἢ οἰκίαι, κεχωρισμέναι ἀπὸ τῆς κυρίως κώμης, αἵτινες κατωκοῦντο ὑπὸ ἀνθρώπων, καὶ ἠδύναντο νὰ ἔχωσι πῦρ εἰς τὴν ἐστίαν καὶ θερμὴν κλίνην δι' ὕπνον. Ἄν ἐλάμβανε τὴν ἀτυχῆ ταύτην παῖδα εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ ἐβάδιζε δύο ἢ τρία μίλια, διότι δὲν ἠσθάνετο πλέον κάματον, ἂν ἔβλεπε φῶς λάμπον εἰς τὸν φεγγίτην, καὶ ἔκρουε μετὰ θάρρους καὶ συστολῆς ἅμα τὴν θύραν... Πιθανὸν νὰ δυσηρεστοῦντο οἱ κάτοικοι τῆς καλύβης διὰ τὸ ἄκαιρον καὶ ἀπροσδόκητον τῆς ἐνοχλήσεως, ἀλλ' αὐτὸς θὰ ὠμίλει, θὰ διηγεῖτο μὲ δύο λέξεις τὸ πρῶγμα, θὰ μετήρχετο τὴν εὐγλωττίαν τοῦ πάθους καὶ τῆς ὀδύνης, καὶ ἴσως θὰ τοὺς συνεκίνηει.

Δὲν ἐδίστασεν ἐπὶ πλέον. Ἀνήγειρε τὴν μικρὰν κόρην, ἐτύλιξεν αὐτὴν μὲ τὸ ἐνδύματά του, καὶ λαβὼν τὴν πήραν καὶ τὴν ράβδον του, ἤρχισε νὰ βαδίζει. Καθ' ἣν στιγμὴν διήρχετο ὑπὸ τὴν πλάτανον, τὴν ἐγγυτέραν πρὸς τὸν βράχον ὅθεν ἔπιπτεν ὁ καταρράκτης, εἶδε, βοηθεία ἀκτίνος τινος τῆς σελήνης, στίλβον τι πρῶγμα κείμενον κατὰ γῆς. Ἐκυψε καὶ τὸ ἔλαβε. Τὸ ἔθηκεν εἰς τὴν πήραν, χωρὶς νὰ τὸ περιεργασθῆ, διότι τὸ συμπαθὲς φορτίον ὅπερ ἐβάσταζε δὲν ἐπέτρεπε αὐτῷ τοῦτο. Ἐτάχυνε γενναίως τὸ βῆμα, καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν σύνδενδρον καὶ σκιερὰν ὁδόν, τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ χωρίον.

Ὅτε προέβη ἀρκετὴν ὁδόν, ἤκουσεν αἴφνης ποδοβολητὸν ἵππων ἐρχομένων ὀπισθὲν του. Τὰ σιδηρᾶ πέταλα ἀντήχουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ αἱ φωναὶ τῶν ἵππέων ἠκούοντο. Ἡ πρώτη ἐλθοῦσα αὐτῷ ἰδέα ἦτο νὰ ἀποταθῆ πρὸς τοὺς ἵππεῖς καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν, ἧς εἶχεν ἀνάγκην. Οὐδεμίαν ἀντίληψιν ἢ ἀνάμνησιν εἶχε τῶν λόγων τοῦ ἀγνώστου, δι' ὧν ὑπηνίχθη διώκτας τῆς μικρᾶς κόρης ἐπερχομένους. Ἀλλ' ὅμως συνέλαβεν ἀόριστόν τινα φόβον, καὶ ἐσκέφθη ὅτι οὐχὶ παρὰ τῶν διαβατῶν, οἵτινες δὲν εἶχον προφανῶς τὰ μέσα, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἐν οἴκῳ ὄφειλε νὰ ζητήσῃ βοήθειαν. Παραμέρισεν ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἐπορεύθη εἰς πυκνὸν θάμνον, καὶ ἐκρύβη ὀπισθεν αὐτοῦ,

περιμένων νὰ περάσωσιν οἱ ἵππεις. Ὅτε ἐπλησίασαν οὗτοι, ἤκουσε τὸν ἐξῆς διάλογον.

— Δὲν ἤμπορεῖ νὰ εἶναι μακράν.

— Αὐτὸς ὁ διαβολόγερος ἤξεύρει τὸν τρόπον νὰ χάνεται ὡς κονιορτός.

— Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι τὸ ἄλογόν μου κοντεύει νὰ σκάση.

— Μήπως θὰ εἶναι τὸ πρῶτον;

— Καὶ τρέχομεν τόσας ὥρας, χωρὶς νὰ ἤξεύρωμεν διατί!

— Καὶ ποῖος ἤμπορεῖ νὰ παραπονεθῆ;

— Ἀλλὰ δὲν εἶναι εὐχάριστον νὰ ἐνεργῆ τις εἰς τὰ τυφλά.

— Πιστεύεις ὅτι ἐνεργοῦν εἰς τὰ τυφλά;

— Δι' ἡμᾶς εἶναι ἄγνωστον.

— Ἐγὼ λέγω ὅτι χάνομεν τὸν κόπον μας.

— Οἱ καταδιωκόμενοι δὲν εὐρίσκονται εἰς τοὺς μεγάλους δρόμους.

Αἱ τελευταῖαι λέξεις μόλις ἠκούσθησαν. Ἡ συνοδία παρήλθεν. Ὁ Βράγγης οὐδεμίαν ὑπόνοιαν συνέλαβεν ἐκ τοῦ διαλόγου τούτου. Προέκυψεν ὀπισθεν τοῦ θάμνου, παρετήρησε μετὰ προσοχῆς, καὶ ὅτε οἱ ἵππεις ἀπεμακρύνθησαν ἀρκούντως, ἐξηκολούθησε καὶ οὗτος τὸν δρόμον του.

Ἀλλὰ μόλις προέβη δύο ἢ τρία βήματα, καὶ ἐξέπεμψε σπαρακτικὴν κραυγὴν. Ἡσθάνθη εἰς τὰς ἀγκάλας του κατάψυχρον τὸ σῶμα τῆς μικρᾶς κόρης. Τότε δὲν ἐδίστασε πλέον. Οἱ ἵππεις δὲν ἦσαν παραπολύ μακράν, καὶ ἠδύναντο εἰσέτι νὰ τὸν ἀκούσωσιν. Ἐκραξε μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ στήθους.

— Κύριοι! Ἴππεις! Βοήθειαν!

Οἱ ἵππεις ἐστάθησαν εὐθύς. Ἦσαν ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν. Ὁ Βράγγης ἔσπευσε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἐσταμάτησαν, ὅλος ταραχῆ καὶ ἀγωνία.

— Τί τρέχει, ἔκραξεν εἰς τῶν ἵππέων. Ποῖος φωνάζει;

— Κύριοι, δι' ἔλεος, βοήθειαν!

— Ποῖος εἶσαι;

— Πτωχὸς γέρον ἀπόμαχος.

— Καὶ τί θέλεις;

— Βοήθειαν εἰς ἓνα πλάσμα, κύριοι!

— Τί πλάσμα;

— Μίαν μικρὰν κόρη, ἣτις ἀποθνήσκει.

Οἱ ἵππεῖς παρετήρησαν μετὰ προσοχῆς, διότι ὁ Βράγγης εἶχε πλησιάσει ἤδη, καὶ εἶδον τὸ ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ βασταζόμενον. Παρετήρησαν ἀλλήλους ἐρωτηματικῶς.

Ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἔλεγον.

— Αὐτὴ νὰ εἶναι ;

— Καὶ ὅμως ὁ γέρος δὲν εἶναι αὐτός, εἶπε μεγαλοφώνως εἰς αὐτῶν.

— Ἡμπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ὁ γέρος, καὶ νὰ εἶναι ἡ μικρὰ, ἀπήντησεν ἄλλος.

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ καὶ τί συνέβη; ἠρώτησε τὸν Βράγγην, ὁ φαινόμενος ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἵππέων.

— Βοήθειαν πρῶτον, αὐτὴ ἡ μικρὰ κινδυνεύει.

— Καὶ τί ἔχει;

— Κρυώνει θανατηφόρως.

— Τύλιξέ την μ' αὐτό.

Ὁ ἵππεὺς ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ μαρσίπου του μάλλινον σκέπασμα καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸν Βράγγην. Οὗτος δὲ ἔσπευσε νὰ περιτυλίξῃ τὸ σῶμα τῆς κόρης.

— Ἄλλ' εἶπέ με δύο λέξεις, τί συνέβη, ἐπανέλαβεν ὁ ἵππεύς.

Ἄλλος ἐκ τῶν ἵππέων ἐξέβαλε φιάλην ἐκ τοῦ κόλπου του καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν Βράγγην.

— Δός της νὰ μυρισθῇ αὐτό, εἶπεν.

Ὁ Βράγγης ἐξετέλεσε καὶ τὴν δευτέραν ταύτην παραγγελίαν.

— Εἶπε τί συνέβη, ἐπανελάβεν ἀνυπομόνως ὁ πρῶτος τῶν ἰππέων.

— Κύριοι, ἐγὼ ἐκοιμώμην, ἐκεῖ ὑποκάτω τῶν δένδρων, σιμὰ εἰς τὸν ρύακα. Ἐξαφνα βλέπω ἓνα μανιακόν, ἓνα ἀλλόκοτον ἄνθρωπον, ἓνα ἔξω-ἀπ' -ἐδῶ, καὶ ἦλθε καὶ ἔρριψεν αὐτὴν τὴν μικράν, τὴν ἐκρήμνισεν εἰς τὸν καταρράκτην. Ἐπρόφθασα καὶ τὴν ἔσωσα, ἀλλ' ὅμως ἀποθνήσκει!

Πρὶν ἢ τελειώσῃ τὸν λόγον τοῦ ὁ Βράγγης, ὁ πρῶτος τῶν ἰππέων ἔνευσε πρὸς ἓνα τῶν συντρόφων του. Οὗτος ἔκαμε δύο βήματα μὲ τὸν ἵππον καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Βράγγην·

— Δὸς μοι αὐτὴν τὴν μικράν, εἶπε.

— Τί θέλετε;

— Δὸς μοι τὴν μικράν καὶ πῆγαινε τὸν δρόμον σου, γέρο.

Ὁ Βράγγης κατελυπήθη, ἰλιγγίασεν, ἠσθάνθη ἐπιθυμίαν ν' ἀντισταθῆ.

— Ἀλλ' εἶναι δική μου ἢ μικρά, εἶπεν. Ἐγὼ μόνον βοήθειαν ἐζήτησα.

— Εἶναι δική σου;

— Εἶναι δική μου, κόρη μου. Δὲν ἤμπορῶ ν' ἀποχωρισθῶ ἀπ' αὐτὴν.

— Ἐτρελάθης, γέρο!

— Σᾶς λέγω, εἶναι κόρη μου, ἐπέμεινεν ὁ Βράγγης, μεταμεληθεὶς ὅτι δὲν διηγήθη ἐξ ἀρχῆς τὸν μῦθον τοῦτον.

— Μὴ ἀστεϊσμούς, γέρο! εἶπεν αὐστηρῶς ὁ πρῶτος τῶν ἰππέων. Δὸς τὴν μικράν, καὶ τράβα!

— Ἀλλ' εἶναι δική μου, κύριε!

— Ὅταν θέλῃς νὰ λέγῃς ψεύματα, νὰ τὰ σκέπτεσαι ἐξ ἀρχῆς.

Ὁ Βράγγης κατεταράχθη, ἐπόνεσεν, ἔκλαυσεν. Ἀντεστάθη μέχρις ἐσχάτων.

Οἱ ἰππεῖς ἐδέησε νὰ μετέλθωσι βίαν. Ἦρπασαν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Βράγγη τὴν μικράν παιδίσκη, καὶ ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των.

Ὁ Βράγγης ἔκλαιεν ὡς παιδίον.

— Πάρε αὐτό, γέρο, διὰ νὰ παρηγορηθῆς! ἔκραξεν ὁ πρῶτος τῶν ἰππέων ρίψας αὐτῷ βαλάντιον πλήρες χρημάτων.

Ὁ Βράγγης κατεπάτησε τὸ βαλάντιον μὲ τοὺς δύο πόδας του, καὶ ἔτρεξε κλαίων κατόπιν τῶν καλπαζόντων ἵππων. Ἐμελλε δὲ νὰ τρέχη μέχρι τῆς αὐγῆς, διότι οἱ ἵππεῖς δὲν ἀπῆλθον εἰς μέρος ἐγγὺς κείμενον. Τέλος ἀπώλεσε τὰ ἴχνη των.

.....

Ὅτε ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, καὶ ὁ Βράγγης συνῆλθεν ὀλίγον τι, θέσας τυχαίως τὴν χεῖρα εἰς τὴν πήραν του, ἀνεῦρεν ἐκεῖ τὸ μόνον ἐνθύμιον, ὅπερ τῷ ἔμεινεν ἐκ τῆς νυκτερινῆς ὀπτασίας. Ἦτο τὸ στίλβον ἐκεῖνο πρᾶγμα ὅπερ εἶχεν εὐρεῖ ὑπὸ τὴν πλάτανον. Ἦτο δὲ εἶδος ἀργυροῦ ἐγκολπίου, ἔχον ἐγκεχαραγμένα σύμβολα καὶ μίαν λέξιν. Τὰ σύμβολα παρίστων γλαῦκα, θύρσον, καὶ στέφανον δάφνης. Ἡ λέξις, ἦν καὶ ἂν ἤξευρε ν' ἀναγινώσκη, δὲν θὰ ἐνόει πάντως ὁ Βράγγης, ἔλεγε κεφαλαίοις γράμμασι: ΠΛΗΘΩΝ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Ἡ ΙΚΕΤΙΣ

Μιλιά τινα μακρὰν τῆς Μονεμβασίας, ἔκειτο παρὰ τὸν αἰγιαλόν, κατὰ τὸν ΙΕ΄ αἰῶνα, συνοικία τις ἀλιέων καλουμένη κοινῶς Στάμπα. Ὁ ὄρμος ἦτο ἀρκούντως εὐρύς, καὶ πλήρης λέμβων καὶ ἀκατίων, ὑπῆρχον λίθιναι ἀποβάθραι, ἐργαστήριά τινα, καὶ ἐν πλινθοποιεῖον. Παρὰ τὴν ἀντίθετον ἄκραν τῆς παραλίας ἔκειτο πύργος, ὅστις δυνατὸν νὰ κατωκείτο πάλαι ποτέ, ἀλλὰ κατὰ τὸν εἰρημένον χρόνον ἦτο ἔρημος.

Νύκτα τινὰ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1453, καθ' ἣν ὥραν οἱ ἀλιεῖς ἠτοιμάζον τοὺς πυρσοὺς διὰ τὰς νυκτερινὰς ὀψοθηρίας, αἱ δὲ γυναῖκες των ἀπεκοίμιζον τὰ βρέφη ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῶν, συρίζουσαι τὸ σῦνηθες νανούρισμα καὶ ἡμικλείστους ἔχουσαι ὑπὸ νυσταγμοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, παράπηγμά τι ἦτο ἀνοικτὸν εἰς τὴν ἄκραν τῆς συνοικίας. Ὁ μπάρομπα Κατούνας ὁ οἰνοπώλης δὲν ἦτο δύσκολος ἄνθρωπος, καὶ ἐδέχετο πάσης τάξεως πελάτας εἰς τὸ καπηλεῖόν του, ἤρκει νὰ ἦσαν οἰνοπόται. Κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμήν δύο μόνον θαμῶνες ὑπῆρχον ἐν τῷ παραπήγματι, καὶ ἔπινον καθήμενοι παρὰ τράπεζαν. Ὁ Κατούνας ὄρθιος, μὲ τὴν ποδιὰν κρεμαμένην ἐκ τῆς ὀσφύος, περιέμενε, πρὶν ἢ ἀποκοιμηθῆ, νὰ κενώσωσι τὰ ποτήρια οἱ δύο πόται, ἵνα παραγγείλωσι καὶ ἄλλον οἶνον.

Οἱ δύο οὔτοι ἠλιοκαεῖς ἄνθρωποι συνδιελέγοντο σιγά, ἐνῶ ἔπινον. Ὁ Κατούνας οὐδὲ λέξιν ἤκουεν. Εἰς μάτην ἔτεινε τὰ ὦτα. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ δύο ὁμιληταὶ δὲν ἐπεθύμουν προφανῶς ν' ἀκουσθῶσι. Δὲν ἦσαν ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐνεργοῦσι τὰ πρᾶγματα πρὸς ἐπίδειξιν.

— Λοιπόν, ἔλεγεν ὁ εἷς, πῶς τὸ ἤξεύρεις;

— Ἔχω πληροφορίας, σοὶ λέγω, ἀπήντα ὁ ἕτερος.

— Πόθεν σοῦ ἦλθαν; ἠρώτα ὁ πρῶτος, ὅστις ἐφημίζετο ὡς ἐπιτήδειος κλέπτῃς, ἦτο δὲ διάσημος εἰς τὰ πέριξ. Ὄνομάζετο Σκούντας, ἐπεκαλεῖτο δὲ κοινῶς *Περίδρομος*.

— Μοῦ ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ρώμην, ἀπήντα ὁ δεύτερος, Τρανταχτῆς ὀνόματι. Οὗτος εἶχε δύο ἐπαγγέλματα. Μὲ τοὺς τιμίους ἦτο τίμιος, καὶ μὲ τὸν Σκούνταν ὁμότεχνός του.

— Καὶ ἔχεις ἐσὺ σχέσεις εἰς τὴν Ρώμην, διαβόλου Τρανταχτῆ;

— Δὲν τὸ ἤξεύρεις; ἀπήντησεν ὁ Τρανταχτῆς ἰλλωπίζων τοὺς ὀφθαλμούς.

— Καὶ ποῖος εἶναι ὁ ἀνταποκριτῆς σου;

— Ὁ Πάπας, εἶπεν ἀπαθῶς ὁ Τρανταχτῆς.

Ὁ Σκούντας ἔβαλε πλατὺν γέλωτα.

— Διατί γελάς;

— Διότι μ' ἐμπαίζεις, εἶπεν ὁ Σκούντας.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Κατούνας, ἰδὼν τὴν φαιδρότητα τοῦ Σκούντα ἔλαβε θάρρος καὶ ἐπλησίασε δύο βήματα. Ἄλλ' ὁ Περίδρομος συνέστειλε τὰς ὀφρῶς.

— Τί θέλεις, Κατούνα; εἶπεν ὀργίλως.

— Ἐνόμισα ὅτι εἵχετε σώσει τὸ κρασί, ἐμορμύρισεν ὁ Κατούνας.

— Φέρε μίαν φιάλην, ἀνόητε, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκῃς πρόφασιν νὰ ἔρχεσαι κάθε λίγο.

Ὁ Κατούνας ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ.

— Καὶ πῶς συμβαίνει ὥστε ὁ Πάπας νὰ εἶναι ἀνταποκριτῆς σου; ἐπανέλαβεν ὁ Σκούντας.

— Ὅπως συμβαίνουν ὅλα τὰ πράγματα, ἀπήντησεν ὁ Τρανταχτῆς.

— Ἐξήγησέ μου λοιπὸν πῶς συμβαίνουν τότε, διότι ἐγὼ δὲν τὸ ἤξεύρω.

— Διὰ νὰ συμβῆ κάτι, εἶπεν ὁ Τρανταχτής, ἐγὼ ὠμίλησα μὲ σπουδαίους ἀνθρώπους καὶ τὸ ἔμαθα αὐτό, ἀπαιτοῦνται δύο τινά· θέλησις καὶ δύναμις.

— Λοιπόν;

— Λοιπόν, τὴν θέλησιν τὴν ἔχουν ὅλοι, τὴν δύναμιν ὅμως ὀλίγοι.

— Καὶ ἔπειτα;

— Καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι ὀλίγοι ἐπιτυγχάνουν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον.

— Καὶ εἶσαι σὺ ἐκ τῶν ὀλίγων;

— Ἐννοεῖται, ἀφοῦ ἔχω τόσα μέσα.

— Καὶ τί μέσα ἔχεις;

— Ὅσα θέλω.

Ὁ Σκούντας ἔλαβε τὸ ποτήριόν του, καὶ τὸ συνέκρουσε μὲ τὸ τοῦ συμπότου. Ἐξεκένωσε δὲ ὁ Σκούντας τὸν οἶνον ἀπνευστί. Ὁ Τρανταχτής μόνον ὀλίγον ἔπιε.

— Ἄς ἀφήσωμεν τοὺς ἀστεϊσμούς, ἐπανέλαβεν ὁ Σκούντας.

— Δὲν εἶναι ἀστεϊσμοί, εἶπεν ὁ Τρανταχτής.

— Ὅμιλεῖς σπουδαῖα;

— Βέβαια.

— Λέγε λοιπὸν καθαρὰ τότε.

— Καθαρὰ ὅπως αὐτὸ τὸ ποτήρι.

— Ἐμαθες ἀληθῶς ὅτι θὰ ἔλθῃ;

— Ναί.

— Ἀπὸ ποῦ λοιπὸν τὸ ἔμαθες;

— Σοὶ εἶπα, ἀπὸ τὸν Πάπαν.

Ὁ Σκούντας ἐμόρφασεν ἀνυπομόνως.

— Ἀλλὰ δὲν εἶναι παράξενον, μοὶ φαίνεται, ἐπανέλαβεν ὁ Τρανταχτής, νὰ

τὸ ἔμαθα ἀπὸ τὸν Πάπαν, ἀφοῦ αὐτός, διὰ τὸν ὅποιον ὀμιλοῦμεν, εἶναι καρδινάλιος.

— Τὸ ἤξεύρω.

— Καὶ ἀπὸ τὸν καρδινάλιον ἕως τὸν Πάπαν δὲν εἶναι, μοὶ φαίνεται, μεγάλη ἀπόστασις.

— Δὲν ἤξεύρω.

— Ἄλλ' ἂς εἶναι, ἐγὼ σοὶ λέγω ὅτι τὸ ἔμαθα ἀπὸ τὸν θαλαμηπόλον του.

— Καὶ τὸν γνωρίζεις;

— Εἶναι φίλος μου.

— Τί διάβολον! ὅλους τοὺς ἔχεις φίλους; εἶπεν ὁ Σκούντας.

— Καὶ διὰ νὰ πεισθῆς, ἰδοῦ.

Ὁ Τρανταχτῆς ἤνοιξε τὸ περιστήθιον του καὶ ἐξήγαγε φάκελον ἐκ τοῦ κόλπου. Ἔσυρε δὲ ἔνδοθεν τοῦ φακέλου χαρτίον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν Σκούνταν.

— Ἰδοῦ, διάβασε, εἶπεν.

Ὁ Σκούντας ἀνέγνω τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν:

«Ἀγαπητέ μοι ἐν Χῳ ἀδελφέ. Πολὺ ταχέως ἐλπίζω νὰ ἐνταμωθῶμεν, Θεοῦ θέλοντος, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν τοῦ Ἁγίου ἡμῶν Πατρός. Ὁ κύριός μου σκοπεύει μετὰ ἓνα μῆνα νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ανατολήν. Μοὶ φαίνεται ὅτι ἡ ἀποστολή του ἔχει ἐκκλησιαστικὸν καὶ πολιτικὸν σκοπὸν, ἀλλὰ πλειότερα δὲν ἀνεκάλυψα. Ὅτι ἄλλο μάθω, θὰ σὲ πληροφορήσω. Θὰ μεταβῆ δέ, πιστεύω, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ θὰ περάσωμεν καὶ ἀπὸ τὰ χῶματά σας, διότι ἔχει σκοπὸν νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν παλαιὸν διδάσκαλόν του. Ἄν, ὡς εἶναι βέβαιον ἐκτελέσῃ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην, θὰ ἀποβιβασθῶμεν χωρὶς ἄλλο εἰς τὴν παραλίαν τῆς Μονεμβασίας. Ἐπιθυμῶ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, τὸν ὅποιον θὰ ἐνταμώσω, νὰ εἶσαι σύ, διότι τὸ νομίζω ὡς καλὸν οἰωνόν. Ἄσπασαί μοι τὴν Πογγίαν, τὴν Βεάτην καὶ τὴν Πίαν, τὰς ἀγαπητάς μοι ἐν Χῳ ἀδελφάς. Νὰ τὰς συμβουλεύῃς δὲ νὰ μὴ δοθῶσιν εἰς τὴν ἄσκησιν καὶ εἰς τὴν σκληραγωγίαν, διότι τοῦτο θὰ τὰς κάμῃ νὰ φαίνωνται ὡς γραῖαι, καὶ θ' ἀποβάλωσι τὸ κόσμημα τοῦ κάλλους, τὸ ὅποιον εἶναι ἐν ἑκ τῶν ἑπτὰ ἀγίων χαρισμάτων. Ὅλος ἀσπασίως εἰς σέ, μένω. Ὁ φίλος, Ἄγγελος Δερμίνιος, μοναχὸς ἐκ τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγ. Βενεδίκτου. Εἶθε ἡ εὐχὴ τοῦ Ἁγίου Πατρός νὰ εἶναι μεθ' ἡμῶν. Ἀμήν.»

Ἄφου ἄνέγνω ὁ Σκούντας τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν, τὴν ἀπέδωκεν εἰς τὸν Τρανταχτὴν, ὅστις ἐμειδία πονηρῶς.

— Τώρα, ναί, σὲ πιστεύω. Διότι δὲν γίνεται νὰ εἶναι πλαστὸν αὐτὸ τὸ γράμμα, τί διάβολο!

— Δὲν πιστεύω νὰ μὲ κάμῃς καὶ πλαστογράφον, εἶπεν ὁ Τρανταχτής, ὑποκρινόμενος ὅτι δυσαρρυστεῖται.

— Καὶ ποῖα εἶναι αὐταί, ὅπου λέγει;

— Ποῖα;

— Ἡ Μπογγία, ἡ Πεάτη καὶ ἡ Βία...

— Ἡ Πογγία, ἡ Βεάτη καὶ ἡ Πία;

— Ναί.

— Εἶναι μοναχαί.

— Εἰς ποῖον μέρος;

— Δὲν ἤξεύρεις ὅτι ἔχω σχέσεις εἰς ἓν γυναικεῖον μοναστήριον;

— Νομίζω νὰ ἤκουσα.

— Εἶναι τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Ἐλισάβετ. Ἀπέχει τρεῖς ὥρας ἀπ' ἐδῶ.

— Τὸ ἤξεύρω.

— Ἐκεῖ ἔχω πολλὰς σχέσεις.

— Τίνος εἶδους;

— Καλάς.

— Καλάς, τὸ ἤξεύρω, ἀλλὰ...

— Ἀγνὰς ἐννοεῖται.

— Τόσον καλύτερον, εἶπεν ὁ Σκούντας στενάζων.

Παραδόξως δ' ἐσκυθρόπασε, καὶ δὲν ἐπέμεινε περιπλέον εἰς τὸ θέμα τοῦτο τοῦ λόγου.

— Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον, εἶπεν.

— Ἄς ἔλθωμεν.

— Ἔως πότε λέγεις νὰ φθάσῃ ἐδῶ;

— Ποῖος;

— Ὁ καρδινάλιος, αὐτός, πῶς τὸν λέγουν.

— Δυστυχῶς αὐτὸς ὁ Δερμίνης, ὁ ὑποκριτής, ἐλησμόνησε νὰ βάλῃ τὴν χρονολογίαν εἰς τὴν ἐπιστολήν.

— Ὡστε δὲν ἤξεύρεις;

— Τὴν ἔλαβα πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν. Ἡ ἐπιστολή λέγει ὅτι μετὰ ἓνα μῆνα θὰ γίνῃ τὸ ταξίδιον.

— Λοιπόν;

— Ἄν ὑπολογίσωμεν καὶ τρεῖς ἐβδομάδας ἐπάνω κάτω ἔως νὰ φθάσῃ εἰς χεῖράς μου ἢ ἐπιστολή...

— Ὡς τόσον, πιστεύω.

— Ὁ καρδινάλιος τότε εἶναι εἰς τὸν δρόμον.

— Βέβαια.

— Λοιπόν;...

Ὁ Τρανταχτής ἐκοίταξεν ἀτενῶς κατὰ πρόσωπον τὸν Σκούνταν. Οὗτος δὲ κατέστη σύννουσ καὶ σκεπτικὸς ἐπὶ τινὰς στιγμάς. Εἶτα ἐκένωσε καὶ ἄλλο ποτήριον καὶ ἀπέμαξε τὸν μύστακα.

— Δὲν ἔχω κανὲν σχέδιον, εἶπεν. Ἀλλὰ θὰ σκεφθῶ καὶ σοὶ λέγω.

Ὁ Τρανταχτής προσῆλθεν ἐγγύτερον πρὸς τὸν Σκούνταν καὶ ἐσφίγχθη παρ' αὐτόν. Ἐταπείνωσε πολὺ τὴν φωνήν καὶ τῷ εἶπεν.

— Ὁ καρδινάλιος εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ φέρῃ μαζί του πολλὰ χρήματα.

— Τὸ ἤξεύρω. Ἀλλὰ θὰ τὰ φέρῃ ἐπάνω του; Ἀδύνατον.

— Ὅχι. Ἀλλ' ἓνα πράγμα δὲν μοὶ λέγει ἡ ἐπιστολή.

— Τὸ ποῖον;

— Ἄν θὰ ἔχη ἰδιαίτερον πλοῖον.

— Τῷ ὄντι.

— Ἄλλ' ἐγὼ πιστεύω ὅτι, ἂν ἀληθεύῃ αὐτὸ ὅπου λέγει αὐτὸς ὁ ὑποκριτής, ὁ Δερμίνιος...

— Τί λέγει;

— Λέγει ὅτι ἔρχεται διὰ πολιτικὴν ἀποστολήν.

— Ναί.

— Λοιπὸν ἀφοῦ ἔρχεται διὰ πολιτικὴν ἀποστολήν...

— Ἐπειτα;

— Θὰ εἰπῆ ὅτι τὸν στέλλει ὁ Πάπας.

— Ἴσως.

— Καὶ ἀφοῦ τὸν στέλλει ὁ Πάπας...

— Ἔ;

— Τοῦτο σημαίνει ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ πλοῖον.

— Πιθανόν.

— Καὶ ἀφοῦ θὰ ἔχη πλοῖον...

— Λοιπόν;

— Θὰ εἰπῆ ὅτι τὰ χρήματα θὰ τὰ ἔχη εἰς τὸ πλοῖον μέσα.

Ὁ Σκούντας ἐσκυθρώπασεν αὐθις.

— Εἶναι δύσκολον, εἶπε.

— Τὸ ἡξεύρω.

— Ἡμποροῦμεν ἡμεῖς νά;...

— Τί νά;

- Νὰ ληστεύσωμεν τὸ πλοῖον; εἶπεν ὁ Σκούντας.
- Πιθανὸν νὰ μὴ λάβωμεν ἀνάγκην νὰ τὸ ληστεύσωμεν.
- Ἀλλὰ τί;
- Νὰ τὸ γδύσωμεν μόνον.
- Δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; εἶπε μειδιάσας ὁ Σκούντας.
- Κατὰ τὰς περιστάσεις.
- Διατί;
- Ὑπόθεσε ὅτι δὲν εἴμεθα ἱκανοὶ δι' ἔφοδον.
- Ὑποθέτω.
- Οὔτε διὰ καύσιμον.
- Οὔτε.
- Οὔτε διὰ βούλιαγμα.
- Οὔτε.
- Τότε δὲν βλέπεις ἐν ἄλλο μέσον;
- Ποῖον;
- Ὁ Δερμίνης αὐτὸς εἶναι φίλος μου.
- Τὸ ἡξεύρω.
- Ἐμβαίνει ὀλίγον εἰς τὰ ἔντιμα μέσα.
- Ἴσως.
- Εἶναι ψευδευλαβῆς, ὑποκριτῆς, ἀσυνείδητος Φαρισαῖος.
- Πιστεύω.
- Ἄν συνεννοηθῶμεν μ' αὐτόν...
- Ἔ;

— Τότε αὐτὸς θὰ μᾶς εὔρη τὸ μέσον.

— Ἄμποτε.

— Ἡ θὰ τὸ εὔρωμεν ἡμεῖς.

Ὁ Σκούντας ἔσεισε τοὺς ὤμους. Παρατήρησεν ὅτι ἡ φιάλη εἶχε κενωθῆ. Ἐκρυσεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς σανίδος τῆς τραπέζης. Ὁ κρότος ἐξύπνισε τὸν Κατούνα, ὅστις μόνον μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκοιμᾶτο, μὲ τὰ ὦτα ὅμως ἠγρύπνει.

— Τί ἀγαπᾶτε; ἠρώτησε.

— Κρασί.

Ὁ Κατούνας ἔλαβε τὴν φιάλην καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὸ βαρέλιον.

— Θὰ ἴδωμεν, ἀπήντησεν ὁ Σκούντας πρὸς τὸν σύντροφόν του. Σὰν δύσκολα βλέπω τὰ πράγματα, ἀλλὰ ὁ Θεὸς βοηθός.

Δὲν εἶχε τελειώσει ἀκόμη ὁ Σκούντας τὸν λόγον καὶ παράδοξος κρότος ἠκούσθη ἔξωθεν. Βήματα δραμαῖα ἀντήχησαν, πνοὴ δὲ καὶ κραυγὴ διακεκομμένη ἐπληξε τὰ ὦτα τῶν δύο συμποτῶν.

— Τί τρέχει; εἶπεν ὁ Σκούντας.

Ὁ Τρανταχτὴς δὲν ὠμίλησεν· ἔμεινε μὲ τὸ στόμα κεκλεισμένον, βλέπων πρὸς τὴν θύραν τοῦ παραπήγματος, ὁ δὲ Κατούνας, ὅστις εἶχεν ἀνοίξει τὴν στιγμήν ἐκείνην τὸν κρουθὸν τοῦ βαρελίου, ἔχυσεν ἀρκετὸν ρεῦμα οἴνου ἐκτὸς τῆς φιάλης, κάτω εἰς τὸ ἔδαφος, διότι ἔστρεψεν ἀκουσίως τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ θόρυβον.

Νεᾶνις τις ἀτημελῶς ἐνδεδυμένη, λυσίκομος, ἀνυπόδητος, ἐν ἐξάλλῳ ταραχῇ διατελοῦσα, εἰσώρησεν εἰς τὸ καπηλεῖον κράζουσα.

— Σώσατέ με! Σώσατέ με!

Οἱ δύο συμπόται ἀνωρθώθησαν αὐτομάτως. Ἡ νεᾶνις ἤσθμαιεν, εἶχε τὸ πρόσωπον κάτωχρον καὶ ἔτρεμεν ὅλον τὸ σῶμά της.

— Αἱμά, ἔκραξεν ὁ Σκούντας, ἀναγνωρίσας αὐτήν, σὺ εἶσαι, Αἱμά;

Συγχρόνως τρεῖς ἄνδρες μαυρισμένον τὸ πρόσωπον ἔχοντες, ἡμίγυμνοι, κατησβολωμένοι, κρατοῦντες σφύρας καὶ πυράγρας εἰσέβαλον κατόπιν τῆς νεᾶς κόρης εἰς τὸ καπηλεῖον, κράζοντες.

— Τζάνουμ*! Πιάστε την! Πιάστε την, για τὸ Θεό!..

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΚΑΠΝΟΙ ΚΑΙ ΣΚΩΡΙΑΙ

Ὅπως διηγηθῶμεν τί συνέβη, ἀνάγκη μικρᾶς ἀναδρομῆς εἰς τὸ παρελθόν.

Οὐχὶ μακρὰν τοῦ καπηλείου τοῦ Κατούνα, περὶ τὰ δισχίλια βήματα, ἔκειτο μεμονωμένη τις καλύβη, σκαιὰ καὶ ἀλλόκοτος τὴν θέαν, ἰδρυμένη εἰς τὴν ὑπώρειαν πετρῶδους τινὸς λόφου, ὅπου οὐδὲ ἵχνος βλάστης ὑπῆρχεν. Ὁ ἄχαρις ἐκεῖνος καὶ γυμνὸς βράχος ἠδύνατο νὰ προκαλῆ πάμπολλα σχόλια καὶ μομφὰς ἐπὶ ἐλλείψει φιλοκαλίας, ἂν ἦτο ἔργον ἀνθρώπινον. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτο ἔργον τῆς φύσεως, οὐδεὶς ἐδικαιοῦτο νὰ παραπονεθῆ. Ἡ ἐν λόγῳ καλύβη ἦτο εὐρεία, καὶ εἶχε μεγίστην ὀπὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς στέγης. Κατωκείτο δὲ ὑπὸ οἰκογενείας σιδηρουργῶν, συγκεκλιμένης ἐκ τριῶν ἀνδρῶν καὶ δύο γυναικῶν, εἰς οὓς ἐχρησίμευεν οὐ μόνον ὡς κατοικία ἀλλὰ καὶ ὡς ἐργαστήριον. Ἐν τῷ μέσῳ ἔκειτο ἡ κάμινος, κτιστὴ καὶ ὑψηλὴ μέχρι τῶν βουβῶνων ἀνδρικοῦ ἀναστήματος, ἐφ' ἧς νυχθημερὸν ἔκαιον οἱ ἐξ ἐρείκης ἀνθρακες. Αὕτη συνέχετο μὲ ἰσοῦψές ἴκριον, ἐφ' οὗ ἦσαν ἰδρυμένοι αἱ δύο φύσαι. Διὰ τῆς ἐν τῇ ὀροφῇ μεγίστης ὀπῆς ἐξήρχετο ὁ καπνός. Περὶ τὴν κάμινον ἴσαντο τρεῖς μεγάλοι ἄκμονες, παρ' αὐτοὺς ἔκειντο οἱ ραιστήρες, αἱ σφύραι, αἱ πυράγραι καὶ τὰ λοιπὰ ἐργαλεῖα.

Παρὰ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς καλύβης ἐκοιμῶντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους οἱ σιδηρουργοὶ καὶ αἱ δύο γυναῖκες. Ὡρα τοῦ ὕπνου ἦτο συνήθως ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μέχρι μέσων νυκτῶν καὶ τότε ἀφυπνίζοντο, ἤναπτον τὸ πῦρ καὶ ἤρχιζον τὴν ἐργασίαν, μέχρι τῆς πρωΐας διαρκοῦσαν. Τὴν ἡμέραν σπανίως εὐρίσκοντο οἱ ἄρρενες ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ. Ἐξετέλουν ἐκδρομὰς εἰς τὰ πέριξ, εἴτε πρὸς πώλησιν τῶν προϊόντων τῆς τέχνης εἴτε καὶ πρὸς ἄλλους ἀγνώστους σκοπούς. Ἐπέστρεφον δὲ τὴν ἐσπέραν κατάκοποι καὶ κατεκλίνοντο. Ὅτε δὲ ἠγείροντο πρὸς τὸ μεσονύκτιον, ὡς ἐλέχθη, δὲν ἦσαν συνήθως μόνοι οἱ τρεῖς σιδηρουργοί, οἵτινες εἰργάζοντο. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤρχοντο καὶ ἄλλοι ὁμότεχνοι καὶ συνηγωνίζοντο μετ' αὐτῶν. Αἱ δύο γυναῖκες δὲν ὑστέρουν καὶ αὐταὶ εἰς τὸ νὰ βοηθῶσι τοὺς ἀνδρας. Ὁ ριπισμὸς τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν φυσῶν, ὁ ραντισμὸς τοῦ πυρός, ἡ κατάσβεσις τοῦ πεπυρακτωμένου μετάλλου ἦσαν ἴδια αὐτῶν ἔργα. Ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ ραιστήρος ἐλάμβανε μέρος ἡ πρεσβυτέρα τῶν δύο. Ἦτο δὲ αὕτη ἐξηκοντοῦτις, ἐρρυτιδωμένη τὰς παρειάς, μὲ δύο μεγάλους κυνόδοντας κρεμαμένους ἐκ τῆς ἄνω σιαγόνος. Εἴτε ἤνοιγε τὸ στόμα, εἴτε κλειστὸν εἶχεν αὐτό, οἱ δύο κυνόδοντες οὐδέποτε ἠδύναντο νὰ κρυβῶσιν. Ὅτε ἐμειδία (μειδίαμα δ' ἐννοοῦμεν τὸν συνήθη αὐτῆ μορφασμὸν τοῦ προσώπου), ἐπροξένει τρόμον εἰς τὴν μικρὰν προστατευομένην τῆς. Ἡ γραῖα αὕτη ἦτο σύζυγος τοῦ πρεσβυτέρου τῶν τριῶν ἀνδρῶν καὶ μήτηρ τῶν δύο νεαρῶν γύφτων. Ἠδύνατο δὲ νὰ ὀρκισθῆ εἰς τὸν Ἠφαιστον ὅτι καὶ τῆς νέας κόρης ἐπίσης ἦτο μήτηρ.

Ὁ γέρων ἦτο παράξενος, δριμύς, ὀξύχολος, ἐμορμύριζε πάντοτε, ποτὲ δὲν ἦτο εὐχαριστημένος. Ἐκαστος γογγυσμὸς αὐτοῦ ἀπήντα εἰς ἕκαστον μορφασμὸν, εἰς ἐκάστην θωπείαν καὶ φιλοφρόνησιν τῆς γραΐας. Οἱ δύο νέοι γύφτοι ἐσύριζον, ἐτραγῶδουν ἀδιαλείπτως, καὶ δὲν ὠμίλουν ποτέ. Ὁ εἷς ἦτο 22 ἐτῶν, ὁ ἕτερος 19. Ὁ εἷς ὠνομάζετο Βοῦγκος καὶ ὁ ἕτερος Μάχτος. Οὕτω τοὺς παρωνόμαζεν ὁ πατήρ, ἀγνοεῖται ἂν εἶχον καὶ ἄλλα ὀνόματα. Ἡ μήτηρ τοὺς ἀπεκάλει *μεγάλον* καὶ *μικρόν*. Ὡς δεῖγμα περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν συνεννοοῦντο πρὸς ἄλληλα τὰ τέσσαρα ταῦτα πρόσωπα, ἀρκεῖ νὰ παράσχωμεν τὸ ἐξῆς· Ὁ Βοῦγκος ἔθετε τὸν σίδηρον εἰς τὸ πῦρ καὶ ἐτραγῶδει:

Μὲ τὸ βαριό, μὲ τὸ βαριό,

Ξυπνᾶ ὁ γύφτος τὸ χωριό,

Τὸ χωριό, τὸ χωριό.

Τρὰ λὰ λὰ λὰ ρὸ λὰ ρό...

Γιὰ τὸ σφυρί, γιὰ τὸ σφυρί

Τρελαίνεται κι ἡ λυγερή,

Λυγερή, λυγερή.

Τρὰ λὰ λὰ λὰ λὰ ρῆ λὰ ρῆ κτλ.

Ὁ Μάχτος ἐσύριζεν ἄλλον ἤχον, ὅστις ἀντέφασκε καὶ κατὰ μέλος καὶ κατ' ἔννοιαν πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Βοῦγκου ἀδόμενον. Ὁ γέρων ἐγόγγυζεν, ἐψιθύριζεν, ἐστέναζεν ἀδιακόπως, καὶ συνάμα κατέφερε τὴν σφῦραν ἐπὶ τοῦ ἄκμονος. Ἡ μαστόρισσα ἐμειδία, ἐμόρφαζεν, ἐδείκνυε τοὺς δύο κρεμαστοὺς ὀδόντας, καὶ ἔλεγεν:

— Ἄκουσέ τους, πῶς τὸ τερερίζουν. Μία χαρά!

— Σκάσε, παλιόστριγλα, ἐγόγγυζεν ὁ γέρων. Χμ!... Γμ!...

— Σὶ σὶ σὶ, σὶ σὶ σὶ! ἐσύριζεν ὁ Μάχτος.

— Ὅμορφα πὸν σφυρίζεις, μικρό μου! ἔλεγεν ἡ γραΐα.

— Σκασμός, γριὰ φούρκα! ἔκραζεν ὁ μέγας Γύφτος. Γρού!...

Ὁ Βοῦγκος ἐξηκολούθει τὸ ἄσμα.

Μὲς τὴν φωτιά, μὲς τὴν φωτιά

Παίζει ὁ Γύφτος τὴ ματιά,

Τὴ ματιά, τὴ ματιά.

Τρὰ λὰ λὰ λὰ τρὰ λὰ τά, κτλ.

Ἡ γραῖα ἐνεθάρρυνεν αὐτόν.

— Μπράβο, παιδί μου, ὁμορφα!

— Θὰ σκάσης, γραῖα λώβα! ἔκραζεν ὁ γέρον.

Καὶ τότε ἤρπαζε τὸν ραιστήρα καὶ τὸν ἀνύψου κατὰ τῆς γραΐας. Ὁ Βοῦγκος ἐξέτεινε τὴν χεῖρα καὶ προελάμβανε τὸ κτύπημα. Διότι ἡ δυστυχῆς γύφτισσα δὲν εἶχεν οὐδεμίαν πλευρὰν σώαν. Τὸ ραχοκόκκαλόν της εἶχε κυρτωθῆ, καὶ τὰ παγιδιά της ἐκρέμαντο γύρω τόσο ἀνειμένως, ὥστε τὸ σύνολον τῶν ὤμων καὶ τῆς ράχεως εἶχον ὄψιν σωροῦ. Καὶ ἂν ὁ εἶς τῶν υἱῶν της, ἀφότου ἤλθον εἰς ἡλικίαν, ἢ ἡ νέα κόρη, δὲν ἀπέτρεπόν τινα περιπλέον κτυπήματα, καὶ δὲν ἤρπαζον τολμηρῶς τὸ βαρὺ ἐργαλεῖον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ σκληροῦ Γύφτου, πρὸ πολλοῦ ὁ σωρὸς οὗτος δὲν θὰ ἦτο ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς.

Ἡ νέα, περὶ ἧς δὲν ὠμιλήσαμεν, Αἴμα ὀνόματι, ἦτο δεκαἕξ ἐτῶν. Μέχρις οὗ χρόνου ἐξικνεῖτο ἡ μνήμη της, ἐκτὸς μιᾶς μόνης καὶ φρικώδους ἀναμνήσεως τῆς βρεφικῆς της ἡλικίας, δὲν ἐνθυμεῖτο ἄλλην οἰκίαν πλὴν τῆς καλύβης τῶν σιδηρουργῶν, οὐδὲ ἄλλους γονεῖς πλὴν τοῦ σεβασμίου τούτου ἀνδρογύνου. Ἐνταῦθα εἶχεν ἡλικιωθῆ, τὸ μόνον δὲ ὄπερ κατώρθωσεν ἦτο, ἀφότου ἡλικιώθη, τὸ νὰ ἀποφύγῃ τὴν βαναυσότητα τοῦ πρώτου τῶν γύφτων, καὶ τοῦτο διὰ τῆς γλυκείας γλώσσης της. Εἶχε μέλανας καὶ μεγάλους ὀφθαλμούς, ὠχρὰν καὶ ἀδύνατον τὴν ὄψιν, καὶ ὠραίαν καστανὴν κόμην. Τὸ ἀνάστημά της ἐφαίνετο ὀλίγον κυρτόν. Ἡδύνατο νὰ καταστῆ ὠραία, ἂν δὲν ἔζη ἐν μέσῳ τοιοῦτου κύκλου, ἀλλὰ νῦν δυσκόλως ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ ἂν ἦτο εὐειδῆς ἢ ἄσχημος. Μεθ' ὅλην τὴν ἀσβόλην καθ' ἧς ἐπάλαιε, προσεπάθει νὰ ἐνδύηται κοσμίως, καὶ σπανίως ἐφαίνετο κηλιδωμένη. Ἄλλοτε ἴσως ἐχειρίζετο καὶ αὐτὴ τοὺς φυσητήρας καὶ ἐβοήθει καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔργα. Ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ ἦτο ἀπηλλαγμένη ἤδη τῆς ἀγαρείας ταύτης. Ἡ γραῖα μαστόρισσα εἶχε συναισθανθῆ τὴν ἀνάγκην τῆς οἰκιακῆς τάξεως, καὶ ἀνέθηκεν αὐτὴν εἰς τὴν Αἴμάν. Πλὴν τούτου οἱ δύο νέοι γύφτοι εἶχον ἀγαθὴν καρδίαν, καὶ ὁσάκις ἔπαυον νὰ τραγωδῶσι, συνηγόρουν ὑπὲρ τῆς νεάνιδος πάντοτε. Ὁ δὲ γέρον ἦτο ἀφωπλισμένος ὑπ' αὐτῆς καὶ ποτὲ τὸ τρομερὸν ἐργαλεῖόν του κατ' αὐτῆς δὲν ἐστράφη.

Ἡ Αἴμα διετῆρει, ὅσον ἐνῆν, τὴν καθαριότητα, ἔπλυνε τὰ ἐνδύματα τῶν τριῶν γύφτων, παρесеύαζε τὸ φαγητόν, ἔκλωθεν, ἔπλεκεν, ἔρραπτε καὶ ἐπεσεύαζε τὰς ποδιάς καὶ τὰ ὑποκάμισα. Κατώρθωσε δὲ νὰ ἐκτελέσῃ καὶ ἄλλον ἄθλον, ἀνήκουστον τέως, ὡς πρὸς τὸν πετρώδη ἐκεῖνον τόπον, τὸν

ἠδικημένον ὑπὸ τῆς φύσεως, τὸν μὴ εὐλογημένον ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ἀπεξηραμμένον ὑπὸ τῶν σκωριῶν καὶ μαυρισμένον ὑπὸ τῶν ἀνθράκων. Μεταξὺ δύο ὑψηλῶν βράχων ἀνεκάλυψεν ὡς ἐκ θαύματος γῆν, καὶ μάλιστα λιπαράν. Συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ κάμη κῆπον. Μετεχειρίσθη τὸ ὀλίγον ἐκεῖνο χῶμα ὡς ζώπυρον, μετέφερε μακρόθεν ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ἑκατοντάδας κοφίνων μεστῶν χόματος, καὶ οὕτω κατεσκεύασε τὴν φωλεάν τῆς. Ἐφύτευσε διάφορα δένδρα καὶ εὐώδη φυτὰ, βασιλικούς, καρυόφυλλα, ἠδυσμούς, τὰ ἐπότιζε δις τῆς ἡμέρας, κατεσκεύασεν αἱμασιὰν ἐκ λίθων μετὰ τὰς χεῖράς τῆς, καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον πάντες οἱ γύφτοι ἠναγκάσθησαν νὰ σέβωνται τὸ ἔργον τοῦτο τῶν χειρῶν τῆς. Τῷ ὄντι δὲ ὁ κῆπος ἐκεῖνος, μικρὸς ὅσον ἦτο, ἀπετέλει εὐάρεστον θέαμα καὶ ἦτο εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς σκυθρωπούς καὶ καπνισμένους τοίχους τῆς μελαγχολικῆς καλύβης.

Καθ' ὅσον ἠλικιοῦτο ἡ Αἰμά, ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῇ ὀρμεμφύτως τῆς συστολῆς καὶ εὐπρεπείας τὸ αἶσθημα. Ἐντὸς τῆς ἀκόμψου ἐκείνης καλύβης κατῴρθωσε νὰ κάμη καὶ εἶδος κοιτῶνος δι' ἑαυτήν. Δύο σανίδες ἤρκεσαν ὅπως ἀποτελέσωσι χώρισμα εἰς μίαν τῶν γωνιῶν, δι' οὗ ἐκρύπτετο ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἄλλων, καὶ ἕτεραι δύο ὀριζοντίως καρφωθεῖσαι ἀπετέλεσαν κλίνην. Ἄλλως δὲν κατεκλίνετο αὐτὴ ἀφ' ἑσπέρας, ὅπως οἱ λοιποὶ σύνοικοι. Τὴν μὲν ἡμέραν πλὴν τῆς ἐπιμελείας τοῦ κήπου, εἶχε τὴν παρασκευὴν τοῦ φαγητοῦ, καὶ τὴν πλύσιν καθ' ἑβδομάδα, τὴν δ' ἑσπέραν μέχρι βαθείας νυκτὸς ἔρραπτεν, ἔπλεκε καὶ ἐμβάλωνε. Ὅτε δὲ οἱ γύφτοι ἐξύπνουν μετὰ τὴν φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος, ὅπως ἀρχίσωσι τὴν σφυρηλασίαν, αὕτη ἀπεκοιμάτο τότε. Ὁ βαρὺς κρότος τῶν σφυρῶν καὶ τῶν ραιστήρων δὲν ἠνώχλει πλέον, φεῦ! τὰ ὠτά τῆς, ἀπὸ πολλοῦ συνηθισμένα εἰς τὸν ἤχον τοῦτον. Ἴσως μάλιστα ἡ μακρὰ συνήθεια εἶχε καταστήσει εὐαρέστους εἰς τὴν ἀκοὴν αὐτῆς τοὺς κρότους ἐκείνους. Πλὴν τούτου ἤκουεν ἀπὸ ὀρθρου βαθέος μέχρι πρωίας συνδιαλέξεις, βλασφημίας, ἐπιφωνήσεις καὶ ἄσματα. Εἶπομεν ὅτι ὄχι μόνοι οἱ τρεῖς γύφτοι εἰργάζοντο πάντοτε, καὶ τοῦτο ἐμετρίαζε τὴν μονοτονίαν τῶν γογγυσμῶν τοῦ πρώτου γύφτου, τῶν μειδιαμάτων καὶ ἀκκισμῶν τῆς γραίας καὶ τῶν ἀδιαλείπτων συριγμῶν τῶν δύο μικρῶν γύφτων. Οἱ ἄλλοι προσερχόμενοι εἰς συνεργασίαν χαλκεῖς ἦσαν εὐθύμοι ὅπως οὖν σύντροφοι. Ὁ εἷς αὐτῶν διηγείτο μύθους, οἵτινες δὲν ἐτελείωνόν ποτε αὐτονυχί, οἱ δὲ ἄλλοι δύο ἔλεγον πολλὰ τετριμμένα ἀστεῖα ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἠμπόδιζον τὸν πρώτον νὰ τελειώσῃ. Ἡ μαστόρισα ἦτο ἡ δυστυχεστάτη πασῶν γυναικῶν, διότι, ἐνῶ ὕψωνε καὶ κατεβίβαζε τὰς δύο σφύρας, ἐνύσταζεν. Ἀλλὰ τίς ἔπταιε; Τὴν ἡμέραν δὲν ἠθελε νὰ κοιμηθῇ φιλοτιμουμένη νὰ δίδῃ εἰς τὴν μικρὰν συμβουλὰς εἰς ὅλα τὰ ἔργα τῆς.

Ἡδύνατο ν' ἀκούσῃ τις, κατὰ τοὺς βαθεῖς ὀρθρους, καθ' ὃν χρόνον τὰ μαυρισμένα πρόσωπα τῶν γύφτων ἔλαμπον φανταστικὴν λάμψιν ἀντικρὺ τοῦ πυρός, ὁ δὲ βαρὺγδουπος ραιστήρ κατεφέρετο ἐκ διαλειμμάτων διακόπτων τὴν μονότονον ἰαχὴν τῶν δύο φυσητήρων, καὶ ὁ μέλας καπνὸς ἀνεπέμπετο διὰ τῆς ὑπερθεν ρωγμῆς, καὶ οἱ σπινθηρὲς ἀνέβαινον ἀπειράριθμοι εἰς ὕψος, ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ διαλόγους οἷος ὁ ἐπόμενος:

— Κάργα, γέρο μάστορη!

— Βρόντα!

— Τζάνουμ! σπρωξε.

— Σβήσε το!

— Μπούφ! Μπούφ!

— Άκόμα!

— Κτύπα! Δύναμη!

— Φόρτσα*!

— Δός μου χέρι!

— Φόρτε*!

— Σώνει, μάστορη!

— Δός του!

— Βάρδα Μάχτο!

— Ώχ! κόμπιασα...

— Θα χραπανίσης ψιλούς¹.

— Ο διάβολος να σε πνίξη, πανούκλα!

— Μή περιβολᾶς².

— Χαρχαντές, μαντές και αντάρες!

Καὶ οὕτω παρήρχοντο αἱ νύκτες ἐκεῖναι, προπεμπόμεναι ὑπὸ γελώτων, θορύβων, βλασφημιῶν καὶ ὑπὸ τῆς κραυγῆς Ἥλιος! ἦν συνήθιζε νὰ ἐκπέμπη πάντοτε ὁ Μάχτος, ὅτε ἡ πρώτη ἀκτὶς ἀνέτελλεν ἐπὶ τοῦ στερεώματος.

Ἐν μέσῳ τοῦ ἀλλοκότου τούτου κύκλου, ὅπου ἔζη ἡ Αἰμά, παράδοξον πρᾶγμα, ἦτο σχεδὸν εὐτυχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ

Θὰ ἦτο δ' εὐτυχεστέρα, ἂν δὲν συνέβαινον καὶ μικρὰ δυσάρεστα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. Ὅπισθεν τοῦ πετρῶδους λόφου εὐρίσκετο ἡ ἔπαυλις ἀγρότου τινός, ὅστις ἔβοσκε πέντε πρόβατα, δύο ἀγελάδας, μίαν αἶγα καὶ ἀγέλην χηνῶν. Ἡ οἰκία ἦτο ἔρημος σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν, διότι ὁ χωρικός μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν δύο μικρῶν υἱῶν του μετέβαινε εἰς τὰ λιβάδια, ὅπου εὐρίσκε βοσκὴν δι' ὅλους τοὺς ὑποτελεῖς αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐνίοτε αἱ δύο μικραὶ μάγκαι ἐπανήρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν ἐνωρίς, καὶ τότε εὐρίσκον διασκέδασιν εἰς τὸ νὰ ρίπτωσι μεγάλους λίθους κατὰ τῶν τοίχων τῆς καλύβης.

Ἐπειδὴ ὁμως δὲν ἐτόλμων νὰ πλησιάσωσι πολὺ, διότι ἐφοβοῦντο τὴν βρεχτούραν τοῦ Μάχτου, ὅστις δὲν ἠγάπα τὰ ἀστεῖα, φυσικῶ τῶ λόγῳ οἱ λίθοι ἐπιπτον ἐντὸς τοῦ κήπου τῆς Αἰμᾶς, καὶ ἐπροξένουν θραῦσιν εἰς τὰ βασιλικὰ καὶ εἰς τὸν δενδρολίβανον. Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ λύπη τῆς Αἰμᾶς, ὅτε ἔβλεπε τὰ ἄνθη τῆς καὶ τὰ εὐώδη τῆς φυτὰ, δι' ἃ εἶχε τόσον πολὺ κοπιάσει, θραυόμενα οὕτω καὶ καταστρεφόμενα. Ἐπειδὴ δὲν ἠθέλε νὰ βλάβῃ τοὺς μικροὺς βοσκούς, ὧν ὁ μεγαλύτερος μόλις ἦτο δεκαετής, δὲν ἔκαμε κανὲν παράπονον εἰς τὸν Μάχτον. Ἀλλ' ἐφαντάσθη ἄλλον τρόπον, δι' οὗ ἠλπίζε ν' ἀφοπλίσει τοὺς δύο μικροὺς βανδάλους. Ἐδρεψε παντὸς εἶδους εὐώδη φυτὰ καὶ τὰ προσέφερεν εἰς τοὺς μικροὺς βοσκούς, εἰποῦσα αὐτοῖς·

— Μὴ ρίχνετε πέτρες, διότι κάμνετε κακόν. Μὲ τὰ χέρια θέλουν κόψιμον αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἴδου, λάβετε.

Οἱ δύο μικροὶ ἔπαυσαν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην νὰ λιθοβολῶσι. Τὴν ἐπαύριον ὁμως ἤρχισαν ἐκ νέου τὰ αὐτὰ.

Ἴδουσα ἡ Αἰμὰ ὅτι ἀπέτυχε τὸ ἄκρως ἀφελὲς ἐκεῖνο μέσον, ἐσκέφθη νὰ μεταβῇ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀγρότου, καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὴν μητέρα τῶν δύο ὀχληρῶν νὰ περιορίσῃ ὀλίγον τὰς κακὰς ἔξεις των. Τῶ ὄντι μετὰ δύο ἡμέρας μετέβη εἰς τὴν μικρὰν ἔπαυλιν. Ἡ γυνὴ τοῦ χωρικοῦ ἦτο ἀνίκανος ὅλως νὰ παιδεύσῃ τοὺς δύο μικροὺς διαβόλους. Ἦτο μεγαλόσωμος γυνή, ἔχουσα δύο ὑπερμεγέθεις μαστοὺς κρεμαμένους ἔξω τῆς τραχηλιᾶς, καὶ ποτὲ δὲν κατώρθωσε νὰ τοὺς συμμαζεύσῃ εἰς τὸ περιστήθιον τῆς. Ἦτο πελιδνὴ, λημῶσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἀδρανὴς καὶ ἄτονος. Ὅτε εἶδε τὴν νέαν εἰσερχομένην·

— Τί θέλεις; τῇ εἶπε.

— Κυρά, εἶπεν ἰκετευτικῶς ἡ Αἰμὰ, νὰ χαρῆς τὸ στέφανόν σου καὶ τὰ παιδιά σου, μίαν χάριν ἤλθα νὰ σοῦ ζητήσω.

— Τί χάριν; εἶπεν ἡ χωρική.

— Μάλωσε τὰ παιδιὰ σου νὰ μὴ μοῦ χαλνοῦν τὸν κῆπον.

— Ἔχεις κῆπον;

— Ἔχω ἓνα μικρόν.

— Καὶ τί ἔχεις σπαρμένα; Κρομμύδια, μαρούλια;...

— Ὅχι. Βασιλικούς καὶ ἄλλα διάφορα μυριστικά.

— Οὐφ! εἶπεν ἡ χωρική, αἰσθανθεῖσα ἀηδῖαν ἐπὶ τῇ ματαιοπονίᾳ τῆς νέας.
Καὶ τί σοῦ χρησιμεύουν αὐτά;

— Μ' ἀρέσουν, εἶπεν ἡ Αἰμά.

— Καὶ σοῦ τὰ χαλνοῦν τὰ παιδιὰ μου;

— Ναί.

— Μὲ ποῖον τρόπον;

— Ρίχνουν πέτρες κάθε βράδυ.

— Κάθε βράδυ; Ἀλλὰ τὰ παιδιὰ μου πηγαίνουν μὲ τὸν πατέρα των. Μήπως εὐρίσκονται ἐδῶ;

— Ὅταν ἔρχονται, τέλος.

Ἡ χωρική ἐσιώπησε.

— Σὲ παρακαλῶ, κυρά, ἐπανέλαβεν ἡ νέα, μάλωσε τα, νὰ μὴ μοῦ πειράζουν τὰ φυτὰ μου. Τί κακὸν τοὺς κάμνουν τὰ καημένα τὰ φυτὰ μου; Ἐγὼ τὰ περιποιῶμαι, τὰ ποτίζω, κοπιᾶζω τόσον δι' αὐτά. Δὲν εἶναι κρῖμα νὰ μοῦ ρίχνουν πέτρες, νὰ μοῦ τὰ καταστρέφουν;

— Καὶ τί πταίω ἐγώ; εἶπεν ἡ χωρική.

— Δὲν λέγω πὼς πταίεις, ἀλλὰ νὰ τὰ μαλώσης, κυρά. Μοῦ φαίνεται ὅτι ὡς μητέρα ἠμπορεῖς πολὺ καλὰ νὰ τὰ παιδεύσης.

— Εἶναι παιδεμένα τὰ παιδιὰ μου, εἶπεν ἡ γυνὴ τρωθεῖσα.

— Ἡμπορεῖ νὰ εἶναι παιδεμένα, ἀλλ' ἂς μὴ βλάπτουν τὸν κῆπόν μου.

— Θὰ τὰ ἐπειράξεις τίποτε.

— Ἐγώ; εἶπεν ἡ νέα ἀγανακτοῦσα. Ἐγὼ τὰ ἐπείραξα; Καὶ τί εἶχα ἐγὼ νὰ κάμω μὲ αὐτά; Ὅχι μόνον δὲν τὰ ἐπείραξα, ἀλλ' οὐδὲ εἶπα εἰς τὸν ἀδελφόν μου νὰ τὰ πειράξῃ, ἐνῶ ἂν τὸ ἔλεγα, τότε δὲν θὰ εἶχα ἀνάγκην νὰ σὰς παρακαλέσω διὰ τίποτε. Ἀλλὰ θέλω μὲ τὸ καλόν.

— Δὲν ἐκατάλαβα τί εἶπες, εἶπεν ἡ ἀγρότις.

— Εἶπα ὅτι, ἂν τὸ ἔλεγα τοῦ Μάχτου τί τρέχει, ὁ Μάχτος δὲν χωρατεύει, καὶ θὰ τὰ ἔδερνε.

— Ἐχομε καὶ ἀπ' αὐτά; ἔκραξεν ἡ χωρική, μᾶς φοβερίζεις κιόλας, παλιογύφτισσα! Φεύγ' ἀπ' ἐδῶ, νὰ μὴν ἔλθουν τώρα, καὶ σοῦ σχίσουν τὸ φουστάνι...

Ἡ Αἰμὰ ἤσθάνθη τὸ αἷμά της ἀναβαῖνον εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν της κατελήφθη ὑπὸ ἐπιθυμίας ὅπως πνίξῃ ἄνθρωπον. Ἐν τούτοις συνέσχε τὸν θυμόν της, ἐνθυμηθεῖσα ὅτι εὐρίσκετο εἰς τὸν οἶκον τῆς γυναικὸς ἐκείνης, καὶ δὲν θὰ ἔπραττε καλῶς. Τῇ εἶπεν ὅμως μὲ φωνὴν τρέμουσαν.

— Δὲν φέρεσαι καλά, κυρά, ἐγὼ ἦλθα νὰ σὲ παρακαλέσω δι' ἓνα μικρὸν πρᾶγμα, καθὼς ἐνόμιζα, καὶ σὺ τὸ ἔκαμες βουνόν. Ἄς εἶναι, ἐγὼ θὰ παραπονεθῶ καὶ εἰς τὸν ἄνδρα σου ἀκόμη, καὶ ἐλπίζω ἐκεῖνος νὰ φερθῇ διακριτικώτερα.

— Φεύγ' ἀπ' ἐδῶ, ἔγρυξεν ἡ χωρική.

Ἡ Αἰμὰ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς μικρᾶς ἐπαύλεως αἰδήμων καὶ τεταραγμένη. Ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τοσαύτης λύπης, ὥστε ἐπὶ πολὺν περιεπάτει ἀλλόφρων, καὶ ἐξετράπη ἀπροσέκτως ἐκ τῆς ὁδοῦ. Ὅτε ἦλθεν εἰς ἑαυτὴν ἐνόησεν ὅτι ἦτο μακρὰν τῆς ὁδοῦ αὐτῆς, καὶ εἶχεν ἀνάγκην νὰ περιγράψῃ μέγαν κύκλον, ὅπως παρακάμψῃ τὰ βραχύδη μέρη τῆς ἀκτῆς καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν καλύβην της. Εἶχε δὲ δύσει ἄρτίως ὁ ἥλιος, καὶ ἡ ἀμφιλύκη ἤρχιζε νὰ πίπτῃ ἐπὶ τὴν γῆν. Ἡ νεᾶνις ἐτάχυνε τὸ βῆμα. Εὐτυχῶς ἐγνώριζε καλῶς ὅλα τὰ μονοπάτια τῶν πέριξ μερῶν.

Φθάσασα εἰς ρεῦμά τι, ὅπερ ὄφειλε νὰ διαβῇ, ὅπως ἀνέλθῃ εἰς τὸ ὕψωμα τὸ κείμενον ἀντικρὺ τῆς καλύβης, ἤσθάνθη φόβον. Τὸ μέρος ἦτο σκιερὸν καὶ ὑγρὸν, θάμνοι δὲ καὶ καλαμώνες πυκνοὶ ὑψοῦντο πέριξ. Πάντοτε ἐφοβεῖτο νὰ διαβῇ νύκτα διὰ τοῦ ρεύματος ἐκείνου. Καὶ δὲν ἦτο μὲν νύξ, ἀλλ' ἐπέκειτο. Εὐτυχῶς βλέπει αἰφνιδίως ἐκεῖ ἓνα ἵππον προσδεδεμένον εἰς κορμὸν δένδρου, καὶ ἀκούει φωνὴν ἀνθρωπίνην. Δύο ἄνθρωποι ἐκάθηντο παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ συνδιελέγοντο. Ἡ Αἰμὰ δὲν ἤκουσε τί ἔλεγον, καθότι δὲν εἶχε περιέργειαν ν' ἀκούσῃ λέξεις, ἀλλ' ἐπεθύμει φωνὴν ἀνθρωπίνην.

Τοὺς ἐχαιρέτισε καὶ διέβη. Ἀλλ' αἰφνης ἡ φωνὴ τοῦ ἑνὸς τῶν δύο ἀνθρώπων

παρήγαγε παλμούς εις τὴν καρδίαν της. Ἡ νέα ἐσταμάτησεν ἄκουσα. Ἡκροάσθη μετὰ προσοχῆς. Τῷ ὄντι δὲν ἠπατάτο. Ἡ φωνὴ ἦτο γνωστὴ εἰς τὴν ἀκοὴν της. Ἡδύνατο νὰ μὴ τὴν εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀλλ' ὅμως δὲν τὴν εἶχε λησμονήσει. Ἡ φωνὴ αὕτη ἐνεποίησε βόμβον καὶ ζάλην εἰς τὴν κεφαλὴν της. Τῇ ἐνθύμιζε παλαιόν τι συμβάν, φοβερὸν συμβάν τῆς βρεφικῆς ἡλικίας της. Καὶ ὅποια τρομερὰ, ἀλλὰ καὶ ἐναργῆς ἀνάμνησις! Πάντα τὰ ἄλλα τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου χρόνου ἦσαν συγκεχυμένα ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῆς, μόνον ἡ ἀνάμνησις αὕτη ἔμενε σαφῆς. Ἡκροάσθη πάλιν. Τῷ ὄντι, ἦτο ἡ φωνή, ἡ φωνὴ ἧς τὸν ἦχον δὲν εἶχε λησμονήσει.

Οἱ δύο ὁδοιπόροι παρετήρησαν ὅτι εἶχε σταματήσει ἡ νέα, καὶ ἡ προσοχὴ των ἐστράφη πρὸς αὐτήν.

— Τί τρέχει; Μήπως θέλεις τίποτε, κόρη; εἶπεν ὁ ἀνὴρ, οὗ εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν φωνὴν ἡ Αἰμά.

— Ὅχι, ἐψέλλισεν ἡ νεᾶνις.

Ὁ ἀπευθύνας τὴν ἀνωτέρω ἐρώτησιν ἦτο γηραλέος ἀνὴρ, καὶ ἐφαίνετο σεβάσμιος. Ἠγέρθη καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὴν νέαν.

— Μήπως ἔχεις ἀνάγκην ἀπὸ τίποτε; Μήπως ἔχασες τὸν δρόμον;

Ἡ Αἰμά εἶδεν ὅπως οὖν καλῶς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἀνθρώπου τούτου, καὶ ἔφριξεν. Ὅχι μόνον ἡ φωνή, ἀλλὰ καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ ἀλλόκοτον ἐντύπωσιν τῇ ἐπροξένει.

— Ποῦ ὑπάγεις; ἠρώτησεν ὁ ξένος.

Ἡ Αἰμά δὲν ἀπήντησεν. Ἐπεθύμει νὰ φύγη, καὶ δὲν ἠδύνατο. Τὸ συνέχον αὐτὴν αἶσθημα ἦτο κρᾶμα φόβου, συγκινήσεως καὶ δειλίας.

— Μήπως ὄνειρεύομαι; ἔλεγε καθ' ἑαυτήν.

— Ποῦ κατοικεῖς; τῇ εἶπε μετ' ἀγαθότητος ὁ ξένος.

Ἡ νέα ἐψεύσθη. Ἀγνοῶ ἂν τυχαίως ἢ ἐκ προθέσεως.

— Κατοικῶ πολὺ μακρὰν, ἐψιθύρισεν.

Ἀλλ' ὁ ἄγνωστος ἔλαβε τότε ἐνδιαφέρον.

— Εἰπέ εἰς ποῖον μέρος, διὰ νὰ σὲ ὀδηγήσωμεν ἐκεῖ. Δύνασαι νὰ ἀναβῆς εἰς τὸν ἵππον μου, ἂν εἶσαι κουρασμένη.

— Ὅχι, εἶπεν ἡ Αἰμά.

— Θεόδωρε! ἔκραξεν ὁ ξένος πρὸς τὸν σύντροφόν του.

— Τί διατάττει ὁ ἄρχων; ἀπήντησεν ὁ Θεόδωρος.

— Θὰ ἀναβιβάσης αὐτὴν τὴν κόρην εἰς τὸν ἵππον. Ἡμεῖς περιπατοῦμεν πεζοί.

— Ὅρισμός σας, ἄρχων!

— Εἶναι λοιπὸν ἄρχων; εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ Αἰμὰ. Ἀλλ' ἐκεῖνος τότε, ὁ ἰδικός μου, ἐφαίνετο ἐπαίτης. Δὲν θὰ εἶναι αὐτός.

— Ἐλα λοιπὸν, κόρη, εἶπεν ὁ ἄρχων, λαβὼν τὴν χεῖρα τῆς νέας. Μὴ συστέλλεσαι. Νὰ μᾶς εἴπης μόνον ποῦ θέλεις νὰ σὲ φέρωμεν.

Εἰς τὴν ἐπαφήν τῆς χειρὸς ἐκείνης, ἡ Αἰμὰ ἠσθάνθη παράδοξον φρικίασιν. Ἀπώθησε τὴν χεῖρα καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν, ἀφήσασα ἐκπλήκτους τοὺς δύο ἀνθρώπους.

— Ποῦ ὑπάγεις, κόρη; ἔκραξεν ὁ ἄρχων.

— Θὰ εἶναι τρελή, εἶπεν ὁ Θεόδωρος.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῆ καὶ ὁ ἄρχων προσωρινῶς. Ἀλλ' ὕστερον ἐσκέφθη, καὶ ἀνεῦρεν ἀπορίας καὶ φόβους εἰς τὴν συνείδησίν του. Ἡ σκέψις δὲ αὕτη προήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ συλλάβῃ ὑπονοίας, ἅς ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔμελλε νὰ ἀνακυκᾶ ἐν τῇ ψυχῇ.

Ἐν τούτοις ἡ Αἰμὰ εἶχε γίνεαι ἀφαντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

ΑΙ ΓΕΙΤΟΝΟΠΟΥΛΑΙ

Ἀπὸ τίνος χρόνου καὶ ἄλλο τι ἠνώχλει τὴν Αἰμάν. Σχεδὸν καθ' ἑκάστην, ὅτε μετέβαινεν ἵνα ἀντλήσῃ ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος, ἢ δι' ἄλλο ἔργον ἀπεμακρύνετο ἐκ τῆς καλύβης, νέος τις διήρχετο, ἴστατο, ἔφευγεν, ἐπανήρχετο καὶ τὴν ὠφθαλμοβόλει ἀδιακόπως. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ γνώριμος ἡμῶν Σκούντας, ὁ ἐπιλεγόμενος Περιδρομος, διαβόητος ἀλήτης καθ' ὅλα τὰ περὶχωρα. Ἡ Αἰμὰ δὲν ἐγνώριζεν οὔτε αὐτὸν οὔτε τὸ ἐπάγγελμά του. Οὐδεμίαν ἀντιπάθειαν εἶχε πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ὅμως εἰς μάτην ἐκεῖνος ἐξετέλει εἰς τὰ πέριξ τόσους δρόμους. Ἡ πνοὴ αὐτοῦ δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρά, ὅπως ἀνοίξῃ τὸν κάλυκα. Ἡ Αἰμὰ δὲν ἠσθάνετο οὐδὲν ἐν τῇ καρδίᾳ. Οὐδὲν ἄλλο ἠγάπα εἰμὴ τὸ φῶς, τὴν αὔραν, τὰ ἄνθη καὶ τὴν ἐργασίαν. Ὁ πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῶν χαλκέων σύνδεσμος αὐτῆς δὲν ἦτο στοργή. Πλὴν τοῦ Μάχτου, ὅστις ἤξευρε νὰ περιποῖται αὐτὴν στοιχειωδῶς, πρὸς οὐδένα

ἄλλον εἶχε συμπάθειαν. Ὁ Βοῦγκος, καίπερ λίαν ἀφελῆς τοὺς τρόπους, μετεῖχεν ὀλίγον τῆς βαναυσότητος τοῦ γέροντος. Ἡ δὲ γραῖα θὰ ἦτο ἀνεκτὴ, ἂν δὲν εἶχε τοὺς δύο μακροὺς ὀδόντας κρεμαμένους ἔξω τοῦ στόματος. Τὸ συνδέον αὐτὴν πρὸς τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην πλειότερον ἀκόμη καὶ τοῦ ἄρτου καὶ τῆς στέγης καὶ τῆς συνηθείας, ἦτο τὸ κοινὸν τῶν παθημάτων. Τὸ ὄνομα γύφτισσα, τὸ ζοφερὸν τοῦτο μορμολύκειον τῶν νηπίων, τὸ κατάμαυρον ἐκ σκωρίας καὶ καπνοῦ, ὁ κεραυνὸς οὗτος τῆς περιφρονήσεως, ὁ ἐκσφενδονιζόμενος καθ' ἐκάστην κατὰ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων πλασμάτων, δὲν ἐρρίπτετο μόνον κατὰ τῆς δυστυχοῦς γραίας, ἐρρίπτετο καὶ κατ' αὐτῆς, τῆς Αἰμᾶς. Πᾶς διαβάτης, πᾶν παιδίον, πᾶς μοχθηρὸς γείτων, πᾶσα κακότητος γραῦς ἐξετόξευε τὸ βέλος τοῦτο κατὰ τῆς ἀτυχοῦς Αἰμᾶς. Τί νὰ πράξῃ τότε; Ἀναλογιζομένη ὅτι ἦτο γύφτισσα, ὅτι ἦτο καταδικασμένη νὰ εἶναι γύφτισσα, ὠφείλε τούλάχιστον νὰ συμπονή τοὺς συναδέλφους αὐτῆς ἐν τῇ δυστυχίᾳ. Πανταχοῦ ὅπου μετέβαινεν, ὅπου ἴστατο, ὅθεν διήρχετο, ἐρρίπτετο κατ' αὐτῆς ὡς λίθος ἀναθέματος ἢ λέξις αὐτῆ. Γειτονοποῦλαί τινες ἦσαν τόσον μοχθηραὶ (λέγομεν δὲ τὰς κατοικοῦσας τρία ἢ τέσσαρα στάδια μακρὰν, διότι δὲν ὑπῆρχον ἄλλαι πλησιέστεραι), ὥστε οὐδ' ἐτόλμα ποτὲ ἡ Αἰμὰ νὰ διαβῆ ὑπὸ τὰ παράθυρα αὐτῶν. Ἡ μία τούτων ἤρκει νὰ τὴν ἴδῃ, καὶ παρευθὺς ἐσάλπιζε σύναξιν. Ἐκτύπα τὰς παλάμας ὡς κώδωνα, ὕψου, ὡς σύριγγα, τὴν φωνήν, καὶ ἀνέκραζεν.

— Ἡ γυφτοπούλα! Ἡ γυφτοπούλα!

Καὶ ὅλαι αἱ γειτόνισσαι, ὅσαι δὲν εἶχον ἐργασίαν νὰ κάμουν, ἔτρεχον. Εἶναι δὲ περιεργὸν πόσον ὀλίγον ἀπητεῖτο (καὶ ἴσως γενικῶς ἰσχύει τοῦτο), ὅπως ἐπιφέρῃ ἄκραν θυμηδίαν καὶ ἰλαρότητα εἰς ἐκείνην τὴν συναναστροφὴν. Τὰ πάντα ἐφαίνοντο ἀστεῖα εἰς τὰς γειτονοπούλας ἐκεῖνας, χωρὶς νὰ εἶναι τοιαῦτα. Αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι ἐφαιδρύνοντο, ἐκάγχαζον, ἐξεκαρδίζοντο ἄνευ αἰτίας σχεδόν. Διότι, αὐστηρῶς ἂν κρίνωμεν τὰ πράγματα, ἡ Αἰμὰ οὐδὲν τὸ γελοῖον εἶχεν. Ἀλλ' αἱ καλαὶ γειτόνισσαι ἐγέλων, μόνον διότι ἦτο γυφτοπούλα. Διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ἐξεδικοῦντο δι' ὅτι φοβερὸν ὑπέστησάν ποτε ἐκ τοῦ ἄλλου τύπου, γύφτισσα. Διότι ἡ Αἰμὰ, παρὰ πᾶσαν τὴν σοβαρότητά της, ἐφαίνετο φαιδρὰ, ἔνεκα τῆς νεότητος αὐτῆς. Ἡ μήτηρ της ὅμως, μὲ τοὺς δύο προκύπτοντας καὶ ἐπικαμπεῖς ὀδόντας, ἦτο τὸ φόβητρον ὅλων τῶν μικρῶν παιδίων.

Ἀπὸ παραθύρου εἰς παράθυρον, περὶ τὴν πρώτην ἀμφιλύκην τῆς ἑσπέρας, συνήπτοντο πολλάκις διάλογοι οἷος ὁ ἐξῆς μεταξὺ νεαρῶν γυναικῶν, καὶ ἠδύνατο ὁ διαβάτης νὰ τοὺς ἀκούσῃ.

— Γειτόνισσα!

— Τί θέλεις;

— Εἶδες τὴν Γυφτοπούλαν;

—Ὅχι.

—Κρῖμα!

—Διατί;

—Εἶναι τόσοσ νόστιμη!

—Ἄστειεύεσαι!

—Ὅχι.

—Ἀλήθεια;

—Νὰ χαρῶ τὰ μάτιά μου.

—Καὶ πῶσ σοῦ ἦλθεν αὐτό;

—Νὰ σοῦ εἰπῶ, δὲν εἶναι τόσοσ ἄσχημη.

—Εἶναι πολὺ μαύρη.

—Σοῦ φαίνεται;

—Βέβαια.

—Θὰ εἶναι ἄνιφτη, πιστεύω.

—Νὰ νίπτωνται λέγεισ ποτέ, αὐτὲσ οἱ Τσιγγάνεσ;

—Ποιὸσ ξεύρει;

—Ἀλλά, ὡσ γυφτοπούλα, δὲν φαίνεται καὶ πολὺ μαύρη.

—Ὅχι.

—Καὶ ἴσωσ, ἂν ἐσυνήθιζε νὰ νίπτεται...

Ἡ γειτόνισσα ἐκάγχαζε, προφανῶσ χωρὶσ ν' ἀκούση κανὲν ἄστειον. Καὶ οὕτωσ αἱ εὐθυμοὶ ἐκεῖναι νέαι εὕρισκον εὐκολον διασκέδασιν. Ἡ Αἰμὰ ἐτρέπετο εἰσ φυγήν, ὡσάκισ ἔβλεπεν ὄμιλον δύο ἢ τριῶν γυναικῶν ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἡμέραν τινὰ εἰσ τὸ φρέαρ προτοῦ νὰ γεμίση ἀκόμη τὴν στάμναν της, ἔφθασαν τέσσαρεσ νεαραὶ γυναῖκεσ ὅπωσ ἀντλήσωσι. Καὶ τότε εὗρον πρὸ χειρον θῦμα.

—Ἄ! ἡ γυφτοπούλα! Ἐδῶ εἶσαι;

- Γυφτοπούλα, τί κάμνεις;
- Καλά, ἐψέλλισεν ἡ Αἰμὰ ἐνοχληθεῖσα, καὶ ἐπέσπευσεν ὅπως ἀνασύρη τὸ ταχύτερον δύο ἢ τρία ἰβάνια ὕδατος καὶ ἀπογεμίση τὴν λάγηνον.
- Καὶ πῶς δὲν σὲ βλέπομεν, γυφτοπούλα;
- Μὴ τὴν πειράζης, εἶπεν ἄλλη, δὲν ἔχει τὴν ὄρεξίν σου.
- Καὶ δὲν μᾶς λές, γυφτοπούλα, πῶς περνᾶς τὸν καιρόν σου;
- Καὶ ποῦ κρύβεσαι καὶ δὲν σὲ βλέπομεν συχνά;
- Γυφτοπούλα, εἶπεν ἄλλη τῶν γυναικῶν, ἓνα πρᾶγμα ἤθελα νὰ σ' ἐρωτήσω. Ἀληθεύει, ὅτι ἐσεῖς, ἡ φυλή σας, τρώγετε ἀνθρώπινον κρέας;
- Μπᾶ, αὐτὸ δὲν τὸ κάμνουν, μὴ κολάζεσαι ἄδικα.
- Καὶ ὅτι ξεχώνετε τὴν νύκτα τοὺς πεθαμένους, καὶ τοὺς γδύνετε;
- Τέτοιο φριχτὸ πρᾶγμα!
- Πιστεύεις νὰ τὸ κάμνουν αὐτό;
- Μήπως εἶναι αὐτοὶ ἄνθρωποι, σὰν ἡμᾶς;
- Αὐτοὶ εἶναι ἄπιστοι.
- Ἄθρησκοι.
- Ἀφύσικοι.
- Καὶ κάμνουν καὶ μαγείας.
- Τὸ κάμνετε καὶ αὐτό, γυφτοπούλα;
- Αὐτὸ τὸ πιστεύω.
- Τίποτε δὲν ἀφήνουν.
- Ὅλα τὰ διαβολικὰ εἰς ἐνέργειαν τὰ ἔχουν.
- Τί ἀσυνείδητοι!
- Καὶ ἄλλα χειρότερα ἀκόμα.

— Εἶναι καὶ ἄλλα χειρότερα;

— Βέβαια.

— Σὰν τί;

— Αὐτοὶ παίρνονται ἀναμεταξύ τους, ἀδελφὸς μὲ ἀδελφή, πατέρα μὲ κόρη.

— Τί λέγεις;!

— Δὲν τὸ πιστεύεις;

— Ἐρώτησε τὴν Γυφτοπούλαν.

— Γυφτοπούλα, εἶναι ἀληθές;

Ἡ Αἰμὰ εἶχε τελειώσει τὸ ἀντλημα καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἄρη τὴν λάγνηνον ἐπ' ὤμων. Ἀγνοεῖται ἂν τὸ ἐρύθημα, ὅπερ ἔβαπτε τὰς παρειάς της, προῆλθεν ἐκ τοῦ κόπου καὶ ἐκ τῆς σωματικῆς κινήσεως, ἣν ἔκαμε κύψασα πρὸς τὴν γῆν ὅπως ἀναλάβη τὴν βαρεῖαν στάμναν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐξέλεξεν ἡ τολμηροτέρα τῶν τεσσάρων γυναικῶν, ὅπως τῇ δώσῃ τὸ τελευταῖον κτύπημα.

— Γυφτοπούλα, εἶπεν, εἶναι ἀληθές ὅτι κάμνεις τὸν ἔρωτα μὲ τὸν ἀδελφόν σου;

Ἡ Αἰμὰ δὲν ἠσθάνθη πλειοτέραν ἀγανάκτησιν πρὸς τὸ ἄκουσμα τῆς διαβολῆς ταύτης. Ἐλεγε καθ' ἑαυτὴν ὅτι εἶναι ψεῦδος, καὶ δὲν τὴν ἔμελεν. Οὐδ' ἐνόει εὐκρινῶς ποῖαν ἐννοίαν εἶχον οἱ λόγοι οὗτοι, καὶ ἂν εἶχον δ' ἐννοίαν τινα, πάλιν ὠφείλε νὰ εἶναι ψευδῆς αὕτη. Εἶχε φορτωθῆ τὴν στάμναν καὶ ἀπεμακρύνθη.

Ἐν τούτοις τὰ παρὰ τῶν γυναικῶν τούτων ἐκπεμπόμενα βέλη δὲν ἦσαν τὰ δριμύτατα. Ὑπῆρχεν ἄλλη τις τάξις, ἡ τάξις τῶν γραϊδίων, ὧν οἱ ὄνειδισμοὶ οὐδεμίαν εἶχον φαιδρότητα, ἀλλ' ὠμοίαζον μὲ βέλη ἀγρίων. Μία τούτων, ἣτις κατῶκει μόνη εἰς ὀπὴν τινα ὑποχθόνιον, οὐχὶ μακρὰν τῆς καλύβης τῶν χαλκέων, ὠνομάζετο δὲ κοινῶς Ἐφταλουτρού*, ἦτο τὸ φόβητρον τῆς δυστυχοῦς νέας. Ἡ γραῦς αὕτη ἐκράτει ὀζώδη ράβδον, δι' ἧς ὑπεστήριζε τὸ βῆμα, ἔτρεμε, καὶ εἶχεν ἐπὶ τῆς ράχεως δύο ὀγκῶδεις ὕβους οὐχὶ ἰσομεγέθεις. Ὁ εἰς ἦτο διπλάσιος τοῦ ἑτέρου, καὶ ὑψοῦτο πρὸς τὸν δεξιὸν ὤμον. Τοῦτο ἔδιδεν εἰς τὸ κυρτὸν σῶμα τῆς γραίας τοιαύτην ροπήν, ὥστε ἐβάδιζε πάντοτε μὲ τὴν μίαν πλευρὰν, τὴν εὐώνυμον, ἣτις ἐκλινε χαμηλότερον πρὸς τὸ ἔδαφος.

Ἡ Ἐφταλουτροῦ ἐξήρχετο δις τῆς ἡμέρας ἐκ τῆς φωλεᾶς της, καὶ ἔκαμνε

γῦρον περὶ τὴν ἀκτὴν· ἐπεσκέπτετο ὅλας τὰς οἰκίας, καὶ εἰσέπραπτεν οὐχὶ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ φόρον παρ' ὅλων τῶν γυναικῶν. Διότι τὴν ἐφοβοῦντο, καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ τῆς δώσουν κάτι. Ἐὰν εὗρισκε θύραν τινὰ κλειστήν, δὲν ἔφευγεν. Ἐστρώνετο ἐπὶ τοῦ κατωφλίου καὶ ἤρχιζε μὲ ἱκεσίας πρῶτον καὶ μὲ ὑποκοριστικὰ λέγουσα:

— Ἀνοίξατε τὴν πορτίτσα σας εἰς τὴν φτωχὴν, τὴν ἄμοιρον, τὴν ἔρημην γρίτσα. Θὰ σᾶς δώσω τὴν εὐχούλα μου, νὰ τὰ χιλιάνετε, νὰ τὰ μυριάνετε, νὰ πάρετε τὰ χρονάκιά μου, ὄχι τὰ βάσανά μου. Πάντα μοναχὴ, ἔρημη καὶ σκοτεινὴ ζῶ εἰς αὐτὸν τὸν κοσμάκη. Δὲν ἔχω ψωμάκι, δὲν ἔχω λαδάκι, δὲν ἔχω φαγάκι. Ἀνοίξατε τὴν πορτούλα σας, χριστιανές.

Ἄν ἡ οἰκοδέσποινα ἐκάμπτετο εὐθύς καὶ ἤνοιγε τὸ ἐν θυρόφυλλον, ἡ γραῖα ἐστήριζε τὸν ὕβρον τῆς ὡς μοχλὸν ἐπ' αὐτοῦ, μετεχειρίζετο ὡς ἀντηρίδα τὴν βακτηρίαν τῆς καὶ εἰσεχώρει εἰς τὴν οἰκίαν. Τούτου κατορθουμένου, μετέβαινε καὶ ἐγκαθιδρύετο παρὰ τὴν ἐστίαν, μεθ' ὅλους τοὺς μορφασμοὺς τῆς οἰκοδεσποίνης. Τότε αὕτη τῇ ἔδιδε τεμάχιον ἄρτου.

— Τί νὰ τὸ κάμω ψωμί μοναχό; ἔγρυζεν ἡ γραῖα. Δῶσέ μου καὶ ὀλίγο τυράκι, δυὸ ἐλίτσες ἢ ἄλλο τίποτα.

Ἡ οἰκοδέσποινα τῇ ἔδιδε τότε ὅ,τι εὗρισκετο εἰς τὸ ἐρμάριον.

— Νὰ 'χης τὴν εὐχίτσα μου, ἔλεγεν ἡ Ἐφταλουτρού. Δῶσέ μου καὶ λίγο λαδάκι, ν' ἀνάψω τὸ καντήλι.

Καὶ ἀνέσυρεν ἐκ τοῦ θυλάκου, ὃν εἶχεν εἰς τὴν ἐσθῆτά τῆς, εἰς βάθος τριῶν σπιθαμῶν, μικρὰν φιάλην, καὶ τὴν ἐπαρουσίαζε πρὸς τὴν οἰκοδέσποιναν. Αὕτη ἐκοῦσα ἄκουσα ἐγέμιζε μὲ ἔλαιον τὴν φιάλην.

— Νὰ χαρῆς τὰ νιάτα σου, νὰ ζήσης, νὰ ἰδῆς τέκνα τέκνων, δὲν σοῦ βρῖσκεται κανένα παλιὸ ὑποκάμισο, καμμιά μαντήλα, κανένα μισοφούστανο...

— Δὲν μοῦ περισσεύει τέτοιο προᾶγμα, ἔλεγεν ἡ οἰκοκυρά. Μακάρι νὰ εἶχα.

— Γιά ψάξε, κόρη μου, ἡμπορεῖ νὰ εὗρεθῇ. Κάμε τὸν κόπον.

Ἡ οἰκοδέσποινα ἐκοῦσα ἄκουσα, τῆς ἔδιδεν ἡμιτριβὴ τινὰ μανδήλαν. Ἡ γραῖα τὴν ἐδίπλωνε καὶ τὴν ἔρριπτεν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ θυλάκου τῆς. Ἐλέγετο δὲ ὅτι τὰ τοιαῦτα ἐνδύματα, ὅσα κατώρθου συχνάκις νὰ ἀποσπᾶ, τὰ ἐπῶλει εἰς τοὺς ἐβραίους μεταπράτας, οἵτινες ἤρχοντο εἰς τὸν τόπον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν.

— Δῶσέ μου καὶ δυὸ κάρβουνα, κόρη μου, ἔλεγεν εἶτα ἡ γραῖα. Ἦθελα ν' ἀνάψω ὀλίγη φωτίτσα, νὰ πυρωθῶ. Κρῦο, κόρη μου, κάμνει κρῦο εἰς ἐκείνη

τήν τρύπα.

Ἡ οἰκοδέσποινα τῆς ἔδιδε καὶ κάρβουνα. Εἶτα ἡ γραῖα ἐζήτει προσέτι οἶνον, ὄξος, καυσόξυλα, δαδίον, καὶ ἄλλα πολλά. Ἀφοῦ δ' ἔμενεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ἀπήρχετο τέλος περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀποκομίζουσα ὅλα τὰ λάφυρα. Ταῦτα συνέβαινον καθ' ἐκάστην, ἂν ἡ οἰκοδέσποινα τῇ ἤνοιγε τὴν θύραν. Ἄν ὅμως ἐσκληρύνετο, καὶ δὲν ἤθελε νὰ τῇ ἀνοίξη, τότε ἡ γραῖα ἀπὸ τῶν ἰκεσιῶν μετέβαινεν εἰς τὰς ἐπιπλήξεις καὶ παραινέσεις.

— Τόσον σκληρὸς καὶ ἀδιάκριτος εἴσθε! Μὴ τὸ παίρνετε ἀπάνω σας. Ὁ κόσμος εἶναι σφαῖρα καὶ γυρίζει. Κ' ἐγὼ εἶδα χρόνια, κ' ἐγὼ εἶδα εὐτυχίες. Μὴν εἴσθε παράξενες. Θὰ τὸ μετανοήσετε. Καὶ σεῖς θὰ γεράσετε. Εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον εἶδαμεν δὰ πολλά. Μὴ θαρρεῖτε πῶς θὰ εἴσθε πάντα νέες, πῶς θὰ ἔχετε πάντα τοὺς ἄνδρας σας νὰ σᾶς κουβαλοῦν. Ἐχετε τοῦ κόσμου τὰ καλά, μὰ εἶναι ψεύτικα. Ἔρχεται μιὰ ὥρα καὶ γίνονται ἄφαντα ὅλα. Φαγητά, πιοτά, στολίδια, φορεσιές, ἀσημικά, διαμαντικά, ὅλα φεύγουν. Κ' ἐγὼ εἶχα. Τώρα δὲν ἔχω οὐδὲ ψωμί.

Ἡ οἰκοδέσποινα ἐπτοεῖτο συνήθως ἐκ τῶν λόγων τούτων καὶ ἤνοιγεν. Ἄν ὅμως ἐπέμενεν αὕτη εἰς τὴν ἀπόφασίν της, τότε ἡ Ἐφταλουτροῦ ἀπὸ τῶν παραινέσεων μεθίστατο εἰς τὰς λοιδορίας.

— Κακὴ καὶ διαστραμμένη! Ἄσπλαχνη καὶ ἀγλύκαντη*! Μὴν εἶσαι δὰ τόσον ὑπερήφανη. Ἡ κακὴ σου γνώμη θὰ σὲ βλάβῃ. Πολὺ γρήγορα τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου. Δὲν εἶδα γυναῖκα ἀνόητη σὰν ἐσέ. Τί ἐθάρρεψες δὰ, πῶς εἶσαι καμμιά νοικοκυρά, ἀπὸ κεῖνες; Ἐπίστεψες πῶς ἤθελα νὰ ζητήσω τίποτα; Καὶ τί ἔχεις νὰ μοῦ δώσης; Τί ἔκλεισες τὴν πόρτα σου; Ἐχει καμμιά τὴν ἀνάγκη σου, θαρρεῖς; Καὶ ποῦ ἠκούσθη νὰ ζητήσωμεν ἐλεημοσύνην ἀπὸ μίαν ὀλόγυμνην, ἀπὸ μίαν τσιτσάνω*, ἀπὸ μίαν ψώραν!...

Τέλος, ἀφοῦ καὶ τὸ τελευταῖον ἐπιχείρημα δὲν ἔπειθε τὴν οἰκοδέσποιναν, ἡ γραῖα μετέπιπτεν ἀπὸ τῶν λοιδοριῶν εἰς τὰς ἀράς καὶ βλασφημίας, ὧν ὁ χεῖμαρρος ἔρρεε τόσον προχείρως καὶ δαψιλῶς ἀπὸ τοῦ λάρυγγος αὐτῆς, ὅσον καὶ ἡ βρῦσις τῶν φιλοφρονησεων καὶ τῶν θωπευμάτων.

— Ἀστραπὴ καὶ πούλβερη*, φωτιά καὶ ἀστροπελέκι νὰ πέση εἰς τὸ ἐρμάδι σου, νὰ τὸ κάψῃ, νὰ τὸ κάμῃ στάχτη καὶ κορνιαχτό!... Κακὴ χολέρα νὰ σᾶς κόψῃ, μαύρη πανούκλα καὶ ὄστρακιά νὰ σᾶς θερίσῃ! Καθὼς ἔκλεισες τὴν πόρτα σου, ἔτσι νὰ μένῃ πάντα κλειστὴ, κλειστὴ ναί, καὶ ποτὲ νὰ μὴν ἀνοίξη. Νὰ ρημάξῃ τὸ ἐρμαδιακό σου, νὰ πέση, νὰ βουλιάξῃ, νὰ καῖ. Ὁ χρόνος νὰ μὴ σὲ βγάλῃ, ὁ μῆνας νὰ μὴ σ' εὔρῃ, πέντε νὰ εἶν' αἱ ὠρες σου. Νὰ σαβανώσης τὸν ἄντρα σου ἀνήμερα τῇ Λαμπρῇ καὶ νὰ θάψῃς τὲς κληῖρές* σου. Κακὴ τρομάρα καὶ συμφορὰ νὰ σᾶς ἔλθῃ! Ἀπὸ πνίξιμο νὰ μὴ γλυτώσης, ἀπὸ σεισμό καὶ καταποντισμό νὰ μὴ σωθῆς. Νὰ πέση τὸ ἔρμο σου νὰ σὲ πλακώσῃ, τὰ σκυλιὰ νὰ σὲ τραβοῦν, τὰ φίδια νὰ σὲ φάγουν, καὶ τοῦ χρόνου νὰ μὴ σώσης, ἀμήν, Παναγία μου.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης σκηνῆς ἦτο, ὅτι συνήθως ἡ οἰκοδέσποινα μὴ δυναμένη ν' ἀνέχηται τὰς τοσαύτας ἀράς, ἤνοιγε βιαίως τὴν θύραν, καὶ κατεδίωκε μὲ σανίδα τινὰ τὴν γραῖαν. Ἀλλ' αὕτη ἦτο ἤδη μακρὰν, καὶ ἅμα ἐκπέμπουσα τοὺς κεραυνούς της, ἔφευγε. Παράδοξον δὲ ὅτι μ' ὅλον τὸν δίδυμον ὕβον καὶ τὸν συνεχῆ τρόμον τοῦ σώματος, τὰ σκέλη της τότε ἀνελάμβανον ἀσυνήθη δύναμιν, καὶ ἔτρεχε. Συνήθιζε δὲ εἰς τὴν ὁδόν, ὅτε ἔβλεπε μακρόθεν προσερχόμενον διαβάτην, νὰ ἀρχίζῃ συχνὸν καὶ παρατεταμένον γογγυσμόν, ὅστις ἔπαυεν εὐθὺς ὡς ὁ διαβάτης παρήρχετο.

Ἡ τοιαύτη γραῖα, ὅσάκις συνήντα τὴν Αἰμάν, ἂν μάλιστα ἐτύγχανεν ἐπιστρέφουσα ἐξ ἀποτυχούσης ἐπιδρομῆς, οἷαν περιεγράψαμεν ἀνωτέρω, ἐξέσπα κατὰ τῆς ἀθῶας νεάνιδος πᾶσαν τὴν ὀργὴν καὶ τὴν λύσσαν τῆς ἀποτυχίας, ὡς νὰ τῆς ἔπταιεν αὕτη τίποτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Ἡ ΜΑΝΤΕΙΑ

Ἦρκει νὰ παρατηρήσῃ αὐτὴν πόρρωθεν, καὶ κύπτουσα πρὸς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἡ ρίς της δὲν ἀπεῖχε πολὺ, ἐλάμβανε λίθον καὶ ἐξεσφενδόνιζεν αὐτὸν κατὰ τῆς νέας κόρης, κρᾶζουσα:

— Ἐδῶ εἶσαι, ἄπιστη; Ἐδῶ εἶσαι, ἄθεη; Πάντα ἐσένα θὰ βλέπω; Πάντα ἐμπροστὰ στὰ μάτιά μου βρῖσκεσαι; Δὲν πάγεις εἰς καμμίαν τρύπαν νὰ χωθῆς, νὰ μὴ σὲ βλέπω!

Ἡ Αἰμὰ δὲν ἠσθάνθη ποτὲ πικρίαν ἐξ οὐδενὸς πράγματος. Ὅλα ἔβλεπε μειδιῶντα πέριξ της, οὐχὶ ὅτι ἐμειδίω δι' αὐτὴν, διότι δὲν εἶχε ζηλευτὴν τύχην, ἀλλὰ δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι ἡ νέα τοῖς ἐδάνειζε τὸ μειδιάμα τοῦτο, ἐπιστρέφον καὶ ἀντανακλώμενον ἐπ' αὐτὴν, καὶ εἰς αὐτὴν μόνην ὁρατόν. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ποτὲ νὰ ἐννοήσῃ καὶ τὴν μοχθηρίαν τῆς γραίας ταύτης. Ἐλεγεν ἀφελῶς.

— Τί σοῦ ἔκαμα;...

Τοῦτο δὲ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη σταγὼν χολῆς ἢ ἐγχυθεῖσα εἰς τὴν καρδίαν της, καὶ ἐγέννησεν ἀπαισίους λογισμούς. Ἦτο ἄρα μοχθηρὰ ἢ ἀνθρωπότης, ἢ αὐτὴ ἡ κόρη ἦτο ἀξία μίσους; Ἀλλὰ διατί;

Ἐν τούτοις τὸ παρηγορήσαν αὐτὴν ἦτο ὅτι δὲν ἦσαν πᾶσαι αἱ γραῖαι ἐξίσου κακαί. Τοῦλάχιστον ἡμέραν τινὰ ἀπήντησε μίαν, ἣτις ἔδειξε πρὸς αὐτὴν μεγίστην ἀγαθότητα. Ἀλλ' ὅμως τὸ πρᾶγμα, ὅπως συνέβη, ἠδύνατο νὰ τὸ ἐκλάβῃ ὡς ἀπατηλὴν ὀπτασίαν, διότι ἡ γραῖα ἐκείνη πρῶτην καὶ τελευταίαν φορὰν ᾤφθη, οὐδ' ἠξυερέ τις πόθεν ἦρχετο καὶ ποῦ διηθύνετο, οὐδὲ τὴν εἶδεν ἔκτοτε ἀνθρώπινον ὄμμα εἴτε παρὰ τὴν ἀκτὴν, εἴτε εἰς τὴν κώμην, εἴτε παρὰ τὴν συνοικίαν τῶν ἀλιέων. Ἐφόρει δὲ ἀλλόκοτον ἐσθῆτα,

ἀσυνήθη εἰς τὸν τόπον, καὶ ἐλθοῦσα Κυριακὴν τινα πρωὶ ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς καλύβης. Ἡ Αἰμὰ ἦτο μόνη. Ἡ μήτηρ Ἀθιγγανὶς εἶχεν ἀκολουθήσει τοὺς δύο υἱοὺς τῆς καὶ τὸν ἄνδρα τῆς εἰς τὴν συνήθη ἐκδρομὴν. Ἐγερθέντες λίαν πρωὶ ἐφορτώθησαν πυράγρας, ἐσχάρας, καρφία καὶ ἄλλα τεχνήματα, καὶ ἀπῆλθον ἵνα τὰ πωλήσωσιν εἰς τὰ περὶχώρα. Ἡ δὲ Αἰμὰ μόλις εἶχεν ἐγερθῆ καὶ ἐνεδύετο. Διενοεῖτο δὲ ὅτι, ἐπειδὴ ἦτο Κυριακὴ, οἱ χριστιανοὶ θὰ ἦσαν εἰς τὴν λειτουργίαν, καὶ θὰ προσηύχοντο. Αὐτὴ δὲν ἤξευρε νὰ δεηθῆ, διότι δὲν τὴν εἶχον διδάξει καμμίαν θρησκείαν. Καὶ ὅμως πολλάκις ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ψιθυρίζῃ αὐτοσχεδίους δεήσεις. Περὶ τούτου ἠρώτησε τὸν πατέρα τῆς, τὸν Πρωτόγυφτον (οὕτως ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν περιοίκων, ἀγνοοῦντων ἂν εἶχε κύριόν τι ὄνομα), ἂν εἶναι καλὸν νὰ φοιτᾷ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ προσεύχεται. Ὁ γέρον ἀπήντησε διὰ τοῦ συνήθους αὐτῷ γρυσμοῦ, ὅστις ἂν εἶχεν ἐννοίαν τινα, θὰ ἐσήμαινε βεβαίως ὅτι· «οἱ γύφτοι δὲν ἔχουν ἐκκλησίαν.»

— Διατί, πατέρα; εἶπεν ἡ Αἰμὰ.

— Δὲν ἤξεύρω.

— Δὲν τοὺς δέχονται μέσα;

— Δὲν ὑπῆγα ποτέ, εἶπεν ὁ γέρον, ἀλλ' ἂν ἐπήγαινα θὰ μ' ἔδιωχναν.

— Εἶναι λοιπὸν ἐμποδισμένον;

— Δὲν ἤξεύρω.

— Καὶ δὲν εἴμεθα ἡμεῖς βαπτισμένοι;

— Δι' αὐτὸ ἐρώτα τὴν μητέρα σου.

Ἡ Αἰμὰ ἔσπευσε νὰ ἐρωτήσῃ τὴν μητέρα Γύφτισσαν, τρέψασα τὴν ἐρώτησιν ἐπὶ τὸ ἀτομικώτερον.

— Μητέρα, εἴμ' ἐγὼ βαπτισμένη;

— Δὲν ἤξεύρω, ἀπήντησεν ἀδιστακτικῶς ἡ Γύφτισσα.

Βεβαίως δέ, ἂν ἠδύνατο νὰ σκεφθῆ, ἤθελε μετανοήσῃ διότι ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ οὕτω. Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἔκαμε τὴν Αἰμὰ νὰ πεισθῆ περὶ ὅσων ἀμφέβαλλε. Δὲν ἤξευρεν ἂν ἡ κόρη ἦτο βαπτισμένη. Δὲν ἦτο ἄρα μήτηρ τῆς.

Περὶ τούτου ἐσκέπτετο καθ' ἐκάστην ἡ Αἰμὰ. Πλὴν τῆς ἀναμνήσεως, ἣτις ἔλαμπεν ὡς λύχνος ἀνημμένος ἐν τῇ συνειδήσει, ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι ἐνδόμυχοι νύξεις, ὑπῆρχε φωνὴ τις ἣτις ἐψιθυρίζε λίαν ἠρέμα, ὥστε νὰ μὴ ἀνατέλλῃ μηδεμία κακὴ ἐντύπωσις ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς κόρης, ἀλλ'

ἀρκούντως μεγαλοφώνως ὥστε ν' ἀκούηται ὑπὸ τῆς καρδίας αὐτῆς, ὑπῆρχε φωνὴ ψελλίζουσα ὅτι δὲν ἦτο ἡ Αἰμὰ γνησίᾳ κόρη τῆς οἰκογενείας ἐκείνης. Ἀλλ' ἡ γραῖα γύφτισσα ὁσάκις ἠρωτᾶτο περὶ τούτου ὑπὸ τῶν περιέργων καὶ τῶν ὀχληρῶν, ἐκήρυττε μεγαλοφώνως καὶ ἐβεβαίον μεθ' ὄρκου ὅτι ἡ Αἰμὰ ἦτο θυγάτηρ τῆς. Ἴσως δὲ καὶ αὐτὴ ἐπὶ τέλους κατήντησε νὰ τὸ πιστεύσῃ.

Ἡ ξένη ἔκρουσεν, ὡς εἶπομεν, τὴν θύραν. Ἡ Αἰμὰ ἔκραξε·

— Ποῖος εἶναι;

— Ἄνοιξε, Αἰμὰ.

Ἡ φωνὴ αὕτη προξένησεν ἀπορίαν εἰς τὴν νέαν. Πλὴν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, οὐδεὶς ἄλλος ἐκάλει αὐτὴν ὀνομασί. Οἱ ἄλλοι τὴν ὠνόμαζον Γυφτοπούλαν. Ἀλλὰ τώρα ἦτο γυναικεία φωνή, φωνὴ εὐηχος καὶ μειλιχία, ἣτις κατ' οὐδὲν ὠμοίαζε μὲ τὴν βραγχνὴν φωνὴν τῆς μητρὸς τῆς. Τίς ἄρα ἠδύνατο νὰ εἶναι;

Ἡ Αἰμὰ ἐβράδυνεν ὀλίγον νὰ μεταβῆ πρὸς τὴν θύραν. Ἡ ξένη ἐπανέλαβεν·

— Ἄνοιξε, σὲ παρακαλῶ, Αἰμὰ.

Ἡ κόρη, χωρὶς νὰ αισθανθῆ φόβον, ἐλθοῦσα ἠνοιξεν. Εἰσῆλθε δὲ γυνὴ ὑψηλή, εὐσωμος, φέρουσα τὰ σημεῖα τοῦ γήρωτος ἐπὶ τῆς μορφῆς. Ἀλλὰ τὸ γήρας τοῦτο ἦτο ἰλαρὸν καὶ εὐχαρι. Ὑπὸ τὸν λευκὸν κρήδεμνον, ὅστις ἐκάλυπτε τὴν κεφαλὴν, ἐφαίνοντο οἱ πολιοὶ βόστρυχοι τῆς κόμης, στυλπνοὶ καὶ οἰονεὶ ἐπάργυροι. Ἐφόρει δὲ ποδὴρῃ ἐσθῆτα φαιὰν καὶ κιτρινοβαφῆ. Ἡ Αἰμὰ τὴν παρετήρησε μετὰ περιεργείας. Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἔβλεπε τὴν γυναῖκα ταύτην.

Ἡ ξένη προέβη εἰς τὰ ἔσω τῆς καλύβης, καὶ περιεργάζετο μετὰ πολλοῦ διαφέροντος πάντα ὅσα ἔβλεπεν. Ἡρεμαῖα τις ἀπόχρωσις λύπης καὶ οἴκτου ἐσκίασε τὴν μορφὴν τῆς. Τὸ λεπτὸν τοῦτο νέφος παρετήρησεν ἡ Αἰμὰ. Ἡσθάνθη δὲ εὐθὺς συμπάθειαν πρὸς τὴν ξένην, καὶ οὐδεμίαν κακὴν ἰδέαν διέβη διὰ τῆς φαντασίας τῆς.

— Δὸς μοι ἓν κάθισμα, διότι εἶμαι πολὺ κουρασμένη, Αἰμὰ.

Ἡ νέα ἔσπευσε νὰ προσφέρῃ αὐτῇ τὸν μόνον σκίμποδα, ὅστις εὐρίσκετο ἐν τῇ καλύβῃ. Καθίσασα ἡ ξένη ἔρριψε παρατεταμένον βλέμμα ἐπὶ τῆς κόρης. Αὕτη ἠσθάνθη ἠλεκτρικὴν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ βλέμματος τούτου, καὶ ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Αἰμὰ, σὲ λυποῦμαι, κόρη μου, εἶπεν ἡ ξένη.

— Διατί μὲ λυπεῖσθε; εἶπεν ἡ Αἰμὰ.

— Διότι σὲ ἀγαπῶ, ἀπήντησεν ἡ ξένη.

— Καὶ πῶς μὲ γνωρίζετε;

— ὦ, σὲ γνωρίζω πάντοτε, σὲ γνωρίζω ἀπὸ τοῦ λίκνου σου, Αἰμά.

— Ἀληθῶς; εἶπεν ἡ νέα, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἤστραψαν.

— Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τῆς μητέρας, σὲ γνωρίζω καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως.

Ἡ Αἰμά δὲν ἐνόει πλέον.

— Προτοῦ νὰ γεννηθῆς καὶ νὰ συλληφθῆς σ' ἐγνώριζον.

— Ἀλλὰ γίνεται τοῦτο; ἠρώτησεν ἀφελῶς ἡ νεᾶνις.

— Εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἶναι ἀδύνατον.

Ἡ Αἰμά οὐδὲν εἶπεν.

— Εἰς τὴν ὑπεράνθρωπον ὅμως εἶναι δυνατὸν, ἐπανέλαβεν ἡ ξένη.

— Δὲν ἐννοῶ, εἶπεν ἡ Αἰμά.

— Καὶ σὲ λυποῦμαι πολὺ, κόρη μου.

Ἡ Αἰμά δὲν ἀπήντησεν. Ἦτο ἔκπληκτος.

— Ἐχεις ἐχθρούς, ἔχεις διώκτας. Τὸ πεπρωμένον σὲ ἀδικεῖ. Τὰ πάντα συνώμοσαν ἐναντίον σου. Καὶ ὅμως εἶσαι τόσοσιν συμπαθῆς, καὶ τόσοσιν καλή!

— Εἰπέτε καθαρώτερα, κυρία, ἐψέλλισεν ἡ Αἰμά.

— Καὶ εἰς τί ἡμαρτες, ταλαίπωρον πλάσμα! Εἰς τί ἠδύνασο νὰ παροργίσης τὸν Θεόν; Εἶσαι ἀθῶα καὶ ἀγνή, ὡς τὰ οὐράνια πλάσματα. Καὶ ὅμως πάντες σὲ καταδιώκουσι. Πάντες σὲ ἀδικοῦσιν. Οὐδεὶς σὲ ὑπερασπίζει.

— Καὶ τίνες εἶναι αὐτοὶ οἱ ἐχθροί; ἠρώτησεν ἡ Αἰμά.

— Ὅλη ἡ ἀνθρωπότης, ἀπήντησεν ἡ ξένη.

— Τί τοὺς ἔκαμα;

— Εἰς οὐδὲν ἔπταισες. Ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ πληρωθῆ τὸ πεπρωμένον. Μεγάλας δυστυχίας ὑπέστης, ἀλλ' ἦσο ἀνήλικος, καὶ δὲν ἠδύνασο νὰ τὰς αἰσθανθῆς, Τοῦ λοιποῦ ὅμως τίς οἶδεν; ἴσως σοὶ ἐπιφυλάττονται

μεγαλύτεραι. Πρέπει νὰ ὀπλισθῆς μὲ καρτερίαν, Αἰμά.

Ἡ νέα δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῆ, καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Ἐκυψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπέμασσε τὰ δάκρυα ἐκ τῶν παρειῶν της.

— Μὴ κλαίῃς, μὴ κλαίῃς, εἶπεν ἡ ξένη. Δὲν εἶσαι σὺ μόνη δυστυχῆς. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι δυστυχέστεροι. Μὲ βλέπεις ἐμέ; εἶπε φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους, ὅπως ἐλύση τὴν προσοχὴν τῆς νεάνιδος.

Ἡ Αἰμά τὴν ἐκοίταζε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων.

— Μὲ βλέπεις; Εἶμαι πολὺ δυστυχεστέρα σοῦ.

— Δυστυχεστέρα; ἐψιθύρισεν ἡ κόρη.

— Παραπολύ, ἀσυγκρίτως.

— Διατί;

— Διότι κ' ἐγὼ ἔχω ἐχθρούς, κ' ἐγὼ καταδιώκομαι.

— Ἀπὸ ποίους;

— Καταδιώκομαι καὶ πολιορκοῦμαι ἤδη, ἐπανελάβεν ἡ ξένη.

— Πολιορκεῖσθε;

— Πολιορκοῦμαι, Αἰμά, καὶ μέχρι τέλους δὲν θὰ σωθῶ.

— Δὲν θὰ σωθῆτε! εἶπεν ἡ Αἰμά συμπονοῦσα.

— Δὲν θὰ σωθῶ. Οἱ ἐχθροί μου εἶναι ἰσχυροί, καὶ ἔχουσι πολλοὺς συμμάχους.

Ἡ Αἰμά δὲν ἐνόει.

— Καὶ ἴσως μετὰ ἓνα μῆνα θὰ φύγω διὰ παντός.

— Θὰ φύγετε;

— Θὰ φύγω ἀπὸ τὴν οἰκίαν μου.

— Καὶ διὰ ποῦ; ἠρώτησεν ἡ Αἰμά, ὑποπτέυσασα ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη παρεφρόνει.

— Δι' ἀγνώστους τόπους, ἀπήντησεν ἡ ξένη.

Ἡ Αἰμὰ δὲν ἀπήντησεν.

— Ἦλθα νὰ σ' ἀποχαιρετίσω διὰ τελευταίαν φορὰν, κόρη μου. Ἐλα νὰ σὲ φιλήσω.

Καὶ ὀρθωθεῖσα ἔσυρε τὴν κόρην πρὸς ἑαυτὴν καὶ ἐνετύπωσεν ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς ἔνθερμον φίλημα. Ἡ Αἰμὰ συνέλαβεν ἰδέαν τινά.

— Μήπως εἶναι ἡ μήτηρ μου; εἶπε καθ' ἑαυτήν. Καὶ νέα δάκρυα ἀνέβλυσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς.

Ἦθελε νὰ τὴν ἐρωτήσῃ καὶ δὲν ἐτόλμα. Τέλος ἐσχημάτισε τὸ ἐρώτημα εἰς τρόπον πλάγιον, διότι τῇ ἐφαίνετο ἀπότομον νὰ τὴν ἐρωτήσῃ ἀπ' εὐθείας ἂν εἶναι μήτηρ τῆς.

— Κυρία, εἶπεν, ἡξεύρετε ποῦ εἶναι ἡ μήτηρ μου;

— Ἡ μήτηρ σου; Ἡ μήτηρ σου, Αἰμά, δὲν ζῆ πλέον.

— Ἀπέθανεν! ἐψέλλισε θλιβερῶς ἡ Αἰμά.

— Ἄλλ' ὅμως εἶσαι ἐν τῶν τέκνων μου.

— Σεῖς λοιπόν;...

Ἡ Αἰμὰ δὲν ἐτόλμα νὰ συμπληρώσῃ τὸ συμπέρασμα τοῦτο.

— Ὅχι, ἔνευσεν ἡ ξένη. Τὰ τέκνα μου εἶναι ἀναρίθμητα. Καὶ ἐκινήθη πρὸς τὴν θύραν, ὅπως ἐξέλθῃ.

— Ποῦ θὰ ὑπάγητε; ἠρώτησεν ἡ Αἰμά.

— Θὰ ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὀπόθεν ἦλθα.

— Καὶ ποῦ εὐρίσκεται ἡ οἰκία σας;

— Εἶναι πολὺ μακρὰν ἀπ' ἐδῶ.

Ἡ Αἰμὰ τὴν ἠκολούθησεν ἔξω τῆς θύρας. Εἶδεν αὐτὴν λαβοῦσαν τὴν ὁδόν, ἣτις περιέκαμπτε τὸν λόφον, καὶ γενομένην ἄφαντον ὀπισθεν τῆς πρώτης καμπῆς. Εἶτα ἔτρεξε κατόπιν τῆς. Εἶχε περιέργειαν νὰ ἴδῃ ποῦ διηυθύνετο ἡ ξένη. Φθάσασα ἡ νέα εἰς τὸ σύμπλεγμα τῶν βράχων, ὧν ὀπισθεν εἶχε κρυβῆ ἀπὸ τῶν ὄψεων αὐτῆς ἡ ξένη, παρετήρησε, καὶ εἶδε, πρῶγμα παράδοξον, ὅτι αὕτη δὲν ἦτο ὀρατὴ πλέον, καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ. Κάτωθεν ἐσχηματίζετο πεδιάς, τὸ μέρος δ' ἐφ' οὗ ἴστατο ἡ Αἰμά, ἦτο ὑψηλότερον καὶ οὐδὲν ἀπεκρύπτετο ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἐκεῖθεν θεωμένου. Ποῦ λοιπόν

ἐκρύβη ἡ ξένη; Ἡ Αἰμὰ παρετήρησε γύρω εἰς ὅλα τὰ μέρη τὰ ὑποπτα, εἰς ὅλα τὰ κοιλώματα, ὅπου ἠδύνατο νὰ κρυβῆ προσκαίρως ἄνθρωπος. Οὐδαμοῦ εὗρεν οὐδὲ ἶχνος τῆς ξένης. Παρέτεινε τὰς ἐρεῦνας τῆς ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Οὐδαμοῦ. Ἡ ξένη εἶχε γίνεαι ἄφαντος.

Τότε ἡ Αἰμὰ ἠσθάνθη φόβον καὶ ἐπέστρεψε σύννους εἰς τὴν καλύβην. Εἰς μάτην ἐβασάνιζε τὸν νοῦν τῆς. Δὲν ἠδύνατο νὰ λύσῃ τὸ αἰνίγμα τοῦτο. Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔμελλε νὰ σκέπτηται εἰς μάτην περὶ τούτου. Ἡ ἀνάμνησις τῆς ὀπτασίας ἔμενεν ἔσαει εἰς τὴν φαντασίαν τῆς. Ἡσθάνετο δὲ καὶ τὰ χεῖλη τῆς καίοντα ἐκ τοῦ φιλήματος ἐκείνου. Δὲν εἶχε δὲ συνείδησιν, ἂν κατ' ὄναρ ἢ καθ' ὑπαρ εἶδε τὴν ὄψιν ταύτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΑΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ἡ Αἰμὰ κατέστη σύννους καὶ σκυθρωπή. Ἀδιαλείπτως ἐβόμβουν περὶ τὰ ὠτά τῆς αἰ ἐν ὄνειρῳ προρρήσεις τῆς ἀγνώστου. Εἶχε λοιπὸν ἐχθροὺς καὶ ἔμελλε νὰ ὑποφέρῃ! Δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ τοῦτο. Αὐτὴ ἡ τόσον ταπεινὴ, ἡ τόσον πενιχρῶς ζῶσα, εἶχεν ἐχθροὺς; Καὶ ὑπῆρχέ τις, ὅστις ἠδύνατο νὰ φθονήσῃ τὸ εὐτελὲς τοῦ βίου τῆς; Καὶ τί πλεיותרον ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ, εἰμὴ τὴν ἔνδειαν καὶ τὰς περιφρονήσεις ἅς καθ' ἑκάστην ὑπέφερε;

Δὲν ἠδύνατο ἐν τούτοις ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπίδρασιν τῶν προρρήσεων ἐκείνων. Ἡσθάνετο ἤδη ἀνησυχίαν πρὸς πᾶσαν ἐμφάνισιν ἀνθρώπου. Ἐφαντάζετο ὅτι ἠδύνατο νὰ εἶναι εἰς τῶν διωκτῶν τῆς, περὶ ὧν εἶχεν εἰπεῖ ἡ ἀγνώστου. Ἐμελλε δὲ ταχέως νὰ λάβῃ ἀφορμὴν, ὅπως ἀποδεχθῇ μετὰ μείζονος δεισιδαιμονίας τὴν ὀρθότητα τῶν προρρήσεων.

Τοῦτο συνέβη ἑσπέραν τινά, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ὀπτασίαν. Ὁ γέρον Πρωτόγυφτος εἶχεν ἐπανέλθει ἀρτίως ἐκ τῆς ἐκδρομῆς καὶ ἐκάθητο ἔξωθεν τῆς καλύβης. Ἡ Αἰμὰ ἦτο ἐν τῷ κήπῳ. Οἱ δύο νεαροὶ Γύφτοι ἦσαν ἐν τῇ καλύβῃ καὶ διηυθέτουν τὰ ἐργαλεῖα. Ἡκούετο ὁ συριγμὸς τοῦ Μάχτου, καὶ τὸ ἄσμα τοῦ Βούγκου. «Ἐσὺ πεθαίνεις, μάστορη». Ἡ γραῖα γύφτισσα ἐκάθητο ἀντικρὺ τοῦ συζύγου τῆς, ὅστις ἠκούετο γογγύζων.

— Τί νὰ φᾶμε ἀπόψε; ἔλεγεν ἡ γραῖα.

— Ἐμένα ρωτᾶς; ἐγόγγυζεν ὁ γέρος. Γμου!... Γρού!...

— Δὲν ἔχομε τίποτα, εἶπεν αὐθις ἡ γύφτισσα.

— Ἐγὼ εἶμαι κουρασμένος. Γκρού! Χρού!...

— Νὰ βράσω ὀλίγα λάχανα;

— Τ' ἄντερά σου νὰ βράσης, ἔγρουζεν ὁ γέρος. Γκού!...

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφάνη καλπάζων ἵππεύς, ὅστις ἤρχετο πρὸς τὴν καλύβην. Ἠκολουθεῖτο δὲ ὑπὸ πεζοῦ θεράποντος. Πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν καλύβην, ὁ ἵππεύς ἐπέζευσε καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ ὄχθου τινὸς τῆς ὁδοῦ. Ἀπεῖχε δὲ περὶ τὰ πεντακόσια βήματα. Ἡ Αἴμα ἐκ τοῦ κήπου εἶδε τοὺς δύο ὁδοιπόρους, καὶ ἔμενεν ἐμβλέπουσα ἀτενῶς πρὸς αὐτούς.

Ὁ πεζὸς θεράπων διηυθύνθη πρὸς τὴν καλύβην. Πλησιάσας, ἐχαιρέτισε τοὺς δύο συζύγους. Ἡ Αἴμα παρετήρει προσεκτικῶς, καὶ ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ὅτι κάπου εἶχεν ἰδεῖ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. Τοῦ ἄλλου, ὅστις εἶχε καταβῆ ἀπὸ τοῦ ἵππου, οἱ χαρακτῆρες δὲν διεκρίνοντο καλῶς. Ἦτο ἤδη ἔσπερινὴ ἀμφιλύκη.

Ὁ ὁδοιπὸρος ἐκάθισε καὶ ἤρχισεν ἀσήμαντον συνδιάλεξιν μὲ τὸν γέροντα.

— Πῶς πάγουν οἱ δουλειές;

— Πῶς θέλεις νὰ πάγουν;

— Πάγουν καλά;

— Στραβὰ καὶ ἀνάποδα, ἀπήντησεν ὁ Γύφτος. Γμ...

— Δὲν ἔχετε πολλὴ δουλειά;...

— Τίποτα.

— Δὲν κερδίζετε πολλά;..

— Κεσάτια, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Τὸ ἔχουν οἱ χροنيές, φαίνεται.

— Λόγια. Ἐγὼ δὲν θυμᾶμαι καμμία διαφορὰ ἀπὸ χρονια εἰς χρονια...

— Ὅλο τὰ ἴδια;

— Ἐκτὸς εἰς τὸ χειρότερο, ἀπήντησεν ὁ Πρωτόγυφτος. Γρ...

— Καὶ δουλεύεις μόνος σου;

— Ἔχω τὸν Βοῦγκον καὶ τὸν Μάχτον.

— Ποῖοι εἶν' αὐτοί;

— Εἶναι οἱ γυιοί μου.

— Καὶ ποῦ εὐρίσκονται;

— Μέσα, εἶπε, δείξας τὴν καλύβην.

— Καὶ κατοικεῖτε πάντοτε ἐδῶ;

— Ναί.

— Εἶναι πολλὰ χρόνια;

— Εἶναι καθὼς ἐγεννήθηκα. Γκμρ...

Ὁ ξένος, ἐνῶ ἐλάλει, ἔρριπτε συνάμα λαθραῖα βλέμματα πρὸς τὸν κῆπον, ὅπου εὐρίσκετο ἡ Αἴμα. Αὕτη παρετήρησε τὴν πολυπραγμοσύνην ταύτην τοῦ ὁδοιπόρου. Ὁ γέρον οὐδὲν εἶδε.

— Θὰ μοῦ κάμης μερικές παραγγελίες; ἐπανέλαβεν ὁ ξένος.

— Τί παραγγελίες;

— Τῆς τέχνης σου.

— Σὰν τί;

— Ἀπὸ πολλὰ εἶδη.

— Λέγε.

— Κάμνεις σύρτες καὶ μάνδαλα διὰ τὲς πόρτες;

— Κάμνω.

— Σιδηρωσιές διὰ θεμέλια;

— Κάμνω.

— Λοστούς, δικέλλια, φτυάρια;

— Κάμνω.

— Κλειδαριές, καρφιά, ρεζέδες;

— Κάμνω ἀπ' ὅλα, εἶπεν ἀνυπομόνως ὁ Γύφτος.

- Τότε θὰ μοῦ κάμης.
- Θὰ σοῦ κάμω.
- Καὶ εἰς πόσον καιρόν;
- Τί πράγμα;
- Πότε ἤμπορεῖς νὰ τελειώσης τὴν παραγγελίαν μου;
- Δὲν μοῦ τὴν εἶπες. Εἶπέ μου πρῶτα.
- Τί νὰ σ' εἶπω;
- Τὴν παραγγελιά σου.
- Ἀλλὰ σοῦ τὴν εἶπα, μοὶ φαίνεται.
- Πῶς;
- Ἀπ' ὅλα αὐτὰ μοῦ χρειάζονται.
- Ποῖα ὅλα;
- Ὅλα ὅσα κάμνεις.
- Θέλεις κάθε λογῆς πράγματα;
- Ναί.
- Τότε πρέπει νὰ μ' εἴπης...
- Τί;
- Νὰ μ' εἴπης καὶ ἀπὸ πόσα.
- Σὺ προσδιόρισε τὴν πληρωμὴν.
- Ὅχι τὴν πληρωμὴν, νὰ μ' εἴπης ἀπὸ πόσα σοῦ χρειάζονται ἀπὸ τὸ κάθε εἶδος.

Ὁ Γύφτος ἠσθάνετο στενοχωρίαν διότι τὸν ἐβίαζεν ὁ ξένος νὰ ὁμιλῇ παραπολλά. Ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου δὲν εἶχεν ἐκπέμψει τόσους φθόγγους ἀνθρώπινους ἐκ τοῦ λάρυγγος. Ἐλεγε καθ' ἑαυτὸν ὅτι παρόμοιον μουστερήν ποτὲ δὲν εἶχεν ἰδεῖ, καὶ καλύτερον ἦτο νὰ ἔλειπε καὶ αὐτὸς καὶ τὸ ἄλεσβερίσι του. Εἰς ἐπίμετρον δὲν ἠδύνατο, βιαζόμενος ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν

πελάτην ἐξηναγκασμένης φιλοφροσύνης, νὰ ἐκβάλῃ ἐκ τοῦ στόματος πρὸς ἀνακούφισιν οὔτε γρού, οὔτε χμού, οὔτε κανὲν τῶν ἐπιφωνημάτων ἐκείνων, δι' ὧν κατεμυκτήριζε τὴν ἀνθρωπίνην λαλιάν, ὡς ὅλως ἄσκοπον καὶ ἀνόητον.

Ὁ ξένος ἀπήντησεν εἰς τὴν τελευταίαν παρατήρησιν τοῦ Γύφτου.

— Φτιάσε μου, ὅσα θέλεις, καὶ βάλε τὰ δυνατὰ σου.

— Ὅσα θέλω;

— Βέβαια.

— Μὴ τὰ ἔχῃς χαμένα; εἶπεν ὁ Γύφτος μὴ δυνηθεῖς νὰ κρατηθῇ.

— Διατί; εἶπεν ὁ ξένος, χωρὶς νὰ φανῇ δυσαρεστηθεῖς.

— Οἱ μουστερῆδες ποὺ κάμνουν παραγγελιές, ξεύρω ἄγῳ, ἐμορμύρισεν ὁ Γύφτος, λέγουν σωστὰ πράγματα, πόσα τοὺς χρειάζονται.

— Κάμε μου τότε ἀπὸ μίαν δωδεκάδα ἀπὸ ὅλα, εἶπεν ὁ ξένος.

— Ἀπὸ τὰ χονδρά, ναί. Μὰ ἀπὸ τὰ ψιλὰ;

— Τὰ ψιλὰ πῶς λογαριάζονται, μὲ τὸ καντάρι;

— Μὲ τὸ καντάρι.

— Κάμε λοιπὸν ἀπὸ ἓνα καντάρι.

— Πάγει καλά. Καὶ πότε τὰ θέλεις;

— Ὅποτεν ἠμπορέσης, εἶπεν ὁ ξένος.

— Καὶ τὴν πληρωμὴν; ἠρώτησεν ὁ Γύφτος.

— Τὴν πληρωμὴν ὄρισέ την, ἀπήντησεν ὁ ξένος.

Ὁ Γύφτος ἐλογάριασε μὲ τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ ὥραν, κρατῶν τοὺς δακτύλους τῆς ἀριστερᾶς ἐκτεταμένους, καὶ μεταφέρων ἐπ' αὐτοὺς ἀμοιβαδὸν τὸν δείκτην τῆς δεξιᾶς. Εἶτα συνέπτυξε τὴν χεῖρα καὶ συνήγαγε τὸ ἄθροισμα ἐπὶ τῶν ἀρμῶν τῶν δακτύλων, διὰ τοῦ αὐτοῦ δείκτου. Μετὰ τοῦτο ἐξήγγειλε τὸ ἀποτέλεσμα πρὸς τὸν πελάτην του, ὅστις τὸν ἐθεώρει μετὰ περιεργείας.

— Δεκαοχτῶ φλωριά διὰ τὸ σίδερον, εἶπε, καὶ εἰκοσιπέντε διὰ τὴν δουλειά.

— Καλά.

— Τὸ σίδερο ἐδικό σου θὰ εἶναι;

— Ὅχι, ἐδικό σου.

— Τότε θὰ μοῦ πληρώσης τὴ σερμαγιά, εἶπεν ὁ Γύφτος.

Ὁ ξένος ἐξέβαλεν ἐκ τῆς ζώνης τὸ βαλάντιον καὶ τῷ ἔδωκε ποσόν τι φλωρίων. Ὁ Γύφτος ἐφαιδρύνθη ἐκ τῆς θέας καὶ τῆς ψάυσεως τοῦ χρυσοῦ.

— Καὶ πότε θέλεις νὰ εἶναι ἔτοιμα; ἠρώτησεν.

— Ὅποτεν ἠμπορῆς. Σιγὰ σιγὰ.

— Παράξενος μουστερής! διενοήθη ὁ Γύφτος.

— Ἐγὼ θὰ εἶμαι ἐδῶ σιμά, εἶπεν ὁ ξένος, καὶ θὰ ἔρχωμαι νὰ βλέπω πῶς πάγει ἡ ἐργασία. Πειράζει τοῦτο;

— Ὅχι.

— Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ θὰ γνωρισθῶμεν καλύτερα.

— Πιστεύω. Ἀφοῦ εἶσαι τόσον καλοπληρωτής.

— Ἐχω συνήθειαν νὰ πληρώνω καλά, εἶπεν ὁ ξένος. Φρονῶ ὅτι ἡ ἐργασία πρόπει ν' ἀνταμείβηται.

— Βέβαια, βέβαια, εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος, μὴ ἐλθὼν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου εἰς τοιαύτην εὐθυμον διάθεσιν.

— Καὶ μάλιστα εἰς τοὺς καλοὺς τεχνίτας, προσέθηκεν ὁ ξένος.

— Σωστά.

— Ἐχεις πολλὴν ὑπόληψιν εἰς τὴν τέχνην, εἶπεν ὁ ξένος. Ἀλήθεια ὅτι σὲ ὀνομάζουν ὅλοι Πρωτόγυφτον;

— Ἀλήθεια.

— Καὶ δικαίως, φρονῶ.

— Κ' ἐγὼ αὐτὸ λέγω.

Ὁ ξένος ἐσηκώθη καὶ ἠτοιμάζετο ἵνα ἀπέλθῃ. Περιέφερε καὶ αὐθις τὸ

βλέμμα πρὸς τὸν κῆπον, ὅπου εὐρίσκετο εἰσέτι ἡ Αἰμά.

— Πῶς βιάζεσαι τόσο, εἶπεν ὁ Γύφτος. Δὲν θὰ σὲ φιλεύσωμεν κάτι;

— Εὐχαριστῶ.

— Ὑπαγε, μωρή, νὰ φέρης τὴν φιάλην μὲ τὸ κρασί νὰ κεράσωμεν τὸν μουστερήν, εἶπεν ὁ Γύφτος πρὸς τὴν γυναῖκά του. Ἄλλ' ἄς εἶναι, κάθισε, παγαίνω ἐγώ.

Ἡ δευτέρα αὐτῆ σκέψις προῆλθεν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἣν εἶχεν ὅπως κρύψη τὰ χρήματα, χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ ἡ γυνή, ἐντὸς τῆς καλύβης, κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν αὐτῆ ἦτο ἠναγκασμένη νὰ κρατήσῃ συντροφίαν εἰς τὸν ξένον. Ὅσον διὰ τοὺς δύο νεαροὺς Γύφτους, οὗτοι εὐρίσκοντο εἰσέτι ἐν τῇ καλύβῃ. Ὁ γέρος εἰσελθὼν εἶπε πρὸς αὐτούς.

— Σύρτε νὰ ἰδῆτε ἓνα παράξενο πράγμα ἔξω.

— Τί παράξενο; εἶπεν ὁ Μάχτος.

— Εὐρέθη μουστερῆς δι' ὅλον τὸν χρόνον.

— Ἀλήθεια;

— Ἀλήθεια. Τρέξατε.

Ὁ Μάχτος μετέβη πρὸς τὴν θύραν. Ὁ Βοῦγκος ἔμενεν ἔτι ἐντὸς, καὶ ἠσχολεῖτο, κεκυφῶς εἰς τὸ ἔδαφος, εἰς τὴν τοποθέτησιν ἐργαλείου τινός.

— Πηγαίνετε λοιπὸν γρήγορα, τρέξε, Βοῦγκο! Ἡ μάνα σου φοβοῦμαι μὴ μᾶς τὸν χαλάσῃ μὲ τὴν ἀνοησίαν της. Σύρτε νὰ τοῦ κρατήσητε συντροφιά.

᾿Ωθησε δὲ τὸν Βοῦγκον πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐβίασεν αὐτὸν νὰ ἐξέλθῃ, μηδὲν ἐννοοῦντα.

Ἀφοῦ ἐξῆλθε καὶ οὗτος, ἔσπευσεν ὁ Πρωτόγυφτος ν' ἀποσπάσῃ μίαν πλίνθον ἐκ τῆς καμίνου, ἧς τὸ μυστικὸν ἦτο εἰς αὐτὸν μόνον γνωστόν, καὶ ἔκρυσεν ἐκεῖ τὰ ἀστράπτοντα φλωρία. Εἶτα ἔλαβε τὴν φιάλην τοῦ οἴνου μετὰ τοῦ ποτηρίου καὶ ἐξῆλθε.

Καθ' ἣν στιγμὴν εἶχεν εἰσέλθει ὁ Γύφτος εἰς τὴν καλύβην καὶ προτοῦ νὰ ἐξέλθωσιν οἱ δύο νέοι ἐξ αὐτῆς, ὁ ξένος ἤρχισε συνδιάλεξιν μὲ τὴν Γύφτισσαν.

— Δὲν μοῦ λές, μαστόρισα, ἐκεῖνη ἐκεῖ;...

Καὶ ἔδειξε τὴν Αἰμάν.

— Τί; εἶπεν ἡ Γύφτισσα.

— Ἐκείνη ἡ κόρη, ἐπανέλαβεν ὁ ξένος.

— Ἔ;

— Ποία εἶναι;

— Ποία εἶναι;

— Ναί.

— Εἶναι ἡ Αἰμά.

— Αἰμά;

— Ναί.

— Εἶναι τὸ ὄνομά της;

— Βέβαια.

— Καὶ τί ὄνομα εἶναι αὐτό;

— Ὄνομα.

— Βαπτιστικόν της;

Ἡ γύφτισσα ἐκίνησε τοὺς ὤμους.

— Καὶ τί κάμνει ἐκεῖ; ἐπανέλαβεν ὁ ξένος.

— Τί κάμνει;

— Ναί.

— Δουλεύει.

— Τί δουλεύει;

— Τὸν κῆπόν της.

— Καὶ ποῦ κατοικεῖ;

- Ποῦ κατοικεῖ;
- Ναί.
- Ἐδῶ.
- Ποῦ;
- Εἰς τὸ σπίτι μου.
- Τὴν ἔχεις εἰς τὸ σπίτι σου;
- Βέβαια.
- Διατί;
- Διατί;
- Ναί.
- Μὰ ποῦ θέλεις νὰ τὴν ἔχω;
- Δὲν ἔχει αὐτὴ σπίτι;
- Αὐτὴ σπίτι;
- Ναί.
- Ποῦ νὰ τὸ βρῶ;
- Εἶναι λοιπὸν ὀρφανή;
- Ὀρφανὴ εἶπες;
- Βέβαια.
- Μὰ ὅχι.
- ἔχει γονεῖς;
- Βέβαια ἔχει.
- Καὶ ποῦ εὐρίσκονται;
- Ποῦ θέλεις νὰ εὐρίσκωνται; Δὲν μᾶς βλέπεις;

- Σᾶς βλέπω. Καὶ τί μ' αὐτό;
- Ἐγὼ καὶ ὁ γέρος μου.
- Ἔ;
- Εἶμεθα ζωντανοί;
- Βέβαια.
- Θὰ εἰπῆ πῶς δὲν ἀπεθάναμεν.
- Σωστά.
- Καὶ ἡ Αἰμά...
- Ἡ Αἰμά...
- Ζοῦν οἱ γονεῖς της...
- Ζοῦν;
- Ζοῦν, ἀφοῦ ἡμεῖς ζῶμεν.
- Ἐννοῶ...
- Ἐννοεῖς βέβαια.
- Θέλεις νὰ πῆς...
- Τί;
- Ὅτι τὴν ἔχετε ψυχοκόρη.
- Ψυχοκόρη;
- Ναί.
- Ποίαν;
- Τὴν Αἰμάν.
- Θεὸς φυλάξη!
- Διατί;

— Διότι εἶναι κόρη μας.

— Κόρη σας;

— Ἐγκαρδιακή.

— Μὲ τὰ σωστά σου;

— Παίρνω ὄρκον.

— Ὅρκον;

— Βέβαια.

— Εἰς τί πράγμα;

— Εἰς ὅ,τι θέλεις.

Καὶ ἡ γύφτισσα, ὡς νὰ ἦτο χριστιανή, διότι δὲν εἶχε περὶ τούτου σαφῆ συνείδησιν ἂν ἦτο ἢ ὄχι, ἤνωσε τοὺς λιχανοὺς ἐκατέρας τῶν χειρῶν εἰς σχῆμα σταυροῦ, καὶ ἔφερε τὸ σημεῖον τοῦτο εἰς τὰ χεῖλη της. Ὁ ξένος ἐμειδίασε σαρκαστικῶς.

— Ποῖος ἠμπορεῖ ν' ἀμφιβάλλῃ τώρα; εἶπε.

— Εἶναι κόρη μου, ἐπανελάβεν ἡ γύφτισσα μὲ τραγικὸν ἦθος. Κόρη μου, ἀπὸ τὰ σπλάγχνα μου καὶ ἀπὸ τὰ σωθικά μου.

— Καὶ διὰ πολὺν καιρὸν; εἶπεν ὁ ξένος.

— Τί, διὰ πολὺν καιρὸν;

— Ἐννοῶ, διὰ πόσον καιρὸν εἶναι κόρη σου;

— Δὲν ἀγροικῶ, εἶπεν ἡ γύφτισσα.

— Δὲν ἀγροικᾶς;

— Ναί. Τί θέλεις νὰ πῆς;

— Ἔχεις δίκαιον.

— Ἀμμή;...

— Ἄλλο ἤθελα νὰ εἶπω.

— Τί ἄλλο.

— Διὰ πόσα χρήματα;

— Χρήματα;

— Ναί.

— Τί θὰ πῆ;

— Ἄσπρα.

— Ἐ, καὶ τί;

— Διὰ πόσα ἄσπρα εἶναι κόρη σας;

— Πάλιν δὲν ἀγροίκησα, εἶπεν ἡ γύφτισσα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐξῆλθον ἐκ τῆς καλύβης ἐξωσθέντες παρὰ τοῦ πατρὸς των, ὁ Μάχτος καὶ κατόπιν ὁ Βουῦγκος. Ὁ Μάχτος ἐσύριζε τὸ σῦνηθες αὐτῶ σύριγμα. Ὁ ξένος ἠναγκάσθη νὰ παύσῃ τὴν συνδιάλεξιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

Πολλὴν δραστηριότητα παρήγαγεν ἐν τῷ χαλκείῳ ἡ ἀπροσδόκητος καὶ κολοσσαία ἐκείνη παραγγελία τοῦ παραδόξου πελάτου. Ὁ Πρωτόγυφτος ἠσθάνθη τὸ αἶμά του σφύζον καὶ τὰς δυνάμεις του νεαζούσας. Δὲν ἀπητεῖτο δὲ πολλὴ ἐπιτηδειότης, ὅπως ἡ προθυμία αὐτῆ μεταδοθῆ καὶ εἰς τοὺς δύο νεαροὺς γύφτους, οἵτινες πάντοτε ἦσαν φιλόπονοι. Ὁ θεόπεμπτος πελάτης ἤρχετο καθ' ἑκάστην εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ προσέκειτο παρακολουθῶν μετὰ διαφέροντος τὴν πρόοδον τῆς ἐργασίας. Ὁ Πρωτόγυφτος τὸν εἶχε συνηθίσει καὶ συνῆπτε πάντοτε συνδιαλέξεις μετ' αὐτοῦ. Οἱ δύο νέοι, ὡς τὸν ἔβλεπον, ἔπαυον τὰ συρίγματα καὶ ἠναγκάζοντο νὰ δάκνωσι τὰ χεῖλη των, ὅπως φαίνωνται σοβαροί. Ὁ ξένος ἐφαίνετο μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐνεδύετο πλουσίως. Ἡ γύφτισσα ἐθαύμαζε τὸν καλὸν τρόπον τοῦ ξένου, εἶχε δὲ λησμονήσει ἐντελῶς τὴν ἐξέτασιν, εἰς ἣν τὴν ὑπέβαλεν οὗτος περὶ τῆς νέας Αἰμᾶς. Αὕτη δέ, ἀπησχολημένη ὅλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν, μόλις τὸν ἔβλεπε μακρόθεν φαινόμενον, καὶ δὲν προσεῖχεν εἰς αὐτόν. Ὑπόνοιά τις τὴν ἐβασάνιζεν ἐν τούτοις. Ἄλλ' ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐξηλείφετο καὶ ἡ ἐντύπωσις τοῦ ὄνειρου ἐκείνου, διότι ὄνειρον πρέπει νὰ ἦτο. Ἡ Αἰμὰ εἰς οὐδένα εἶπέ τι περὶ τῆς ἐμφανίσεως τῆς παραδόξου γυναικός. Οὔτε πεποιθήσιν εἶχεν εἰς τὴν σοφίαν τῶν περὶ αὐτὴν, ὅτι ἠδύναντο νὰ τὴν διαφωτίσωσι περὶ τῆς σημασίας τοῦ πράγματος, ἐφοβεῖτο δὲ καὶ τοὺς μυκτηρισμούς των, ἂν ἐδείκνυνεν ὅτι ἐπίστευε τὴν ἐμφάνισιν ὡς

πραγματικήν. Καὶ οὕτως ἦτο ἠναγκασμένη νὰ συνέχη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς τόσους κρυφίους λογισμούς. Ἄλλως δὲ ὁ ξένος δὲν τὴν ἠνώχλει. Ἐφυλάττετο νὰ τὴν κοιτάξῃ, καὶ δὲν ὠμίλησε πλέον περὶ αὐτῆς εἰς τὴν γραΐαν. Αὐτὴ πάλιν δὲν εἶχε διηγηθῆ εἰς τὴν νεάνίδα τί τῇ εἶπεν ὁ ξένος κατὰ τὴν πρώτην συνέντευξιν. Περὶ ἀλλοίας δ' ἐπιβουλῆς οὐδένα εἶχε φόβον ἢ Αἰμά, διότι ἠγγόει σχεδὸν καὶ τὸ δυνατὸν τοιαύτης. Πρὸς δὲ τοὺς χαλκεῖς ὁ ξένος ἦτο ὅλως ἀνύποπτος, διότι δὲν ἐφαίνετο πολὺ νέος. Ἦτο πλέον ἢ τεσσαράκοντα ἐτῶν. Ἐπειτα τὸ κόσμιον καὶ χρηστὸν τοῦ ἦθους ἀπήλαυε πᾶσαν κακὴν ὑπόνοιαν.

Μετά τινος ἡμέρας ὁ ξένος ἀπέκτησε πολλὴν οἰκειότητα ἐν τῷ χαλκείῳ. Αἱ πρὸς τὸν Πρωτόγυφτον συνδιαλέξεις του καθίσταντο διεξοδικαὶ καὶ δὲν ἐγίνοντο παρουσίᾳ ἄλλων. Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔβλεπέ τις τοὺς δύο τούτους ἀνθρώπους καθημένους ὑπὸ βράχον τινὰ ὑψηλόν, ἀρκετὰ μακρὰν τῆς καλύβης, καὶ συνδιαλεγομένους ἐμπιστευτικῶς. Τίς οἶδε τί ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους.

Ἐκ πάντων τῶν κατοίκων τῆς καλύβης μόνος ὁ Μάχτος ἤρχισε νὰ συλλαμβάνῃ ὑποψίαν τινά. Ἄλλ' οὐδαμοῦ εὔρε νὰ στηρίξῃ ταύτην. Κατ' αὐτὸν ὁ ξένος (ἀλλὰ πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὴν ιδέαν του ὁ Μάχτος ἠσθάνθη παράδοξον καὶ ἄγνωστον τέως αἶσθημα, αἶσθημα ὀδύνης καὶ σπαραγμοῦ)... Ὁ Μάχτος ἐπεφυλάχθη καὶ ὤμοσε πρὸς ἑαυτὸν νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ βεβαιωθῆ. Συνεφώνησε μὲ τὴν συνείδησίν του νὰ μεταχειρισθῆ πρὸς τοῦτο πᾶν μέσον, διότι ἠσθάνετο ἑαυτὸν πολὺ δυστυχῆ. Περιέμενε δὲ ἀνυπομόνως πρόσφορον στιγμήν νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὰ μέσα, ἅτινα εἶχε, τουτέστι τὴν ἀτομικὴν του ἐνέργειαν.

Ἐσπέραν τινά, ὅτε τὸ πρῶτον σκότος διεχύνετο ὑπὲρ τὴν γῆν, ὁ ξένος, ὄν ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν κατεσκόπευεν ὁ Μάχτος, ἔνευσε πρὸς τὸν Πρωτόγυφτον νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, καὶ ἀπεμακρύνθησαν ἀμφότεροι τῆς καλύβης. Βαδίσαντες ἐπὶ πολὺ ἔφθασαν εἰς μέρος τι καὶ ἐκάθισαν. Ὁ Μάχτος τοὺς παρηκολούθησεν ἡσύχως. Ἐφθασεν ἔρπων, συνέχων τὴν ἀναπνοήν, καὶ προσπαθῶν νὰ καλυφθῆ ὑπὸ τοῦ σκότους καὶ νὰ συγχέηται πρὸς αὐτό, ἔφθασεν ὀπισθεν τοῦ βράχου ἐφ' οὗ εἶχον καθίσει ὁ ξένος καὶ ὁ Πρωτόγυφτος. Ἐκυψε πρὸς τὴν γῆν, ἔπεσεν ἐπίστομα παρὰ τὴν ρίζαν τοῦ βράχου καὶ ἠγωνίσθη νὰ κρυβῆ ὑπ' αὐτόν, προσκολληθεὶς εἰς τὸ ἔδαφος. Ἡ καρδία του ἐπάλλετο δεινῶς. Ὁ Μάχτος ἤξευρεν ὅτι ἡ πρᾶξις του ἦτο κακὴ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν παραλίπη. Εἶχεν ἀνάγκην νὰ μάθῃ τί ἔλεγεν εἰς τὸν πατέρα του ὁ ξένος. Ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ ἠσυχάσῃ.

Ἡ ὑπόνοια, ἣν εἶχε συλλάβῃ ὁ Μάχτος, ἃς εἴπωμεν τοῦτο, ἦτο περίπου τοιαύτη. Ὁ νέος ὑπόπτεισεν ὅτι ὁ ξένος οὗτος ἠρᾶτο τῆς Αἰμᾶς, καὶ ἠθέλε νὰ τὴν νυμφευθῆ. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν διεπραγματεύετο μὲ τὸν πατέρα του. Ἀλλὰ διατί ὁ Μάχτος ἠσθάνθη τόσην λύπην ἐπὶ τούτῳ; Οὔτε ἠξευρε διατί, οὔτε εἶχεν ὑποπτέυσῃ πρότερον τοιοῦτον πρᾶγμα, οὔτε ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ποίαν σημασίαν εἶχεν. Ἄλλ' ὅμως ἠσθάνθη σφοδρότατον ἄλγος, ὅτε τὸ

πρωτον ἐφαντάσθη τὸ ἐνδεχόμενον τοῦτο.

Ὁ Μάχτος ἔτεινε τὸ οὖς καὶ ἠκροάσθη. Οἱ δύο ὁμιληταὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους τὰ ἑξῆς:

— Καὶ λέγεις νὰ εἶναι αὐτό; εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Τί ἄλλο θέλεις νὰ εἶναι; ἀπήντησεν ὁ ξένος.

— Δὲν ἤμπορῶ νὰ καταλάβω ἀπ' αὐτά, εἶπεν αὐθις ὁ Γύφτος.

— Καὶ ποῖος ἤμπορεῖ νὰ καταλάβῃ;

— Εἶναι ἄλλοι ὅπου καταλαβαίνουν.

— Δὲν βαρύνεσαι!

— Λοιπὸν οὐδὲ σὺ δὲν ἤξεύρεις τίποτε;

— Τί ἤμπορῶ νὰ ἤξεύρω;

— Ἄφοῦ εἶσαι μέσα.

— Ποῦ μέσα;

— Μέσα στὰ πράγματα.

— Ἔ, ἀπ' ἔξω ἀπ' ἔξω.

— Πῶς ἀπ' ἔξω;

— Δὲν ἤξεύρω τὰ μυστικά.

— Διατί;

— Δὲν μ' ἐμβάζουν μέσα.

— Λοιπὸν δὲν σ' ἐμπιστεύονται;

— Φαίνεται.

— Καὶ δὲν βλέπεις τίποτε;

— Ἄπο ποῦ;

— Ἄπο καμμίαν τρύπαν.

- Δὲν ἔχει τρύπαν.
- Δὲν ἀκούεις τοῦλάχιστον;
- Τί ν' ἀκούσω;
- Τί λέγουν.
- Δὲν ἀκούεται.
- Δὲν μυρίζεσαι τὸν ἀέρα, δὲν ἔχει τίποτε σημάδια;
- Τί σημάδια;
- Τίποτε ὅπου νὰ μπορῆ νὰ καταλάβῃ κανεὶς;
- Τίποτε.
- Κρῖμα!
- Διατί;
- Διότι εἶναι καλὰ νὰ ἤξεύρῃ κανεὶς ἀπ' ὅλα.
- Ἔχεις σύ, μάστορη, τόσην περιέργειαν;
- Δὲν λέγω.
- Ἀλλὰ τί;
- Ἄν ἤμουν εἰς τὴν θέσιν σου...
- Ἔ;
- Καὶ ἀνεκατωνόμουν μ' αὐτοὺς τοὺς διαβόλους...
- Καλά, ὕστερα;
- Καὶ ἤμουν μέσα εἰς τὰ πράγματα, καθὼς ἐσύ...
- Ἀλλὰ σοῦ εἶπα, δὲν εἶμαι μέσα.
- Ἄς εἶναι.
- Λοιπὸν λέγε.

— Ἐγὼ θὰ ἤμουν μέσα, ἂν ἤμουν εἰς τὴν θέσιν σου.

— Πιστεύω.

— Καὶ δὲν θὰ μὲ διέφευγεν ὅ,τι καὶ ἂν ἐγίνετο.

— Ἄς εἶναι. Λέγε τώρα, τί θέλεις νὰ πῆς;

— Τὸ εἶπα.

— Τί εἶπες;

— Αὐτὸ ὅπου εἶπα ἴσα ἴσα.

— Ἦγουν;

— Ὅτι, ἂν ἤμουν εἰς τὴν θέσιν σου...

— Ἔ, καὶ τί;

— Θὰ τὰ ἤξευρα ὅλα.

— Πιστεύεις;

— Καὶ δὲν θὰ μοῦ διέφευγε τίποτε.

— Ἀλλὰ πῶς θέλεις νὰ τὸ κατορθώσω ἐγὼ αὐτό;

— Δὲν ἤξεύρω.

— Τότε μὴ λέγῃς.

— Διαφέρει, ἂν ἤμουν ἐγώ.

— Θὰ τὸ κατώρθωνες;

— Βέβαια.

— Μὲ ποίαν τέχνην;

— Δὲν ἤξεύρω.

— Ἀλλ' ὅμως;

— Ἄν ἦτο τρόπος νὰ εὐρεθῶ...

— Ποῦ;

— Εἰς τὴν θέσιν ὅπου εὐρίσκεσαι.

— Ἔ, λοιπόν;

— Θὰ εὐρίσκα τότε μέσον.

— Λέγεις;

— Πιστεύω.

— Πολὺ εὐκόλα τὸ πιστεύεις.

— Διατί;

— Διότι ἀπ' ἔξω ὅταν εἶναι κανεῖς...

— Καθὼς σύ;

— Καθὼς σύ.

— Δὲν ἐκατάλαβα.

— Μακρὰν τῶν πραγμάτων.

— Ναί, ἀλλ' εἶχες εἰπεῖ ὅτι καὶ σὺ ἦσο ἔξω.

— Ἄλλο πρᾶγμα.

— Λοιπόν;

— Λέγω, ὅταν εἶναι κανεῖς μακρὰν...

⊙— * * * ⊙

— Ὑστερα τοῦ φαίνονται ὅλα εὐκόλα.

— Αὐτό;

— Ὅταν ὁμως εἶναι πλησίον...

— Τότε;

— Τὰ βλέπει ὅλα ζεοβοδίμιτα.

— Ζερβοδίμιτα; εἶπεν ὁ Γύφτος. Τί θὰ πῆ;

— Ζερβανάποδα, ἤθελα νὰ πῶ.

— Ἄ!

— Καὶ μάλιστα εἰς ἐσέ...

— Τί;

— Θὰ ἐφαίνοντο πλέον ζερβὰ καὶ πλέον ἀνάποδα...

— Ἔ, δά.

— Παρὰ εἰς κάθε ἄλλον.

— Διατί αὐτό;

— Διότι θὰ τὰ ἐνόμιζες...

— Θὰ τὰ ἐνόμιζα;...

— Διὰ μαγείαν.

— Ἔτσι;

— Βέβαια.

— Πῶς τοῦτο;

— Διότι αὐτὸ λέγουν.

— Ποῖοι τὸ λέγουν;

— Ὁ κόσμος.

— Ἔ, καὶ θὰ ἐπίστευα ἐγὼ τοῦτο;

— Ἴσως.

— Ἀλλὰ τότε δὲν θὰ εἶχα ἀνάγκην νὰ ψάξω.

— Πῶς;

— Διὰ νὰ βεβαιωθῶ μὲ τὰ μάτια μου.

—Ἔ;...

—Ἔσωνε νὰ παραδεχθῶ τί λέγει ὁ κόσμος.

—Καὶ ὕστερα;

—Καὶ δὲν θὰ ἐζητοῦσα πληροφορίας.

—Λέγεις;

—Οὔτε σὲ θὰ ἐρωτοῦσα.

—Ὅχι δά.

—Οὔτε θὰ ἔλεγα τίποτε.

—Μὴ δά.

—Οὔτε θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ εἶμαι στὴν θέσιν σου.

—Αὐτά;

—Οὔτε θὰ σοῦ τὸ ἔλεγα.

—Ἀλλὰ τί θὰ ἔκαμνες;

—Θὰ ἐκοίταζα τὴν δουλειά μου.

—Μήπως τώρα;

—Καὶ δὲν θὰ ἔβγαζα λόγον.

—Ἀλλά;

—Θὰ ἐσιωποῦσα.

—Ναί;

—Καὶ θὰ δάγκανα τὴν γλῶσσάν μου.

—Ὑπομονή.

—Καὶ θὰ ἔσφιγγα τὰ δόντιά μου.

—Ἔ, δά...

- Τί;
- Καί θὰ τὸ ἔκαμνες αὐτό;
- Βέβαια.
- Στὸ Θεό σου;
- Ἀλήθεια.
- Ἀλλά... ξέχασα...
- Τί;
- Μὲ συγχωρεῖς.
- Διὰ ποῖον πρᾶγμα;
- Εἶπα, στὸ Θεό σου.
- Ἔ, καὶ σὰν εἶπες;
- Ἐξέχασα.
- Τί;
- Ὅτι σεῖς οἱ Γύφτοι δὲν ἔχετε.
- Τί πρᾶγμα;
- Θεόν.
- Ἔ δά, μή, τζάνουμ...
- Πῶς;
- Μὴ τὸ λέγῃς αὐτό, νὰ σὲ χαρῶ.
- Διατί;
- Μὴν ἀκούῃς τί λέγει ὁ κόσμος.
- Λοιπὸν ἔχετε Θεόν;
- Βέβαια.

— Τότε ἔσφαλα.

Καὶ ἐνταῦθα ὁ διάλογος διεκόπη. Ὁ Μάχτος, ὅστις ἦτο κολλημένος κάτω εἰς τὸ ἔδαφος δὲν ἐνόησε μὲν οὐδὲν πλέον τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἐκ τῆς ἀνωτέρω συνδιαλέξεως, ἀλλ' ἠσθάνθη ἀμέτρητον εὐτυχίαν. Ὁ πατήρ του καὶ ὁ ξένος ὠμίλουν περὶ ἄλλων πραγμάτων, καὶ δὲν διεπραγματεύοντο περὶ ἐκδόσεως τῆς Αἰμᾶς εἰς γάμον, ὅπως εἶχεν ὑποπτεύσει ὁ νέος. Ὅθεν ἀνωρθώθη ἠρέμα, προνοῶν καὶ φειδόμενος, μὴ καταλάβωσιν αὐτὸν ὠτακουστὴν ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐβόβανε τὸν κρότον τῶν βημάτων του καὶ ἀπεμακρύνθη. Ἄλλως δὲ ἦτο ἀνυπόδητος καὶ τὸ βῆμά του ἦτο φύσει ἐλαφρόν, πλειότερον δὲ ἠδύνατο ν' ἀκουσθῆ ἢ ἀναπνοή του ἢ τὰ βήματά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

ΔΙΣΤΑΓΜΟΙ

Παρήλθον πολλαὶ ἡμέραι. Οὐδὲν νεώτερον ἐπισυνέβη. Τὰ πράγματα ἔβαινον ὡς τὸ σῦνηθες.

Καὶ ὅμως ὁ Μάχτος δὲν εἶχεν ἐντελῶς καθησυχάσει. Ὁ ξένος προσήδρευε πάντοτε παρὰ τὴν κάμινον τοῦ χαλκείου. Καὶ τοῦτο μὲν, καίπερ δυνάμενον νὰ φανῆ ἀλλόκοτον, οὐδεμίαν προξένει ἀνησυχίαν. Ἄλλ' οἱ καθημερινοὶ περίπατοι αὐτοῦ μετὰ τοῦ γέροντος Γύφτου, καὶ αἱ παρατεταμέναι κατὰ μόνας συνδιαλέξεις, εἰς ἃς ὁ Μάχτος δὲν ἠδύνατο πάντοτε νὰ ὠτακουστῆ, δὲν ἄφηνον τὸν νέον νὰ κοιμηθῆ ἡσυχος.

Ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ του ὁ Μάχτος διενοήθη νὰ εἴπη τι εἰς τὴν Αἰμᾶν περὶ τοῦ πράγματος. Ἀλλὰ δὲν ἤξευρε πόθεν ν' ἀρχίσῃ. Περιέργον ὅτι εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τόσης συστολῆς, οἷας ἠγνῶει ἂν ἦτο ἐπιδεκτικὸς πρότερον. Ὡς νὰ ἐμελλε νὰ εἴπη κακόν τι πρὸς αὐτήν, τόσον ἐδίσταζε καὶ ἐφοβεῖτο. Καὶ ὅμως αὐτό, ὅπερ ἠθέλε νὰ τῇ ἀνακοινώσῃ, ἦτο τόσον ἐπαινετόν, ὥστε οὐδεὶς λεπτολόγος ἠδύνατο νὰ τὸν ψέξῃ. Διότι τί ἄλλο θὰ τῇ ἔλεγεν, εἰμὴ ὅσας εἶχεν ὑπονοίας, ὅτι ὁ πελάτης ἐκεῖνος εἶχε σκοποὺς δι' αὐτήν; Εἶχε τοῦτό τι τὸ ἐπίψογον;

Ἐσπέραν τινὰ ἢ Αἰμά, ὡς συνήθως, ἦτο ἐν τῷ κήπῳ. Ὁ Μάχτος εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ πρωτοφανοῦς ὀκνηρίας καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐργασθῆ. Εἶχεν ἐξέλθει τῆς καλύβης, καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ τοίχου ἔμενε σύννους. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔρριπτε βλέμματα πρὸς τὸν κήπον. Ἐβλεπε μελαγχολικῶς τὴν Αἰμᾶν, ἣτις ἐπότιζε τὰς ρίζας τῶν βοτανῶν τῆς, καὶ δὲν τὸν παρετήρει. Εἶτα ὁ νέος ἤρχισε νὰ περιπατῆ βραδέως, μετὰ τῆς καλύβης καὶ τοῦ κήπου. Ἰστατο κατὰ διαλείμματα καὶ πάλιν δὲν ἀπεφάσιζεν. Ἐπανελάμβανε δὲ τὸν περίπατόν του θλιβερῶς.

Ὁ Μάχτος εἶχε κάμει ἀπόφασιν, στερορὰν καὶ ἀμετάτρεπτον, ὡς ἐνόμιζε, νὰ

ὀμιλήση τὴν ἐσπέραν ἐκείνην πρὸς τὴν Αἰμάν. Ἀλλὰ φεῦ! ἐνόησεν ἤδη ὅτι αἱ στερορόταται ἀποφάσεις εἶναι αἱ δυσεκτελεστόταται. Ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ συνέβαινε τόσον σφοδρὰ πάλῃ, ὥστε ἦτο τῷ ὄντι θλιβερόν θέαμα νὰ βλέπη τις τὴν κατήφειαν τῆς μορφῆς του. Καὶ ὅμως οἱ μελαγχροῖνοι χαρακτήρες του ἦσαν ὄχι ἄσχημοι. Ὁ Μάχτος ἠδύνατο νὰ φανῇ ἀνεκτός, ἂν μετρίως ἐκαλλωπίζετο. Εἶχε τὴν συμμετρίαν τῶν χαρακτήρων καὶ τὴν ἔκφρασιν τοῦ βλέμματος καὶ τὸ ἦθος ὅπερ ὀνομάζουσι τινες τῶν συγχρόνων «συμπαθητικόν», ἐλλείψει ἄλλης λέξεως δυναμένης νὰ ἐκφράσῃ ἀκριβέστερον τὸ πρᾶγμα. Ἀλλ' ὅμως μεθ' ὅλα τὰ φυσικὰ ταῦτα δῶρα, τὴν στιγμὴν ταύτην ἐφαίνετο ἄσχημος, μὲ τὴν σκαιὰν ἐκείνην κατήφειαν τοῦ προσώπου. Ἄς φαντασθῇ τις πόσον ἄσχημότερος θὰ ἐφαίνετο, ἂν δὲν εἶχε φύσει καὶ μίαν ἀκτῖνα καλλονῆς.

Βλέπων τις αὐτόν, κλίνοντα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ στήθος, συνεσταλμένας ἔχοντα τὰς ὀφρῦς, μορφάζοντα κατὰ τὰς δύο ἄκρας τοῦ στόματος, στενάζοντα ὑποκώφως, μ' ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς χεῖρας, μὲ τὸ πρόσωπον μεμελανωμένον καὶ κάθιδρον, ἡμίγυμνον τὸ στήθος καὶ ἄχαριν τὸν ἱματισμόν, θὰ ἤρχετο εἰς πειρασμόν νὰ τῷ εἴπῃ.

— Ἄ, ἄσχημο λείψανο πού θὰ κάμῃς, φίλε μου!

Τέλος ὁ Μάχτος, ἀφοῦ ἐδίστασεν ἐπὶ πολλὴν ἔτι ὥραν, ἐφάνη αἴφνης ὅτι ἀπεφάσισε, καὶ ὥρμησε πρὸς τὸν κήπον μὲ παράφορον βῆμα. Διὰ τῆς βεβιασμένης ταύτης σφοδρότητος ἠθέληεν, ὡς φαίνεται, νὰ ἐμπνεύσῃ θάρρος εἰς ἑαυτόν. Ἐφθασε λοιπὸν εἰς τὸν κήπον. Ἀλλὰ τῆς καρδίας του οἱ παλμοὶ ἐπετάθησαν τόσον, καὶ κατέστησαν τόσον βίαιοι, ὥστε ἐκινδύνευσεν νὰ λιποθυμήσῃ. Συγχρόνως δὲ τῷ ἐπῆλθε καὶ ἰδέα τις, ἰδέα ἦν τῷ ἐνέπνευσεν ἢ δειλία, ὑφ' ἧς κατείχετο.

— Ναί, ἔτσι εἶναι, εἶπε καθ' ἑαυτόν. Δὲν ἤξεύρω τίποτε βέβαιον. Δὲν ἔχω ἀποδείξεις ἀκόμα. Δὲν πρέπει νὰ τῆς εἰπῶ τίποτε. Ἀργότερα, ὅταν θὰ μάθω.

Καὶ ὠπισθοδρόμησε. Κενόν τι ἔβλεπε καὶ αὐτὸς ὅτι εἶχεν ὁ συλλογισμὸς του. Συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἰδέαν του ὡς ἐξῆς:

— Ὅχι δὲν θ' ἀμελήσω. Ὀρκίζομαι νὰ μάθω. Θὰ τοὺς ἀκολουθῶ παντοῦ, θὰ γίνω ἴσκιος τους, θὰ μάθω τί θέλει αὐτός. Καὶ ὅταν τὸ μάθω, τότε θὰ τῆς τὸ εἴπω.

Ἀφοῦ διενόηθη ταῦτα, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κήπου.

Ἐν τούτοις ἡ Αἰμὰ παρετήρησε τὰ τελευταῖα κινήματα τοῦ Μάχτου, καὶ ἐστράφη πρὸς αὐτόν. Ὑπόπτευσεν ὅτι συνέβη τι.

— Τί εἶναι, Μάχτο; ἔκραξε.

Ὁ Μάχτος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀρθρώσῃ λέξιιν.

— Τί θέλεις; ἐπανελάβεν ἡ νέα.

— Τίποτε, ἐψέλλισεν ὁ Μάχτος ἀμηχανῶν.

— Τρέχει τίποτε;

— Ὅχι.

— Διατί ἤλθες καὶ ἔφυγες εὐθύς; ἐπέμενεν ἡ Αἰμά.

— Ἦθελα νὰ κόψω ἓνα λουλούδι, εἶπεν ὁ Μάχτος.

— Δὲν κόβεις ὅσα θέλεις;

Καὶ ὁ Μάχτος ἐπανελθὼν εἰς τὸν κῆπον ἔδρεψεν ἶον τι.

— Αὐτὸ μόνον ἦτον; εἶπεν ἡ νεᾶνις.

— Βέβαια αὐτό.

— Καὶ μ' ἐτρόμαξες.

— Σ' ἐτρόμαξα; Ὅχι, Αἰμά.

— Πῶς ὄχι;

— Δὲν ἤθελα ἐγὼ νὰ σὲ τρομάξω, Αἰμά, εἶπε χωρὶς νὰ ἐννοῇ τί ἔλεγε.

— Διατί λοιπὸν ἔρχεσαι ἔτσι ἔξαφνα;

— Δὲν θέλω ἐγὼ τὸ κακό σου, Αἰμά, ἐπανελάβεν ὁ νέος.

— Τὸ ἡξεύρω, Μάχτο, ὅπου δὲν μοῦ θέλεις κακόν. Ἀλλὰ διατί νὰ γίνῃς παρὰξενος;

— Ἐγώ;

— Σὺ βέβαια.

— Εἰς τί ἀπάνω;

— Ἐρχεσαι καὶ φεύγεις ἔξαφνα, χωρὶς νὰ καλησπερίσης τὴν ἀδελφὴν σου.

— ὦ, ναί, ἔχεις δίκαιον, Αἰμά, εἶπεν ὁ νέος. Συγχώρησέ με.

Ὁ Μάχτος ἐζήτει φιλόφρονας φράσεις καὶ δὲν εὔρισκε. Δὲν ἦτο βεβαίως συνηθισμένος εἰς τὸ νὰ ὀμιλῇ ἐπικαίρως, ἀλλ' εὐτυχῶς, ἂν καὶ μηδεμιᾶς ἔτυχεν ἀνατροφῆς, ἦτο ἀπηλλαγμένος καὶ πάσης βαναυσότητος περὶ τὴν γλῶσσαν. Ἡ ἐργασία ἦτο ἡ μόνη ἀνατροφή, ἣν εἶχε λάβει παρὰ τοῦ πατρὸς του, αὕτη δὲν ἦτο, φρονῶ, ἢ ἀρίστη, ἦν ἡδύνατο νὰ λάβῃ, καὶ αὕτη τὸν ἔσωζεν. Ἄλλως ἦτο τόσον σκαιὸς καὶ ἀδέξιος, ὅσον καὶ εἰλικρινῆς, καὶ ὄχι μόνον δὲ ἡδύνατο νὰ εἴπῃ ψεῦδος, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν ἡδύνατο νὰ ἐκφράσῃ, ἂν αὕτη ἦτο κολακευτικὴ πρὸς πρόσωπόν τι. Νέος πρὸς νέαν, ἀγνὸς πρὸς ἀγνήν, πένης πρὸς ἄπορον, δὲν ἡδύνατο νὰ ἔχῃ πλήμμυραν λόγων οὐδὲ φιλοφρονήσεων. Τὴν καρδίαν του μόνην εἶχε, καὶ αὕτη δὲν ἡδύνατο ν' ἀναβῇ μέχρι τῶν χειλέων.

Ὁ Μάχτος ἐστράφη πρὸς τὴν θύραν τοῦ κήπου ὅπως ἐξέλθῃ. Ἡ Ἄϊμὰ τῶ εἶπεν·

— Ἐκοψες λουλούδια;

— Ἐκοψα.

— Ποῦ εἶναι;

Ὁ Μάχτος ἔδειξε τὸ μόνον ἄνθος ὅπερ εἶχε δρέψῃ.

— Αὐτὸ μόνον; Κόψε καὶ ἄλλα.

— Δὲν θέλω.

— Κόψε καὶ ἄλλα, ἐπέμεινεν ἡ νέα.

Ὁ Μάχτος κύψας ἔδρεψεν ἄνθη, καὶ ἀπῆλθεν εὐτυχῆς. Ἡ ἀφελῆς αὕτη εὐνοία, ἢ ἐπιδειχθεῖσα πρὸς αὐτὸν παρὰ τῆς κόρης, τῶ ἐφάνη ὡς μειδίαμα ἀόριστον τῆς τύχης, προοιωνίζον εὐτυχίαν. Ἡ ἀρχαϊκὴ αὕτη λιτότης τοῦ αἰσθήματος, ἢ ὀλιγάρεια αὕτη τῆς ἐπιθυμίας, ἦτο λίαν χαρακτηριστικὴ παρὰ τῶ ἀπαιδεύτῳ ἐκείνῳ νέῳ. Ἐν τούτοις δὲν παρετήρησεν ὅτι ἡ νέα δὲν τῶ ἔδωκεν ἄνθη μὲ τὰς ἰδίας αὐτῆς χεῖρας, ἀλλὰ τῶ εἶπε μόνον νὰ δρέψῃ. Ἀλλὰ τοῦτο ἤρκει εἰς αὐτόν.

Τοῦ λοιποῦ ὁ νέος κατελήφθη ὑπὸ τῆς αἰδημοσύνης, ὥστε οὐδ' ἐτόλμα νὰ θεωρήσῃ τὴν Ἄϊμὰν κατὰ πρόσωπον. Ἐκείνη τῶ ἐλάλει πάντοτε κοιτάζουσα αὐτὸν ἀκλινῶς, οὗτος ἐταπείνου τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τὸ βλέμμα τῆς. Ὅτε ἡ Ἄϊμὰ εἶχεν ἐστραμμένον ἀλλαχόσε τὸ βλέμμα, τότε ὁ Μάχτος τὴν ἐθεώρει ἐξ ἐγκαρσίων καὶ λαθραίως. Ἡισθάνετο δὲ ἡδονὴν θεωρῶν αὐτὴν οὕτω. Τοῦτο ἀπετέλει τὴν δευτέραν εὐτυχίαν τοῦ Μάχτου, εὐτυχίαν συνεχῆ καὶ λιποτέραν ἔτι καὶ τῆς δρέψεως τῶν ἀνθῶν κατὰ παραγγελίαν αὐτῆς. Περιέργον δὲ εἶναι ὅτι δὲν ἐτόλμα οὐδὲ ν' ἀποδώσῃ τοῦλάχιστον φανερώς τὴν εὐτυχίαν, ἣν τῶ ἐπροξένει αὕτη. Πρὶν ἢ

ἀνακαλύψη τὸ ἄγνωστον τοῦτο αἴσθημα, ἐγίνωσκε νὰ ἐκδηλοῖ διὰ μυρίων τρόπων τὴν στοργὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν Αἰμάν. Μειδιάματα, φιλοφρονήσεις, γλυκεῖς λόγους, ὅλα δι' αὐτὴν τὰ εἶχε. Τώρα ὅμως ἔπαυσε καὶ νὰ μειδιᾷ καὶ νὰ ὀμιλῇ πρὸς αὐτὴν. Ἐνώπιον αὐτῆς ἦτο σύννους καὶ κατηφής. Ὅτε ὅμως ἐκείνη ἦτο ἀποῦσα, ἂν εὐρίσκετό τις ὅστις νὰ εἴπη κακὸν λόγον ἐναντίον της, ὁ Μάχτος θὰ τὸν ἐφόνευε. Παρεμέριζεν ὅτε ἐκείνη διέβαινε, χωρὶς νὰ τῇ ἀπευθύνῃ λόγον. Κοιμωμένης ἐκείνης, πᾶσα ἡ μέριμνα τοῦ Μάχτου ἀφιερουτο εἰς τὸ νὰ προλάβῃ μὴπως τὴν ἐνοχλήσῃ τις. Εἶχε δὲ μεταβληθῆ σήμερον καὶ ἡ τάξις τοῦ βίου ἐν τῇ καλύβῃ. Ἐπειδὴ ὅλη ἡ ἐργασία ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὴν μεγάλην παραγγελίαν τοῦ ὀψιφανοῦς πελάτου, δὲν ἐξετέλουν πλέον συχνὰς ἐκδρομὰς πρὸς πώλησιν, οὐδ' εἰργάζοντο ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου. Ἡ ἐργασία ἤρχιζε περὶ ὄρθρον βαθὺν καὶ διήρκει ὅλη τὴν ἡμέραν.

Ὅσον διὰ τὸν ξένον, οὗτος δὲν ἔπαυε τὰς ἐκτενεῖς συνδιαλέξεις μὲ τὸν Πρωτόγυφτον. Ὁ Μάχτος ἐνθυμεῖτο τὸν ὄρκον, ὃν εἶχεν ὀμοσει ὅπως ἀνακαλύψῃ τὸ σχέδιον τοῦ ξένου, ἂν εἶχε τοιοῦτον ὡς πρὸς τὴν Αἰμάν, ἀλλ' ἡ ἀτολμία αὐτοῦ ἦτο πρόσκομμα. Νύκτα τινὰ μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ Πρωτόγυφτος καὶ ὁ ξένος ἐξῆλθον κατὰ τὸ σῦνηθες. Σημεῖα τινὰ εἶχον ἐπισπάσει τὴν προσοχὴν τοῦ Μάχτου. Ὁ γέρος ἐφαίνετο κατεχόμενος ὑπὸ λογισμοῦ τινος καὶ ἦτο σκυθρωπός. Ὁ ξένος τὸναντίον ἦτο φαιδρός. Ἥστειεύθη μὲ τὴν γύφτισσαν, πρὸς ἣν ἔλεγεν ἀηδῶς χαριεντιζόμενος ὅτι τὴν ἐρωτεύεται. Ἡ Αἰμὰ δὲν ἦτο παροῦσα.

— Ἀλήθεια; ἔλεγεν ἡ γραιῖα. Μὲ ἀγαπᾷς μὲ τὰ σωστά σου;

— Καλὲ τί λές! Δὲν τὸ πιστεύεις;

— Καὶ τώρα πῶς νὰ κάμωμεν; ἔλεγεν ἡ γραιῖα προτείνουσα τοὺς δύο ὀδόντας.

— Σὺ εὐρὲ τὸν τρόπον, μάτιά μου.

— Νὰ μὲ ἄφηνεν ὁ γέρος μου, θὰ μ' ἔπαιρνες;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ! φτάνει νὰ θέλῃς.

— Καὶ δὲν μπορούμε νὰ τὸν καταφέρωμε;

— Αὐτὸ κ' ἐγὼ προσπαθῶ.

— Ἀλήθεια;

— Βέβαια. Δι' αὐτὸ ὀμιλοῦμεν κάθε βράδυ.

— Κάθε βράδυ;

- Ναί. Ἔχω ἓνα μῆνα ὅπου τὸν παρακαλῶ.
- Δι' αὐτὸ πηγαίνετε οἱ δύο σας μοναχοὶ καὶ τὰ λέετε;
- Σωστά. Δὲν τὸ κατάλαβες;
- Ποῦ νὰ τὸ καταλάβω; Καὶ τὸν παρακαλεῖς νὰ μὲ ἀφήσῃ;
- Μὲ τόσα δάκρυα, εἶπεν ὁ ξένος ποιήσας χειρονομίαν.
- Καὶ δὲν τὸν κατάφερες ἀκόμη;
- Ὅχι. Σὲ θέλει.
- Τί μὲ θέλει;
- Σὲ θέλει διὰ νὰ ζεσταίνεται.
- Γού! ἔκαμεν ἡ γύφτισσα. Μὴ χειρότερα!
- Δὲν μὲ πιστεύεις;
- Ἀλήθεια, γέρο μου;
- Σκάσε, παλιόστριγλα, εἶπεν ὁ Γύφτος. Χρού!... Γμού!...

Καὶ ὁ ξένος ἠναγκάσθη νὰ παύσῃ τὴν παιδιάν.

Καὶ ἂν δὲν εἶχε σκοπὸν ὁ Μάχτος ν' ἀπέλθῃ πρὸς κατόπτεισιν ἐκείνην τὴν νύκτα, ἢ περίστασις αὕτη, ὅτι ἠθέλησεν ὁ ξένος νὰ μνημονεύσῃ τῶν νυκτερινῶν συνδιαλέξεων καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰς παίζων τὴν ἐρμηγείαν ἐκείνην, ἠθέλε προκαλέσει τὴν περιέργειαν αὐτοῦ, ὅθεν εὐθὺς ὡς ἐξῆλθον, ἠγέρθη καὶ τοὺς ἠκολούθησεν.

Οἱ δύο καλοὶ σύντροφοι δὲν ἀπῆλθον μακράν. Ἐκάθισαν εἰς ἄλλο μέρος, ὅπου ἐσχηματίζετο κοίλωμα μεταξὺ τῶν βράχων. Ἡ περίστασις αὕτη ἦτο εὐνοϊκὴ πρὸς τοὺς σκοποὺς τοῦ Μάχτου, διότι ἠδύνατο νὰ κρυβῆ ὀπισθεν καὶ ν' ἀκούῃ ἀνέτως τί ἔλεγον. Τὴν δευτέραν ταύτην φορὰν δὲν ἠσθάνετο πλέον τόσον σφοδρὸς τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας, ὅσον τὴν πρώτην. Οἱ δύο ἠρμοσμένοι φίλοι ὠμίλουν λίαν σιγά. Τοῦτο ἠῤῥησε τὴν περιέργειαν τοῦ νέου. Ἡδυνήθη δὲ ν' ἀκούσῃ τινὰ ἐκ τῆς συνδιαλέξεως.

— Ὡστε εἶναι μαγεία χωρὶς ἄλλο; ἔλεγεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Δὲν εἶναι μαγεία, φίλε μου, εἶναι κάθε ἄλλο πράγμα. Μὴν πιστεύῃς καὶ σὺ αὐτὰς τὰς ἀνοησίας.

- Τί πράγμα εἶναι, εἶπέ μου. Ἐγώ, ξεύρεις, καλὰ καλὰ δὲν τὰ στοχάζομαι.
- Ὁ κύριός μου πιστεύει ὅτι ἀνεκάλυψε νέον Θεόν. Φαίνεται ὅτι ὁ παλαιὸς ἐγήρασε πολὺ.
- Νέον Θεόν; εἶπεν ὁ Γύφτος. Καὶ τί εἶναι αὐτὸς ὁ νέος Θεός;
- ἔχει εἴδωλα καὶ τὰ προσκυνεῖ, εἶπεν ὁ ξένος.
- Καὶ τί πράγμα εἶναι αὐτὰ τὰ εἴδωλα;
- Τὰ εἴδωλα εἶναι ἀγάλματα ὅπου τὰ ἐπροσκυνοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι.
- Ποῖοι ἀρχαῖοι;
- Οἱ Ἕλληνες.
- Καὶ πῶς τὰ ἐπροσκυνοῦσαν;
- Ὅπως οἱ χριστιανοὶ προσκυνοῦν τὰς εἰκόνας, μοὶ φαίνεται.
- Καὶ σὰν τί πράγμα εἶναι αὐτὰ τὰ ἀγάλματα; Πές μου καλὰ νὰ καταλάβω, διατὶ ἐγὼ ἀργῶ νὰ μπῶ μέσα.
- Τὰ ἀγάλματα εἶναι κάτι μοῦτρα, κάτι φιγούρες πέτρινες, ὅπου παριστοῦν τοὺς ἀρχαίους θεοὺς, τὸν Δία, τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τοὺς ἄλλους δὲν τοὺς θυμοῦμαι.
- Λοιπὸν ἔχει τέτοια ὁ ἀφέντης σου καὶ τὰ προσκυνεῖ;
- Σοῦ τὸ εἶπα. Καὶ ὄχι μόνον τὰ προσκυνεῖ, ἀλλὰ τελεῖ καὶ μυστήρια.
- Τί μυστήρια;
- Τὰ μυστήρια εἶναι, πῶς νὰ σοῦ πῶ; κάτι πράγματα καὶ φερσίματα κρυφά, ὅπου δὲν εἶναι διὰ νὰ τὰ βλέπουν ξένα μάτια.
- Καὶ αὐτὴν τὴν δουλειὰ κάνει ὁ ἀφέντης σου;
- Ναί. Καὶ μαζεύει καὶ ἄλλον κόσμον. ἔχει μαθητάς.
- Πολλούς;
- Παραπολλούς. Καὶ αὐτοὶ εἶναι τὰ πρῶτα ὀνόματα. Οἱ πλέον γραμματισμένοι τῆς χώρας. Ὅλοι οἱ ἄρχοντες, ὅλοι οἱ πρόκριτοι, ὅλοι οἱ λογιώτατοι εἶναι μὲ τὸ μέρος του. Ὁ σκοπὸς του ὅμως εἶναι πολὺ μακρὰν

διὰ νὰ ἐπιτύχη.

— Διατί;

— Διότι ἔχει σκοπὸν νὰ διαδώσῃ αὐτὴν τὴν θρησκείαν εἰς ὅλον τὸ ἔθνος.

— Ἀληθινά;

— Σωστά. Ὁ κύριός μου δὲν χωρατεύει.

— Καὶ ἂν τὸ ἔπιτύχη αὐτό, τί θὰ κερδήσῃ;

— Θὰ δοξασθῇ εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

— Θὰ δοξασθῇ; Δὲν τὸ καταλαβαίνω ἐγὼ αὐτό.

— Ποῦ νὰ καταλάβῃς σύ; Ἡμεῖς οἱ ἄπλοῖ δὲν ἐννοοῦμεν ἀπ' αὐτά. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν παρὰ τὴν δόξαν.

— Εἰπέ μου καλὰ νὰ καταλάβω τί θὰ πῇ δόξα.

— Δόξα θὰ πῇ, νὰ ἔχουν νὰ κάμουν ὅλοι δι' ὄνομά σου, κ' ἐκεῖνοι ποὺ σὲ γνωρίζουν κ' ἐκεῖνοι ποὺ δὲν σὲ γνωρίζουν, καὶ ἅμα σὲ βλέπουν νὰ λέγουν· *Νά, ὁ Πρωτόγυφτος!* Δόξα θὰ πῇ νὰ σὲ ξεύρουν καὶ ὅσοι δὲν σὲ εἶδαν, καὶ ὅσοι εἶναι μακρὰν, εἰς ἄλλον τόπον. Δόξα θὰ πῇ νὰ σὲ ξεύρουν ὄχι μόνον οἱ ζωντανοί, ἀλλὰ καί...

— Οἱ πεθαμένοι, εἶπεν ὁ Γύφτος· πῶς γίνεται αὐτό;

— Μὲ συγχωρᾶς, δὲν τὸ εἶπα καλά. Ἄλλο ἤθελα νὰ πῶ. Ἦθελα νὰ πῶ νὰ σὲ ξεύρουν ὄχι μόνον ὅταν εἶσαι ζωντανός, ἀλλὰ καὶ ὅταν θὰ εἶσαι ἀποθαμένος.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Γύφτος. Κατάλαβα.

— Καθὼς εἶναι εἰς ἡμᾶς τοὺς μικροὺς ὅταν σφάλωμεν, ὅπου δείχνουν μὲ τὸ δάχτυλο καὶ λέγουν· *Νά, ὁ ποῖσος, ὁ δεῖξος!* Ὅταν ὅμως κάμωμεν κανένα καλόν, κανένας δὲν μᾶς λέγει οὔτε καλημέρα. Ἔτσι εἶναι εἰς αὐτοὺς τοὺς μεγάλους, εἴτε καλὸν κάμουν εἴτε κακόν, δοξάζονται.

— Δοξάζονται, ἐπανελάβεν ὁ Γύφτος· κατάλαβα...

— Κ' ἐγὼ ἐπίτηδες τὸ εἶπα, διὰ νὰ καταλάβῃς. Ὡστε βλέπεις, ὅτι αὐτὸς ὁ κύριός μου δὲν εἶναι μικρὸς ἄνθρωπος. ἔχει τὸν διάβολον μέσα του. Σκοπεύει μεγάλα πράγματα νὰ κατορθώσῃ.

— Ναί, ἀλλὰ δι' αὐτὸ δὲν μᾶς μέλει.

— Μᾶς μέλει διὰ ἓνα ἄλλο πρᾶγμα, καὶ ὑπομονή. Κάθε λόγος μὲ τὴν σειρὰν του.

— Ἀκούω.

— Ὁ κύριός μου ἔχει πολλὰ καὶ καλὰ χαρίσματα. Εἶναι ἄνθρωπος σοφὸς καὶ δὲν καταδέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ταπεινά. Δὲν ἔχει τὰ μικρὰ ἐλαττώματα τῶν κοινῶν ἀνθρώπων.

— Τὸ πιστεύω.

— Πρῶτον εἶναι ὅπου δὲν λέγει ποτὲ ψεύματα. Δεύτερον, δὲν θέλει νὰ κάμῃ κακὸν εἰς κανένα. Τρίτον, κάμνει καλόν, ὅσον ἤμπορεῖ.

— Αὐτό;

— Βέβαια. Ἐπειτα δὲν λυπᾶται ποτὲ τὰ χρήματα. Ὅχι μόνον δὲν τὰ λυπᾶται, ἀλλὰ δὲν τὰ ἐκτιμᾷ ποσῶς. Δὲν τὰ βλέπει ἐμπροσθὰ του οὔτε ὡς λιθάρια. Τὰ καταπατεῖ ὡς χαλίκια. Πλειότερον ἐκτιμᾷ ἐσὺ τὲς σκωριές παρὰ ἐκεῖνος τὸ μάλαμα.

— Ἀληθινά; εἶπεν ὁ Γύφτος μετὰ θαυμασμοῦ.

— Ἀληθινά, ἐπανέλαβεν ὁ ξένος. Καὶ εἶναι φυσικόν. Διότι ἐκεῖνος δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἀπὸ χρήματα.

— Εἶναι δὰ πολὺ πλούσιος, θὰ πῆ;

— Ὅχι ὅτι εἶναι πλούσιος. Ἀλλὰ ἤμπορεῖ νὰ ἔχῃ ὅσα χρήματα θέλει.

— Δὲν τὸ ἀγροικῶ αὐτὸ τί θέλει νὰ πῆ.

— Θέλει νὰ πῆ ὅτι δὲν εἶναι πλούσιος μὲ δικά του χρήματα, ἀλλὰ εἶναι μὲ ξένα. Ὅσες χιλιάδες ὑπέρπυρα ἐπιθυμήσῃ, τοῦ τὰ στέλνουν οἱ φίλοι του.

— Ποῖοι φίλοι του;

— Σοῦ εἶπα ὅτι ἔχει μὲ τὸ μέρος του ὅλους τοὺς μεγάλους. Καὶ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ εἶναι καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸν Μωρέαν ἄρχων. Εἶναι νομοθέτης τοῦ Μωρέως. Αὐτὸς βάζει ὅλους τοὺς νόμους εἰς τὸν τόπον αὐτόν. Ὅπου θὰ πῆ ἀπ' αὐτόν ἐξαρτῶνται οἱ νόμοι καὶ οἱ προφῆται. Λοιπὸν ἐρωτᾷς ὕστερα ποῦ εὐρίσκει τὰ χρήματα; Ὁ κύριός μου ἔχει χιλιάδες χιλιάδων φλωρίων εἰς τὴν διάθεσίν του.

— Μεγάλο πράγμα αυτό, εἶπεν ὁ Γύφτος στενάζων.

— Καὶ δι' αὐτὸ ὁ κόσμος δὲν ἔχει ἄδικον νὰ τὸν λέγη μάγον. Περισσότερον ἀπὸ τὰ ἄλλα ὅλα, τοῦτο μοῦ φαίνεται νὰ τὸν κάμνη μάγον. Διότι εἶναι ἄπορον ποῦ τὰ εὐρίσκει τὰ χρήματα.

— Λοιπὸν εἶναι μάγος;

— Τὸ εἶπαμεν, ὅτι αὐτὸ λέγει ὁ κόσμος. Διότι τὸν βλέπουν καὶ κάμνει μερικὰ πράγματα ἀνεξήγητα. Καθὼς τὰ μυστήρια, ὅπου σοῦ ἔλεγα. Καὶ τί δὲν λέγουν; Ὅλοι οἱ χωρικοί, ἂν πλησιάσουν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, κάμνουν τὸν σταυρὸν των. Ὅλα τὰ λαδικὰ* καταρῶνται κάθε ἡμέραν τὸ ὄνομά του. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ὅπου ὀρκίζονται ὅτι εἶδαν μὲ τὰ μάτια των φαντάσματα σιμὰ εἰς τὸ σπήλαιον. Εἰς ὅλα τὰ χωρία διηγοῦνται ὅτι ὁ κύριός μου ὑπέγραψε συμβόλαιον μὲ τὸν διάβολον, νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ πιστὰ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ εἰς τὸν ἄλλον νὰ πάρῃ τὴν ψυχὴν του. Καὶ τὴν ὑπογραφὴν του ὁ κύριός μου τὴν ἔβαλε μὲ τὸ αἷμά του, καθὼς λέγουν.

— Μὲ τὸ αἷμά του;

— Ναί. Τώρα τί νὰ πιστεύσῃς; Τὸ σωστὸν εἶναι ὅτι δὲν ὁμοιάζει μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ ἔχουν δίκαιον νὰ τοῦ τὰ ψάλλουν αὐτά. Καὶ ἐνῶ, καθὼς σοῦ εἶπα, κακὸν εἰς κανένα δὲν ἔκαμε, πάλιν δὲν τοῦ θέλουν καλόν. Ποῦ νὰ ἔκαμνε καὶ κακόν. Ἀλλὰ τὸν κατατρέχουν μόνον, διότι ὁ τρόπος τῆς ζωῆς του δὲν ὁμοιάζει μὲ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ὅπου νὰ πᾶς, δεξιά, ἀριστερά, παντοῦ ὁ Μάγος ἀκούεις, ὁ Μάγος. Ὁ μικρὸς λαὸς τὸν ἔχει γραμμένον εἰς μαῦρο χαρτί. Καλὸν κανεὶς δὲν τοῦ λέγει. Ὅταν ὑπάγῃ τὸ πρῶν ὁ χωρικός εἰς τὴν δουλειά του, καὶ κάμνη τὸν σταυρὸν του, κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα ὅπου θὰ παρακαλέσῃ, θὰ εἶπῃ: «Γλύτωσέ με, Θεέ μου, ἀπὸ τὸν Μάγον». Ὅταν καθίσῃ τὸ μεσημέρι νὰ γευματίσῃ, θὰ εὐχηθῇ νὰ μὴ τὸν μπουκώσῃ* ὁ Μάγος. Ὅταν θὰ πλαγιάσῃ τὴν νύκτα, παρακαλεῖ νὰ μὴ ἴδῃ τὸν Μάγον εἰς τὸ ὄνειρόν του. Ὅταν ἐξυπνήσῃ τὴν αὐγὴν, παρακαλεῖ νὰ μὴ ἀπαντήσῃ τὸν Μάγον εἰς τὸν δρόμον καὶ τοῦ φέρῃ δυστυχίαν. Ἐὰν εἶναι καμμία γυνὴ ἔγκυος, εὐχεται νὰ μὴ ὁμοιάσῃ μὲ τὸν Μάγον τὸ παιδί ποῦ θὰ κάμῃ. Ἄν εἶναι γάμος ἢ βάπτισις, ὁ σύντεκνος καὶ οἱ προσκαλεσμένοι εὐχονται νὰ μὴ κάμῃ κακὸν ὁ Μάγος εἰς τοὺς νεονύμφους ἢ εἰς τὸν νεοφώτιστον. Ἄν εἶναι κανεὶς διὰ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ ψυχομαχῇ, ἐξορκίζουν μὲ εὐχὰς καὶ μὲ θυμιάματα τὸν Μάγον, νὰ μὴ τυχὸν ἐμποδίσῃ μὲ τὴν ἀόρατον παρουσίαν του τὸν μισοπεθαμένον, καὶ δὲν ὑπάγῃ κατευόδιον εἰς τὸν κάτω κόσμον. Τέλος ἂν βήξῃ κανεὶς ἢ πταρνησθῇ, ὁ πρῶτος λόγος τοῦ ἄλλου ὅπου θὰ τύχῃ ἐκεῖ, δὲν εἶναι τὸ νὰ εὐχηθῇ ὑγείαν εἰς ἐκεῖνον ποῦ πταρνίζεται, ἀλλὰ «ἐξορκίζω σε, Μάγε». Καὶ ἔτσι νομίζει ὅτι ἐξοφλεῖ ἀπὸ κάθε ἐναντίον.

Ὁ Γύφτος ἤκουε χωρὶς νὰ ὁμιλῇ. Ὁ ξένος ἐπανελάβε μετὰ μικρὰν παῦσιν.

— Σὲ βεβαιῶνω, τὸν λυποῦμαι καμμίαν φορὰν τὸν δυστυχή τὸν κύριόν μου, δι' αὐτὰ πού ὑποφέρει ἀδίκως. Ἐνῶ εἶναι τόσον καλός! Καὶ ἔχει τόσα χαρίσματα!

— Κ' ἐγὼ τὸν λυποῦμαι, εἶπε ψυχρῶς ὁ Γύφτος, ὡς νὰ ἔλεγε· Μοὶ εἶναι ἀδιάφορον.

— Καὶ δικαίως. Διότι εἶναι πολὺ φιλόανθρωπος.

— Σωστά, εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Καὶ δὲν λυπᾶται τὰ χρήματα, οὔτε ὡς ἄμμον.

— Τὸ μεγαλύτερο αὐτὸ εἶναι, εἶπεν ὁ Γύφτος, καὶ ἠκούσθη ὁ κρότος τῆς γλώσσης ἐπὶ τῶν χειλέων του.

— Καὶ ἤμπορεῖ νὰ δώσῃ πολλά, νὰ κάμῃ ἓναν ἄνθρωπον πλούσιον διὰ τὸ τίποτε.

— Διὰ τὸ τίποτε; ἀντήχησεν ὁ λάρυγξ τοῦ Γύφτου.

— Μὲ μικρὰς ὑπηρεσίας καὶ ἐκδουλεύσεις.

— Τί ἐκδουλεύσεις; ἠρώτησε μετὰ μεγίστης περιεργείας ὁ Πρωτόγυφτος.

— Ἐκδουλεύσεις φιλικὰς. Καὶ ὄχι δυσκόλους. Ὁ κύριός μου ὁ ταλαίπωρος ἔχει καημόν, διότι ὁ κόσμος ὁ μικρὸς δὲν τοῦ θέλει τὸ καλόν του. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ μεγάλοι εἶναι ὅλοι φίλοι του. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἀηδίασε πλέον νὰ ἔχῃ ὅλο μὲ μεγάλους νὰ κάμῃ. Ἐπειτα δὲν τοὺς ἔχει πάντοτε προθύμους εἰς τὴν συναναστροφὴν του. Εὐρίσκεται ἀναγκασμένος νὰ ζῆ πάντοτε εἰς τὴν μοναξίαν, ἔνεκα ὅπου κανεὶς ἀπὸ τοὺς γείτονας δὲν θέλει νὰ ζυγώσῃ εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ ἐπιθυμεῖ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων.

— Πρωτύτερα μοῦ τὸν ἐψήλωσες πολὺ, παρατήρησεν ὁ Γύφτος· τώρα ἄρχισες νὰ τὸν κατεβάζῃς ὀλίγο παρακάτω.

— Εἶναι σωστόν, ἀλλὰ ἔτσι εἶναι τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, εἶπεν ὁ ξένος φιλοσοφικῶς. Ἐγὼ τὰ ἔμαθα αὐτὰ ἀπὸ τὸν κύριόν μου καὶ δὲν ξιπάζομαι. Ὅσον ὑψηλὰ καὶ ἂν εἶναι κανεὶς, δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔβῃ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, οὐδὲ εἶναι εὐχαριστημένος νὰ ζῆ μοναχός του ὡς ἀγριόχοιρος. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αἰσθάνεται βαθὺ σκότος καὶ ἐρημίαν, ὅταν ὅλοι τὸν ἐγκαταλίπουν καὶ ζῆ πάντοτε μόνος του. Κρῖνέ το ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου, ἂν θέλῃς.

— Δὲν στοχάζομαι καλά, ἀλλ' ἔτσι πρέπει νὰ εἶναι, ἀπήντησεν ὁ Γύφτος.

— Λοιπὸν βαρύνεται κανεὶς τὸν κόσμον αὐτόν. Ποῖος ἤξεύρει πόσας κρυφὰς καὶ βαθείας πληγὰς θὰ ἔχη ὁ καημένος ὁ κύριός μου, καὶ πόσον θὰ πονῆ μέσα του.

— Καὶ αὐτὸ γίνεται.

— Λοιπὸν αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, ὅπου ἐπιθυμεῖ τὴν συναναστροφὴν τῶν μικρῶν ἀνθρώπων. Διότι ὅλοι τὸν ἀποφεύγουν, ὡς νὰ εἶναι λωβιασμένος.

— Δὲν ὑποφέρεται αὐτό, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Ἐννοῶ διατί ἀναστενάζεις, μάστορη, εἶπεν ὁ ξένος. Σοῦ ἐπροξένησα λύπην. Σὲ ἔκαμα ἴσως νὰ ἐνθυμηθῆς τοὺς ἰδικούς σου καημούς καὶ τὰ βάσανα.

— Ἐγώ;

— Βέβαια. Διότι καὶ ἡ φυλὴ σας ὑποφέρει τὰ ἴδια.

— Ποία φυλὴ;

— Ἡ φυλὴ τῶν Ἀθιγγάνων, εἶπεν ὁ ξένος. Δὲν εἶναι ἀλήθεια ὅτι καὶ σᾶς σᾶς μισεῖ ὁ κόσμος;

— Ἀλήθεια εἶναι, εἶπεν ἐν ἀμηχανίᾳ ὁ Γύφτος.

— Καὶ χωρὶς καμμίαν αἰτίαν;

— Χωρὶς αἰτίαν βέβαια.

— Διότι τί κακὸν κάμνετε; Σεῖς εἰσθε τίμιοι, ἐργατικοί. Κανένα δὲν πειράζετε. Κοιτάζετε τὴν δουλειά σας.

— Ναί, ἔτσι εἶναι, ἐψιθύρισεν ἀμηχανῶν ὁ Γύφτος. Χμού!... Γρού!...

— Ὡστε, βλέπεις, εἰσθε ὁμοιοπαθεῖς μὲ τὸν κύριόν μου. Καὶ διὰ σᾶς τοῦλάχιστον, ὑπομονή, παρετήρησεν ὁ ξένος, χωρὶς νὰ τὸν μέλη ἂν προσέβαλλε τὸν φίλον του, διότι εἰσθε κοινοὶ καὶ ἐργατικοὶ ἄνθρωποι καὶ δὲν σᾶς κακοφαίνεται καὶ πολὺ. Ἀλλ' ἐκεῖνος φιλόσοφος, ἄρχων, μέγας ἄνθρωπος!... Βέβαια πολὺ θὰ δυσανεχθῆται.

— Καθένας τὸ ξέρει, εἶπεν ὁ Γύφτος. Χρού!...

— Ξεύρεις, μάστορη, ὅπου μοῦ ἔρχεται μία ἰδέα; εἶπεν ὁ ξένος ἀλλάξας τόνον.

— Τί πράγμα;

— Όταν δύο είναι όμοιοπαθεῖς, καθώς ἐλέγαμεν, δὲν παρηγοροῦνται εὐκόλως;

— Δὲν ἤξεύρω τί θέλεις νὰ πῆς, ἐμορμύρισεν ὁ Γύφτος.

— Λέγω, ὅταν δύο ἄνθρωποι ἔχουν ἓνα κοινὸν πάθος, μίαν θλίψιν ἣτις νὰ εἶναι καὶ εἰς τοὺς δύο ὁμοία, τότε μὲ τὴν συναναστροφή ὁ ἓνας παρηγορεῖ τὸν ἄλλον.

— Ἐ, ὕστερα;

— Λοιπὸν, καθὼς εἶναι τώρα ἡ περίστασις, μοῦ φαίνεται δὲν εἶναι ἄσχημον νὰ κάμωμεν οἱ δύο μας ἓνα μικρὸ ταξίδι.

— Τί ταξίδι;

— Δὲν εἶναι πολὺ μακράν. Ὀλίγες ὥρες δρόμος. Καὶ πιστεύω ὅτι ἔχομεν καὶ οἱ δύο γερὰ πόδια.

— Διὰ ποῦ; ἠρώτησεν ὁ Γύφτος.

— Διὰ τὴν κατοικίαν τοῦ αὐθέντου μου.

— Νὰ κάμωμεν τί;

— Θὰ ἰδῆς. Μοῦ φαίνεται, δὲν εἶναι ἄσχημα, καὶ δὲν θὰ κακοπάθῃς.

— Ποῦ τὸν ἠῦρες τὸν μουστερή!... εἶπεν εἰρωνικῶς ὁ Γύφτος. Ἐγὼ τώρα, καθὼς εἶμαι κουρασμένος, καὶ εἶναι καὶ νύχτα...

— Ὅχι τώρα, ὑπέλαβεν ὁ ξένος. Ἔχομεν καιρὸν. Αὐριον, μεθαύριον.

— Καὶ τί δουλειὰ ἔχω, νὰ πάγω ἐκεῖ; ἀντεῖπεν ὁ Γύφτος.

— Ἴσως θὰ εὗρης δουλειά, ἐπέμενεν ὁ ξένος.

— Ἄλλην ἀπ' αὐτὴν ποὺ κάμνω κάθε μέρα;...

— Ἐὰν εὗρης καλύτερην, δὲν τὴν ἀφήνεις;

— Ὅχι, εἶπε σταθερῶς ὁ Γύφτος.

— Μὲ τὰ σωστά σου;

— Ἀμμή;...

— Λοιπὸν τὴν ἔχεις ἀπ' ἀγάπης;

— Τί θαρρεῖς;

— Εἶσαι λοιπὸν ἐρωτευμένος μὲ τὸ βαρεῖο καὶ μὲ τὴ βρεχτούρα;

— Χωρὶς ἄλλο. Καθένας τὴν τέχνην του πρέπει νὰ τὴν τιμᾷ, καὶ ἄς εἶναι καὶ ταπεινή.

— Δὲν λέγω. Ἔχεις πολὺ δίκαιον.

— Τότε τί;

— Ἀλλὰ χωρὶς νὰ παύσῃ νὰ τὴν τιμᾷ, ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἀφήσῃ εἰς τὰ γηρατεῖα, διὰ ν' ἀναπαυθῇ.

— Καὶ ἂν ἀναπαύεται χωρὶς νὰ τὴν ἀφήσῃ; εἶπε φαιδρῶς ὁ Πρωτόγυφτος.

— Εἶσαι λοιπὸν ἀναπαυμένος;

— Τί θέλεις νὰ σοῦ πῶ; Δὲν φτάνει ὁ νοῦς μου μακρότερα.

— Αὐτὸ ποῦ σοῦ εἶπα ἐγώ, ἐπανέλαβεν ὁ ξένος, δὲν θὰ εἶναι διὰ ν' ἀφήσῃς τὴν τέχνην σου. Θὰ εἶναι διὰ νὰ γίνῃ κάτι καλὸν διὰ σέ, καθὼς πιστεύω.

Ὁ Γύφτος ἐσίγησεν. Ὁ ξένος ἐπανέλαβε.

— Θὰ ὑπάγωμεν μίαν ἡμέραν ἐκεῖ, θὰ σέ συστήσω εἰς τὸν κύριόν μου, καὶ ποῖος ξεύρει;... Ἡμπορεῖ νὰ βγῇ σέ καλό.

— Ἐμεῖς οἱ παραμικροί, οἱ ἐργατικοί, εἶπε πανούργως ὁ Πρωτόγυφτος, δὲν ἔχομεν νὰ κάμωμε τίποτα μὲ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς μεγάλους.

Ὁ ξένος ἠσθάνθη ὡς νύγμα τὸν λόγον τοῦτον τοῦ γηραιοῦ Γύφτου καὶ ἔμεινε σιγῶν ἐπὶ τινὰς στιγμάς. Εἶτα ἐπανέλαβε.

— Μὲ ἐκδικεῖσαι, φίλε, δι' αὐτὸ ποῦ σοῦ εἶπα πρωτύτερα, ἀλλὰ δὲν τὸ εἶπα μὲ κακὸν σκοπὸν. Ἀφοῦ εἶναι ἔτσι, συμπάθησέ με.

— Ὅχι δά, δὲν ξεύρω, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Καὶ πάλιν, ἀφοῦ δὲν θέλεις, δὲν ἠμπορῶ νὰ σέ βιάσω. Ἄν θέλῃς, τὰ ξαναλέμε.

Ὁ Γύφτος δὲν ἀπήντησεν δι' ἐνάρθρου φθόγγου, ἀλλ' ἠκούσθη μόνον ἐν πεπνιγμένον Χμού, ἐξεληθὸν ἐκ τοῦ στόματός του. Συγχρόνως δὲ ἠγέρθη.

— Πᾶμε τώρα, εἶπε.

— Πᾶμε, εἶπε καὶ ὁ ξένος.

Καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν καλύβην. Ὁ ξένος ηὐχήθη τὴν καλὴν νύκτα καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ κατάλυμά του, ἐγγὺς τῆς παραλίας κείμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΟΥ ΜΑΧΤΟΥ

Ὁ Μάχτος ἔμεινε τελευταῖος εἰς τὴν κρύπτῃν του, προσδοκῶν μέχρις οὗ ἀπομακρυνθῶσιν οἱ δύο σύντροφοι. Βαθεῖαν αἰσθησὶν εἶχον ἐμπούσει αὐτῷ αἱ προτάσεις καὶ αἱ παρακελεύσεις τοῦ ξένου. Ἐσκέπτετο ἐπὶ μακρόν, τί ἄρα ἐσκόπει ὁ παράδοξος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, καὶ ποῖον συμφέρον ἠδύνατο νὰ ἔχη, ὅπως πείσῃ τὸν Πρωτόγυφτον νὰ μεταβῇ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ μάγου, ἢ τοῦ ἄρχοντος, ὡς τὸν ὠνόμαζε. Ὅσον ἄπειρος τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου καὶ ἂν ἦτο ὁ Μάχτος, τῷ ἐφαίνετο, ὅτι τὰ πράγματα ἅτινα ἔβλεπε καὶ ἤκουε δὲν ἦσαν συνήθη, καὶ μυστήριόν τι ἐκρύπτετο ὀπισθεν τοῦ προσωπείου, ὅπερ ἐφόρει ὁ ξένος. Ὁ Μάχτος ἐβασάνιζεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὴν κεφαλὴν του καὶ τὴν φαντασίαν του, προσπαθῶν νὰ διῶδῃ τι ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, τοῦ ἐκτεινομένου πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Εἰς μάτην. Οὐδὲν κατῶρθον νὰ μαντεύσῃ. Μόλις τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἔλαμπε φωτεινὴ τις ἀκτὶς εἰς τὴν ὄψιν του, καὶ πάραυτα τὸ σκότος ἐπυκνοῦτο καὶ καθίστατο δεινότερον.

Ἐμεινεν ἐπὶ μακρὰς ὥρας εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, λησμονήσας ἑαυτόν. Ἡ νυκτερινὴ δρόσος ἐπήνεγκε νάρκην εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ κάρωσις τῷ ἐπῆλθεν. Ἦτο μεσαία κατάστασις μεταξὺ ὑπνοβασίας καὶ ἐγρηγόρσεως, λήθαργος, νάρκωσις καὶ οὐχὶ ὕπνος. Τότε αἱ ἐλπίδες ἅς εἶχε συλλάβει, οἱ φόβοι οὓς εἶχεν ὑποστῆ, αἱ εἰκόνες τῆς φρίκης, τὰ ἰνδάλματα τῆς εὐτυχίας, ἐσωματώθησαν, ἔλαβον μορφήν καὶ ὄψιν, καὶ παρήλασαν ἐν σχήματι ὄνειρων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἡ πρώτη διαβάσα μορφή ἦτο περικαλλής. Ἦτο τὸ πρόσωπον τῆς Αἰμᾶς, λάμπον ὡς ἀστήρ, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς εὐωδιάζον ὡς κρίνον. Τοιαύτην τὴν ἔβλεπεν ὁ Μάχτος εἰς τοὺς ὄνειρους του. Ἀλλὰ παρήλθε ταχέως, καὶ τὸ κενὸν ἐξετάθη πάλιν παρελθούσης αὐτῆς. Ὁ νέος ἔμεινε κεχηνῶς, ἀναυδος, τεθαμβωμένος. Ἐψιθύρισε γλυκυτάτην τινὰ λέξιν, ἣτις τῷ ἐφάνη ὡς φθόγγος ὑπερφυοῦς ὀργάνου. Τὴν λέξιν ταύτην οὐδέποτε ἠθέλεε τολμήσει ὁ Μάχτος νὰ προφέρῃ, ἂν ἦτο ἐγρηγορῶς. Ἀλλ' εἰς μάτην. Ἐκεῖνη ἐγενεὶν ἄφαντος. Ὁ νέος τὴν ἐκάλει, ἀλλὰ δὲν ἤρχετο πλέον. Ἦνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἦτο σκότος. Ἐκλείσει πάλιν αὐτοὺς ἐλπίζων ὅτι ἠθέλεν ἐπανίδει τὴν ποθεινὴν εἰκόνα. Οὐδέν. Ἐν τούτοις ἡ γλυκεῖα ἐντύπωσις ἔμενεν. Ὁ νέος ἠλπίζεν ὅτι ἠδύνατο

εἰσέτι νὰ τὴν ἐπανίδῃ. Φεῦ! ἡ Αἰμὰ ἔφευγε. Τὴν εἶδε πάλιν, ἀλλὰ φεύγουσαν. Ἦτο ἐντὸς πλοίου, ὅπερ ὀρμητικῶς ἀπεμακρύνετο ἐκ τῆς παραλίας, ὁ δὲ Μάχτος, ὡς τῷ ἐφαίνετο, ἴστατο ὄρθιος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, καὶ τὴν ἀπεχαιρέτιζε μακρόθεν. Προσεπάθει δι' ἀτόλμων καὶ ἐπιμόνων σημείων καὶ νευμάτων νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς, ὅπως τὸν ἴδῃ καὶ τῷ ἀποδώσῃ τὸν χαιρετισμόν. Ἀλλ' ἡ Αἰμὰ δὲν ἔβλεπε πρὸς αὐτόν. Ἡ προσοχὴ τῆς ἦτο εἰς τὰ κύματα καὶ ἐφαίνετο ἀναμετροῦσα μετὰ τρόμου τὸ πέλαγος, ὅπερ ἔμελλε νὰ διαπλεύσῃ. Τὸ πλοῖον ἀπῆρε. Τότε ὁ Μάχτος δὲν ἐδίστασεν, ἀλλ' ἐρρίφθη εἰς τὰ κύματα. Τὸ πήδημα ὅπερ τῷ ἐφαίνετο ὅτι εἶχε κάμει, δὲν ἴσχυσε νὰ τὸν ἀφυπνίσῃ. Ἄλλως δὲ ὁ Μάχτος ἐπέμενεν εἰς τὸ ὄνειρον τοῦτο, καὶ δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αὐτομάτως πως τὸ κατεσκεύαζε μᾶλλον, ἢ ὅτι ὑφίστατο παθητικῶς αὐτό. Ἐφέρετο μεθ' ὀρμῆς εἰς τὸ ὄνειρον τοῦτο καὶ ἐκράτει αὐτὸ σφιγκτικῶς. Ἐξηκολούθει δὲ νὰ νήχηται οὕτως ἐπὶ πολὺ. Καὶ πράγματι ἐνήχετο, ἀλλ' ἐνήχετο εἰς τὸ πέλαγος τῶν ὀνείρων. Τὸ πλοῖον ἔπλεε, καὶ ὁ Μάχτος ἔπλεεν. Ἐκεῖνο ἔφευγεν, ἀλλ' οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ φθάσῃ. Ὁ ἄνεμος ἐφούσκωνε τὰ ἱστία, καὶ αἱ κῶπαι ὑπεβοήθουν τὸν δρόμον τοῦ σκάφους. Ὁ Μάχτος μετεχειριζέτο ὡς κώπας τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας. Ἀλλὰ τὸ πλοῖον ἔφευγε καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ φθάσῃ. Μετ' ὀλίγον ὁ Μάχτος ἔβλεπεν αὐτό, μὲ τὰ λευκὰ ἱστία ἀναπεπταμένα, ὡς λάρον, ἐπὶ τοῦ ἀμετρήτου κυανοῦ πεδίου. Τότε ὁ κολυμβητῆς εὐρέθη ἐν ἀμηχάνῳ θέσει. Τὸ πλοῖον εἶχε γίνοι ἀφαντον ἔμπροσθέν του, καὶ ἡ γῆ εἶχεν ὁμοίως ἐξαφανισθῆ ὀπισθεν. Ἐστράφη καὶ δὲν εἶδε πλέον τὴν ἀκτὴν ἀφ' ἧς εἶχεν ἀναχωρήσει. Ἀχανὲς πέλαγος ἐξετείνεται ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω καὶ περίξ καὶ ἐγγὺς καὶ πόρρω καὶ πανταχοῦ. Ἡσθάνθη ὅτι αἱ δυνάμεις του ἐξέλειπον κατ' ὀλίγον καὶ ἤρχισε νὰ βυθίζηται. Πελώριον κύμα ἔπληξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐπήνεγκε πνιγμὸν εἰς τὸν λάρυγγα αὐτοῦ. Τὸ σῶμά του ἤσπαιρεν. Ὀλίγου δεῖν ἐπνίγετο. Ὁ τρομερὸς ἐκεῖνος κτύπος τὸν ἀφύπνισεν. Ἡσθάνθη ὅτι ἦτο ὅλος βεβρεγμένος, καὶ ἦτο πραγματικῶς. Ἀλλ' ἡ ὑγρότης αὕτη προῆλθεν ἐκ τοῦ ἰδρώτος τῆς ἀγωνίας, καὶ ὁ πνιγμὸς ἐκ τῶν δακρῶν τῆς θλίψεως καὶ τῶν λυγμῶν, οἵτινες διέσειον τὸ στέρνον αὐτοῦ. Ὁ Μάχτος δὲν ἐπανῆλθεν ἐντελῶς εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ ἐγρηγορότος. Ἐκοιμᾶτο εἰσέτι. Ἐκλείσεν αὐθις τοὺς ὀφθαλμοὺς. Τὸ ὄνειρον μετεβλήθη. Ἐνεφανίσθη ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Εἶδεν ὁ Μάχτος τὸν ξένον, τὸν κακὸν ἐκεῖνον δαίμονα, ὡς τὸν ἐνόμιζεν. Εἶδεν αὐτὸν καὶ τὸν πατέρα του, ὡς τοὺς ἔβλεπεν ἐν τῇ πραγματικότητι πρὸ ὀλίγων στιγμῶν. Ἦσαν ὁμοῦ ἐν τῷ ὄνειρῳ, ὡς ἦσαν καὶ καθ' ὑπαρ πρὸ μικροῦ, ἀλλ' οὐχὶ μόνοι. Τρίτον πρόσωπον ἦτο μετ' αὐτῶν. Τὸ πρόσωπον τοῦτο ἦτο ἄγνωστον εἰς τὸν Μάχτον. Ἦτο γηραιὸς ἀνὴρ εὐπρεπῆς τὴν ἀναβολὴν καὶ κόσμιος τὸ ἦθος. Ἐκάθητο οὕτως ἐπὶ σκίμποδος, οἱ δὲ δύο ἴσαντο ὄρθιοι ἐνώπιον αὐτοῦ. Ὡμίλουν καὶ ἐχειρονόμουν. Τὰς χειρονομίας τὰς ἔβλεπεν, ἔβλεπε καὶ τὰ χεῖλη των κινούμενα, ἀλλ' ἡ φωνὴ των δὲν ἦτο ἀκουστή. Παράδοξον δέ, διότι ὁ Μάχτος δὲν ἴστατο μακρὰν, ἀλλ' ἔβλεπεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἠδύνατο ν' ἀκούῃ. Ἀλλ' ὡς φαίνεται, ἡ φωνὴ των δὲν εἶχεν ἦχον. Τοῦτο ἐπίστευσεν ὁ Μάχτος ἐν τῷ παραλήρῳ, ἐν ᾧ διετέλει, διότι ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐρμηνεύσῃ πῶς, ἐνῶ ὠμίλουν ἐνώπιόν του, δὲν τοὺς ἤκουεν. Ὁ Μάχτος δὲν ἐπέμεινε πλειότερον εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου,

καὶ μετέβη εἰς ἄλλην ἀπορίαν. Ἦρώτα ἑαυτὸν τίς ἦτο ὁ τρίτος οὗτος καὶ ἄγνωστος ἄνθρωπος, ὅστις ἐνεφανίζετο ἀποτόμως οὕτω εἰς τὰς ὄψεις αὐτοῦ. Ἀπωτάτη καὶ συγκεχυμένη, ὡς ἀνάμνησις ἄλλου κόσμου, τῷ ἦλθε τότε ἡ ἡχώ τῆς ἐσπερινῆς συνδιαλέξεως, ἣν εἶχεν ἀκροασθῆ, καὶ τῷ ἐφαίνετο ὅτι ὁ ξένος οὗτος ἴσως ἦτο ὁ Ἄρχων, ἢ ὁ Μάγος, περὶ οὗ ὠμίλου ἐκτενῶς οἱ δύο φίλοι.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Μάχτος διετύπου κατ' ὄναρ τὰς σκέψεις ταύτας, ἡ σκηνὴ τοῦ ὄνειρου εἶχε μεταβληθῆ. Δὲν ἦσαν πλέον οἱ τρεῖς, καὶ τέταρτον πρόσωπον εἶχε παρουσιασθῆ. Ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τοῦτο δὲν παρῆλθεν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἄνευ προσωπείου. Ὡς φαίνεται, εἶχε λόγους νὰ καλύπτῃ τὴν μορφήν. Δὲν ἐπεθύμει νὰ φαίνεται τίς ἦτο. Τὸ πρόσωπον τοῦτο ἐφόρει πυκνὸν πέπλον, μακρὸν καὶ ποδῆρη, μεταπλάττοντα οὐ μόνον τὴν μορφήν, ἀλλὰ καὶ τὸ σχῆμα τοῦ σώματος καὶ τὸ ἔνδυμα. Οὕτε ἂν ἦτο ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ ὁ Μάχτος. Ὅποια μετημφιεσμένα ὄνειρα! Πόσον ἐπεθύμει ὁ Μάχτος νὰ σχίσῃ δι' ἑνὸς κινήματος τὸν πέπλον ἐκεῖνον, ἀλλ' ὅτε ἀπεπειράθη νὰ κινήθῃ, ἐνόησεν ὅτι τὰ μέλη του ἦσαν δέσμια, καὶ δὲν ἠδύνατο ν' ἀνορθωθῆ, ὁ ἐφιάλτης τὸν κατεῖχεν ὅλον καὶ ἀμέριστον.

Μὴ δυνάμενος νὰ ἐνεργήσῃ μὲ τὰς χεῖρας, ἠναγκάσθη ὁ Μάχτος νὰ σκέπτηται πλατωνικῶς, ὅπως καὶ πρότερον. Διηπόρει ἐν ἑαυτῷ, πρὸς τίνα σκοπὸν τὸ πρόσωπον τοῦτο ἐπαρουσιάσθη οὕτω βαθύπεπλον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἐβασάνιζε τὸν νοῦν του νὰ εὔρη τί ἐσήμαινεν ὁ πέπλος. Ἐβίαζε τὴν μνήμην του νὰ τῷ εἶπῃ ἂν εἶχεν ἰδεῖ ἄλλοτε πεπλοφόρους ἀνθρώπους. Τέλος ἀνεμνήσθη ὅτι μόνον εἰς τοὺς γάμους ἦτο ἐνιαχοῦ συνήθεια νὰ στολίζωσι μὲ τὸν ἀρνητικὸν τοῦτον στολισμὸν τὰς νεαρὰς νύμφας, ὅσαι ἐπεθύμουν νὰ ἔχωσιν ἀσπίδα τινὰ κατὰ τῶν βλεμμάτων τοῦ κόσμου καὶ νὰ κρύπτωσι τὴν συγκίνησιν καὶ τὴν αἰδῶ ὑπὸ τὸ ὕφασμα. Ἀλλ' ἔμελλε λοιπὸν νὰ τελεσθῆ γάμος ὑπὸ τὰς ὄψεις του, τόσον εὐκόλως καὶ προχειρῶς; Ὁ Μάχτος ἠσθάνθη φρικῶδη ὀδύνην. Μὴ εἶναι ἡ Αἰμά; εἶπε καθ' ἑαυτὸν. Τὴν ἔννοιαν ταύτην δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβάλῃ εἰς λέξιν, τὴν λέξιν δὲν ἴσχυσε νὰ ἐκφέρῃ εἰς κραυγὴν, καὶ ὁ πέπλος αὐτομάτως ἔπεσε. Τὸ βλέμμα τοῦ νέου ἔπεσεν ἀρπακτικὸν ἐπὶ τῆς μορφῆς ἐκεῖνης. Φρικῶδες! Ἦτο ἡ Αἰμά. Δὲν ἠπατήθη. Τότε ὁ κλοιὸς τῆς γλώσσης ἐλύθη, ὁ κύφων τοῦ σώματος διερράγη. Ὁ Μάχτος ἐξέπεμψε βρυχηθμὸν λεαίνης καὶ ἅμα ὤρμησεν ὡς σκύμνος πρὸς τὸ θέαμα ἐκεῖνο. Ἦλπιζεν ὅτι ἠθελε σώσει τὴν Αἰμὰν ἐκ τοῦ βεβιασμένου ἐκεῖνου γάμου, διότι ὡς βεβιασμένον τὸν ἐνόμιζε. Συγχρόνως ὁ Μάχτος ἀφυπνίσθη.

Εὐρέθη ὄρθιος καὶ εἶδε μόνον τὸ σκότος τῆς νυκτός, ὅπερ περιέβαλλε πανταχόθεν αὐτόν. Οὕτε ἀνθρώπινον ὃν ἦτό που, οὕτε συνέβη τι, οὕτε ψόφος τις ἠκούετο. Ἐνόησεν ὅτι εἶχε καταστῆ παίγνιον τῶν ὄνειρων. Ἐπανῆλθεν εἰς τὴν καλύβην λίαν κατηφῆς.

Ἦναψε λύχνον καὶ πλησιάσας σιγὰ εἰς τὴν κλίνην, ὅπου ἐκοιμᾶτο ἀόρατος ἡ Αἰμά, διότι τὸ σανίδωμα τὴν ἀπέκρουπτεν ἀπὸ τῶν βλεμμάτων, ἔτεινε τὸ

οὔς. Ἦκουσε τὴν ὀμαλὴν καὶ ἠρεμαίαν ἀναπνοὴν τῆς νέας, ἣτις ἐκοιμᾶτο ὡς ἀρνίον. Ὁ Μάχτος ἀπεμακρύνθη ὅλος αἰδήμων. Ἦισθάνθη πάλιν εὐτυχίαν. Ἡ Αἴμα ἦτο ἐκεῖ καὶ τὰ ὄνειρά του ἦσαν ὄνειρα. Δὲν ἦσαν ταῦτα ἀξιοπιστότερα, ἂν καὶ φρικώδη, ἢ ὅσον εἶναι συνήθως τὰ μανιώδη ὄνειρα τῆς εὐτυχίας, ἅτινα οἱ ἐγρηγοροῦτες καθ' ἑκάστην ὄνειρεύονται.

Ὁ Μάχτος δὲν κατεκλίθη, φοβηθεὶς μὴ καὶ πάλιν ὄνειρευθῆ τὰ αὐτά. Διότι προυτίμα νὰ ὄνειρευῆται χωρὶς νὰ ὑπνώττη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄

ΑΙ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑΙ

Τὴν ἐπιούσαν ὁ ξένος δὲν ἦλθεν εἰς τὴν καλύβην. Ὁ δὲ Πρωτόγυφτος ἦτο ὅλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπός.

Ψυχρότης ἐπῆλθεν, ὡς φαίνεται, μεταξὺ τῶν δύο ἠγαπημένων φίλων, μετὰ τὴν τελευταίαν συνδιάλεξιν. Ἀλλ' ὁ ξένος δὲν ἐμνησικάκει εὐκόλως, καὶ δὲν ἔμελλε νὰ εἶναι ἀπὼν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Τὴν μεθεπομένην, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, ὁ ξένος ηὐχήθη τὴν καλὴν ἡμέραν εἰς τὸν Πρωτόγυφτον. Οὗτος δὲ τὸν ὑπεδέχθη μετὰ φαιδρότητος.

— Καὶ πῶς δὲν σὲ εἶδαμε ψές, τῷ εἶπε· τί ἔγινες; Μᾶς ἐκάκιωσες;

Τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς εὐπροσηγορίας ἤρρεσεν εἰς τὸν ξένον, καὶ προσεπάθησε νὰ κρύψῃ τὴν χαρὰν του. Πρὶν ἢ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Γύφτου, ἀπήντησεν εἰς ἑαυτόν.

— Θὰ τὸν καταφέρω, εἶπεν ἐνδομύχως, βαθύτατα, εἰς τὸν πυθμένα τῆς συνειδήσεώς του.

Ἀκολούθως ἀπήντησε μεγαλοφώνως.

— Ἐψές δὲν ἤμουν ἐδῶ.

— Καὶ ποῦ ἦσουν; ἠρώτησεν ὁ γέρος.

— Ὑπήγα μ' ἓνα φίλον μου.

— Ποῦ;

— Εἰς τὸ ψάρευμα.

— Ἄ, εἶσαι καὶ ψαράς;

— Ὅχι, δι' εὐχαρίστησιν μόνον.

Ὁ Βοῦγκος, ὅστις ἦτο εἰς ἄκρον ἀπονήρευτος, ἐκοίταξε κατὰ πρόσωπον τὸν ξένον. Οὗτος παρετήρησε τὸ βλέμμα αὐτοῦ.

— Τί εἶναι, Βοῦγκο; τῷ εἶπε· τί με κοιτάζεις;

— Τίποτε, ἀπήντησεν ὁ Βοῦγκος, βαρυνόμενος τοὺς πολλοὺς λόγους, καὶ μὴ θέλων νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν ξένον.

Ἐν τούτοις ὁ Βοῦγκος ἐγίνωσκε μετὰ βεβαιότητος ὅτι ἐψεύδετο ὁ ξένος. Λίαν πρῶτὴ τῆς προτεραιίας, ἀπομακρυνθεὶς ἐκ τοῦ χαλκείου ὁ Βοῦγκος, εἶχεν ἰδεῖ τυχαίως αὐτὸν ἐπὶ ἡμίονου καθήμενον καὶ βαδίζοντα πρὸς τὰ μεσόγεια. Ὁ Βοῦγκος δὲν εἶπε περὶ τούτου λέξιν εἰς οὐδένα, διότι ἐβαρύνετο νὰ ὁμιλή. Ἄλλ' ὅμως μὲ ὄλην τὴν εὐθύτητα τῆς καρδίας του, ἔλεγε τώρα καθ' ἑαυτὸν, ὅτι δὲν ὑπῆρχον δύο ἀπαράλλακτοι ἄνθρωποι ἀποτελοῦντες ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, οὐδὲ εἶχεν ὁ φίλος οὗτος τὴν παράδοξον δύναμιν τοῦ νὰ διαιρηθῆται διχῆ, καὶ ὁ μὲν ἡμισὺς αὐτοῦ νὰ ὀχῆται ἐπὶ ἡμίονου καὶ νὰ ὁδοιπορῆ κατὰ γῆν, ὁ δ' ἕτερος ἡμισὺς νὰ ἐπιβαίνει ἐπὶ λέμβου καὶ ν' ἀπέρχεται εἰς ἄλιεῖαν κατὰ θάλασσαν. Τοῦτο ὁ Βοῦγκος τὸ ἐνόμιζεν ἀδύνατον. Ἄλλ' ὅμως ἐσίγησε.

Μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ὁ Λάκων (διότι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἦτο γηγενής, ὠνομάσαμεν δὲ αὐτὸν ξένον ἐλλείπει ἄλλου ὀνόματος) καὶ ὁ Πρωτόγυφτος, δὲν ἦσαν πλέον ἐν τῷ χαλκείῳ. Εἶχον ἀπέλθει εἰς ἐκδρομὴν. Οὐδεὶς μάρτυς αὐτήκοος ὑπῆρχεν, ἵνα μαρτυρήσῃ τί εἶχε συμβῆ μεταξὺ τῶν δύο. Εἰκάζεται ὅμως ὅτι ὁ Λάκων εὗρε τὰ ἰσχυρότατα τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ, ὅπως πείσῃ τὸν γέροντα σιδηρουργὸν ν' ἀπέλθωσιν εἰς ἐπίσκεψιν παρὰ τῷ Μάγῳ. Διότι, ὡς φαίνεται, ὁ Πρωτόγυφτος ἐκ στιγμιαίας ἰδιοτροπίας ἢ σκαιότητος ἔφερε κατ' ἀρχὰς δυσκολίας, ἀλλ' ὅμως τὸ δέλεαρ τὸ προσειόμενον αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ξένου ἦτο ἐλκυστικόν. Ὁ Λάκων ἐφρόντισε νὰ ἐξάρῃ δι' ὅλης τῆς στωμλίας αὐτοῦ τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ μοναδικὸν προτέρημα τοῦ Ἄρχοντος, ὅπερ τοσοῦτον ἐξετίμα ὁ Γύφτος, ἦτοι τὴν ἐλευθεριότητα.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Πρωτόγυφτος ἠγάπα τοὺς ἐλευθερίους, ὅσον ἐμίσει τοὺς φιλαργύρους (ὅσον ὠφείλον νὰ μισῶσιν αἱ δυσειδεῖς τὸ κάποπτρον, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ πεισθῶσι περὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς δυσμορφίας των), διὰ τοῦτο δὲν εἶχε λόγον ὅπως ἀποστρέφῃται τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ἀφοῦ μάλιστα δὲν τὸν εἶχεν ἀκόμη γνωρίσει. Λοιπὸν ἀπῆλθον ὁμοῦ εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην. Ἐν τῷ χαλκείῳ ἠγνοεῖτο ποῦ εἶχε μεταβῆ ὁ Πρωτόγυφτος. Λέγομεν ἠγνοεῖτο, καθ' ὅσον δὲν εἶχεν ἀναγγεῖλει ποῦ ὑπάγει. Ἄλλ' ὅμως ὑπῆρχέ τις ὅστις δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῆς ἀγγελίας ταύτης, ὅπως γινώσκη ποῦ ἀπῆλθεν ὁ γέρον, καὶ οὗτος ἦτο ὁ Μάχτος. Καὶ ὅτι μὲν ὁ Μάχτος ἐγίνωσκε τὸ πρᾶγμα, τοῦτο εἶναι σαφές. Ἄλλ' ἴσως ὠφείλε νὰ τὸ γνωστοποιήσῃ καὶ πρὸς ἄλλον τινά, καὶ τοῦτο τὸν ἐβασάνιζεν. Ὁ νέος ἐν τῇ συνειδήσει του οὐδένα λόγον ἀναβολῆς εὗρισκεν, ὅπως μὴ ἀνακοινώσῃ καὶ σήμερον πρὸς τὴν Αἰμᾶν τοὺς φόβους, οὓς ἔτρεφεν ἀπὸ τοσοῦτου χρόνου. Ἄλλ' ὅπόσον

ἐπεθύμει νὰ ἦτο εὐλογος ἢ τοιαύτη ἀναβολή!

Ἡ ἀπουσία τοῦ πατρός του διήρκεσεν ἐπὶ δύο ἡμέρας. Ὁ Μάχτος ἦτο εἰς τὰ βασανιστήρια, ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑπερβολῆς. Διότι ποία ἄλλη βάσανος ἠδύνατο νὰ ὑπάρχη διὰ τὸν νέον μείζων τῆς ἠθικῆς βασάνου; Ἀλλ' ὅμως ἐν κεφαλαίῳ ἀπεφάσισεν ὁ Μάχτος νὰ εἴπῃ ὅ,τι ὠφείλεν εἰς τὴν νέαν κόρη. Ἐταλαιπωρεῖτο μόνον νὰ εὔρῃ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἔμελλε νὰ προβῇ. Ἐσχεδιάζε λέξεις καὶ φράσεις, κατεσκευάζε διαλόγους, προέβλεπεν ἐρωτήσεις, ἔπλαττε λύσεις ἀποριῶν. Τὰ πάντα εἰς μάτην. Ἄν ἐπρόκειτο τοῦλάχιστον περὶ ἐπιστολῆς (ἀλλ' ἐγίνωσκε γράμματα ὁ Μάχτος;) ἠδύνατο νὰ σχίσῃ ἑκατοντάκις τὸν χάρτην μέχρις οὗ κατασκευάσῃ τὸ προοίμιον, καὶ οὕτω θὰ εὔρισκεν ἄψυχόν τι πρᾶγμα καθ' οὗ νὰ ἐκχύσῃ τὴν ὀργὴν του. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ στοματικοῦ διαλόγου, ποῖον θετικὸν σχέδιον ἠδύνατο νὰ καταστρώσῃ ὁ Μάχτος, καὶ ἐπὶ τίνος πράγματος ν' ἀκονήσῃ τὸν ζῆλόν του; Τὸ προχειρότερον καταφύγιον, ὅπερ εὔρισκεν, ἦτο νὰ κτυπᾷ συχνάκις τὴν κεφαλὴν του μὲ τὴν πυγμὴν, καὶ ἴσως δὲν ἔπραττε κακῶς, οὐδ' ἠσθάνετο πόνον τινὰ ἐκ τούτου. Ἄλλως τὸ μαρτύριόν του ἦτο ἄληκτον. Ἀπεμακρύνετο τῆς καλύβης, καὶ ἐκεῖ ἐμονολόγει, φανταζόμενος ὅτι ὁμιλεῖ πρὸς τὴν Αἰμάν περὶ τοῦ προκειμένου. Ἐκεῖ τοῦλάχιστον δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν ἀκούωσι. Μετὰ διημέρους ἀγῶνας δὲν εἶχε κατορθώσει οὐδὲ νὰ ὀρίσῃ τὴν πρώτην λέξιν, ἣν ἔμελλε ν' ἀπευθύνη πρὸς τὴν νέαν. Ἐλεγε, φέρον εἰπεῖν.

— Πῶς ν' ἀρχίσω; Αἰμά, θέλω νὰ σοῦ πῶ. Ὅχι, Αἰμά, δὲν πάγει. Θὰ τῆς φανῇ χωριάτικο. Ἀδελφή μου, θέλω νὰ σοῦ μιλήσω. Ὅχι, ἀδελφή μου, δὲν ἔρχεται καλά. Διατί δὲν τὸ συνήθιζα ἀπ' ἀρχῆς. Καὶ μήπως τάχα δὲν εἶναι ἀδελφή μου, εἶναι ψεύματα; Δὲν ἀνετραφήμεν τάχα μαζί; Ἐγὼ θυμοῦμαι τὴν ἡμέραν πού μᾶς τὴν ἔφεραν εἰς τὸ σπίτι μας, καὶ τὴν ἐπῆραν διὰ παιδί τους οἱ γονεῖς μου, ἦτο μικρά, πολὺ μικρά. Αὐτὴ δὲν θὰ τὸ θυμᾶται. Ἐγὼ ἤμουν μέγας, θὰ εἶμαι ὡς τρία τέσσερα χρόνια μεγαλύτερος ἀπ' αὐτὴν. Αὐτὴ θὰ μὲ νομίζῃ ἀδελφόν τῆς, καὶ ἔχει δίκαιον. Ἀδελφός τῆς εἶμαι. Λοιπὸν τί ἔλεγα; Ἡμπορῶ καλὰ νὰ τὴν ὀνομάσω ἀδελφήν. Ἀδελφή μου, ἤθελα κάτι νὰ σοῦ πῶ. Πολὺ καλὰ. Ἀδελφή μου μόνον, χωρὶς τὸ ὄνομα; Ἀδελφή μου Αἰμά, εἶναι καλύτερα. Ἀδελφή μου Αἰμά, θέλω νὰ σοῦ μιλήσω. Ἀδελφή μου Αἰμά, ἢ Αἰμά ἀδελφή μου; Ποῖον εἶναι καλύτερον ἀπὸ τὰ δύο; Κ' ἐγὼ δὲν ἠξεύρω. Δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Βέβαια τὸ ἴδιον θὰ εἶναι. Ἀλλὰ διατί μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι ἄλλο πρᾶγμα; Ἄς ἰδοῦμεν καλὰ, τί διαφορὰν ἔχουν. Κάποια διαφορὰ πρέπει νὰ εἶναι, διότι ἄλλο φαίνεται τὸ ἓνα, καὶ ἄλλο τὸ δεύτερον. Ἀδελφή μου Αἰμά, τί θὰ πῆ; Θὰ πῆ ὅτι σὺ ἢ ἀδελφή μου λέγεσαι Αἰμά. Αὐτὸ δὲν θὰ πῆ τάχα; Βέβαια αὐτό. Καὶ Αἰμά ἀδελφή μου τί θὰ πῆ; Θὰ πῆ ὅτι σὺ ἢ Αἰμά εἶσαι ἀδελφή μου. Χωρὶς ἄλλο αὐτὸ θὰ πῆ. Καὶ διὰ τοῦτο μοῦ φαίνεται καλύτερον. Διότι τὸ ἄλλο, σένα, ἀδελφή μου, σὲ λέγουν Αἰμά, εἶναι ἀνόητον. Τὸ ξεύρω θὰ μοῦ πῆ κ' ἐκείνη, τὸ ξεύρω πῶς μὲ λέγουν Αἰμά, δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ μοῦ τὸ πῆς. Τότε τί θὰ τῆς πῶ; Ὅσο καὶ νὰ σπάσω τὸ κεφάλι μου, δὲν θὰ εὔρω λέξιν διὰ νὰ τῆς ἀποκριθῶ. Καὶ τότε θὰ φανῇ ἢ ἀνοησία μου, θὰ κοκκινίσω, θὰ τὰ χάσω, θὰ κοντεύσῃ ὁ ἀνασασμός μου, ἢ

φωνή μου θὰ πιασθῆ, καὶ θὰ φανῶ ἀνόητος. Κριμα σ' ἐμένα! Καλύτερον, χίλια μερτικὰ ἢ καλύτερον, εἶναι νὰ τὴν πῶ, Αἰμὰ ἀδελφή μου! Ἀλλὰ σὰν μοῦ πῆ ἔξαφνα, ἐσὺ δὲν συνηθίζεις νὰ μὲ λές, Αἰμὰ ἀδελφή σου. Τόσον καιρὸν μ' ἔκραζες Αἰμὰ, καὶ τώρα μὲ λέγεις ἀδελφήν σου. Τώρα λοιπὸν ἔμαθες πὼς εἴμεθα ἀδελφοί, διὰ πρώτην φορὰν. Κ' ἐγώ, ὅπου ἐπίστευα ἀπ' ἀρχῆς πὼς εἴμεθα ἀδελφοί, ἤμουν ἀπατημένη; Πρέπει νὰ εἶναι ψεύματα, διότι μοῦ τὸ λέγεις τώρα διὰ πρώτην φορὰν. Τότε τί νὰ τῆς πῶ; Τότε θὰ τῆς πῶ ὅτι τώρα σὲ ἀγαπῶ... (ἐνταῦθα ἡ φωνὴ τοῦ Μάχτου ἐλάμβανε παράδοξον ἤχον, ὅμοιον μὲ στόνον ἠδύπαθείας) πλειότερον παρὰ ἄλλην φορὰν, καὶ διὰ τοῦτο σὲ ὀνομάζω Αἰμὰ ἀδελφή μου. Ἡμπορῶ ποτε νὰ τὸ πῶ αὐτό, ἀφοῦ μόλις τὸ εἶπα τώρα, καὶ τὸ μέτωπόν μου καίει ἔξαφνα, πόσον καίει! (ὁ Μάχτος ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον). Ἡμπορῶ νὰ τὸ πῶ ἐνώπιόν της; Ἄν θυμώσῃ; Ἄν λυπηθῆ; Ἄν ἀγριεύσῃ; Ἡ Αἰμὰ νὰ ἀγριεύσῃ; Ἡ Αἰμὰ νὰ θυμώσῃ; Δὲν ἠμπορεῖ νὰ θυμώσῃ, ἀλλ' ἠμπορεῖ νὰ λυπηθῆ. Καὶ τότε πὼς θὰ τὴν ἱκανοποιήσω; Εἶναι ποτε δυνατόν; Καὶ τὴν ζωὴν μου ὅλην νὰ θυσιάσω, καὶ τὸ αἷμά μου νὰ χύσω, δὲν ἠμπορῶ νὰ πληρώσω ἐν δάκρυ της. Ἀλλὰ τί λέγω; Δὲν θὰ κάμω τίποτε. Εἶμαι εἰς ἀπελπισίαν. (Μετά τινων στιγμῶν παύσιν, καθ' ἣν ὁ Μάχτος ἐστέναζε τοιούτους βαθεῖς στεναγμούς, οἷους αἰ λόχμαι καὶ αἰ φάραγγες μόνον ἠδύναντο ν' ἀντηχήσωσιν, ἐπανελάμβανεν). ὦ, θάρρος. Δὲν εἶναι τόσον μεγάλη ἀπελπισία. Ἐδῶ χρειάζεται ἐνέργεια. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει κακὸν σκοπὸν διὰ τὴν Αἰμάν. Ἐγὼ πρέπει νὰ τὴν σώσω.

Καὶ ποίαν σωτηρίαν ἠμπορῶ νὰ τῆς κάμω, ἀφοῦ δὲν ἠξεύρω τίποτε; Δὲν πειράζει, θὰ μάθω. Τώρα, πρέπει ν' ἀρχίσω νὰ ἐνεργῶ. Ἀνάγκη νὰ τῆς εἶπω ὅσα ἠξεύρω, καὶ νὰ μὴ τὰ κρύπτω. Τοῦτο εἶναι χρέος μου. Λοιπὸν θὰ τὴν φωνάξω εἰς τὸν κῆπον... ὄχι, δὲν πρέπει, αὐτὸ εἶναι βάρβαρον. Δὲν θὰ τὴν κράξω ἐγὼ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν κῆπον, θὰ φυλάξω τὴν ὥραν ὅπου θὰ εὐρίσκεται ἐκεῖ. Αὐτὸ εἶναι τὸ μόνον σωστόν. Τὸ ἄλλο δὲν ταιριάζει. Πόσον ἀνόητος εἶμαι, συλλογίζομαι τώρα δύο ἡμέρες πὼς ν' ἀρχίσω τὴν ὁμιλίαν, μὲ ποίας λέξεις, καὶ τὸ κυριώτερον εἶναι εἰς ποῖον μέρος νὰ τὴν εὐρῶ, διὰ νὰ τῆς κάμω τὴν ὁμιλίαν. Εἰς τὸν κῆπον, ὅταν θὰ εἶναι ἐκεῖ μέσα. Ναί, αὐτὸ εἶναι τὸ σωστόν. Ἀλλ' εἰς τὸν κῆπον, τὴν ὥραν ποῦ θὰ ποτίζῃ τὰ λουλούδια της, νὰ ὑπάγω κ' ἐγὼ νὰ τῆς κάμω ἐνόχλησιν; Εἶναι τοῦτο πρέπον; Θὰ δυσαρεστηθῆ. Ἀλλὰ δὲν θὰ ὑπάγω τὴν ὥραν ὅπου ἔχει ἐργασίαν, θὰ ὑπάγω εἰς ἄλλην ὥραν. Ἀλλ' ὅμως ἡ Αἰμὰ σχεδὸν ὅλας τὰς ὥρας ἔχει ἐργασίαν, δὲν κάθηται ποτε ἀργή. Ἄς εἶναι. Θὰ τῆς εἶπῶ πρωτύτερα, τί ὥρα θὰ εἶναι εἰς τὸν κῆπον, χωρὶς νὰ κάμῃ ἐργασίαν, διὰ νὰ ὑπάγω νὰ τῆς ὁμιλήσω. Καὶ τότε πὼς θὰ τῆς φανῆ; Θὰ τὴν ξιππάσω ἄδικα. Θὰ λέγῃ τί νὰ μὲ θέλῃ ὁ Μάχτος, τί ἔχει νὰ μοῦ πῆ; Διατί νὰ τῆς προξενήσω αὐτὴν τὴν ἀνησυχίαν; Δὲν εἶναι καλύτερον νὰ ἐμπῶ εἰς τὸν κῆπον, νὰ τὴν χαιρετίσω καὶ νὰ τῆς πῶ: Ἀδελφή μου Αἰμὰ, συμπάθησέ με, παῦσε μίαν στιγμὴν τὴν ἐργασίαν σου, ἔχω νὰ σοῦ πῶ κάτι; Νὰ παύσῃ τὴν ἐργασίαν της; Καὶ πὼς ἠμπορῶ ἐγὼ νὰ τῆς πῶ νὰ παύσῃ τὴν ἐργασίαν της, ποῖον δικαίωμα ἔχω; Δὲν θὰ τῆς φανῆ βάρβαρον αὐτό; Δικαίως θὰ κακιώσῃ, καὶ θὰ μὲ νομίση χωριάτην, θὰ εἰπῇ μέσα της, ὁ Μάχτος δὲν ἔξεύρει πὼς νὰ φέρεται, κριμα! Καὶ εἶναι

ἀδελφός μου. Ὑστερα ἐγὼ τί θὰ πῶ; Βλέπω ὅτι τοῦ κάκου σπάνω τὸ κεφάλι μου. Ὅσο συλλογίζομαι, τόσο χειρότερο τὸ βρίσκω. Κοίταξε πόσον εἶμαι πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον! Δὲν ξέρω τί μοῦ γίνεται. Νὰ ἤξευρα πὼς δὲν ἠμποροῦσα νὰ βγάλω μίαν ιδέαν, δὲν θὰ ἔκαμνα τόσον κόπον νὰ συλλογίζομαι, καὶ νὰ χτυπῶ τὸ κεφάλι μου τόσες ὥρες. Τί νὰ γένη, τὸ κεφάλι δὲν ἀλλάζει. Τώρα πρέπει νὰ πάρω μίαν ἀπόφασιν. Διότι ἄλλως δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένη. Καὶ ἀφοῦ δὲν ἠμπορῶ τόσον καιρὸν νὰ ἀποφασίσω τί θὰ τῆς πῶ, τὸ καλύτερον εἶναι νὰ μὴ συλλογίζομαι τίποτε. Ἄς τὸ ἀφήσω εἰς τὴν τύχην. Ὅτι μοῦ κατεβῆ ἐκείνην τὴν ὥραν, ἐκεῖνο θὰ τῆς πῶ.

Ὁ Μάχτος, λαβὼν τέλος τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν, ἠρκέσθη εἰς τοῦτο καὶ μόνον, δὲν ἠτύχησε δὲ καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ. Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ὁ Πρωτόγυφτος καὶ ὁ συνοδοιπόρος του ἐπανήλθον ἐκ τῆς ἐκδρομῆς των.

Ἡ γύφτισσα ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν σύζυγον ποῦ εἶχε μεταβῆ, καὶ διατί δὲν ἀνήγγειλε πρὸς αὐτὴν οὐδὲν περὶ τῆς ἀπουσίας του.

Ὁ Πρωτόγυφτος ἤρπασε τὴν πρώτην πυράγραν, ἦν εὔρε προχειροτέραν, καὶ τὴν κατάφερε πληγᾶς. Ὁ Βοῦγκος σπεύσας ἐκράτησε τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς του.

— Διατί τὴν δέρνεις, πατέρα; εἶπε.

— Ἄφησε, Βοῦγκο, νὰ βάλῃ γνώση ἢ παλιοστρίγλα. Χμού! Γρού!...

— Δὲν τὴν λυπᾶσαι, πατέρα;

— Μίαν ὀργυιὰν γλῶσσα μοῦ πετᾶ ἔξω ἀπὸ τὸ στόμα ἢ πανούκλα, Γρού! Κμρού!...

— Πατέρα, δὲν σοῦ εἶπε τίποτε· σὲ ἠρώτησε ποῦ ὑπῆγες, εἶπεν ὁ Βοῦγκος. Πειράζει αὐτό;

— Αὐτὴ ἢ λῶβα θὰ μ' ἐρωτήσῃ ποῦ πῆγα; εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Καὶ ποῖος θέλεις νὰ σ' ἐρωτήσῃ;

— Δὲν εἶναι δουλειὰ τῆς ν' ἀνακατώνεται. Γρού!

— Ἐφυγες χωρὶς νὰ μᾶς πῆς τίποτε, πατέρα, εἶπεν ὁ Βοῦγκος.

— Ἐπρεπε νὰ πάρω θέλημα ἀπὸ σᾶς; εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Δὲν ἠξεύραμεν ποῦ εὐρίσκεσαι.

— Ἦτον ἀνάγκη νὰ ξεύρετε; Ἐγὼ πῆγα εἰς τὴν δουλειά μου.

Καὶ οὐδεὶς πλέον ἐτόλμησε νὰ εἶπη λέξιν. Ἡ δευτέρα ἀπουσία τοῦ Γύφτου διήρκεσεν ἄλλας τρεῖς ἡμέρας. Καὶ πάλιν ὁ Μάχτος, παρὰ πάσας τὰς ὑπονοίας του, δὲν ἐθάρρησε νὰ εἶπη ἄτις εἰς τὴν Αἰμάν. Δικαιολογῶν δ' ἐνδομύχως τὴν ἀτολμίαν του προσεπάθει διὰ τῆς βίας νὰ πείσῃ ἑαυτὸν, ὅτι πᾶς φόβος ἦτο μάταιος, καὶ ἀδίκως εἶχε βασανισθῆ.

Ὅτε ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς δευτέρας ἐκδρομῆς, ὁ Πρωτόγυφτος εἶχε μεταβεβλημένον τὸ ἦθος. Εἶδός τι ὑπερηφανείας ἀήθους ἔλαμπεν εἰς τὴν ὄψιν του, καὶ παρεῖχεν ἔκφρασιν εἰς τοὺς τραχεῖς αὐτοῦ χαρακτῆρας. Ἡ ταλαίπωρος γύφτισσα δὲν ἐτόλμησε νὰ τῷ ἀπευθύνη ἐρώτησίν τινα. Ἐν τούτοις ὁ Βοῦγκος ἐκάλεσε ἰδιαιτέρως τὸν Λάκωνα καὶ τῷ εἶπε.

— Θὰ σ' ἐρωτήσω ἓνα πράγμα.

— Λέγε.

— Ἡξεύρεις, ὅτι εἶμαι πονηρότερος ἀπὸ ὅσον φαίνομαι;

— Καὶ τί μὲ τοῦτο;

— Πολλὲς φορές καταλαβαίνω πολλά, ἀλλὰ δὲν λέγω τίποτε.

— Ἐτσι, ἔ;

— Τὴν ἄλλην φορὰν, ὅταν εἶχες λείψει διὰ μίαν ἡμέραν ἀπὸ ἐδῶ, τὸ ἐνθυμεῖσαι;

— Τὸ ἐνθυμοῦμαι.

— Σὲ ἠρώτησεν ὁ πατέρας μου, καὶ εἶπες ὅτι εἶχες πάγει διὰ ψάρευμα.

— Ναί.

— Ἐγὼ ὅμως σὲ εἶχα ἰδεῖ πού ὑπῆγες, εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ὄχι εἰς τὴν θάλασσαν.

— Λέγεις;

— Καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ πῶ τίποτε, διότι δὲν μ' ἔμελε καὶ τόσον.

— Ἄς εἶναι.

— Κατάλαβα ὅμως ὅτι δὲν λέγεις ὅλες τὲς φορές τὴν ἀλήθεια.

— Καὶ αὐτὸ γίνεται.

— Τώρα θὰ σ' ἐρωτήσω κάτι ἄλλο.

— Λέγε.

— Ποῦ ὑπήγατε δύο φορές μὲ τὸν πατέρα μου;

Ὁ Λάκων ἐδίστασεν ἐπὶ στιγμὴν καὶ εἶτα εἶπε.

— Δὲν ἔλεγες τώρα ὅτι ἐγὼ δὲν λέγω πάντοτε τὴν ἀλήθεια;

— Ναί.

— Λοιπὸν τότε τί μ' ἐρωτᾷς, ἀφοῦ δὲν ξεύρεις ἂν θὰ πῶ ἀλήθειαν.

— Σωστά.

— Καὶ ἂν πρέπει νὰ μὲ πιστεύσης ἢ ὄχι.

— Βέβαια.

— Ὡστε, ἀφοῦ ἀπ' ἀρχῆς μὲ βγάζεις ψεύστην, τότε τί ἠμπορῶ νὰ σοῦ πῶ;

— Ἐχεις δίκαιον.

— Ὅμως ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ, καὶ ἂν θέλῃς, πιστεύσε.

— Θὰ πιστεύσω.

— Μὲ τὸν πατέρα σου πηγαίνομεν εἰς τὸ χωριὸ τὸ δικό μου.

— Καὶ ποῦ εἶναι αὐτό;

— Τέσσαρες πέντε ὥρες μακριὰ ἀπ' ἐδῶ.

— Καὶ τί κάμνετε ἐκεῖ;

— Αὐτὸ κ' ἐγὼ δὲν τὸ ξεύρω καλὰ καλὰ.

— Δὲν τὸ ξεύρεις;

— Βέβαια.

— Πῶς γίνεται;

— Γίνεται.

— Τί θὰ πῆ;

— Γιά τὴν ὥρα, δὲν ξεύρω τί κάμνομεν. Εἰς τὸ μέλλον ὅμως ἴσως θὰ κάμωμεν τίποτε.

— Τί πρᾶγμα;

— Πάντοτε καλόν, καὶ μὴν ἔχῃς κακὴν ιδέαν, Βοῦγκο.

— Πῶς θὰ μὲ κάμῃς νὰ πιστεύσω;

— Δὲν ἠμπορῶ. Ἀφοῦ πρῶτα πρῶτα μὲ εἶπες ψεύστην.

Ὁ Βοῦγκος συνέστειλε τὰ χεῖλη, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ δὲν εὔρεν ἄλλην λέξιν νὰ εἴπῃ. Ἄπορον δ' ἐφαίνετο καὶ εἰς αὐτὸν ὅτι κατώρθωσεν ἤδη νὰ εἴπῃ τόσας, ὅπερ δὲν ἐνθυμεῖτο ἂν συνέβῃ ἄλλοτε.

Ἡ τρίτη ἀπουσία τοῦ Γύφτου παρετάθη ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

ΜΗΤΗΡ ΚΑΙ ΥΙΟΣ

Ἦδη ἀπεφάσισε τέλος ὁ Μάχτος νὰ ὁμιλήσῃ. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἶχε καταστρώσει τὰ σχέδια καὶ ἦτο πλήρης θάρρους, δὲν εὔρεθῃ κατὰ τύχην ἢ Αἰμὰ παροῦσα. Ὁ Μάχτος δὲν τὴν εὔρεν οὔτε εἰς τὸν κῆπον οὔτε εἰς τὴν καλύβην καὶ τὴν ἐζήτει εἰς μάτην. Ἐσκέφθη ὅτι ἢ Αἰμὰ θὰ ἦτο πιθανῶς εἰς τὸ φρέαρ, καὶ μετέβη ἐκεῖσε. Ἀλλὰ δὲν εὔρε τὴν Αἰμάν. Περιῆλθε τὰ μέρη εἰς ὅσα συνήθως μετέβαινεν αὕτη πρὸς ἐργασίαν. Οὐδαμοῦ Αἰμὰ.

Ὁ Μάχτος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν καλύβην, ἐλπίζων ὅτι ἢ νέα θὰ ἐπανῆλθεν ἤδη αὐτόσε καὶ ἔμελλε νὰ τὴν εὔρῃ. Ἀποῦσα ἢ Αἰμὰ.

Ὁ νέος ἔκαμε καὶ ἄλλον γῦρον, καὶ μετέβη προσέτι καὶ εἰς ὅσους τόπους σπανιώτατα εὔρισκετο ἐκεῖνη, οὐδ' εἶχε μεγάλην πιθανότητα ὅτι ἤθελε τὴν εὔρει. Ὡχέτο ἢ Αἰμὰ.

Τέλος ἐπέστρεψε τὸ δεύτερον εἰς τὴν καλύβην, πεπορθῶς ὅτι θὰ τὴν εὔρισκε τέλος. Ἀλλ' ὅμως δὲν τὴν εὔρεν.

Ἄντι τῆς Αἰμᾶς εὔρε τὴν γύφτισσαν, καθημένην ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ. Εἶχεν ἐξηπλωμένα τὰ σκέλη, καὶ ἀπήλαυε τὴν μακαρίαν ἄνεσιν, ἣν τῇ παρεῖχεν ἢ ἀέναος καὶ πυρετώδης φιλοπονία τῆς νέας κόρης. Ὅτε εἶδε τὸν Μάχτον, οἱ δύο κρεμαστοὶ ὀδόντες, οἵτινες συνέσφιγγον ἀδιαλείπτως τὸ κάτω χεῖλος, ὑπεχώρησαν αὐτομάτως, καὶ ἀφῆκαν τὸ στόμα νὰ μειδιάσῃ τὸ ἰδιάζον αὐτῇ μειδιάμα, ὅπερ μόνον ὅτε ἔβλεπε τὸν Μάχτον ἐσημείου τὸ πρόσωπόν της.

— Ποῦ ἦσουνα μικρέ μου; εἶπε.

— Μάννα, εἶπεν ἀνυπομόνως ὁ Μάχτος, μέσα εἶναι ἡ Αἰμά;

— Ὅχι.

— Δὲν εἶναι μέσα; ἐπανέλαβε μὴ θέλων νὰ πιστεύση.

Καὶ διασκελίσας τὸν οὐδόν, χωρὶς νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὴν μητέρα του ὅπως ἀπομακρυνθῆ καὶ τῷ ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν δίοδον, εἰσῆλθεν ὅπως βεβαιωθῆ. Ἐν τούτοις μάταιον τὸ κίνημα, ἡ Αἰμά δὲν ἦτο ἐν τῇ καλύβῃ.

Ὁ Μάχτος συνέλαβεν ἄλλην τινὰ ἐλπίδα.

— Μὴν κοιμᾶται; εἶπε.

Καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς κόρης τὸ δειλότατον καὶ αἰδημονέστατον βλέμμα, ὅπερ ἐξῆλθέ ποτε ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν νεαροῦ Ἀθιγγάνου. Καὶ τοῦτο μάταιον. Ἡ Αἰμά δὲν ἐκοιμᾶτο, ἔλειπεν.

Ὁ Μάχτος ἠσθάνθη ἤδη μεγίστην ἀνησυχίαν. Τῷ ὄντι τὸ πρᾶγμα τῷ ἐφαίνετο σοβαρόν.

— Ποῦ εἶναι ἡ Αἰμά, μάννα; ἔκραξεν.

Ἡ γύφτισσα εἶχε νικήσει τὴν ραστώνην, ἥτις ἐδέσποζεν αὐτῆς πρὸ ὀλίγων στιγμῶν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην.

— Δὲν ξεύρω, ἀπήνητησεν ἀπλῶς.

— Δὲν ξεύρεις; εἶπεν ὁ Μάχτος· δὲν ξεύρεις ποῦ εἶναι;

— Δὲν ξεύρω, ἐπανέλαβεν ἡ Γύφτισσα.

— Μὲ τὰ σωστά σου, μάννα; εἶπεν ὁ Μάχτος ἀδημονῶν.

— Τί ἔπαθες, μικρέ μου; εἶπεν ἡ Γύφτισσα.

— Τί ἔπαθα; Ἡ Αἰμά ποῦ εἶναι;

— Ποῦ θέλεις νὰ εἶναι; Ὅπου εἶναι θὰ ᾿ρθῆ.

— Ἀλλὰ λείπει πολλὴν ὥραν;

— Δὲν ξεύρω πόσῃν ὥραν λείπει, μικρέ μου, εἶπεν ἡ Γύφτισσα.

- Καὶ τί κάμνεις ἐδῶ; Νὰ μὴ ξέρης πότε ἔφυγε, καὶ ποῦ πάγει;
- Ποῦ θέλεις νὰ πάγη; Δουλειὰ θὰ ἔχη.
- Ἐγὼ ὑπῆγα παντοῦ. Δὲν εἶναι πουθενά.
- Δὲν πειράζει. Αὐτὴ μοναχὴ της φεύγει, καὶ μοναχὴ της πάλι ἔρχεται.
- Ἀλλὰ ἐγὼ τὴν θέλω, ἐπέμεινεν ὁ Μάχτος.
- Καὶ τί τὴν θέλεις;
- Θέλω νὰ τῆς πῶ.
- Τῆς λές ὅταν ἔρθη.
- Καὶ πότε θὰ ἔρθη;
- Ὅποτε θέλει.
- Λοιπόν, σὺ ὡς μητέρα, δὲν φροντίζεις δι' αὐτήν;
- Τί νὰ φροντίσω;
- Τὴν ἀφήνεις καὶ πάγει ὅπου θέλει;
- Ὁ Μάχτος ἠσθάνθη σπαραγμόν, καὶ ἡ τελευταία αὕτη φράσις ἐκόπη εἰς δύο πρὶν ἢ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν χειλέων του. Μετὰ τὴν ἀνησυχίαν, ἦν πρότερον ἠσθάνθη, τώρα τοῦ ἤρχετο ὑπόνοια καὶ ζηλοτυπία ὅλως ἀδικαιολόγητος.
- Καὶ τί θέλεις νὰ κάμω, μικρὸ μου;
- Νὰ σοῦ λέγῃ ποῦ θὰ πάγη, νὰ τὸ ξεύρης.
- Ποῦ θὰ πάγη; Αὐτὴ κάμνει ὅλες τὲς δουλειές.
- Ἀλλὰ δὲν τὴν ἠύρα πουθενά.
- Τί τὴν ἠθελες;
- Θέλω νὰ τῆς πῶ.
- Τί νὰ τῆς πῆς;
- Ἀλλὰ τέτοια πὺ εἶναι... εἶπεν ὁ Μάχτος ἔτοιμος νὰ κλαύσῃ.

— Τί ἔχεις, μικρέ μου;

— Τίποτε, εἶπεν ὁ Μάχτος, συσταλείς.

— Ἐπαθες τίποτε;

— Ὅχι.

— Τί τὴν θέλεις τὴν Αἰμάν;

— Τὴν ἤθελα κάτι.

— Τί τὴν ἤθελες;

— Ἦθελα νὰ τῆς εἰπῶ πράγματα...

— Τί πράγματα;

— Νὰ τὴν κάμω νὰ ἔχη προσοχήν.

— Διὰ τί προᾶμα;

— Διὰ τὸ καλόν της, εἶπεν ὁ Μάχτος, καὶ δεύτερον ρεῦμα δακρῶν τῷ ἐπήλθε.

— Δὲν ξέρω τί ἔπαθες, μικρέ μου.

— Ἀλλ' αὐτὴ δὲν εἶναι ἐδῶ, εἶπε παραπονετικῶς ὁ Μάχτος.

— Καὶ σὰν δὲν εἶναι, θά' ρθῃ.

— Πότε θά' ρθῃ;

— Τὸ γρηγορώτερο.

— Καὶ σὰν δὲν ἔρθῃ;

— Πῶς γίνεται νὰ μὴν ἔρθῃ;

— Ξεύρεις, καμμιά φορά. Ὦχ, μάννα μου, θ' ἀποθάνω...

Καὶ κατενεχθεὶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἤρχισε νὰ κλαίῃ μὲ ἀληθῆ δάκρυα.

— Σὲ καλό σου, μικρό μου, εἶπεν ἡ Γύφτισσα κύψασα ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Τί ἔχεις!;

— Ἄχ Αἰμά! Ἐστέναξεν ὁ Μάχτος.

— Μὴν κλαῖς, μικρό μου.

— Ποῦ νὰ εἶσαι;

— Τί εἶναι πό' παθες, μικρό μου; ἔλεγεν ἡ Γύφτισσα.

— Ἡ Αἰμά ποῦ πάγει; ἐπανέλαβε δεκάτην φορὰν ὁ Μάχτος.

— Διατί κάμνεις ἔτσι, μικρό μου; Πές τί ἔχεις.

— Κ' ἐγὼ ἤθελα νὰ τῆς πῶ, ἔλεγεν ὁ Μάχτος χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν Γύφτισσαν.

— Καὶ τί ἤθελες νὰ τῆς πῆς;

— Ἦθελα νὰ τῆς πῶ νὰ φυλάγεται.

— Τί νὰ φυλάγεται;

— Νὰ φυλάγεται ἀπ' ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον.

— Ποῖον ἄνθρωπον;

— Ἐκεῖνον τὸν μουστερήν μας.

Ὁ Μάχτος ἀνωρθώθη, καὶ ἀνένηψεν ὀλίγον. Αὐθορμήτως δ' ἔσπευσε νὰ εἴπῃ τὰς σκέψεις του πρὸς τὴν Γύφτισσαν.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, μάννα, δὲν ἔρχεται ἐδῶ διὰ καλό.

— Πῶς τὸ ξεύρεις, μικρό μου;

— Τὸ ξεύρω, εἶπεν ὁ Μάχτος.

— Καὶ ποιὸς σοῦ τὸ εἶπεν;

— Ἐγὼ τὸ λέγω.

— Καὶ διατί ἔρχεται;

— Ἐρχεται διὰ τὴν Αἰμάν.

— Διὰ τὴν Αἰμάν;

— Ναί.

— Τῆς θέλει κακόν;

— Βέβαια.

— Καὶ σὰν τί κακὸν τῆς θέλει;

— Ὅλα τὰ κακά.

— Ποιὰ εἶναι αὐτὰ τὰ κακά, μικρὲ μου; εἶπεν ἡ Γύφτισσα.

— Θέλει νὰ τὴν πάρῃ.

— Νὰ τὴν πάρῃ;

— Βέβαια.

— Τί πάρσιμο εἶν' αὐτό;

— Θὰ καταφέρῃ τὸν πατέρα μου, εἶπεν ὁ Μάχτος.

— Τόσο καλύτερα, εἶπεν ἡ Γύφτισσα.

— Τί λές, μάννα; εἶπε τρέμων ὁ Μάχτος.

— Φτάνει νὰ μὴ γυρεύῃ προῖκα, εἶπεν ἡ Γύφτισσα. Θὰ λείψῃ καὶ ὁ μπελάς της.

— Αὐτὴ ποῦ σοῦ κάνει ὅλες τὲς δουλειές;

— Καλὲς εἶναι οἱ δουλειές, μὰ τὸ μούχτι εἶναι καλύτερο.

— Ποιὸ μούχτι;

— Τὰ ἄσπρα, εἶπεν ἡ Γύφτισσα, καὶ ἤστραψαν οἱ ὀφθαλμοὶ της, ὡς νὰ ἔβλεπε τῶ ὄντι ἄσπρα λάμποντα ἐνώπιόν της.

— Ἄ! ἔτσι; εἶπεν ὁ Μάχτος αισθανθεὶς ἀγανάκτησιν. Θέλετε σεῖς νὰ τὴν πωλήσετε; Δὲν σᾶς μέλει τίποτε! Ἄ, ἐντροπή!

Ὁ Μάχτος ἠγέρθη.

— Ἐγὼ ὅμως δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω, ἔκραξε· διὰ πώλημα τὴν εἶχατε τόσον καιρὸν ἐδῶ; Ὁ Θεὸς θὰ σᾶς τιμωρήσῃ... Καὶ ἂν ὁ Θεὸς τὸ δεχθῇ, ἐγὼ δὲν τὸ δέχομαι...

Ὁ Μάχτος εἶχεν ἀλλοιωθῆ ὄλος, ἀπαγγέλλων τὰς λέξεις ταύτας. Τὸ ὄμμα του ἔλαμπε παραδόξως, καὶ τὸ ἀνάστημά του ὠρθοῦτο στιβαρῶς. Τὰ δάκρυα εἶχον ξηρανθῆ ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἴχνη αὐτῶν ἐφαίνοντο ἐπὶ τῶν παρειῶν μεμειγμένα μετὰ τῆς ἀσβόλης, ἣτις συνήθως ἔχραινε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἡ δὲ γύφτισσα οὐδὲν ἐνόει ἐκ τῆς ἀγανακτήσεως, ἣν ἐξέφραζεν ἡ στάσις αὐτῆ. Τὸν ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως καὶ δὲν εὗρισκε λέξιν νὰ εἴπη.

Ὁ Μάχτος ἐξῆλθεν ἐκ τῆς καλύβης, καταλιπὼν αὐτὴν ἀναυδον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

ΑΙ ΔΥΟ ΠΛΗΓΑΙ

Μέχρι τινὸς εἶχεν ἀποσπασθῆ ἐκ τῆς διανοίας τοῦ Μάχτου ἡ ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ τῆς Αἰμᾶς μέριμνα. Ἀλλ' ἅμα ἐξελθὼν, ἀνεμνήσθη ὅτι ὤφειλε νὰ φροντίσῃ περὶ τούτου. Ἦρχισε δρομαίως νὰ βαδίζῃ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν κώμην. Ὅτε προσέβη πολλὰ βήματα, εἶδε συρροὴν λαοῦ, ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδῶν, ἀποφράττουσαν τὴν διόδον παρὰ τινὰ μάνδραν. Ἐτάχυνε τὸ βῆμα. Διαβάτης ἀποσπασθεὶς ἐκ τοῦ ὀμίλου ἤρχετο πρὸς αὐτόν.

— Τί τρέχει; τὸν ἠρώτησεν ἀνυπομόνως ὁ Μάχτος.

— Δὲν ξεύρω κ' ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ διαβάτης. Γυναῖκες, θαρρῶ, μάλωσαν ἀναμεταξύ τους.

Ὁ Μάχτος ἐδιπλασίασε τὴν ταχύτητα τοῦ βήματος. Νὰ εἶναι τάχα ἡ Αἰμά; ἠρώτησε καθ' ἑαυτόν. Προσεγγίσας εἰς τὸν ὄμιλον ἐπέισθη ὅτι δὲν εἶχεν ἀπατηθῆ.

Ἡ Αἰμά, χωρὶς ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν γύφτισσαν, εἶχε φορτωθῆ πρὸ δύο ὠρῶν κἀνεον πλήρες φορεμάτων καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν αἰγιαλόν, σκοποῦσα νὰ πλύνῃ αὐτὰ εἰς τὸ ἄλμυρον ὕδωρ καὶ ἀκολούθως νὰ τὰ ξεγλυκάνῃ. Ἀλλ' ἐτιμωρήθη διὰ τὴν καλωσύνην της. Ὅτε εἶχε τελειώσει τὸ ἔργον καὶ φορτωθεῖσα ἐκ νέου τὸ κἀνεον, ἐπανήρχετο εἰς τὰ ἴδια, οἱ παῖδες τοῦ δρόμου, ζητοῦντες διασκέδασιν, εὗρον τοιαύτην εἰς τὸ νὰ λιθοβολῶσι τὸ κἀνεον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, ἀμιλλώμενοι τίς νὰ φανῆ δεξιότερος σκοπευτής. Ἀτυχῶς λίθος τις ἐκτύπησε τὴν Αἰμάν εἰς τὸ μέτωπον. Ἡ νέα ἠσθάνθη σκοτοδίνην, ἐκάθισεν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, κατεβίβασε τρέμουσα τὸ κἀνεον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς της, καὶ προσεπάθει νὰ ἐπίσχη τὸ ρέον αἷμα. Ἰδόντες τὸ πάθημα οἱ παῖδες, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ ἤρχισαν νὰ ἐπιρρίπτωσιν εἰς ἀλλήλους τὴν μομφὴν τοῦ ἀδικήματος. Ἐν τούτοις παροδίτης τις ἐσπλαχνίσθη τὴν κόρην κλαίουσαν, καὶ ἦλθε πλησίον αὐτῆς.

— Τί ἔχεις, μικρά; τῆ εἶπε.

Ἡ Αἰμὰ ἔδειξε τὴν πληγὴν τῆς, ἣν συνέσφιγγε μὲ τὴν χεῖρα.

— Ποῖος σ' ἐκτύπησε;

— Κάτι παιδιά, εἶπεν ἡ Αἰμά.

Ὁ παροδίτης ἀπέσυρεν ἐκ τοῦ θυλακίου τὸ μανδήλιόν του καὶ ἔδεσε τὸ τραῦμα τῆς κόρης.

— Σηκώσου νὰ πᾶμε εἰς τὸ σπίτι σου, εἶπεν ὁ ἐλεήμων διαβάτης. Ποῦ θέλεις νὰ πᾶμε; Ἐγὼ βαστῶ τὸ πανέρι σου μὲ τὰ ροῦχα.

Συγχρόνως ἀπὸ τῆς ἄλλης ἄκρας τῆς ὁδοῦ ἠκούσθησαν φωναὶ γυναικεῖαι, ἀραὶ, ὕβρεις καὶ βλασφημίαι.

— Νὰ χαθῆς, κλέφτρα! Νὰ χαθῆς! ἔκραζε νέα τις γυνή.

— Μεγάλο ἄδικο, καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὲ κρίνῃ. Μαύρη φωτιά νὰ σὲ κάψῃ καὶ κακὴ ἀνάγκη νὰ σὲ θερίσῃ· ἀπὴντα γραῖά τις. Χαῖρι καὶ προκοπὴ νὰ μὴν ἰδῆς, καὶ σὰν φίδι κολοβὸ νὰ σέρνεσαι χάμου. Μεγάλο ξαφνικὸ νὰ σ' εὐρῆ καὶ κακὸ μαντάτο νὰ σοῦ ῥθῇ, νὰ κρένεσαι καὶ νὰ καίεσαι καὶ μερωμὸ νὰ μὴν ἔχῃς, ὅσο σοῦ ἔκλεψα ἐγὼ ροῦχα. Ναί.

Ἡ Αἰμὰ εἶχεν ἐγερωθῆ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἠθέλησε νὰ φέρῃ αὐτὸς τὸ κάνειον. Ἐν τούτοις ἡ νέα δὲν ἐπέισθη καὶ ἔλαβε τὸ κάνειον ὑπὸ τὴν μασχάλῃ τῆς. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν συνήντησε τὴν γραῖαν, ἣτις ἐκρωζε τὰς ἀνωτέρω βλασφημίας. Ἦτο δὲ αὕτη ἡ γνωστὴ Ἑφταλουτροῦ.

Ἄμα ἰδοῦσα ἡ Ἑφταλουτροῦ τὴν νέαν, δὲν παρετήρησεν οὔτε τὸ δέμα περὶ τὸ μέτωπόν τῆς, οὔτε τὴν ὀδύνην ἣν ἐξέφραζεν ἡ μορφὴ τῆς. Ἐν μόνον εἶδε. Τὸ κάνιστρον μὲ τὰ ἐνδύματα. Τότε δὲν ἔχασε καιρὸν, ἀλλ' ἔβαλεν ἰσχυρὰν κραυγὴν, ὁποῖαν μόνον νέα γυνὴ φωνασκὸς ἠδύνατο νὰ βάλῃ.

— Ἐλα ἐδῶ! ἔκραξεν ἀγρίως ἡ Ἑφταλουτροῦ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν τῆς αἵμασιᾶς γυναῖκα, ἣτις ἐμέμφετο αὐτὴν ἐπὶ κλοπῇ. Ἐλα ἐδῶ νὰ ἰδῆς, ποῖα σοῦ ἔκλεψε τὰ ροῦχά σου.

Ἀκούσασα τὴν πρόσκλησιν ταύτην ἡ ἄλλη γυνὴ δὲν ἔχρηζε μεγάλης νοημοσύνης ὅπως ἐννοήσῃ. Ἐσπευσε νὰ φθάσῃ ἐντεῦθεν τοῦ φράκτου, καὶ ἔρριψεν ἀπληστον βλέμμα ἐπὶ τοῦ κάνιστροῦ τῆς Αἰμᾶς. Χωρὶς δὲ νὰ ἐρευνήσῃ προσεκτικώτερον, ἐνόμισεν ὅτι ἐβεβαιώθη περὶ τοῦ πράγματος, διότι ἡ σύμπτωσις κατέπληξεν αὐτήν.

Ὡς φαίνεται, ἡ γυνὴ αὕτη εἶχεν ἠπλωμένα ἐνδύματα πρὸς στέγνωσιν ἐπὶ τινος φράκτου, ἅτινα ἐκλάπησαν, καὶ αἱ ὑπόνοιαί τῆς εἶχον πέσει ἐπὶ τῆς Ἑφταλουτροῦς, περιπολούσης πάντοτε ἐκεῖ τριγύρω.

— Ἄ! ἔκραξεν· σὺ εἶσαι ποὺ τὲς κάμνεις αὐτὲς τὲς δουλειές, κυρὰ ἀρχόντισσα γυφτοπούλα; Μπράβο σου.

Ἡ Αἰμὰ ἔμεινεν ἀναυδος. Δὲν ἤξευρε τί νὰ εἶπη. Ἐν τῇ παραζάλη ταύτῃ ἐλησμόνησε καὶ τὸ κάταγμα τοῦ μετώπου, ὅπερ ἔπαθε πρὸ μικροῦ.

— Μπράβο σου, δὲν τό 'λπιζα· ἔκραξεν αὐθις ἡ γυνή.

— Ἐγώ; εἶπε μόνον ἡ Αἰμὰ. Ὅχι.

— Αὐτὴ εἶναι, αὐτὴ εἶναι· ἐπέμενεν ἡ γραῖα Ἐφταλουτρού.

— Ὅχι, ὄχι· εἶπεν ὁ προστάτης τῆς Αἰμᾶς. Αὐτὴ δὲν εἶναι τέτοια.

— Αὐτὴ εἶναι, σοῦ λέγω· ἔλεγεν ἡ Ἐφταλουτρού. Καὶ ἐπέμενε διὰ νευμάτων καὶ διὰ κτυπημάτων τῆς ράβδου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους νὰ βεβαιοῖ τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτῆς. Εἶναι δὲ περιέργον ὅτι ἡ Ἐφταλουτροῦ κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν δὲν ἐξεστόμιζεν οὔτε ὕβρεις, οὔτε βλασφημίας. Ἀφοῦ ἀνεκάλυψε τοιοῦτον θῦμα, τόσον εὐάλωτον, καὶ ἀφοῦ εἶχε πράγματα ὑπὸ τὰς ὄψεις της, οἱ πολλοὶ λόγοι τῇ ἐφαίνοντο κενὸς καὶ μάταιος ἤχος.

— Αὐτὰ εἶναι, ἐπέμενε λέγουσα, αὐτά. Δὲν βλέπεις τὰ ροῦχα;

Ἡ γυνὴ οὐδ' ἔλαβε τὸν κόπον νὰ παρατηρήσῃ μετὰ προσοχῆς τὰ ἐνδύματα, ἃν ἦσαν τὰ ἐδικὰ της. Καὶ ἂν ὑπῆρχεν ὁμοιότης ἢ διαφορὰ, δὲν ἦτο ἱκανή, παραφερομένη ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, νὰ ἐξακριβώσῃ τοῦτο. Τέλος τὰ φαινόμενα ἔπειθον αὐτὴν νὰ ἐπαναλαμβάνῃ.

— Μπράβο, κυρὰ Γυφτοπούλα, εἶσαι καὶ τέτοια; Ποιὸς τὸ πιστεῦε;

— Ὅχι, ἔλεγεν ἡ Αἰμὰ, ὄχι. Αὐτὰ τὰ ροῦχα εἶναι ἐδικὰ μου.

— Κοίταξε, κυρὰ, εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὁ συνήγορος τῆς Αἰμᾶς, κοίταξε νὰ ἰδῆς ἂν εἶναι τὰ ἴδια. Αὐτὴ ἡ νέα φαίνεται φρόνιμη, δὲν πιστεύω νὰ σοῦ ἔκλεψε.

— Αὐτὰ εἶναι τὰ ροῦχα, ἔλεγε προπετῶς ἡ Ἐφταλουτροῦ, λησμονοῦσα ὅτι δὲν ἦτο ἔργον αὐτῆς νὰ βεβαιώσῃ τὸ πρᾶγμα. Αὐτὰ εἶναι τὰ ροῦχα, τὰ ἔκλεψε.

— Καὶ πῶς πετιέσαι ἐσύ, γριά; εἶπεν ὁ ξένος. Ἀπὸ ποῦ ξεύρεις ὅτι τὰ ἔκλεψε;

— Τέτοια εἶναι αὐτὴ, τέτοια, ἐπέμενεν ἡ γραῖα, ἀγωνιζομένη νὰ κρατῇ τὴν νέαν γυναῖκα ὑποχείριον, διότι ἐφοβεῖτο μὴ αὐτὴ μεταπεισθῇ.

— Τὸ παίρνεις στὴν ψυχὴ σου, γριά; ἐπανέλαβεν ὁ ξένος.

— Στήν ψυχή μου καὶ στὴ συνείδησή μου, ἀπήνητησεν ἡ Ἐφταλουτρού, θέτουσα δραματικῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους.

Τοσαύτην δὲ πεποίθησιν ἐνέφαινε τὸ ἦθος αὐτῆς καὶ ὁ λόγος, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ αὐθόρμητος συνήγορος τῆς Αἰμᾶς ἤρχισε νὰ κλονίζεται. Ἐπὶ τέλους δὲν ἐγνώριζε τὴν νέαν καὶ ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι καὶ κλέπτρια, ὅπως ἐβεβαίοντο ἡ Ἐφταλουτρού. Ἦρκει ὅτι περιέδεσε μὲ τὸ μανδήλιόν του τὸ τραῦμα τῆς δυστήνου κόρης, ἤρκει ὅτι εἶπεν ἕνα καλὸν λόγον πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς, καὶ ἠδύνατο εὐλόγως νὰ νομίζει ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸ χρέος του. Τοῦ λοιποῦ ἄς ἐμερίμνα αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς.

Ἡ γραῖα ἰδοῦσα τὸν δισταγμὸν τοῦ ξένου, ἐνόησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιμεῖνη ὅπως κερδήσῃ τὴν δίκην.

— Εἶμαι ὀγδόντα τριῶν χρόνων, εἶπε, καὶ ψέμα ἀκόμα ὡς τώρα δὲν ἐβγήκεν ἀπὸ τὰ χεῖλη μου. Σᾶς λέγω ὅτι αὐτὰ εἶναι τὰ ροῦχα.

— Καὶ πῶς τὰ ξεύρεις ὅτι εἶναι αὐτά; ἠρώτησεν ὁ ξένος.

— Τὰ εἶδα ἀπλωμένα.

— Καὶ τὸ πανέρι ποῦ εὐρέθη; Εἶναι καὶ αὐτὸ τῆς κυρᾶς;

— Δὲν ξεύρω διὰ τὸ πανέρι, ἠμπορεῖ νὰ εἶχεν αὐτὴ, ἡ Γυφτοπούλα, πανέρι μὲ ροῦχα δικά της. Καὶ ἐπειδὴ θὰ ἦτον μισοάδειο, ἐπῆρε καὶ τὰ ξένα ροῦχα διὰ νὰ τὸ ἀπογεμίση.

Εἰς τὸν ξένον οἱ τελευταῖοι λόγοι τῆς Ἐφταλουτροῦς δὲν ἐνέπνευσαν τὴν αὐτὴν ἐμπιστοσύνην. Τῷ ἐφάνη ὅτι διέγνω πανουργίαν.

— Ἄμε στὸ καλὸ, γραῖα, δὲν λὲς ἀλήθεια.

— Ἀλήθεια λέγω, εἶπεν ἡ Ἐφταλουτροῦ ἀπτόητος.

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ πιστεύσω.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ νέα γυνὴ εἶχεν ἀρπάσει ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Αἰμᾶς τὸ κἀνεον μὲ τὰ ἐνδύματα καὶ ἔφυγεν. Ἡ παιδίσκη διατελοῦσα ἐν σκοτοδίνῃ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῆ, οὐδ' ἀπεπειράθη τοῦτο.

— Ἔτσι δά, ἀρχοντοπούλα γύφτισσα, ἔκραξε μανιώδης ἡ γυνὴ. Μοῦ τὰ πῆρες, σοῦ τὰ παίρνω. Εἴμεθα ἴσα ἴσα.

— Πῶς παίρνεις τὰ ροῦχα; ἔκραξεν ὁ ξένος ὀρμήσας νὰ ἀρπάσῃ τὸ κἀνεον. Ἀλλ' ἡ γυνὴ εἶχε διασκελίσει ἤδη τὸν φράκτην καὶ ἔτρεχεν εἰς τὴν οἰκίαν της.

— Καλὰ ἔκαμεν, εἶπεν ἡ γραῖα χαιρεκακοῦσα. Ἄλλη φορὰ νὰ βάλῃ γνῶσιν αὐτή.

Τὴν τελευταίαν λέξιν ἐπρόφερον ἡ Ἐφταλουτροῦ μετ' ἀνεκφράστου μίσους. Ἡ δύστηνος Αἰμὰ εἶχε χάσει τοσοῦτον τὰς δυνάμεις τῆς, ὥστε τὰ πάντα τῇ ἐφαίνοντο ὄνειρον. Οὔτε διὰ λόγου οὔτε δι' ἔργου ἠδύνατο νὰ ὑπερασπισθῇ. Ἡσθάνετο πικρίαν, ἠσθάνετο πόνον. Εἰς τὸν τόπον εἶχον συρρεύσει δέκα ἢ δεκαπέντε ἄνθρωποι, παροδῖται ἢ γείτονες. Ἡ αἰσχύνῃ ἐπίεζεν αὐτὴν ὡς σιδηροῦς κλοιός. Τῇ ἐφαίνετο ὅτι εἶχε πῖει χολὴν καὶ ὄξος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἔπασχον διαλείψεις σκότους καὶ φασμάτων, τὰ ὠτὰ τῆς ἐβόμβουν δυσήχως καὶ φοβερῶς. Τὰ γόνατά τῆς ἐκάμφθησαν, καὶ ἔπεσεν ὡς σωρὸς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔφθασεν ὁ Μάχτος τρέχων καὶ πνευστιῶν. Δι' ἑνὸς βλέμματος εἶδε τὴν ταραχὴν καὶ τὸν πόνον τῆς Αἰμᾶς, εἶδε τὸ δέμα ὅπερ ἔφερε περὶ τὸ μέτωπον καὶ ἔπεσε παρ' αὐτὴν ἔξαλλος.

— Τί ἔχεις, Αἰμὰ; εἶπεν.

Ἡ νεᾶνις δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀρθρώσῃ λέξιν, εἶδε μόνον τὸν Μάχτον καὶ ἐφάνη ὡς νὰ μὴ τὸν ἐγνώριζε.

— Τί ἔπαθες, Αἰμὰ; ἐπανέλαβεν ὁ νέος.

Ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Αἰμᾶς ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ ἀντ' αὐτῆς.

— Τῆς ἔσπασε τὸ κεφάλι μία πέτρα.

— Ποιός; Ποιὸς τὴν ἔρριξεν; ἔκραξεν ὁ Μάχτος περιβλέπων ἀπειλητικῶς.

— Κανένα παιδὶ τοῦ δρόμου, εἶπεν ὁ ξένος, τὴν ἔρριξε κ' ἔφυγε.

— Ἄ, ἀδελφὴ μου, εἶπεν ὁ Μάχτος, καὶ ὑπὸ τὸν οἶκτον ὃν ἐξέφραζεν ἡ λέξις αὕτη διέλαμπεν εἰδὸς τι χαρᾶς.

— Εἶναι ἀδελφὴ σου; εἶπεν ὁ ξένος.

— Ἀδελφὴ μου, ἀπήντησεν ὁ Μάχτος. Σηκώσου, Αἰμὰ, νὰ πᾶμε στὸ σπίτι. Σοῦ πονεῖ πολὺ;

— Ὅχι, εἶπεν ἡ Αἰμὰ, ἀρχίσασα νὰ συνέρχεται εἰς ἑαυτήν.

Συγχρόνως δὲ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ξένον νεῦμά τι· τὸ νεῦμα τοῦτο δὲν ἐνόησεν ἐκεῖνος, εἶχε δὲ τὴν ἐξῆς ἔννοιαν·

— Μὴ λέγῃς τίποτε εἰς τὸν Μάχτον διὰ τὸ πανέρι μὲ τὰ ροῦχα.

Εὐτύχημα δὲ ἦτο ὅτι ὁ ξένος δὲν ἐνόησεν. Ἄν ἐνόει, ἤθελε χάσει πᾶσαν ἀγαθὴν ὑπόληψιν περὶ τῆς Αἰμᾶς, διότι ἡ φυσικωτάτη ἐρμηνεία, ἦν ἡδύνατο ν' ἀποδώσῃ, θὰ ἦτο, ὅτι ἡ νέα ἦτο τῷ ὄντι ἐνοχος κλοπῆς, καὶ δὲν ἤθελε νὰ περιέλθῃ τὸ αἰσχρὸς τῆς εἰς γνῶσιν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς.

Ἄλλως δέ, εἰς οὐδένα τῶν παρόντων ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Μάχτον τί εἶχε συμβῆ· εὐλόγως περιέμενον πάντες νὰ ὁμιλήσῃ ἡ νέα. Ἄλλ' αὕτη ἐσίγα. Τὸ πλῆθος κατείχετο ὑπὸ μεγίστης περιεργείας. Οὐδεὶς ἡδύνατο νὰ προῖδῃ ὅτι ἤθελεν ἀποσιωπήσῃ ἡ Αἰμὰ τὰ συμβάντα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἑφταλουτρού, χωρὶς μηδεὶς νὰ τὴν παρατηρήσῃ, εἶχε λάβει τὴν ράβδον τῆς ὑπὸ μάλης, εἶχεν ὀξύνει τὸ βῆμά τῆς καὶ ἔφυγεν ἡρέμα, κλίνουσα μὲ τὴν ἑτέραν τῶν πλευρῶν πρὸς τὴν γῆν. Τοῦτο συνέβη ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς καθ' ἣν ἐνεφανίσθη ὁ Μάχτος. Τὸ πλῆθος ἔμενε μὲ στόματα κεκηνότα καὶ περιέμενε τὴν ἐξήγησιν. Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι πῶς ἡ Ἑφταλουτρού, οὐσα ἐκ τῶν κυριωτάτων προσώπων τῆς σκηνῆς, κατώρθωσε νὰ ἐκφύγῃ χωρὶς οἱ θεαταὶ νὰ παρατηρήσωσι τοῦτο. Ἄλλ' ἡ γραῖα αὕτη ἦτο ἐξ ἐκείνων τῶν προσώπων, ἅτινα εὐκόλως εἰσδύουσι πανταχόσε, καὶ εὐκόλως πάλιν ἐξαφανίζονται.

Ὁ Μάχτος ἔλαβε τὴν Αἰμὰν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ τὴν ἐβοήθησε ν' ἀνορθωθῆ.

— Πᾶμε, ἀδελφή μου.

— Πᾶμε, εἶπεν ἡ νέα.

— Ἐμεῖς σ' ἐχάσαμεν τόσην ὥραν, Αἰμὰ. Δὲν μοῦ λὲς ποῦ ἦσουν;

— Ὑπῆγα εἰς δουλειά, ἐψέλλισεν ἡ Αἰμὰ.

— Εἰς τί δουλειά;

— Νὰ πλύνω.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ προσοχὴ τοῦ πλήθους ἐπετάθη τὰ μέγιστα. Περιέμενον πάντες ν' ἀκούσωσι τὴν ἱστορίαν, ἧς εἶχον γίνεαι αὐτόπται, ἐν τούτοις. Ἀλλὰ τὸ διαφέρον ἐστρέφετο εἰς ἄλλο σημεῖον. Ἐπερίμενον νὰ ἴδωσι τὸν θυμὸν τοῦ Μάχτου, ἴσως καὶ ἀπόπειράν τινα βιαίαν αὐτοῦ, καὶ οὕτω τὸ σκανδαλῶδες καὶ περιέργον τοῦ πράγματος θὰ ἐξηκολούθει παριστώμενον εἰς μῆκος. Ποίαν καλυτέραν ψυχαγωγίαν ἡδύναντο νὰ εὗρωσι τόσοι ἄνθρωποι; Καὶ ἂν εἶχέ τις ἐξ αὐτῶν ἐργασίαν, προθύμως ἤθελε τὴν ἀφήσει ὅπως ψυχαγωγηθῆ. Πολλῶ μᾶλλον ἂν ἦσαν ἀργοί.

— Νὰ πλύνῃς; ἐπανέλαβεν ὁ Μάχτος.

— Ναί, εἶπεν ἡ Αἰμά.

— Καὶ ποῦ εἶναι τὰ ροῦχα ποῦ ἔπλυνες;

— Τὰ ἄπλωσα σιμὰ στὴ βρύση εἶπεν ἡ Αἰμά, προτιμήσασα νὰ ψευσθῆ.

Τὸ πλῆθος ἤκουσε μετ' ἀπείρου ἐκπλήξεως τὸν λόγον τοῦτον. Προφανῶς ἡ «Γυφτοπούλα» αὐτὴ ἦτο ὄχι μόνον κλέπτρια θρασεῖα, ἀλλὰ καὶ ψεύστρια ἀναιδής. Τοῦτο ἦτο αὐταπόδεικτον καὶ ψηλαφητὸν πρὸς πάντα. Τὰ πειστήρια ἔκειντο πρὸ ὀφθαλμῶν. Τίς ἠδύνατο νὰ τολμήσῃ ν' ἀμφιβάλλῃ; Ἡ Αἰμά κατεδίκαζεν ἑαυτήν. Ἦτο αὐτοκατάκριτος. Ἐὰν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἐτόλμα νὰ παρουσιασθῆ ὅπως εἶπη ὅτι δὲν ἦτο ἀληθὲς τοῦτο, οὐδεὶς θὰ τὸν ἐπίστευε. Πᾶς τις ἠδύνατο εὐκόλως νὰ διαψεύσῃ αὐτόν, μεθ' ὅλην τὴν οὐρανίαν καταγωγὴν του.

Καὶ αὐτὸς ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Αἰμᾶς ἐπέισθη ἤδη περὶ τοῦ πράγματος. Ἐκοίταζε νὰ ἴδῃ τὴν Ἐφταλουτρού, ὅπως αἰτήσῃ παρ' αὐτῆς συγγνώμην διότι τὴν εἶχεν ὑποπτεύσει. Ἀλλ' ἡ Ἐφταλουτρού εἶχε γίνει ἄφαντος, καὶ ὡς φαίνεται δὲν ἠγάπα τοὺς θριάμβους.

Ἐν τούτοις ὁ ξένος, ὅστις ἦτο εἰλικρινὴς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὰ ψεύδη, παρετήρησεν ἀτενῶς τὴν Αἰμάν, καὶ τῇ εἶπε·

— Στὴ βρύση, εἶπες, τὰ ἄπλωσες τὰ ροῦχα, στὴ βρύση;

Ἡ Αἰμά τῷ ἀπηύθυνεν ἰκετικὸν βλέμμα. Ἀλλ' ἐκεῖνος τὸ ἀπέκρουσεν.

— Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ ἄπλωσες τὰ ροῦχα στὴ βρύση; ἐπανελάβεν ἀδυσωπήτως.

— Ναί, ἐψέλλισε τρέμουσα ἡ Αἰμά.

Ὁ ξένος ἐδίστασε, καὶ εἶτα ἐκίνησε τοὺς ὤμους καὶ ἀπεμακρύνθη λέγων·

— Τί μὲ μέλει ἐμένα, τὸ κάτω κάτω;

Ὁ Μάχτος συνέλαβεν ὑποψίαν τινά. Ἀλλ' ἀπεῖχε πόρρω τοῦ νὰ φαντασθῆ τί εἶχε συμβῆ.

— Τί τρέχει Αἰμά; Τί σοῦ ἔλεγε;

— Τίποτε, εἶπεν ἡ Αἰμά.

Ὁ Μάχτος δὲν ἐπέμεινεν. Ἡισθάνετο τὴν ἀνάγκην ν' ἀπομακρυνθῆ ἐκεῖθεν ἵνα ἀποφύγῃ τὸ ὄχληρόν ἐκεῖνο πλῆθος αὐτὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ του.

Ἀπεμακρύνθησαν δὲ βραδέως, ἀλλὰ τὸ πλῆθος τοὺς ἠκολούθησε διὰ τοῦ βλέμματος. Ἦσαν δὲ πάντες εἶπερ ποτὲ πεπεισμένοι ὅτι ἡ Αἴμα ἦτο κλέπτρια. Τὰ βλέμματα ἄτινα ἀντήλασσον πρὸς ἀλλήλους τοιαύτην εἶχον ἔννοιαν, καὶ ἠδύναντο νὰ διερμηνευθῶσι διαλογικῶς οὕτω:

— Ἄ, τί ξετσιπωσιά!

— Τοῦ διαβόλου ἡ γύφτισσα.

— Δὲν τὴν μέλει τέσσαρα.

— Ἐκλεψε καὶ δὲν θέλει νὰ τὸ πῆ.

— Καὶ τί ψεύτρα!

— Μπροστὰ στὰ μάτια μας νὰ πῆ φοβερὸ ψεῦμα!

— Τέτοιοι εἶναι, αὐτοὶ οἱ Γύφτοι!

— Κατηραμένη φυλή.

— Κλέφτες καὶ ψεῦτες.

— Ἄθεοι. Καὶ τὸ πλῆθος διελύθη. Ἐκαστος δὲ ἀπεκόμιζεν ὡς λάφυρον ἓν ράκος ἐκ τοῦ διαρραγέντος πέπλου τῆς ἀθωότητος. Ἐκαστος ἔφερεν ἓνα λίβελλον ἐκ τῶν σκληρῶν ψόγων κατὰ τῆς πτωχῆς παιδίσκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄

Ἡ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ Ἡ ΠΩΛΗΣΙΣ

Τὴν νύκτα, τὴν μετὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν συνέβησαν τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, δύο ἄνδρες ὠδοιπόρουν ἐν μέσῳ δάσους πιτύων, ὀκτῶ ἢ δέκα μίλια μακρὰν τῆς Μονεμβασίας. Φθάσαντες εἰς μέρος τι ἐπίπεδον, κατέβησαν ἀπὸ τῶν ὑποζυγίων ἐφ' ὧν ἐκάθηντο καὶ ἤρχισαν νὰ συνομιλῶσιν. Ὁ ἕτερος ἦτο ἀνὴρ τις ἐξηκοντούτης, λίαν σοβαρὸς τὸ ἦθος, καὶ κόσμιος τὴν ἀναβολὴν. Ἐκ πρώτης ὄψεως, ἂν καὶ ἦτο νύξ, τὸ δὲ φέγγος τῆς σελήνης μόλις κατέβαινε διὰ τῶν πυκνῶν κλώνων τῶν δένδρων εἰς τὰς δύο ταύτας μορφάς, ἐκ πρώτης ὄψεως ἠδύνατό τις νὰ νοήσῃ τὴν διαφορὰν, τὴν ἀπόστασιν, τὸ χάσμα, ὅπερ ὑπῆρχε μετὰ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν. Ὁ Πρωτόγυφτος ἐπέβαινε ἐφ' ἡμιόνου, καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ σάγματος αὐτοῦ μετὰ τόσης συστολῆς καὶ δισταγμοῦ, ὡς νὰ μὴ εἶχε βεβαιότητα περὶ τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ συνοδοιπόρος αὐτοῦ ἐκάθητο ἐπὶ ἵππου ὅλως ἀγερώχως καὶ ἐφαίνετο δεξιὸς ἱππεύς. Ὅτε ἐπέζευσαν, ὁ Πρωτόγυφτος ἐβάδισε παρὰ τὸν συνοδοιπόρον του σχεδὸν κεκυφώς, οὗτος δὲ εἶχεν ὄρθιον τὸ ἀνάστημα. Πάντα τὰ κινήματα τοῦ Γύφτου ἐφαίνοντο ἀβέβαια καὶ συγκεχυμένα. Τὰ δὲ

κινήματα τοῦ ξένου εἶχον τὸ εὐχερές, τὸ ἄφροντι καὶ τὸ ἀβίαστον, ὅπερ ἰδιάζει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς συνηθισμένους νὰ ἄρχωσι. Τοιοῦτος ἦτο ὁ συνοδοιπόρος τοῦ Γύφτου. Ἐκάθισεν οὗτος ὑπὸ δένδρον τι. Ὁ Γύφτος ἔμεινεν ὄρθιος. Ὁ ξένος προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὸν μιμηθῆ. Ὁ Γύφτος ἐπέμεινε νὰ μείνῃ ὄρθιος, καὶ τότε ὁ ξένος ἠναγκάσθη νὰ μετέλθῃ ἔκτακτόν τι μέσον, νὰ σύρῃ αὐτὸν ἐκ τῆς χειρίδος, ἵνα τὸν βιάσῃ. Ὁ Γύφτος δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιστῆ ἐπὶ πλέον, καὶ ὑπήκουσεν.

—Ἐλέγαμεν λοιπὸν μάστορη; εἶπεν ὁ ξένος μὲ καθαρὰν φωνήν.

— Τί διατάττει ὁ ἄρχων; εἶπεν ὁ Γύφτος μὲ φωνὴν ὑποτρέμουσαν.

— Νὰ μὴν ἔχῃς κανένα δισταγμόν, εἶπεν ὁ ἄρχων.

— Τί θέλει ὁ ἄρχων;

— Ἐπέισθης ὅτι σοῦ θέλω τὸ καλόν σου;

— Μὲ τὴν ψυχὴν μου, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Καὶ δὲν δύναμαι νὰ σοῦ φέρω ποτὲ δυστυχίαν;

— Βέβαια.

— Λοιπὸν διστάζεις;

— Ὅχι.

— Τί σοὶ εἶπεν ὁ Θεόδωρος χθές;

— Ὅτι τὸν ἐπρόσταξεν ὁ ἄρχων μου.

— Ὡστε ἐνόησες πολὺ καλά;

— Βέβαια.

— Ἐπανάλαβε ὅ,τι σοὶ εἶπε, διὰ νὰ ἴδω ἂν ἐνόησες.

Ὁ Πρωτόγυφτος ἔξυσεν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν, ὑπετονθόρυσεν μὲ τὸν λάρυγγα ἐν πεπηγμένον γροῦν χμοῦ! καὶ εἶτα εἶπεν.

— Ἡμπορεῖ νὰ μὴ τὰ καταφέρνω καλά. Ἄν ἤθελεν ὁ ἄρχων νὰ μὲ βοηθήσῃ.

— Λοιπὸν πρέπει νὰ τὰ εἶπω ἐγὼ ἀντὶ σοῦ;

— Ἄν ἀγαπᾷ ὁ ἄρχων.

— Ὑπομονὴ τότε. Ἡξεύρεις ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν φθάνει ἐδῶ ὁ Θεόδωρος νὰ μᾶς εὕρη;

— Ἡξεύρω.

— Καὶ δὲν θὰ εἶναι μόνος του.

Ὁ Πρωτόγυφτος ἐκοίταζε τὸν ξένον ἀπορηματικῶς.

— Θὰ εἶναι μὲ δύο ὀπλισμένους ἀνθρώπους, ἐπανέλαβεν ὁ ἄρχων.

— Μὲ δύο ὀπλισμένους; ἀντήχησεν ὑποκώφως ἡ φωνὴ τοῦ Γύφτου.

— Ναί.

— Δὲν τὸ ἤξευρα.

— Καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ γίνουν τρεῖς, τέσσαρες, ἡμίσεια δωδεκάς.

— Τὸ πιστεύω.

— Δὲν μᾶς εἶναι δύσκολον.

— Ἡξεύρω ὅτι ὁ ἄρχων ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸν τόπον.

— Διότι τὴν ἀπέκτησα.

— Βέβαια.

— Ὡστε δὲν ἔχεις δισταγμούς.

— Ἄλλ' ἄς μοι εἴπη ὁ ἄρχων.

— Δὲν ἐφάνης πρόθυμος, φίλε, εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σοὶ εἶπεν ὁ ὑπηρέτης μου Θεόδωρος.

— Πῶς τὸ λέγει ὁ ἄρχων;

— Ἐδειξες προθυμίαν;

— Ναί.

— Τότε δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ χάνωμεν.

— Ἐχει δίκαιον ὁ ἄρχων.

— Λοιπὸν ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν.

— Ναί.

— Τί σοὶ εἶπεν ὁ Θεόδωρος;

— Μοὶ εἶπε...

— Τί;

— Μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ ἄρχων...

— Ὅτι ὁ ἄρχων;

— Ὅτι ὁ ἄρχων ἔχει ἀνάγκην...

— Ὁ ἄρχων δὲν ἔχει ἀνάγκην, εἶπεν ἀγερώχως ὁ ξένος.

— Δὲν ἠξεύρω νὰ μιλήσω καλά, ἐτραύλισε συνεσταλμένως ὁ Γύφτος.

— Δὲν πειράζει. Ἦθελες νὰ εἶπης ὅτι ὁ ἄρχων ἐπιθυμεῖ.

— Ναί, αὐτὸ ἤθελα νὰ εἶπω, ἐψέλλισεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Καλά. Βλέπεις, ὅταν θέλῃς, δύνασαι νὰ ὀμιλῇς ἑλληνιστί, εἶπεν ὁ ἄρχων.

— Ὅταν μοῦ τὰ λένε, τὰ διορθῶνω, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Καὶ τοῦτο καλόν. Λοιπόν, ὁ ἄρχων ἐπιθυμεῖ;...

Ὁ Πρωτόγυφτος ἐφαίνετο ὅτι εἶχε μεταξὺ τοῦ λάρυγγος καὶ τῆς γλώσσης του φραγμόν τινα, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ ἡ λέξις. Ὁ ἄρχων τὸν ὤκτειρε, καὶ δὲν ἐπέμεινεν.

— Ἄς εἶναι, εἶπε, σὲ ἀπαλλάττω τοῦ κόπου. Ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔφερες δυσκολίας.

— Δυσκολίας; ἐπανέλαβεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Καὶ πολλὰς δυσκολίας. Ἀλλὰ διατί σὲ παρακαλῶ;

Ὁ Γύφτος ἐσίγα.

— Μήπως σοῦ θέλω ἐγὼ κακόν; Διατί δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ;

— Ἐγώ; Τὸ ἐνάντιο, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Καὶ ὅμως δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνην.

— Ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δώσῃ!

— Διατί τότε δὲν θέλεις ν' ἀποφασίσῃς;

— Ξεύρω κ' ἐγώ; εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος, ἀρχίσας νὰ ἐκφράζῃ τοὺς δισταγμούς, οὓς ὑπηνίττετο ὁ ἄρχων.

— Διατί νὰ μὴ θέλῃς νὰ κάμῃς μὲ τὸ καλὸν ἐν πραγμᾶ, ἐνῶ ἐγὼ δύναμαι ἄλλως νὰ σὲ βιάσω νὰ τὸ κάμῃς;

— Αὐτὸ θὰ ἦταν τὸ καλύτερο, εἶπεν θρασυδείλως ὁ Γύφτος.

— Λοιπὸν θέλεις μὲ τὴν βίαν; εἶπεν ἀπειλητικῶς ὁ ἄρχων.

Ὁ Γύφτος δὲν ἀπήντησε.

— Ποῖον φόβον ἔχεις; Ὅταν ἐγὼ σὲ βεβαιῶ ὅτι οὐδεὶς θὰ πάθῃ.

Καὶ πάλιν ὁ Γύφτος ἐσίγα.

— Οὐδεὶς θὰ πάθῃ, ἐπανέλαβεν ὁ ἄρχων, οὔτε σὺ οὔτε ὁ οἶκός σου.

— Ἄμποτε, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Οὔτε ὁ οἶκός σου οὔτε ἡ γυνὴ σου οὔτε τὰ τέκνα σου.

Ἐνταῦθα ὁ Γύφτος ἔκαμεν ἄκων κίνημά τι τῆς κεφαλῆς.

— Οὔτε τὰ τέκνα σου, ἐπανέλαβεν ἐμφαντικῶς ὁ ἄρχων, καὶ δὲν ψεύδομαι. Οὔτε αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ θὰ πάθῃ τι.

Ὁ Γύφτος ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον μὲ τὰς δύο χεῖρας.

— Τῶ ὄντι εἶσαι ἀξιολύπητος, εἶπεν ὁ ἄρχων. Ἀξιολύπητος ὄχι διότι ἐπίκειται κατὰ σοῦ δυστύχημά τι, περὶ τούτου οὐδεὶς φόβος. Εἶσαι ἀξιολύπητος μόνον διότι δὲν θέλεις νὰ πεισθῆς, καὶ οὐχὶ δὲν θέλεις, ἀλλὰ δὲν δύνασαι, δὲν ἔχεις τὴν ἰκανότητα νὰ πεισθῆς. Ὡς πρὸς τοῦτο δὲν σὲ κατακρίνω.

— Ὁ ἄρχων μου εἶναι δίκαιος, ἐψιθύρισεν ὁ Γύφτος, καὶ ἀποκαλύψας τὸ πρόσωπον, ἐθεώρει τὸν ἄνδρα τοῦτον μὲ ἠθὸς τι δεισιδαιμονίας καὶ θάμβους μεστόν.

— Ἐχεις δίκαιον νὰ μὴ δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς, ἐπανέλαβεν ὁ ἄρχων.

Ἥξεύρεις σὺ τοὺς σκοπούς μου; Ὅχι. Ἐγὼ ὅμως δύναμαι νὰ σοὶ τοὺς εἶπω. Δύναμαι νὰ σοὶ εἶπω τί φρονῶ, τί μελετῶ καὶ τί σκοπῶ, ὅπως δύναμαι νὰ τὸ εἶπω πρὸς τὸ δένδρον τοῦτο, πρὸς τὸν βράχον ἐκεῖνον καὶ πρὸς τὴν μητέρα Γῆν. Διότι ὅπως τὰ ἄψυχα ταῦτα πράγματα δὲν δύνανται νὰ μὲ προδώσωσιν, οὕτω καὶ σὺ δὲν δύνασαι νὰ μὲ προδώσης. Διότι δὲν ἔχεις οὔτε ἀκοὴν ὅπως ἀκούσης οὔτε φρένας ὅπως νοήσης οὔτε φωνὴν ὅπως λαλήσης. Ἄκουσον, καὶ ἄς ἀντηχήσωσιν αἱ ἄγνωστοι αὐταὶ λέξεις εἰς τὴν ἐρημίαν ταύτην, ἄς θροήσωσι μετὰ τῆς αὔρας καὶ μετὰ τοῦ θροῦ τῶν φύλλων, ἄς ἠχήσωσι μετὰ τοῦ ἄσματος τῶν νυκτερινῶν πτηνῶν, ἄς ἀναμειχθῶσι μὲ τὸν κρότον τοῦ χειμάρρου, μὲ τὸ κελάρυσμα τοῦ ρυακος καὶ μὲ τὸν κικκαβισμόν τῆς ἐρημικῆς γλαυκός. Ἄς ἐνωθῶσι μὲ τὰς πνοὰς τῆς φύσεως, ἄς ὑψωθῶσι μετὰ τῶν ἀτμῶν καὶ τῶν μύρων τῶν ἀνθέων, ἄς ἐξαπλωθῶσι μετὰ τῶν νεφῶν καὶ τῆς ὀμίχλης, ἄς κατενεχθῶσι μετὰ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑετῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ὥρα ἔφθασεν. Ἄρκετοὶ αἰῶνες παρηλθον. Θέλω ν' ἀναγεννηθῆ ἡ ἀνθρωπότης. Αἰῶνες κακοδαιμονίας κατησωτεύθησαν μάτην ἐπὶ τῆς γῆς, ὥραι εὐδαιμονίας ἠριθμήθησαν μάτην. Ἡ στιγμή αὕτη εἶναι ἐπίκαιρος. Θέλω ν' ἀνακαινισθῆ τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Καὶ ὁ ξένος, τосαῦτα εἰπὼν, διεκόπη ἀποτόμως. Ἐφάνη ὅτι μετενόησεν ἐφ' οἷς εἶχεν εἰπεῖ. Ἴσως συνησθάνθη ὅτι αἱ ἐκφράσεις αὐταὶ, ριπτόμεναι οὕτως εἰκῆ πρὸς ἰδιώτην ἀνθρώπον, ἠδύναντο νὰ νομισθῶσι γελοῖαι. Ἀλλὰ τὰς εἶχεν εἰπεῖ. Ἐλεγε ταῦτα πρὸς ἀνθρώπον μηδὲν ἐννοοῦντα, κατὰ προτίμησιν, οὐδὲν δὲ ἠθέλεν εἰπεῖ πρὸς αὐτὸν ἂν ἐνόει. Ἐλεγε ταῦτα αὐτομάτως χάριν ἑαυτοῦ καὶ μόνου, ἐλησμόνει δὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Γύφτου, καὶ δὲν ἐθεώρει αὐτὸν ὡς ἀκροατὴν.

Ἐν τούτοις ὁ Γύφτος ἂν δὲν ἠκροῶτο λογικῶς, ἠκουεν ὅμως φυσικῶς τὰς λέξεις ταύτας, καὶ τῶ ἐνεποίησαν ἴλιγγον. Ὑπέκειτο εἰς τὸ συναίσθημα τοῦ ὄνειρευομένου, ὅστις βλέπει καθ' ὑπνον ὑπερφυῆ πράγματα. Ἐνῶ τῶ φαίνεται κατ' ὄναρ ὅτι βαδίζει ἐπὶ λείας καὶ ὀμαλῆς ὁδοῦ, αἴφνης εὐρίσκει ὑψηρεφῆ τοῖχον ἐνώπιόν του. Ὑπερφυῆς τις ἀνθρώπος, πελώριος γίγας, Τιτάν, παρουσιάζει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐν ὄρος, ὅπερ κρατεῖ εὐκόλως εἰς τὴν χεῖρα, καὶ τὸ φυτεύει ἐκεῖ ἐνώπιόν του, τοῦ κόπτει ἀποτόμως τὴν ὁδόν, καὶ δὲν δύναται νὰ προβῆ. Τοιοῦτον ὄρος ἐφύτευε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ταλαιπῶρου Γύφτου ὁ μεγαλορρήμων ἐκεῖνος ἀνθρώπος. Ὁ δυστυχῆς Γύφτος δὲν ἠδύνατο ν' ἀναρριχηθῆ ἐπ' αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ ξένος εἶχε πραινθῆ καὶ ταπεινώσας τὸν τόνον ἤρχισε νὰ λέγη·

— Δὲν πειράζει φίλε μου, ἂν δὲν ἐννοῆς. Ἐπειτα εἶναι καὶ περιττὸν νὰ ἐννοήσης. Ἄρκει νὰ συνεννοηθῶμεν εἰς ὅσον τὸ κατὰ σέ.

Ὁ Γύφτος ἐθεώρει ἀτενῶς.

— Τώρα ὁ Θεόδωρος φθάνει. Ἴδου ἀκούω τὰ βήματα. Τῶ ὄντι δὲ βήματα

ἤκουσθησαν καὶ τρεῖς ἄνδρες ἐνεφανίσθησαν αἴφνης. Οἱ δύο ἦσαν χωρικοὶ ἐκ τῶν πέριξ μερῶν, καὶ ἔφερον ξίφη καὶ τόξα. Ὁ τρίτος ἦτο ὁ γνωστὸς ἡμῖν Λάκων, ὃν ὁ ἄρχων ὠνόμαζε Θεόδωρον.

— Ἦλθες, Θεόδωρε! εἶπεν ὁ ἄρχων ἅμα ἰδὼν αὐτόν.

— Ἴδου ἐγώ, αὐθέντα, ἀπήντησεν ὁ Θεόδωρος.

— Καὶ ποίας εἰδήσεις μοὶ κομίζεις;

— Παντοῦ ἡσυχία, ἄρχων μου.

— Ἐρχεσθε κατ' εὐθειᾶν ἐκ Σπάρτης;

— Ναί.

— Καὶ τί ἐμάθετε ἐκεῖ;

— Ἐν μόνον σπουδαῖον, εἶπεν ὁ Θεόδωρος.

— Τὸ ποῖον;

— Λέγουν ὅτι οἱ Τοῦρκοι πολιορκοῦν τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων, εἶπεν ὁ Θεόδωρος μὲ συγκεκριμένην φωνήν. Συγχρόνως δὲ ἀπεκάλυψε τὴν κεφαλὴν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόφερε τὰς δύο λέξεις: «βασιλεύουσαν τῶν πόλεων». Ἦτο ἔθος συχνὸν παρὰ τῷ λαῷ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον.

— Τὸ ἤξευρα ἤδη, εἶπεν ἡσύχως ὁ ἄρχων.

— Ἔχω καὶ μίαν ἐπιστολὴν διὰ τὸν ἄρχοντα, εἶπεν ὁ Θεόδωρος.

— Ἐπιστολὴν δι' ἐμέ; Καὶ ποῖος τὴν ἔφερεν;

— Ἄνθρωπος μὲ καλογερικὰ φορέματα, ὅστις μένει εἰς τὴν Σπάρτην καὶ περιμένει.

— Τί περιμένει;

— Περιμένει νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ ὁ ἄρχων νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ Πληθύνειον.

— Ὅταν ἐπανέλθωμεν οἴκαδε, θὰ σὲ πέμψω νὰ τὸν ὀδηγήσῃς πρὸς ἐμέ, Θεόδωρε.

— Ὅρισμός σας, ἄρχων.

— Τώρα, δός μοι τὴν ἐπιστολήν.

— Εὐθύς, ἄρχων.

Ὁ Θεόδωρος ἤνοιξε τὸ περιστήθιον του καὶ ἐκβαλὼν ἐσφραγισμένον φάκελον, ἐνεχείρισεν αὐτὸν εἰς τὸν ἄρχοντα. Οὗτος τὸν ἔλαβε, καὶ ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης ἀνέγνω τὴν ἐπιγραφήν.

— Ἔχει τις ὑμῶν δᾶδα; ἠρώτησεν ἀκολουθῶς.

Εἷς τῶν συντρόφων τοῦ Θεοδώρου ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ κόλπου του ἴσκαν καὶ πυρίτην λίθον καὶ ἀνῆψε δᾶδα, ἐκράτησε δὲ αὐτὴν εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τῆς μορφῆς τοῦ ἀρχοντος. Οὗτος ἀπεσφράγισε τότε τὴν ἐπιστολήν καὶ ἀνέγνω.

Φαίνεται δὲ ὅτι εὔρε πολὺ τὸ διαφέρον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην, διότι καθ' ὅσον προухώρει, τὸ πρόσωπόν του, ἐρυθρόφαιον ὑπὸ τὴν φλόγα τῆς δαδός, ἐψυχούτο καὶ ἐξέφραζεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν παντοῖα συναισθήματα, ἀπὸ τῆς ἐλαφρᾶς περιεργείας μέχρι τοῦ βαθυτάτου διαφέροντος, καὶ ἀπὸ τῆς καρτερικῆς προσδοκίας, μέχρι τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ φόβου, τοῦ οἴκτου καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἡ οὐσία τοῦ περιεχομένου τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς εὐρίσκεται διεσπαρμένη ἐν ἀνεκδότοις χρονικοῖς καὶ ἐν τοῖς συγγραμμάσι τῶν ἐπιφανῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου λογίων. Μετὰ πολλοῦ κόπου ἔνθεν κάκειθεν περισυλλεχθέντα τὰ τεμάχια κατωρθώθη νὰ συγκολληθῶσιν εἰς σύνολόν τι κατὰ προσέγγισιν, ὅπερ χάριν περιεργείας ὑποβάλλω ἐνταῦθα εἰς τὰς ὄψεις τοῦ ἀναγνώστου.

«Βησσαρίων ὁ Νικαίας ἀρχιεπίσκοπος καὶ καρδινάλιος τῆς ἀγίας Ρωμαϊκῆς καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας, Πλήθωνι τῷ θαυμαστῷ φιλοσόφῳ καὶ νομοθέτῃ τῆς Πέλοπος χαίρειν.

Ἐδεξάμην τὰ παρὰ σοῦ γράμματα πολλήν, ὡς εἰκός, ἐμποιήσαντά μοι εὐφροσύνην. Μονώτατος γὰρ ἔτι μοι δοκεῖς ὑπολελειῖθαι ἐν ἅπασιν τοῖς αὐτόθι φρονῶν. Τῷ γὰρ βασιλεῖ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν δαιμονία τις ἔοικεν ἐπιδημηκέναι μοῖρα, παρατρέπουσα καὶ ὑφαιρουμένη τὸν λογισμόν, ὡς ἀνάγκη μὲν, ἢ καὶ τοὺς θεοὺς φασί, μὴ πείθεσθαι, Σχολαρίῳ δὲ μᾶλλον πεποιθέναι. Ἀμέλει δὲ καὶ Νοταρᾶς ὁ Λουκᾶς, χρηστὸς τῷ βασιλεῖ σύμβουλος. Καίτοι τίς ἂν εὔροι ταύτης μείζω ἀπόνοιαν; Τὰ γὰρ πράγματα ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς κεῖται καὶ ὁ κίνδυνος ἐπὶ θύραις μακρὸς καὶ οὐρανομήκης. Ποιναία ἐπέλθοι Νέμεσις ἐπὶ τοὺς μὴ ἐθέλοντας σώζεσθαι, αὐτοὺς τε λημῶντας καὶ τοῖς ἄλλοις τὸ φῶς ἐπιπροσθοῦντας. Δεινὴ τις ὡς δοκεῖ ἀχλὺς καὶ σκοτόμαινα ἐπικάθηται ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, χρόνιος δέ, ὦ Πλήθων, πάρει, τῶν σῶν διδαγμάτων προῖκα ἐμπλήσας ἡμᾶς. Ἐμοὶ δὲ συμβαίνει δικτύῳ ἀνεμον θηρᾶν, τοὺς ἐνθάδε πειρωμένῳ πείθειν τοὺς ἐν τῇ Ἐῶα μηδέπω πεπεικότι. Χρήματα μὲν οὖν καὶ σώματα ἱκανὰ πάρα, ἀλλὰ γε τοῦ κρατίστου ἡμῖν δεῖ. Εἰ γὰρ ὁ βασιλεὺς μὴ ἐθέλοι ἐν ἔπος τοσόνδε εἰπεῖν καὶ

τὴν ἔνωσιν κυρῶσαι, οὐκ ἔστι πείσαι τὸν Πάπαν. Χθιζὸς μέντοι παρεγενόμην ἐπὶ τὸ Βατικανὸν καὶ περὶ τῶν αὐτῶν, ὡσπερ καὶ προτοῦ, μυριοστὸν ἤδη διελέχθην, ὑπὲρ τῆς ἐπικουρίας ὡς ἔθος προσκείμενος καὶ λιπαρῶν. Ἄλλ' οὐ Θέμις, ἧ δ' ὅς, τὸν στρατὸν ἡμᾶς πέμπειν, κακοδοξία πολλῇ προσκυλινδουμένοις. Ἄλλ' οὐ πᾶσιν, ἦν δ' ἐγώ, ἡ κακοδοξία σύνοικος, Σχολαρίοις δὲ καὶ τοῖς τοιοῖσδε ἐπιβόσκειται μόνοις.

Καίτοι γε, ἧ δ' ὅς, τὰ τῶν τοιῶνδε κρατεῖ παρ' αὐτοῖς, τοῖς φρονουῖσι δ' οὐ πείθονται. Πεπείσονται, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πάτερ, ἐπειδὰν ἴδωσι τοὺς μισθοφόρους τοὺς σους παρεσομένους. Οὐ δοκεῖ, ἔφη, ἐκπέμπειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς βλασφημίας καθ' ἡμῶν ἐμοῦντας, καὶ τὴν πλάνην ἐξομόσαι ἀποστέργοντας. Οὐ βλασφημοῦσιν, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ κινδυνεύουσι βοηθήσεις. Ἦ γάρ, ὡς μνήστρα, ἧ δ' ὅς, τοὺς ἐπικούρους αὐτοῖς παρέξομεν; Γενναίως, ἔφην, ἀπεφήνω, ὦ πάτερ, μνήστρων ἀτεχνῶς τοῖς πραγματευομένοις δεῖ. Οὐκ ἔστιν, ἧ δ' ὅς, πραγματεύεσθαι πρὸς ἀναξίους. Δανείζειν μὲν οὖν, ἔφην ἐγώ, τοῖς τοῖσδε τὰ εὐαγγέλια κελεύει. Κολάζειν, δ' ἔφην, τοὺς ἀτάκτους οὐχ ὁ ἱερός κηρύττει λόγος; Ἰᾶσθαι δ' αὐθις, ἦν δ' ἐγώ, τὸν παιδεύοντα προτρέπει. Ἰάματα δ', ἔφην, οὐ τὰ αἵματα; (ἐλληνίζειν μὲν ἐπιτηδεύεται ὁ Ποντίφιξ, παρονομάζειν δ' οὐ χαριέντως ἔδοξέ μοι.) Οὐχ ἄλις αἱμάτων; ἔφην ἐγώ. Οὐχ ἄλις, ἔφην, ὅτι μάχαιραν ἤλθε βαλεῖν ὁ Χριστός. Παρερμηνεύειν μοι δοκεῖς, ἔφην, ὦ Πάτερ, ἀναγωγικὸν γὰρ τὸ ρῆμα κεῖται. (Παρρησία δ' ὡς ὄραξ, ὦ Πλήθων, ἐχρησάμην, ἔξεστι δέ μοι, εὐνοία τῇ πρὸς ἐμὲ θαρροῦντι. Ἦνίκα δ' ἂν οὐκ ἀθύμω ἐντύχω, αὐτίκα χρωμαί.) Πῶς ἀμαρτάνειν ἡμᾶς δοκεῖς, ἔφην ὁ Ποντίφιξ, ὅς τὸ ἀναμάρτητον δις ἀνείπας; Ἐκόντι, δ' ἔφην, δοκεῖ σοι ἐξεῖναι, ὦ πάτερ. Ἐξεῖναι μὲν ἴσως, ἔφην, οὐ χρῆναι δ' ὅμως. Οὐ γάρ, ἔφην, τοῖς ἀπολλυμένοις βοηθεῖν χρεῶν; Τί σοι δοκεῖ, ἧ δ' ὅς, ἀμφοῖν τοῖν ὀλέθροισιν πότερος χαλεπώτερος; οὐχ ὁ πνευματικός; Ἔμοιγε, ἔφην. Πνευματικῆς δ' οὐ καὶ τῆς ἀρωγῆς δεῖ τοῖς πνευματικῶς ἀπολλυμένοις; Φαίνεται. Οἱ δὲ πολῖται οἱ σοὶ οὐ πνευματικῶς ἀπόλλυνται; Καὶ μάλα. Πνευματικῆς ἄρα αὐτοῖς δεῖ τῆς βοηθείας. Δοκῶ μοι. Τίς δὲ πνευματικῆ βοήθεια κρείττων, οὐχ ἡ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ δεήσεων; Μάλιστα. Εὐχὰς δὲ καὶ δεήσεις οὐ καθ' ἡμέραν ἡ Ἐκκλησία τοῖς σχισματικοῖς δωρεῖται; Ἀληθες, ἦν δ' ἐγώ. Εὖ τοίνυν καὶ καλῶς αὐτοῖς βοηθοῦμεν. Εὖ γε. Ἄρα πέποιθας; ἔφην. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' οὐ καὶ κοσμικῆς δεῖ αὐτοῖς ἀρωγῆς; Οὐκ, ἔφην, πρὶν ἂν τὴν πνευματικὴν τελεσιουργὸν γενέσθαι. Τί ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, ἡ Ρωμαίων Ἐκκλησία διπλὴν τὴν ἐξουσίαν δρέπει; Οὐχ ὅτι καὶ διττῶς χρῆ αὐτὴν εὖ ποιεῖν; Πείθομαι, ἔφην. Οὐ γὰρ ἂν οἱ Απόστολοι τοιαύτην αὐτῇ κατέλιπον. Σύνοιδα, ἔφην. Ἀνάγκη ἄρα αὐτῇ ἀμφοτέρως ἀσκεῖν. Ἀνάγκη, ἔφην. Ἐκατέρα δὲ χωρὶς ἑκατέρας οὐκ ἀνύσιμος. Εὐμφημι, ἔφην. Τὴν δὲ πνευματικὴν οὐ Νέμεσις μόνην μετιέναι. Οὐχί, ἔφην. Τηνικαῦτα, ἦν δ' ἐγώ, ἄλις ἡμῖν τῶν πνευματικῶν μεθόδων. Φέρε καὶ τῇ κοσμικῇ χρησώμεθα. Ὅρα, ὦ πάτερ, μὴ δηθὰ οὕτω δὴ τοῖς πνευματικοῖς δικτύοις μόνοις θηρεύοντες καὶ τὸ δέλεαρ αὐτὸ ἀποβάλλωμεν καὶ τὸ δίκτυον φθειρώμεν. Κοσμικῆς δὲ τῆς μεθόδου νῦν ἡμῖν δεῖ. Ἄγε αὐτὴν μετίωμεν. Ἄρα συνῆκας, μὴ χωλοῖς καὶ κολοβοῖς τέως μέσοι προσκείμενοι, κέρδος μὲν οὐδέν, βλάβην δὲ πολλὴν ἀπηνεγκάμεθα; Δεήσεων μὲν καὶ

εὐχῶν ἄλις, ἔργων δὲ νῦν ἀνάγκη. Ἀπιστεῖν μὲν οὖν αὐτοὺς τῇ ἐξουσίᾳ τῇ σῇ οὐκ ἄτοπον, λόγων μὲν ἐμπεπλησμένους, ἔργον δ' οὐδὲν ὀρῶντας. Καί σοι ἐπειδὴν ψηλαφήσωσι, πείσονται, τέως δ' ἀκουσμάτων μόνον τὰ ὦτα βομβεῖ. Εἰ γὰρ καὶ τὸν Χριστὸν ὁ Θωμᾶς οὐκ ἐψηλάφησεν, οὐκ ἂν ἐπίστευσεν. Ἀγωνιώσης νῦν καὶ χειμαζομένης τῆς Ἑλλάδος τί ὄφελος; Τό τε κλέος οἴχεται ἢ τε ἀρχὴ φρούδη. Ἦνίκα δ' ὁ βάρβαρος θυραῖος ἄπεισι, τῆνικαῦτα ἢ Ἑλλάς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κῦρος τὸ σὸν ἡσυχῇ γνώσεται, καὶ τῆς εὐνοίας ἐπιμελήσεται τῆς σῆς. Νῦν δ' ὅξεις οἱ καιροὶ καὶ ταχίστης δεῖ τῆς σωτηρίας. Ταῦτα εἶπον τῷ Ποντίφικι, καὶ μοι ἐδόκει ἐπιεικῶς ἀκροᾶσθαι. Μονοноῦ δ' αὐτὸν ἐπείσα, καὶ πάλαι ἐπεπέικειν ἄν, εἰ μὴ ὁ τῶν καρδινάλεων σύλλογος καὶ οἱ δυνατοὶ πάντες ἀγρίως ἀντέκειντό μοι. Σκάνδαλον μέντοι αὐτοῖς γέγονα, οὐ βουλομένοις πιστεῦσαί μοι λατινίζοντι. Οὗτοι πάντες οὐ φιλοῦσιν ἐμέ, ἀλλ' ὡς Ἑλληνα καὶ Γραικὸν ὑφορῶσι. Πῶς δὲ αὐτοὺς πείθειν ἔνι; Πῶς δὲ καὶ τῷ ἔθνει πιστεύουσιν ποτε λατινίσονται, εἰ ἐμοὶ μόνῳ ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ πιστεύουσι; Λυπεῖ δέ με τοῦτο, εἰ τὸ θῦμα ὃ προσήνεγκον, ἐμαυτὸν ἐγώ, μάτην τεθυμένον ἔσται, τῇ δὲ πατρίδι μηδὲν περιγενήσεται ἐκ τοῦ ἐμοῦ ὀλίσθου. Σὺ δέ, ὦ Πλήθων, εἰ σχολὴ ἔτι, μὴ αὐτῆς ἀπόλαυε, ἀλλὰ τὴν βακτηρίαν λαβὼν πορείαν ἴθι καὶ τὰ βασιλεία κατάλαβε. Τελευταία δ' αὕτη ἔσται ἡ πείρα, εἰ ἀκμὴ ἔτι πράττειν, καὶ μὴ οἱ βάρβαροι προὔλαβον τὴν πόλιν ἐλόντες. Καὶ πείσεις μὲν οὐδένα, δοκεῖ, ἀλλ' ὅμως τὸ ἔργον τὸ σὸν ἐργάσει πάντως. Καὶ μὴ φείδου μηδ' ὄκνει, ἀλλὰ πάρασχε πρόθυμον σαυτόν. Ἴθι δὴ, ἄπελθε, πορεύου, ἀφίκου, πάρεσο, δέου, πρότρεπε, παρακάλει, κέλευε, ἐπιτίμα, προσλιπάρει, ὄτρυνε, ἔλεγγε, πείθε. Ἐγὼ δ' οὐκ ὀκνήσω, ἀλλ' ἐνθὲνδε τοῦμὸν πειράσομαι. Καὶ ἦν μὴ πείσω αὐτοὺς ἐκπέμπειν, ἀπὸ τῶν ἐμῶν ἐκπέμψω, καὶ τριήρη στείλας αὐτὸς παρέσομαι. Καὶ εἰ μὲν ἐν τοῖς Πληθωνεῖοις ἐντύχω, πρόσειμι, εἰ δὲ ἀπεληλυθότι ἤδη, ἔψομαι. Πάρεστι δέ σοι διὰ τοῦ γραμματοφόρου τοῦ ἐμοῦ γράμματά μοι πέμπειν, καὶ προλέγειν τὰ δόξοντα. Ὑπερθέσεως δ' ἡμῖν οὐδεμιᾶς καιρός. Εἰσὶ γὰρ ἐνθάδε τινές, οἳ, ὡς ἔοικεν, ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν στρατοπέδου ἀγγέλματα κομίζονται, ἀκήκοα δ' ἔναγχος στέλλεσθαι τοὺς Τούρκους ἤδη. Πλειίστη δὲ χάρις τοῖς τοιούτοις, εἰ τοῖς πολεμίοις κοινωνοῦντες ἡμῖν οὐχ ἐκόντες ἀρήξουσι. Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανά, συγγνώμονα δ' εἶναι δέομαι ἐπὶ τῷ μακρῷ τῶν γεγραμμένων. Ἐρῶσθαί σε ἐφίεμαι, ὦ διδάσκαλε, εἰς μακρὰ ἔτη, σεπτὸν ὄνομα ἐπὶ τῆς χθονὸς τῆς πατρίας ἀποτυποῦντα, ἀθανασίας δὲ τυχεῖν, ἐπειδὴν τὸ χρεῶν τῆς ἐξόδου ἵκηται, καὶ τὸν μυστικὸν τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς ξυγχορεύειν Ἰακχον. Ἐκ Ρώμης τῆς πρεσβυτέρας, μηνὶ Φεβρουαρίῳ, ἔτους αὐνγ'. Βησσαρίων ὁ καρδινάλιος γράφει».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

Ἡ ΦΥΓΗ

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν εἶχον συμβῆ τὰ ἐν τῷ προτελευταίῳ κεφαλαίῳ περιγραφέντα, ἐπανήλθεν ὁ Πρωτόγυφτος εἰς τὸ χαλκεῖον μόνος καὶ πεζός· ἐφαίνετο ἀπησχολημένος ὑπὸ σταθεροῦ τινος λογισμοῦ, καὶ ἡ

τραχειά μορφή του ἐξέφραζε πολὺν κάματον καὶ στενοχωρίαν. Καὶ ὅμως δὲν εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην τοῦ Βησσαρίωνος πρὸς τὸν Πλήθωνα. Ἀλλ' οἱ χαρακτῆρές του ἔφερον ἀποτετυπωμένην τοσαύτην ἀνίαν, ὡς νὰ ἐγίνωσκε γράμματα καὶ ἠδύνατο νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

Οὐδεὶς λόγος ἀπηθύνθη πλέον πρὸς τὸν Πρωτόγυφτον, οὐδὲ παράπονον ἠκούσθη, οὐδ' ἐτόλμα τις νὰ τῷ ἀπευθύνῃ λέξιν. Ἄλλως δ' ἕκαστος τῶν κατοίκων τῆς καλύβης κατείχετο, ὡς καὶ ὁ Πρωτόγυφτος, ὑπὸ ἰδίου λογισμοῦ καὶ κατετρίβετο περὶ μερίμνάν τινα. Ἡ μὲν Γύφτισσα προσεπάθει νὰ θεραπεύσῃ, διὰ βαλσάμων καὶ βοτάνων, γνωστῶν εἰς αὐτὴν μόνην, τὸ τραῦμα τῆς Αἰμᾶς, ὅπερ δὲν ἦτο σπουδαῖον, ὁ δὲ Μάχτος ἐσπούδαζε νὰ ἐπουλώσῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ τραῦμα. Ἀλλὰ δὲν κατώρθου μόνος τοῦτο, διότι τὸ ἔλκος τοῦ Μάχτου ἦτο ἐξ ἐκείνων, ἅτινα χρήζουσιν εἰδικοῦ χειρουργοῦ, δι' ἐμπειρικῶν δὲ καὶ αὐτοσχεδίων φαρμάκων οὐδέποτε θεραπεύονται. Ἡ δὲ Αἰμὰ ἦτο περίλυπος καὶ πρὸς οὐδένα ἀνεκοίνου τοὺς λογισμοὺς της. Τέλος ὁ Βοῦγκος, ὅστις μόνος ἠδιαφόρει περὶ τῶν φροντίδων τῶν ἄλλων, οὐδ' ἐνόει πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀμηχανῶσι τοσοῦτον οἱ ἄνθρωποι περὶ μικρῶν πραγμάτων, ἠσχολεῖτο μόνος αὐτὸς εἰς τὴν συνήθη ἐργασίαν του, διότι ἡ περιφῆμος ἐκείνη παραγγελία τοῦ ἐκτάκτου πελάτου ποτὲ δὲν ἔμελλε νὰ τελειώσῃ, ἂν πάντες ἐξηκολούθουν οὕτω ν' ἀπασχολῶνται εἰς ἰδίας μερίμνας.

Τὴν πρωίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, προτοῦ νὰ ἐμφανισθῇ ὁ Πρωτόγυφτος ἐπανερχόμενος μὲ τὴν ράβδον του καὶ μὲ τὸ βραδὺ βῆμα ἐκ τῆς χρονίας ἐκδρομῆς, ἡ Γύφτισσα, πρώτη ἐξεγερεθῆσα ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ἐξελθοῦσα τὰ χαράγματα ἐκ τῆς καλύβης, προσέκοψεν ἐπὶ πράγματός τινος, ἀποφράττοντος τὴν διάβασιν ἐκτὸς τῆς θύρας, παρὰ τὸν οὐδόν. Ἡ Γύφτισσα ἀνῆψε φῶς καὶ εἶδεν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο ἦτο κάνεον πλήρες ἀσπρορροῦχων. Φαίνεται ὅτι ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἣτις εἶχεν ἀρπάσει τὸ κάνεον ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Αἰμᾶς, ἐνόμισε καλὸν ν' ἀποδώσῃ διὰ νυκτὸς τὸ ἀφαιρεθὲν πρᾶγμα. Τὸν δὲ Μάχτον εἶχε κατορθώσει εὐχερῶς ἡ Αἰμὰ νὰ παροξύνῃ καὶ νὰ καταπραῦνῃ, ὅτε ἐπανῆλθον ἀμφότεροι τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν καλύβην. Αὕτη δὲν εἶχεν ἀνάγκην περιφράσεων πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ διηγήθη τὰ πράγματα, οἷα συνέβησαν. Τὸ ἡμέρον δὲ καὶ πρᾶον τοῦ ἡθους αὐτῆς μετεδόθη καὶ εἰς τὸν ἀκροατὴν της, καὶ δὲν ὠργίσθη οὗτος.

— Καὶ διατί δὲν μοῦ τὸ ἔλεγες τότε; εἶπεν ὁ Μάχτος μετ' ἑλαφροῦ μεμπτικοῦ τόνου.

— Ἄν σοῦ τὸ ἔλεγα, ἀπήνητησεν ἡ Αἰμὰ, θὰ ἐθύμωνες πολὺ, καὶ ἠμποροῦσες νὰ κάμῃς κακὸν κίνημα. Ἐγὼ ἡ ἰδία δὲν ἤμουν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ποὺ ἦταν μαζωμένοι ἐκεῖ, μ' ἐπείραζαν πολὺ. Δὲν ἤμουν εἰς τὰ καλά μου. Δὲν ἤθελα νὰ κάμω θέατρον, νὰ πομπευθῶμεν εἰς τὸν κόσμον. Ἐκοίταζα νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐκεῖ μίαν ὥραν ἀρχύτερα. Ἄν σοῦ τὸ ἔλεγα, ἠμποροῦσες νὰ θυμώσης τόσον, ὥστε καὶ σκοτωμὸς ἠμποροῦσε νὰ γίνῃ. Ἐκεῖνοι ἐκεῖ δὲν θὰ μᾶς ἐπίστευαν, ἐσὺ θὰ ἐχυμοῦσες εἰς τὸ σπίτι [της]

ἐκείνης νὰ πάρης τὰ ροῦχα, ἐκεῖνοι θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος της, θὰ μᾶς ἐπετροβολοῦσαν καὶ θὰ μᾶς ὕβριζαν. Ἡμποροῦσες νὰ γίνης φονιάς, ἡμποροῦσες καὶ νὰ φονευθῆς ὁ ἴδιος. Θαρρῶ πῶς ἔκαμα καλὰ νὰ μὴ σοῦ τὸ πῶ, ἔκαμες καὶ σὺ καλὰ νὰ μὴν ἐπιμείνης· ὕστερα ὕστερα, τί δικαίωμα ἔχομεν ἡμεῖς οἱ καταφρονημένοι οἱ Γύφτοι νὰ τὰ βάζωμεν μὲ τὸν κόσμον; Νὰ ποὺ ἦρθεν ἔτσι, καὶ ἠθέλησε νὰ μὲ κατηγορήσῃ ἐκείνη ἡ γριά, εἶπεν ἡ Αἰμὰ στενάζουσα.

— Καὶ τὸ δέχεσαι, ἀδελφή μου; εἶπεν ὁ Μάχτος.

— Δὲν τὸ δέχομαι, ἀλλὰ τὸ ὑποφέρω. Ἄς λέγῃ καθένας ὅ,τι θέλει, δὲν ἡμπορῶ νὰ τὰ βάλω μὲ τὸν κόσμον ἐγώ.

Ὁ Μάχτος κατελήφθη ὑπὸ παραδόξου αἰσθήματος, γείτονος πρὸς τὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ ἐσίγησε. Οὔτε ἡ ἀφίξις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὔτε πᾶν ἄλλο γεγονός ἠδύνατο νὰ διαταράξῃ τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ, διότι ἠσθάνετο ἀλλόκοτον καὶ ἀνέλπιστον εὐτυχίαν. Ἐὰν ἔβλεπε τὴν Αἰμὰν εὐτυχή, θριαμβεύουσαν, λατρευομένην, θὰ ἦτο δυστυχής. Ἐβλεπεν αὐτὴν πάσχουσαν, ἐγκαρτεροῦσαν, ἦτο εὐδαίμων. Τοιοῦτον ἦτο ἀείποτε τὸ φίλαυτον τοῦτο αἶσθημα. Διήρκεσε δὲ ἡ τελευταία αὕτη εὐτυχία τοῦ Μάχτου τρεῖς ὅλας ἡμέρας, τὸν μακρότατον καὶ μυθώδη χρόνον, ὃν δύναται νὰ διαρκέσῃ πᾶσα εὐτυχία ἐπὶ τῆς γῆς. Τὴν ἑσπέραν τῆς τρίτης ἡμέρας συνέβη παράδοξος καὶ ἀπρόοπτος σκηνὴ, ἣν οὐδεὶς ἠδύνατό ποτε νὰ προβλέψῃ καὶ ἂν δὲν ἦτο μύωψ καὶ ἂν δὲν ἦτο εὐδαίμων.

Οἱ τρεῖς Γύφτοι εἶχον κατακλιθῆ ἤδη, ὁμοίως καὶ ἡ γριά καὶ ἡ Αἰμὰ. Αἴφνης κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης. Ὁ Πρωτόγυφτος δὲν εἶχεν ἀποκοιμηθῆ καὶ ἠγέρθη μετὰ μεγίστης προθυμίας. Ἐσπευσε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν.

— Ποῖος εἶναι, πατέρα; ἠρώτησεν ὁ Μάχτος.

Ὁ Γέρος δὲν ἀπήντησε καὶ ἠνοιξε τὴν θύραν χωρὶς ν' ἀνησυχῆσῃ. Οὐδ' ἐρώτησιν τινα ἀπηύθυνε πρὸς τὸν κρούοντα.

Ἡ θύρα ἠνοιχθη, ἀλλ' οὐδεὶς εἰσηλθεν. Ὁ Μάχτος ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς καὶ πάσχωσιν συνήθως ἐξ ἀνπνίας, εἶδε μόνον πρόσωπά τινα εἰς τὸ σκότος, ἰστάμενα ἐκτός. Ὁ Πρωτόγυφτος ἤρχισε σιγανὴν μετ' αὐτῶν συνδιάλεξιν. Ὁ Μάχτος ἤκουσε μόνον ἀσυναρτήτους λέξεις.

— Λοιπὸν καιρός; εἶπεν εἰς ἐκτὸς τῆς θύρας.

— Καιρός, ἀπήντησεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Κοιμῶνται ὅλοι; ἠρώτησεν αὐθις ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος.

— Κοιμῶνται, εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος χωρὶς νὰ διστάσῃ.

— Θαρρῶ κάποιος εἶν' ἐκεῖ ἔξυπνος, εἶπε πάλιν ὁ ξένος, διότι εἶχεν ἰδεῖ τὰ κινήματα τοῦ Μάχτου.

Ὁ Μάχτος εἶχεν ἀνακαθίσει ἐπὶ τοῦ στρώματος καὶ ἠκροᾶτο ἀνυπομόνως.

— Καὶ ἂν εἶναι ἔξυπνος, θὰ κοιμηθῇ, ἀπήντησεν ἀνενδοιάστως ὁ Πρωτόγυφτος.

— Καὶ ἂν δὲν κοιμηθῇ, τί; εἶπεν ἄλλος ἐκ τῶν ἔξω τῆς θύρας.

— Ἡμπορεῖ νὰ τοῦ ἀρέσῃ νὰ μὴ κοιμᾶται, εἶπε τρίτος τις.

— Δὲν θέλομεν θορύβους, εἶπεν ὁ πρῶτος τῶν ἀνδρῶν.

— Τί εἶναι, πατέρα, τί τρέχει; ἠρώτησεν ἡ φωνὴ τοῦ Μάχτου.

Ὁ Πρωτόγυφτος δὲν ἀπήντησε.

— Ἴδου σ' ἐρωτᾶ, εἶπεν εἷς τῶν ξένων.

— Ὁ υἱός σου εἶναι; ἠρώτησεν ἄλλος.

— Θὰ βλέπῃ ὄνειρα, παρετήρησεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Λοιπὸν τότε; εἶπεν ὁ πρῶτος ὁμιλήσας, ὅστις ἐφαίνετο σοβαρώτερος πάντων.

— Ὅπως διατάπτει ὁ ἄρχων, ἀπήντησεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Αὐτὴ κοιμᾶται;

— Καὶ ἂν κοιμᾶται, ἐξυπνᾶ, εἶπεν αὐθις ὁ Γύφτος.

— Σκληρόν, εἶπε στρυφνῶς ὁ πρῶτος τῶν ξένων, ὅστις ἐφαίνετο ἀρχηγὸς αὐτῶν.

Οὐδεὶς ἀπήντησε πρὸς τὴν παρατήρησιν ταύτην.

— Θὰ τὴν ἐξυπνίσῃς; εἶπεν ὁ δεύτερος.

— Θὰ τὴν ἐξυπνίσω, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Εἶναι εὐκόλον;

— Εἶναι. Ἔχετε τοὺς ἡμιόνους;

— Ἔχομεν.

— Ἔχετε καὶ ὅλα τὰ μέσα;

— Ἔχομεν.

— Θὰ τὴν δέσετε μὲ σχοινία; εἶπε ψυχρῶς ὁ Πρωτόγυφτος.

— Ὅχι φίλε. Δυνάμεθα νὰ τὴν φυλάξωμεν, τόσοι ἄνθρωποι ἔνοπλοι.

— Εἴσθε πολλοί;

— Εἴμεθα ὀκτώ.

— Ἐξ βλέπω, εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Οἱ ἄλλοι δύο φυλάττουσι τὰ ὑποζύγια.

— Ποῦ εἶναι;

— Ἴδου αὐτοί.

— Ποῖοι εἶναι αὐτοί, πατέρα; ἠρώτησεν ὁ Μάχτος, ἐγερθεὶς καὶ πλησιάσας εἰς τὴν θύραν.

— Κοιμήσου, Μάχτο, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ Πρωτόγυφτος. Μὴν ὄνειρεύεσαι;

— Ἐγὼ ὄνειρεύομαι;

— Σύρε νὰ πλαγιάσης, Μάχτο, ἐπανέλαβεν ἀμειλίκτως ὁ Γύφτος.

Ἄλλ' ἡ τελευταία αὕτη παρακέλευσις, ἐπήνεγκε τὸ ἐναντίον τοῦ σκοπομένου ἀποτελέσματος. Ἀφύπνισε τὸν Μάχτον ὀλοσχερῶς. Διότι μέχρι τοῦδε ὁ Πρωτόγυφτος δὲν ἠπατᾶτο λέγων ὅτι ὁ Μάχτος ὠνειρεύετο.

— Θὰ μοῦ πῆς, πατέρα, τί εἶναι; ἔκραξεν ἀνυπομόνως ὁ νέος.

— Ὅταν ξυπνήσης, Μάχτο, εἶπε σαρκαστικῶς ὁ Πρωτόγυφτος.

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν ξένων εἶχε σκεφθῆ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ κατενόησε ὅτι δὲν ὄφειλε νὰ ὑποχωρήσῃ.

— Λοιπόν, τί κάμνομεν; εἶπε πρὸς τὸν Πρωτόγυφτον.

—Ὅτι ἀγαπᾶ ὁ ἀφέντης, ἀπήντησεν οὗτος.

—Ὅλα τὰ μέσα τὰ ἔχομεν, εἶπεν ἐκεῖνος τονίζων τὴν λέξιν.

—Χμ... ἔκαμεν ὁ Πρωτόγυφτος.

—Ἴδού, ἐπιθύρτισεν ὁ ξένος.

Καὶ ἔθηκεν εἰς τὴν παλάμην τοῦ Γύφτου ὑπερμέγεθες βαλάντιον. Οὗτος δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ καὶ τὸ ἠνοιξεν. Ἐφάνησαν δὲ τὰ φλωρία ἀκτινοβολοῦντα εἰς τὸ σκότος.

—Καὶ τῆς ἀλήθειας, μέσα εἶναι, εἶπε μειδιάσας.

—Τώρα; εἶπεν ὁ ξένος.

—Ὅρισμός σας, εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος.

Καὶ προσῆλθεν εὐθὺς πρὸς τὴν κλίνη τῆς Αἰμᾶς. Ἔσεισεν ἀποτόμως τὸν ὤμον τῆς κόρης καὶ τὴν ἀφύπνισεν, ἂν ἐκοιμᾶτο ἤδη.

Ὁ Μάχτος ἐνόμισεν ὅτι βλέπει ὄνειρον, ἔσπευσε κατόπιν τοῦ πατρός του.

—Τί θέλεις, πατέρα; εἶπε τρέμων.

—Σηκώσου, Αἰμά, ἔκραξεν ὁ Πρωτόγυφτος μὲ κεραυνώδη φωνήν.

Ἡ νέα ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν πλευρῶν καὶ ἔτριβε τοὺς ὀφθαλμούς.

—Σηκώσου, κόρη μου, εἶπεν ὁ Γύφτος μὲ πραότερον τόνον.

—Τί τὴν θέλεις, πατέρα; ἠρώτησεν ὁ Μάχτος, ἀγωνιῶν.

—Σηκώσου, ἐπανέλαβεν ὁ Γύφτος, χωρὶς νὰ στραφῇ πρὸς τὸν υἱόν του.

—Ἄφησέ την, πατέρα, εἶπεν οὗτος, θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ πατρός του.

—Τί γυρεύεις ἐσύ; ἐγόγγυσεν ὁ Πρωτόγυφτος. Κοιμήσου γρήγορα.

—Δὲν κάνεις καλά, πατέρα μου, εἶπεν ὁ νέος, ὡς νὰ διετέλει ἐν παραλήρῳ.

—Ἐσὺ θὰ μοῦ πῆς; εἶπεν ὀργίλως ὁ Γύφτος. Γκρεμίσου.

Ὁ Μάχτος ἐκινδύνευε νὰ παραφρονήσῃ. Ἐβλεπεν ὅτι τὸ πρᾶγμα καθίστατο σπουδαιότερον. Εἰς τὴν θύραν ἔβλεπεν ἀγνώστους ἀνθρώπους, οἵτινες

ἐφαίνοντο πολυαριθμότεροι ἔνεκεν τοῦ σκοτούς, ἐνώπιον αὐτοῦ δὲ εἶχε τὸν πατέρα του, ὅστις τὸν ἠπείλει. Ὁ νέος τὰ ἔχασε καὶ ἠγνώνει τί ὠφείλε νὰ πράξη.

Ἡ Αἴμα εἶχεν ἀνασηκωθῆ ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἐθεώρει μὲ μεγάλους ὀφθαλμούς, βοηθεία τοῦ διπλοῦ φέγγους, ὅπερ εἰσεχώρει διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας καὶ διὰ τῆς ἐπωροφίου ρωγμῆς, τὸν Πρωτόγυφτον καὶ τὸν Μάχτον, χωρὶς νὰ ἐννοῇ τί συνέβαιναν.

Ἐν τοσοῦτῳ δὲ εἶχον ἀφυπνισθῆ ὑπὸ τοῦ συμβάντος θοοῦ βου ὁ Βοῦγκος καὶ ἡ γραῖα Γύφτισσα. Ὁ Βοῦγκος εἶχεν ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο κεκμηκῶς, διότι εἶχεν ἐργασθῆ ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐβαρύνετο νὰ ἐγερθῆ καὶ ἐσκέπτετο ἂν ἦτο ὀρθὸν νὰ τοὺς κλείσῃ πάλιν. Ἡ δὲ Γύφτισσα εἶχεν ἀναγγεῖλει τὴν ἀφύπνισίν της διὰ τελευταίου καὶ παρατεταμένου ρογχασμοῦ, ὅστις ἐχρησίμευεν αὐτῇ ὡς τρόπος μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ ὕπνου εἰς τὴν ἐγρήγορσιν. Εἶχε δὲ ἀνακαθίσει ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς στρωμνῆς καὶ ἔξεεν ἀμφοτέρως τὰς μασχάλας, λέγουσα:

— Τί εἶναι τάχα; Τί εἶναι;

Ἄλλ' οὐδεὶς ἠνυκαίρει ὅπως ἀπαντήσῃ πρὸς αὐτήν. Ἐκαστος ἀπησχολεῖτο περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φροντίδος. Οἱ ἐκτὸς τῆς θύρας ἐφαίνοντο ὅτι εἶχον ἀρχίσει ν' ἀνησυχῶσι. Χωρὶς νὰ τολμήσωσι νὰ εἰσέλθωσι, δι' ἐλαφρῶν συριγμῶν προσεπάθουν νὰ παροξύνωσι τὰς ἐνεργείας τοῦ Πρωτογύφτου, συνιστῶντες αὐτῷ ταχύτητα. Ὁ δὲ Μάχτος ἀπεπειρᾶτο νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πατέρα του, καίπερ ἀγνοῶν τί ἐσκόπει νὰ πράξῃ οὗτος.

Ὁ Πρωτόγυφτος εἴλκυσε τὴν Αἴμαν σφοδρῶς ἀπὸ τοῦ βραχίονος.

— Σηκώσου, κορίτσι, γρήγορα, εἶπεν. Δὲν ἔχομε καιρὸν διὰ χάσιμο. Γμού! Χμού!...

— Τί μὲ θέλεις, πατέρα; ἐψέλλισεν ἡ Αἴμα.

— Εἶσαι διὰ ταξίδι, εἶπεν ὁ Γύφτος.

— Διὰ ταξίδι; ἐπανέλαβεν ὁ Μάχτος ἀπορηματικῶς.

— Θὰ ὑπάγῃς μαζὶ μὲ τοὺς φίλους μου ἐκεῖ, εἶπεν αὐθαδῶς ὁ Πρωτόγυφτος, δείξας τὴν θύραν.

— Διὰ ποῦ, πατέρα; ἠρώτησεν ἐνεὸς ὁ Μάχτος.

— Δὲν εἶναι δουλειά σου, ἐγόγγυσεν ὁ Πρωτόγυφτος. Σύρε νὰ πλαγιάσῃς. Γμού!

— Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω, εἶπε τολμηρῶς ὁ Μάχτος, τύψας τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ποδός.

— Ἀκόμη ἐδῶ εἶσαι; ἔγρουξεν ὁ Γύφτος. Ἄμε χάσου γρήγορα. Κρού!...

Ἡ Αἰμὰ εἶχε ρίψει βλέμμα ἐπὶ τοῦ Μάχτου, καὶ μεθ' ὅλον τὸ ψηλαφητὸν σκότος, οἱ τέσσαρες οὔτοι ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον ἀρκούντως, ὥστε νὰ συνεννοῶνται. Τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ἦτο ἰκετευτικὸν καὶ ἐξέφραζεν ὑπερτάτην ὀδύνην καὶ ἀπόγνωσιν. Ἡ Αἰμὰ ἐνόησε καλῶς περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπῆλθεν εἰς τὴν μνήμην τῆς ἰδέας τῆς, ἣν πολλάκις ἤκουσεν ἐκφραζομένην παρὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, δὲν εἶχε δὲ δώσει σημασίαν εἰς αὐτὴν ἄλλοτε. Ἀλλὰ σήμερον ἀντελαμβάνετο πᾶσαν τὴν ἔννοιαν αὐτῆς. Ἐβόμβουν συνεχῶς εἰς τὰ ὦτα αὐτῆς αἱ μομφαί, ἃς ἤκουεν ἐκάστοτε ἐκτοξευομένας κατὰ τῆς φυλῆς τῶν Ἀθιγγάνων. Μία τῶν μομφῶν τούτων ἦτο, ὅτι συνήθιζον οὔτοι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐγκλήμασιν, ἅτινα διέπραττον, νὰ πωλῶσι τὰ ἴδια τέκνα των, ὡς ἂν εὕρισκον ἀγοραστὰς, καὶ μάλιστα τὰς θυγατέρας, ὅσαι ἦσαν ἀνεκταὶ τὸ εἶδος. Ἡ Αἰμὰ λοιπὸν ἀνεμνήσθη συγκεχυμένως τὸ πρῶγμα τοῦτο.

— Θὰ μ' ἐπώλησεν, εἶπε καθ' ἑαυτήν, καὶ θέλει νὰ μὲ παραδώσῃ εἰς τὸν ἀγοραστήν, ὅστις εὐρέθη νὰ μὲ ἀγοράσῃ.

Ταῦτα διανοηθεῖσα ἡ Αἰμὰ, ἐπειράθη νὰ κατακλιθῇ ἐκ νέου καὶ νὰ σκεπασθῇ. Ἀλλ' ὁ Πρωτόγυφτος τὴν ἔσυρε βαναύσως ἀπὸ τῆς χειρὶδος τοῦ ὑποκαμίσου.

— Σηκώσου, σοῦ λένε, νὰ πᾶμε. Πολύ, βλέπω, ἀγαπᾶς τὸν ὕπνο.

— Ποῦ νὰ πᾶμε; εἶπεν ἡ Αἰμὰ.

Ὁ Πρωτόγυφτος δὲν ἀπήντησεν, ἐξηκολούθησεν ὅμως νὰ σύρῃ αὐτὴν τόσον σφοδρῶς, ὥστε ἔσχισε τὸ ὕφασμα, ὅπερ ἐκάλυπτε τὸ σῶμα τῆς νέας.

— Τί τὴν τραβᾶς, πατέρα; ἔκραξεν ὁ Μάχτος.

Ὁ Πρωτόγυφτος ἐφαίνετο ἀλλόφρων καὶ δὲν ἀπῆντα εἰς οὐδὲν ἐρώτημα. Τὸ πρῶγμα τῶ ἐφαίνετο ἀνωφελές.

Συγχρόνως μεταξὺ τῆς γύφτισσας καὶ τοῦ Βούγκου συνήφθη ταπεινῇ τῇ φωνῇ μακρὸς διάλογος. Οἱ δύο οὔτοι μόλις εἶχον ἀποσεισεῖ τέλος τὸν ὕπνον, καὶ ἤρχισαν νὰ ἐννοῶσιν ὅτι συνέβαινέ τι.

— Κοιμᾶσαι, μεγάλε;

— Κοιμᾶσαι, μάννα;

- Ἐγὼ δὲν κοιμοῦμαι.
- Οὐδ' ἐγώ.
- Καὶ τί ἀκοῦς;
- Κάτι τρέχει.
- Τί εἶναι;
- Ὁ ἀφέντης ἐσηκώθη.
- Καὶ τί κάνει;
- Δὲν ξέρω.
- Σηκώσου νὰ ἰδῆς.
- Νυστάζω, μάννα.
- Ἄ, τεμπέλη.
- Ὅλη μέρα δούλευα.
- Δὲν λαγκεύει* ἡ καρδιά σου;
- Διὰ τί προᾶμα;
- Δι' αὐτὸ ποὺ γίνεται.
- Τί μὲ μέλει;
- Σηκώσου ν' ἀνάψης τὸν λύχνο.
- Τί ἔναῖ τὸν κάμης τὸν λύχνο;
- Διὰ νὰ ἰδοῦμε τί εἶναι.
- Δὲν μποροῦμε νὰ ἰδοῦμε καὶ δίχως λύχνο;
- Σὺ εἶσαι νιὸς καὶ βλέπεις.
- Ἔ, πῶς νυστάζω.
- Ἄ, ὑπναρά.

— Ἄφσε με νὰ κοιμηθῶ.

— Νάνι, νάνι, τὸ μικρό.

— Ὠχού, οὐχού! ἔκαμεν ὁ Βοῦγκος χασμώμενος.

— Δὲν ἀκούς καὶ τὸν Μάχτο;

— Ποῦ ἔναι τος;

— Σηκώθηκε.

— Τί κάνει;

— Μιλᾷ μὲ τὸν πατέρα σου.

— Ἔ, ἄφσε τους νὰ μιλοῦν.

— Καὶ σὺ νὰ κοιμᾶσαι; Δὲν χόρτασες τὸν ὕπνο;

Ὁ Βοῦγκος δὲν ἀπήντησε πλέον. Εἶχεν ἐπανακλείσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ σχεδὸν ἀπεκοιμήθη ἤδη. Ἀλλ' ἐκ τοῦ ληθάργου τούτου ἔμελλε νὰ τὸν ἀποσπάση ἡ διάτορος φωνὴ τοῦ Γύφτου. Οὗτος ἠκούσθη κράξας μεγαλοφώνως.

— Σηκώσου, Βοῦγκο! Τρέξετε, παιδιά, νὰ τὴν φθάσωμε!

Ὁ Βοῦγκος ἀνετινάχθη δι' ἠλεκτρικοῦ κινήματος, καὶ ἀναπηδήσας ὠρθώθη, χωρὶς νὰ ἠξεύρη τί εἶχε συμβῆ. Ἦκουσε μόνον βήματα καὶ φωνὰς ἀνθρώπων, καὶ ἔσπευσεν εἰς τὴν θύραν. Ὁ θόρυβος οὗτος προῆλθεν ἐκ τοῦ τελευταίου βαναύσου κινήματος τοῦ Γύφτου, ὅστις ἠγωνίζετο ν' ἀποσπάση τὴν Αἰμὰν ἐκ τῆς κλίνης τῆς, ἐκ τῆς ἀντιστάσεως αὐτῆς καὶ ἐκ τῆς παρεμβάσεως τοῦ Μάχτου. Ὁ νέος ἠναγκάσθη νὰ κρατήσῃ τὰς δύο χεῖρας τοῦ πατρός του ὅπως ἀπαλλάξῃ τὴν Αἰμὰν ἐκ τῆς ἐνοχλήσεως. Ἦλπιζε δὲ νὰ κατορθώσῃ ἐν τῷ μεταξὺ νὰ περιορίσῃ τὸν πατέρα του, καὶ ν' ἀντισταθῇ ἀπηλπισμένως κατὰ τῶν πολιορκούντων τὴν εἴσοδον τῆς καλύβης. Ἀλλ' οὐδὲ οὗτος προεῖδε τί ἔμελλε νὰ συμβῆ.

Ἴδοῦσα ἡ Αἰμὰν ὅτι ὁ Μάχτος εἶχε συλλάβει στιβαρῶς τὸν πατέρα του μὲ τὰς δύο χεῖρας, δὲν ἔχασε καιρὸν. Ἦρπασε τὴν πρώτην ἀπεγνωσμένην ἰδέαν, ἣτις τῇ ἐπῆλθε, καὶ ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ αὐτήν, χωρὶς νὰ δύναται νὰ σκεφθῇ καλῶς. Ὁρμησεν ἐκτὸς τῆς κλίνης ὅπως ἦτο, μὲ τόσον γοργόν, ἐλαφρόν καὶ σχεδὸν ἀδιανόητον κίνημα, ὥστε οὐδὲ παρετήρησεν ὁ Πρωτόγυφτος τὸ πῆδημα αὐτῆς. Ὁ Μάχτος μόνον τὴν εἶδε, καὶ ἠθέλησε νὰ τὴν ἐμποδίσῃ διὰ τοῦ νεύματος, ἀλλ' ἡ νέα ἀπήντησε δι' ἑτέρου νεύματος ἐπιτακτικοῦ, καὶ ὀρμήσασα, ἤρπασε σιδηροῦν τι ἐργαλεῖον, ὅπερ εὖρε

ψηλαφίνδα, διότι ἤξευρε καλῶς τὴν συνήθη θέσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας. Σφίγξασα αὐτὸ μὲ ὄλην τὴν δύναμίν της εἰς τὴν παλάμην, ἐρρίφθη εἰς τὴν θύραν, ὅπως εὐρίσκετο, ἀσκεπής, ἀνυπόδητος καὶ ἡμίγυμνος. Τοσοῦτον δὲ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον ἦτο τὸ κίνημα αὐτῆς, ὥστε οἱ ἐκτὸς τῆς θύρας, μόλις τὴν παρετήρησαν ὡς ὀπτασίαν, διολισθήσασαν διὰ μέσου αὐτῶν. Ἐν τούτοις εἰς τῶν ἀνθρώπων τούτων ἔδραμεν εὐθὺς κατόπιν της ὅπως τὴν συλλάβη, ἀλλ' ἡ Αἰμὰ στραφεῖσα, ἐχύθη μὲ βιαίαν ὄρμην ἐπ' αὐτοῦ, καὶ κατήνεγκε κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἰσχυρὸν κτύπον μὲ τὸ βαρὺ ἐργαλεῖον. Μέχρις οὐ οἱ ἄλλοι προλάβωσι νὰ τὴν καταδιώξωσιν, ἡ Αἰμὰ, πατοῦσα μὲ πόδας σεισουρίδος, ἔγινεν ἄφαντος.

Τότε ὁ Πρωτόγυφτος ἐνόησε μόλις τὴν φυγὴν αὐτῆς, καὶ ἔρρηξε τὴν ἀγρίαν ἐκείνην κραυγὴν.

— Σηκώσου, Βοῦγκο! Τρέξετε, παιδιά.

Ἀλλ' ὁ Μάχτος τὸν ἐκράτει σφιγκτῶς. Ἀγὼν συνήφθη μεταξύ πατρὸς καὶ υἱοῦ. Ἡ πάλη διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Ὁ Γύφτος εἴλκυε τὸν Μάχτον ὀλονέν πρὸς τὴν θύραν. Αἱ δυνάμεις δὲ τοῦ νέου ἐνέδιδον εἰς τοῦτο, ἀλλ' ὅμως δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ. Ὅτε ἀνηγέρθη ὁ Βοῦγκος, εὔρε τοὺς δύο παλαίοντας ἀκριβῶς παρὰ τὴν θύραν.

— Τί εἶναι Μάχτο; Τί ἔχεις, πατέρα; Τί ἐπάθετε;

Καὶ ἐρρίφθη νὰ τοὺς χωρίσῃ. Ὁ Μάχτος δὲν ἠδύνατο ἐπὶ πλέον ν' ἀντιστῆ. Ἄλλως δὲ ὀρμεμφύτως ἐνόησεν ὅτι ὁ κίνδυνος ἦτο ἀλλαχοῦ τοῦ λοιποῦ, καὶ ἀφήσας τὸν πατέρα του, ὤρμησε καὶ ἐξεπήδησε τῆς θύρας. Ἐτρεξε κατόπιν τῆς Αἰμᾶς.

— Πᾶμε, Βοῦγκο! γρήγορα! εἶπεν ἀσθμαίνων ὁ Πρωτόγυφτος. Μᾶς ἔφυγεν αὐτὴ ἡ δαιμονισμένη.

— Ποῦ, πατέρα;

Ὁ Γύφτος, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ. Ὁ Βοῦγκος τὸν ἠκολούθησε μηχανικῶς.

Ὁ Μάχτος εἶχεν ὀδηγηθῆ ἐκ τῶν βλεμμάτων καὶ τῆς στάσεως τῶν ξένων, ὧν δύο εἶχον τρέξει κατόπιν τῆς Αἰμᾶς, οἱ δὲ λοιποὶ ἔμενον. Ὁ δὲ πέμπτος εἶχε παραλυθῆ ἤδη, διότι ὁ κτύπος ὃν ἔλαβε κατὰ κεφαλῆς ἦτο λίαν σφοδρός. Ἴδων ὁ Μάχτος τὰ κινήματα ταῦτα, δὲν ἔχασε τὰ ἴχνη τῆς Αἰμᾶς, καὶ ἔδραμε πνευστιῶν κατόπιν αὐτῆς.

Ὁ δὲ Γύφτος μετὰ τοῦ Βούγκου δὲν ἐβράδυναν ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτούς.

Ἡ δυστυχὴς νέα, ἐντρομος, ἀγωνιῶσα, φρίπτουσα, αἰσθανομένη ἑαυτὴν

ἔρημον τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης βοήθειας, ἀφοῦ ἔτρεξεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν, ὅπως ἠδυνήθη, καὶ δι' ἧς ὁδοῦ ἔτυχεν, ἀπηύδησε τέλος. Φθάσασα παρὰ τὸν αἰγιαλόν, δὲν εἶχεν ἄλλην διέξοδον ἢ νὰ ριφθῆ εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶχε τὴν τόλμην ταύτην. Ἦκουε τὰ βήματα τῶν καταδιωκόντων αὐτὴν προσεγγίζοντα. Κατὰ τύχην εἶδε μακρόθεν φῶς λάμπον, εὗρε θύραν τινὰ ἀνοικτὴν, καὶ εἰσώρμησεν ἐκεῖσε ἀπηλπισμένη. Ἡ θύρα αὕτη ἦτο ἡ τοῦ καπηλείου τοῦ Κατούνα, ὅπου εἶδομεν αὐτὴν καταφυγοῦσαν ἐν ἀρχῇ τῆς ἱστορίας ταύτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄

Ἡ ΔΙΩΞΙΣ

Ἐτρεχον κατόπιν αὐτῆς οἱ Γύφτοι, ἀλλὰ δὲν ἔτρεχον πάντες μὲ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ὁ μὲν Βοῦγκος ἔτρεχεν ὅλως αὐτοματικῶς, ὅπως ὑπακούσῃ εἰς τὸν πατέρα του, καὶ χωρὶς νὰ ἔχη συναίσθησιν τοῦ γεγονότος. Ὁ δὲ Πρωτόγυφτος, μὲ τὴν γλῶσσαν κρεμαμένην ἐκτὸς τῶν ὀδόντων, ἔτρεχεν ὅπως συλλάβῃ αὐτὴν καὶ τὴν παραδώσῃ ἐκεῖ, ὅπου τὴν ἐπώλησε. Τέλος ὁ Μάχτος ἔτρεχεν ἵνα τὴν σώσῃ, ἢ ἵνα συναποθάνῃ μετ' αὐτῆς.

Κατόπιν τούτων ἔτρεχον καὶ οἱ ἔνοπλοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν ἠδύναντο εὐκόλως νὰ τοὺς παρακολουθῶσι, διότι τὸ φέγγος τῆς σελήνης ἦτο θαμβόν, καὶ ἠγνόουν τὸ ἔδαφος τοῦ τόπου. Ἐν τούτοις καὶ οὔτοι ἔφθασαν μετὰ τινὰ χρόνον ὑστερον τῶν τριῶν Γύφτων.

— Πιάστε την! Πιάστε την! ἔκραζε λυσσῶν ὁ Πρωτόγυφτος, σείων τὴν πυράγραν ἣν ἐπρόφθασε ν' ἀρπάσῃ ἐκ τοῦ χαλκείου.

— Πιάστε την! ἔλεγε μηχανικῶς καὶ ὁ Βοῦγκος.

Ὁ Κατούνας, ὁ Σκούντας καὶ ὁ Τρανταχτῆς εἶχον περικυκλώσει τὴν Αἶμάν, καὶ οἱ Γύφτοι δὲν ἠδύναντο εὐκόλως νὰ πλησιάσωσι.

— Γλυτῶστέ την! ἔκραξεν ὁ Μάχτος, ἐλπίσας βοήθειαν παρὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων.

— Τί τρέχει; ἠρώτα ὁ μπάρμπα Κατούνας διανοούμενος ὅτι ἔπραξε κακῶς νὰ βραδύνη τόσον νὰ κλείσῃ τὸ καπηλεῖον. Οὗτος δὲν εἶχε πολλὴν περιέργειαν εἰς τὰς θορυβώδεις σκηνάς, καὶ δὲν ἠγάπα ἄλλους ἐπισκέπτας πλὴν τῶν συνήθων οἰνοποτῶν.

— Ησυχάσατε! ἔλεγεν ὁ Τρανταχτῆς. Τί ἔτρεξε;

— Μὴ ζυγώνετε, Γύφτοι! ἔκραξεν ὁ Σκούντας. Ἴδὼν οὗτος τὸ ἐρεθιστικὸν τῆς σκηνῆς ταύτης, ἐνόμισε καλὸν νὰ κάμῃ τὸν ἀνδρεῖον.

— Εἰπέτε μου ἐμένα, τί θέλετε; εἶπεν ὁ Τρανταχτής, ἐπιθυμῶν νὰ γίνῃ διαιτητής.

— Πιάστε την! ἔκραξε φρυάττων ὁ Πρωτόγυφτος. Καὶ ἠθέλησε νὰ συλλάβῃ τὴν Αἰμάν. Ἀλλ' ὁ Σκούντας ἐτέθη ἐνώπιον αὐτῆς καὶ ἀπέκρουσε τὸν Πρωτόγυφτον.

— Θάρρος, Αἰμά, θὰ σὲ σώσω, ἔκραξεν ὁ Μάχτος, βλέπων μετὰ σπαραγμοῦ καρδίας τὴν νέαν ὄλην τρέμουσαν.

Τὴν στιγμὴν ταύτη εἰσῆλθεν ἡ συνοδία τῶν ὀπλοφόρων.

Ὁ μπάριμπα Κατούνας ἠσθάνθη μεγίστην στενοχωρίαν, ὡς εἶδε τοὺς νέους τούτους ἐπισκέπτας. Ὁ Σκούντας καὶ ὁ Τρανταχτής ἐστράφησαν ἀνήσυχοι πρὸς τὴν θύραν.

Ὁ Μάχτος ἔτυπτε τὸ στήθος καὶ ἀπέσπα τὰς τρίχας τῆς κόμης του.

— Ἄς εἶναι, θ' ἀποθάνω μαζί της! Ἀπὸ τοῦτο δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ μ' ἐμποδίσῃ, εἶπε μεγαλοφώνως.

— Τί ἔπαθες, φίλε μου; τὸν ἠρώτησε μετ' οἰκειότητος ὁ Σκούντας.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, οἱ τρεῖς ὀπλοφόροι ἄνδρες προέβησαν ἀποφασιστικῶς πρὸς τὸ μέρος, ὅπου εὐρίσκετο ἡ Αἰμά. Αὕτη μὴ δυναμένη νὰ σταθῇ ὀρθία, εἶχε ριφθῆ μὲ τὸ σῶμα ἐπικάρσιον παρὰ τὴν γωνίαν, καὶ ἐκάθητο τρέμουσα εἰς τὴν ἄκρην. Ὁ Σκούντας ἴστατο ὡς προστάτης ἐνώπιον αὐτῆς. Παρ' αὐτὸν ἴσαντο ὁ Τρανταχτής καὶ ὁ Κατούνας, εἶτα ἐφεξῆς ὁ Πρωτόγυφτος, ὁ Βοῦγκος καὶ ὁ Μάχτος.

Οἱ τρεῖς ἔνοπλοι ἄνδρες ἐζήτησαν ν' ἀποσπάσωσι τὴν Αἰμάν ἀπὸ τῆς κόγχης, ἐν ἧ ἔκειτο. Ἀλλ' ὁ Σκούντας ἐπεχείρησε ν' ἀντιστῆ.

Ὁ Μάχτος ἠσθάνθη τὰς δυνάμεις του ἐντεινομένας εἰς ἔσχατον καὶ ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα. Ὑψωσε τὴν χεῖρα καὶ κατήνεγκε σφοδρὸν καὶ αἰφνίδιον κτύπημα κατὰ τοῦ πρώτου ἐφορμήσαντος. Οὗτος ἔσυρε τότε τὸ ξίφος καὶ ἠθέλησε νὰ διαπεράσῃ τὸν Μάχτον. Ἀλλ' ὁ Πρωτόγυφτος ἰδὼν τὸν κίνδυνον ὥρμησε ταχὺς καὶ προέλαβε τὸ κτύπημα.

— Εἶναι γυιὸς μου, εἶπεν.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐπέστρεψε τὸ ξίφος εἰς τὸν κολεὸν καὶ ἐξηκολούθησε νὰ προχωρῇ πρὸς τὸ καταφύγιον τῆς Αἰμᾶς. Ἀλλ' ὁ Σκούντας ἐρρίφθη ἐκ τῶν ὀπισθεν καὶ ἔκρουσεν αὐτὸν κατὰ τῶν νώτων. Πάλῃ τρομερὰ συνήφθη τότε μετὰ τῶν τριῶν ἐνόπλων καὶ τοῦ Σκούντα καὶ Μάχτου. Ὁ Σκούντας δὲν ἦτο ἄοπλος. Αἰφνης ἀνέσυρε μακρὸν ἐγχειρίδιον ἐκ τῆς ζώνης του, καὶ ἡ

λάμψις αὐτοῦ ἰλλώπιζεν εἰς τὴν χεῖρά του, πάλλουσαν ὀρμητικῶς αὐτό. Ὁ Κατούνας ἀφῆκε κραυγὴν.

— Πάει! Χαθήκαμε!

Καὶ συνῆψε τὰς χεῖρας, ὡς νὰ ἐμελλε ν' ἀπαγγείλῃ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ προσευχήν. Περιέφερε τεθλιμμένα βλέμματα ἀπὸ τῶν βαρελίων μέχρι τοῦ συρταρίου τοῦ λογιστηρίου του, καὶ δὲν ἤξευρε τί πρῶτον νὰ οἰκτείρῃ. Ἡ μάχη ἐξηκολούθει. Οἱ πέντε ἄνθρωποι ἀντήλασσαν πρὸς ἀλλήλους πληγὰς μὲ τὰ ὄπλα, μὲ τὰς χεῖρας, μὲ τοὺς ὄνυχας. Ὁ Πρωτόγυφτος ἔκραξε μόνον.

— Μὴ χτυπᾶτε τὸ γυιό μου!

Ἀλλὰ δὲν μετέσχε τῆς συμπλοκῆς. Ὁ Βοῦγκος ὅμως δὲν ἠδυνήθη μέχρι τέλους νὰ κρατηθῆ, καὶ ἐρρίφθη καὶ αὐτός, ὅπως ὑπερασπίσῃ τὸν Μάχτον. Ἰδὼν τὸ κίνημα τοῦτο, ὁ Πρωτόγυφτος ἠσθάνθη τὸ νύγμα τῆς μεταμελείας δάκνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

— Τί ἔκαμα ἐγώ! εἶπε συνάψας τὰς χεῖρας. Τώρα βλέπω ὅτι κακὰ ἔκαμα! Γμού, χρού! Νὰ ἔσπαζα τὸ ποδάρι μου. Νὰ ἔβγαζα τὸ λαιμό μου. Τζάνουμ, μὴ χτυπιέσθε ἔτσι. Χμού, γρού! Μάχτο, φεύγα, μὴ χτυπᾶς. Θὰ σὲ σκοτώσουν, Μάχτο! Ἔ, δὲν κάνετε ἤσυχια. Κοίταξέ τους! Βοῦγκο! ἀκούσε τὸν πατέρα σου. Λυσσασμένοι εἶστε ὅλοι. Ὦχ, καημένος! Ἡσυχάσατε, καὶ μὴ κάμητε τόσο ἄσχημα. Ἔ, δὲν ἀκοῦτε; Ποιὸς διάβολος σᾶς ἔβαλε νὰ μαλώνετε ἔτσι; Δὲν μᾶς μέλει. Τί λέγω ἐγώ; Χμ... Γρ... Ὁρεξη ποὺ εἶχα νὰ κάμω τέτοια κουταμάρα. Φταίγω ἐγώ; Ἄς ἔλειπε αὐτὸς καὶ τὰ ὑπέρπυρά του. Κέφι ποὺ τὸ ἔχετε νὰ τρώγεσθε ἔτσι τόσην ὥρα! Βοῦγκο! Μάχτο! ἠσυχάσατε. Τίνος τὸ λέγω; Θὰ σᾶς σκοτώσουν. Μὴ βαρεθήκατε τὴ ζωὴ σας; Ἔ, Βοῦγκο! ἐσένα τὸ λέγω. Ἄφσε αὐτὸν τὸν ἄλλον, εἶναι τρελός. Ἐσὺ κάμε φρόνιμα!

Ὁ μόνολογος οὗτος ἐχρησίμευεν, οὕτως εἰπεῖν, ὡς κέλευσμα εἰς τοὺς διαπληκτιζομένους. Ἐμελλε δὲ νὰ παραταθῆ καὶ ἡ πάλῃ καὶ ὁ μόνολογος τοῦ Γύφτου ἐπ' ἄπειρον, ἂν δὲν εἰσήρχετο τελευταῖόν τι πρόσωπον εἰς τὴν σκηνήν.

Τὸ πρόσωπον τοῦτο ἦτο ἀνὴρ μεσηλιξ, αὐστηρότατος τὸ ἦθος, πλουσίως ἐνδεδυμένος, καὶ συνωδεύετο ὑπὸ ἑξ στρατιωτῶν. Προέβη δὲ λίαν ἀτάραχος πρὸς τὸ θορυβῶδες ἐκεῖνο σύμπλεγμα καὶ ἀποτεινὰς τὸν λόγον πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν.

— Ἡσυχάσατε. Σᾶς διατάττω ἐν ὀνόματι τῆς ἐξουσίας.

Καὶ οἱ ἑξ στρατιῶται, ὅπως ὑποστηρίξωσι τὸ παράγγελμα τοῦτο, προέβησαν κατόπιν αὐτοῦ καὶ ἔτειναν τὰς λόγχας πρὸς τοὺς παλαιόντας. Ὁ ξένος

ἔκαμε νεῦμα, ἂν δὲν ἐπέλθῃ ἡσυχία, νὰ μετέλθωσι κατ' αὐτῶν τὴν βίαν. Ἄλλ' ἦτο περιττὴ ἢ πρόνοια αὕτη. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἀπηυδακότες ἤδη καὶ ὅλοι μεμωλωπισμένοι, δὲν εἶχον ὄρεξιν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πάλιν καὶ ἀφορμὴν ἐζήτουν ὅπως εἰρηνεύσωσι.

— Τί τρέχει ἐδῶ; ἠρώτησεν αὐστηρῶς ὁ ἀρχηγὸς τῶν στρατιωτῶν. Διατί μαλώνετε; Τί θέλει ἐδῶ αὐτὴ ἡ νέα;

Οὐδεὶς ἀπήντησε.

— Σὲ λέγω, Πρωτόγυφτε, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, στραφεὶς πρὸς τὸν τρέμοντα Γύφτον. Σὺ τὰ πταίεις ὅλα.

Ὁ Πρωτόγυφτος ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰ εἶχε χάσει ἀπὸ πολλοῦ, ὥστε ἦτο ἀπηλλαγμένος τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ὀμιλήσῃ.

— Ἐπληροφορήθην τὴν αἰσχροὴν διαγωγὴν σου, ἐπανέλαβεν ὁ ἀρχηγός. Ἀλλὰ δὲν θὰ φέρῃς εἰς πέρας τὸν σκοπὸν σου.

— Ὅρισμός σας, ἀφέντη, ἐτραύλισε τρέμων ὁ Πρωτόγυφτος.

— Ποῖος δαίμων σ' ἐνέπνευσε νὰ πωλήσῃς τὴν κόρην σου; εἶπεν ἀμειλίκτως ὁ ἀρχηγός.

— Ἐγώ; ἐγόγγυσεν ὁ Πρωτόγυφτος· ἠσθάνετο δὲ μεγίστην ἀτολμίαν καὶ ἐλυπεῖτο διότι δὲν ἦτο φύσει θρασύτερος, ὥστε νὰ ψευσθῇ μετ' εὐχερείας.

— Καὶ ποῖος ἄλλος; ἐπανέλαβεν ὁ ἀρχηγός. Ὑπάρχει ἐδῶ ἄλλος, ὅστις νὰ δύναται νὰ κάμῃ τοιοῦτον ἐγκλημα; Τὴν κόρην σου, τὴν κόρην σου νὰ πωλήσῃς!

— Ποῖος τὸ εἶπεν; Εἶναι ψέματα, εἶπεν ὁ Πρωτόγυφτος, ἀποκτῆσας προσκαίρως τὴν δύναμιν τοῦ ψεύδους.

— Εἶναι ἀληθέστατον, ἐπέμενε λέγων ὁ ἀρχηγός. Τὴν ἐπώλησες, τὴν ἐπώλησες, ἀντὶ ἑκατοντάδων τινῶν φλωρίων. Ὁμολογῶ ὅτι ἐζήτησες ἀκριβὰ. Ἡδύνασο νὰ τὸ κάμῃς καὶ εὐθηνότερα.

— Ἄχ! γρού! ἔγρυξεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Ἄλλ' εἶχες δίκαιον, ἐπανέλαβεν ὁ ἀρχηγός. Δίκαιον εἶχες, διότι δὲν εἶναι κόρη σου.

— Ποῖος τὸ λέγει; ἐμορμύρισεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Ἐγὼ τὸ λέγω, καὶ τὸ ἠξέυρω. Δὲν εἶναι κόρη σου, καὶ τὴν ἐπώλησες. Ἀλλὰ

μήπως καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἤθελες τὴν πωλήσει;

— Οὐχ! ἔκαμεν ὁ Γύφτος.

— Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶναι κόρη σου, δὲν ἔχεις πλέον δικαίωμα νὰ τὴν κρατῆς, ἀφοῦ ἐφάνης ἄπιστος πρὸς αὐτήν.

— Ἔ; ἔκαμεν ὁ Γύφτος, ἐρεθισθεῖς.

— Καὶ διὰ τοῦτο ἐγὼ θὰ γίνω ἐγγυητὴς ὑπὲρ αὐτῆς, ἐπανέλαβεν ὁ ξένος.

— Ἐγγυητής;

— Καὶ θὰ τὴν παραδώσω εἰς μέρος ἀσφαλές, ὥστε νὰ μὴ φοβῆται πλέον τίποτε ἀπὸ καμμίαν ἐπιβουλήν.

— Τόσο καλύτερα, εἶπεν ὁ Γύφτος μὴ ἐννοῶν τί ἔλεγε.

— Βλέπω, σοῦ ἀρέσει, εἶπεν εἰρωνικῶς ὁ ξένος. Ἀληθῶς, ἀφοῦ ἐξέκαμες ἀπ' αὐτὴν πλέον, θὰ εὐχαριστηθῆς ν' ἀπαλλαχθῆς πάσης εὐθύνης εἰς τὸ μέλλον.

— Γκρού! ἔγρουξεν ὁ Πρωτόγυφτος.

— Ἄλλ' ἡσύχασε, ἐγὼ δὲν τὸ κάμνω αὐτὸ διὰ τὸ καλὸν σου. Σκοπεύω νὰ σὲ φυλακίσω αὐριον. Ὅσον δι' ἀπόψε ἔχεις τὸ δωδεκάωρον δικαίωμα καὶ τὸ νυκτερινὸν ἄσυλον, τὸ ὁποῖον σοὶ χορηγεῖ ὁ νόμος, διὰ νὰ κρυφθῆς ἢ νὰ φύγης, ἂν προλάβῃς.

Ὁ Πρωτόγυφτος κατελήφθη ὑπὸ ἀληθοῦς τρόμου ἀκούσας τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις. Ἐγонуπέτησε δὲ αὐτομάτως, καὶ ἐξαγαγὼν βαλάντιόν τι ἐκ τοῦ κόλπου του, εἶπε.

— Τζάνουμ, μὴ μὲ φυλακῶνης, ἀφέντη. Νὰ καὶ τὰ φλωριά ὅπου πῆρα, τὰ παραδίδω εἰς τὴν ἐξουσίαν. Δὲν τὰ ἐγγιξα ἀκόμα οὔτε τὰ ἐμέτρησα. Μετρήστε τα, νὰ ἰδῆτε ἂν εἶναι σωστά, προσέθηκεν ὡς νὰ παρελάλει.

— Ἐγὼ; εἶπε μετὰ περιφρονήσεως ὁ ἀρχηγός.

— Μὰ μὴ μοῦ παίρνετε τὸ κορίτσι μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Πρωτόγυφτος, μετ' αἰφνιδίας ἐκρήξεως φιλοστοργίας. Ἐγὼ τὸ ἀγαπῶ τὸ κορίτσι μου. Ἦμουν μωρὸς νὰ τὸ πωλήσω τὸ κορίτσι μου, τὸ ἔκαμα χωρὶς νὰ θέλω. Δὲν ἤξευρα, τζάνουμ, τί μοῦ γίνεται. Σκυλί σου εἶμαι, γατί σου εἶμαι, ἀφέντη, μὴ μοῦ παίρνης τὸ κορίτσι μου.

Εἶδεχθῶς κωμικὴ ἦτο ἡ σκηνὴ αὕτη τῆς γονυκλισίας καὶ τῶν ἱκεσιῶν τοῦ

Γύφτου. Οί παρεστῶτες δὲν ἠδύναντο οὐδὲ νὰ γελάσωσιν, ἠσθάνοντο δὲ οἶκτον καὶ ἀποστροφὴν. Ὁ ἀρχηγὸς ἔμεινεν ἀκαμπτος καὶ δὲν ἀπήντησεν εἰς τὰς τελευταίας ἱκετευτικὰς λέξεις. Ἐνευσε δὲ πρὸς τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ, καὶ οὗτοι ἀπήγαγον τὴν Αἰμᾶν χωρὶς αὐτὴ νὰ δύναται ν' ἀντιστῆ. Ὁ Μάχτος ἠσθάνθη νέον σπαραγμὸν, ὅτε εἶδε τὴν νέαν ἀπαχθεῖσαν, ἀλλ' οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ. Ἄλλως δὲ τῷ ἐπήνεγκε παραμυθίαν τινὰ καὶ ἐλπίδα ἢ τελευταία αὐτῆ σκηνῆ. Ὅτε ὁ ἀρχηγὸς μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἐξῆλθον ἐκ τοῦ παραπήγματος ἀπάγοντες τὴν νέαν, τὰ μὲν ἄλλα πρόσωπα τῆς σκηνῆς ἔμειναν ἀκίνητα, ὁ δὲ Μάχτος, ὡς νὰ εἰλκύνετο ὑπὸ ἀοράτου ἠλεκτρικῆς δυνάμεως, ἐξῆλθε κατόπιν τῆς συνοδίας καὶ ἠκολούθησεν αὐτὴν χωρὶς νὰ διστάσῃ. Τοῦτο δὲ ἐπραξεν ὅλως αὐθορμητῶς, καὶ ἄνευ προμελέτης, ὡς ἐφαίνετο. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς καὶ ἄλλο πρόσωπον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ καπηλείου καὶ ἠκολούθησε κατόπιν τοῦ Μάχτου. Ἦτο ὁ Σκούντας. Οὗτος, τὸναντίον πρὸς τὸν νεαρὸν Ἀθίγγανον, ἐφαίνετο ὅτι ἐπραττε βεβουλευμένως. Ἐβάδισαν ἐπὶ τινὰ ὥραν. Ἡ συνοδία προεπορεύετο. Ὁ Μάχτος εἶπετο δεκαπέντε βήματα ὀπισθεν, ὁ δὲ Σκούντας ἐβάδιζεν ἄλλα πεντήκοντα βήματα κατόπιν αὐτοῦ. Ἐφθασαν δὲ μετ' ὀλίγον εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ οἱ στρατιῶται μετὰ τῆς Αἰμᾶς ἀνέβησαν ἐκεῖσε, ὁ δὲ Μάχτος ἔμεινε διστάζων κάτωθεν τοῦ οἴκου. Ὁ δὲ Σκούντας ἐκρύπτετο, καὶ εἶχε σταθῆ κατασκοπεύων ὀπισθεν τοῦ τοίχου.

Πρὸ μιᾶς μόλις ὥρας εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην εἶχε συμβῆ τὸ ἐξῆς. Ἄνθρωπός τις ἐπαρουσιάσθη καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν. Ἀνοιχθείσης ταύτης εἰσῆλθε καὶ εὔρε τὸν κάτοικον τῆς οἰκίας, ὅστις ἦτο ἑκατόνταρχος, καὶ διώκει τὴν ἐν τῷ τόπῳ στρατιωτικὴν δύναμιν. Οὗτος ἔδειξε μέγιστον σέβας πρὸς τὸν ἐπισκέπτην του, εὐθὺς ὡς τὸν εἶδε.

— Τί διατάττει ὁ ἄρχων; εἶπε. Πῶς εὐρέθη ἐδῶ;

— Φίλε μου, θέλω τὴν συνδρομὴν σου, εἶπεν ὁ ἐπισκέπτης.

— Ὅρισμός σας.

— Συνέβη κάτι.

Καὶ διηγήθη μὲ δύο λέξεις ὁ ἐπισκέπτης τὰ πρὸ τινων στιγμῶν συμβάντα ἐν τῷ χαλκείῳ ὡς καὶ ἄλλην τινὰ λεπτομέρειαν, ἣν ἔκρινεν εὐλογον ν' ἀνακοινώσῃ πρὸς τὸν ἑκατόνταρχον. Οὗτος δὲ τὸν ἤκουσε μετὰ περιεργείας.

— Καὶ τώρα τί μέλλει νὰ γίνῃ; εἶπεν.

— Ἔχεις στρατιώτας ἀρκετούς; εἶπεν ὁ ἄρχων.

— Ἐδῶ ἔχω πέντε ἢ ἕξ. Κοιμῶνται.

— Ἀφύπνισέ τους.

Ὁ ἑκατόνταρχος προσεκάλεσε διὰ παλαμοκρουσίας τὸν ὑπηρέτην του, καὶ μετεβίβασεν αὐτῷ τὴν διαταγὴν τοῦ ἄρχοντος. Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν οἱ τέως ὑπνώπτοντες στρατιῶται ἦσαν ὄρθιοι καὶ ἔτοιμοι. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἄρχων ἔλεγεν.

— Αὐτοὶ θὰ εἶναι ἐδῶ σιμά. Νομίζω μετέβησαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, εἶπε δείξας τὴν παραλίαν.

— Πιστεύω.

— Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, δὲν δύνανται ν' ἀπομακρυνθῶσι πολύ. Δύνασαι νὰ τοὺς φθάσης;

— Δύναμαι.

— Ἄν εὕρης τὴν νέαν μεμονωμένην, ἄρπασέ την, καὶ μὴ φροντίζης πλέον διὰ τοὺς ἄλλους.

— Καλῶς.

— Ἄν τὴν εὕρης περικυκλωμένην, σκόρπισέ τους καὶ ἀπειλήσον ὀλίγον τὸν Πρωτόγυφτον. Ὑστερον παράλαβε τὴν νέαν καὶ φύγε.

— Ποῦ νὰ τὴν ὀδηγήσω;

— Ἐδῶ θὰ σᾶς περιμένω.

— Καλῶς ἔχει.

Καὶ ὁ ἑκατόνταρχος τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἑξανδρίας, ἀνεχώρησε προθυμότατος εἰς τὴν ἀποστολὴν ταύτην. Ἀποτέλεσμα τῶν ὀδηγιῶν, ἃς εἶχε δώσει αὐτῷ ὁ ἄρχων, ἦτο ἡ σκηνὴ ἣν ἀνωτέρω διηγήθημεν, καθ' ἣν ὁ ἑκατόνταρχος παρέστησε τοιοῦτον μέρος, ὥστε νὰ ἐμπνεύσῃ τρόμον εἰς τὸν Πρωτόγυφτον, νὰ καταπτοήσῃ τοὺς ἄλλους πάντας καὶ ν' ἀρπάσῃ τὴν Ἄϊμάν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν.

Ὁ μόνος, ὅστις ἂν δὲν ἐκέρδησέ τι, δὲν ἐζημιώθη τοῦλάχιστον ἐκ τῆς σκηνῆς ταύτης, ἦτο ὁ Τρανταχτής. Ὁ φίλος οὗτος εἶχε πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸ σπάνιον προτέρημα νὰ μὴ ἀποβάλλῃ εὐκόλως τὴν ἀταραξίαν εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις. Ὁ μπάρμπα Κατούνας, ὅτε εἶδε τὰ πράγματα στενά, καθ' ἣν στιγμὴν εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸ καπηλεῖον ὁ ἑκατόνταρχος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνδρῶν, δὲν ἔχασε καιρὸν. Ἐρριψε τελευταῖον τεθλιμμένον βλέμμα εἰς τὰ πράγματά του καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν, ἐγκαταλιπὼν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ τὰ βαρέλια, τὰς φιάλας, τὰ ποτήρια καὶ πρὸ πάντων τὸ

συρτάριον, ὅπου εἶχε τὰς πενιχρὰς εἰσπράξεις του. Μετ' αὐτὸν ἐξῆλθον ἀμοιβαδὸν ὁ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ στρατιῶται ἄγοντες τὴν Αἰμάν, εἶτα ὁ Μάχτος καὶ ὁ Σκούντας, εἶτα ὁ Πρωτόγυφτος, ὁ Βοῦγκος καὶ οἱ λοιποί. Πάντες οὗτοι οὐτ' εἶχον παρατηρήσει τὴν λαθραίαν ἐξαφάνισιν τοῦ Κατούνα, οὔτε ἠδύναντο νὰ ὑποπτεύσωσιν αὐτήν. Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος φίλος Τρανταχτὴς εἶχε συνήθειαν νὰ παρατηρῇ πάντοτε τὰ συμβαίνοντα, καὶ οὐδεμία λεπτομέρεια διέφευγε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Ἄλλως δὲ καὶ ἂν ἦτο ἀφηρημένος, ἤθελεν εὐκόλως παρατηρήσει ὅτι εἶχεν ἀπομονωθῆ, μετὰ τὴν ἔξοδον τῶν λοιπῶν προσώπων.

Ὅτε λοιπὸν εἶδεν ἑαυτὸν μόνον ἐν τῷ καπηλείῳ, ἐγέμισε δύο φιάλας οἶνον, ἔθεσεν αὐτὰς εἰς τὰ εὐρύχωρα θυλάκια τοῦ ἐπενδύτου του, εἶτα ἤνοιξε τὸ συρτάριον τοῦ Κατούνα, εὔρεν ἐκεῖ κέρματά τινα, τὴν πώλησιν ὅλης τῆς ἡμέρας, μὴ ὑπερβαίνουσιν δύο δραχμὰς τοῦ παρ' ἡμῖν νομίσματος, ἐμέτρησεν αὐτά, τὰ ἔθεσεν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ θυλακίου του, ἔσβεσε τὸν λύχνον καὶ ἐξελθὼν ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ ἔγινεν ἄφαντος.

[Συνέχεια... \(Μέρος II\)](#)